

ΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντι

Περίοδος Β'
Τεύχος 891
Παρασκευή
23 Μαρτίου 2007
Τιμή: 4 ευρώ

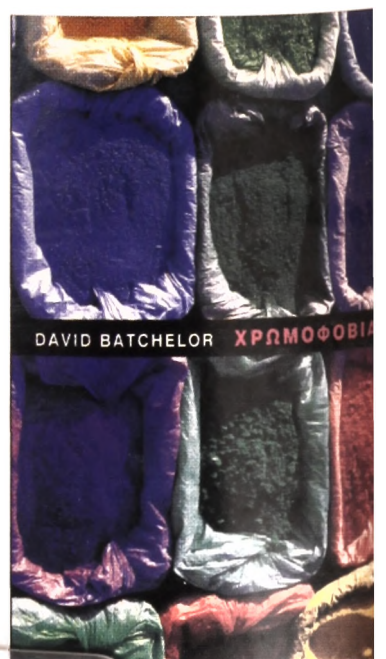
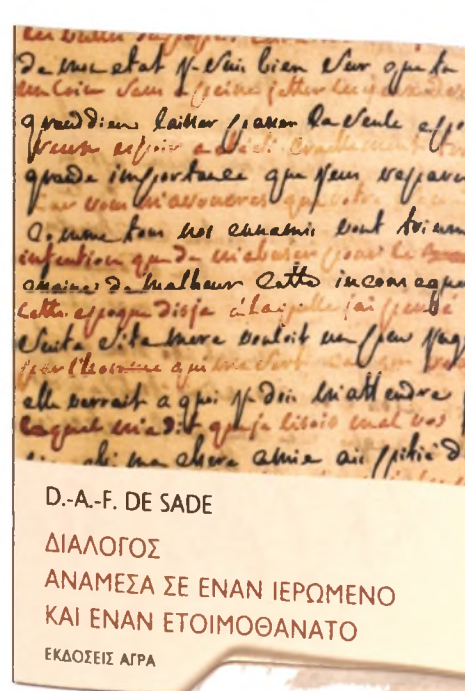
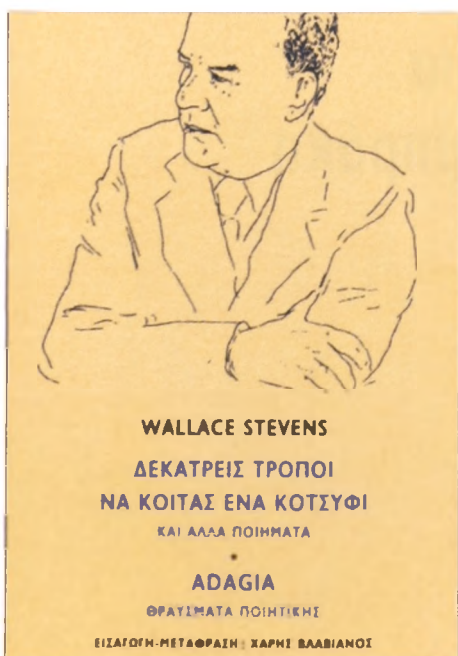
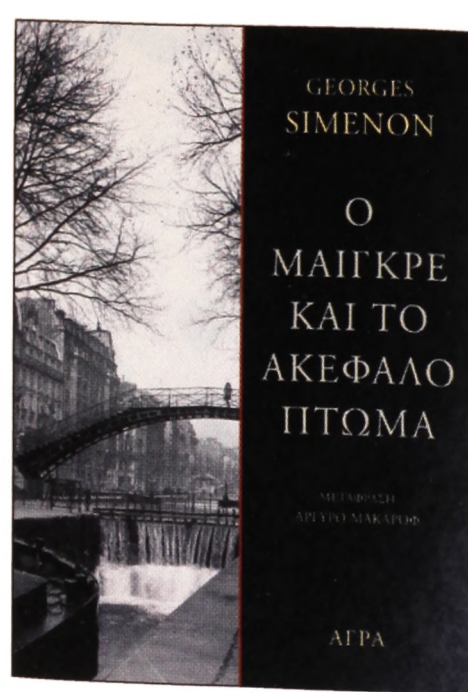
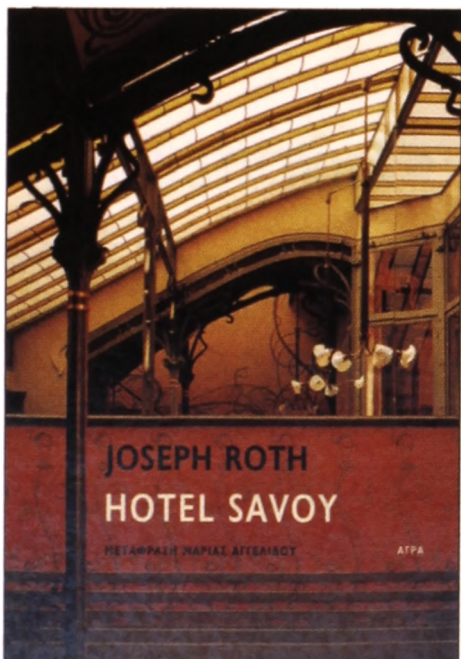
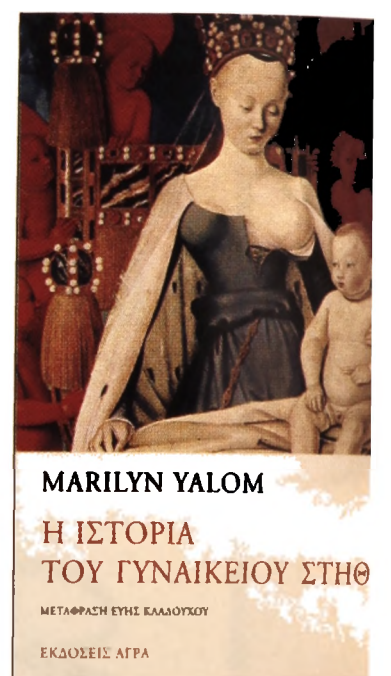
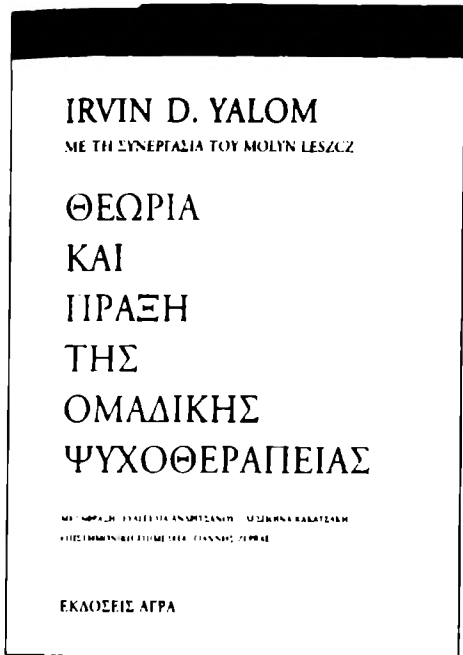
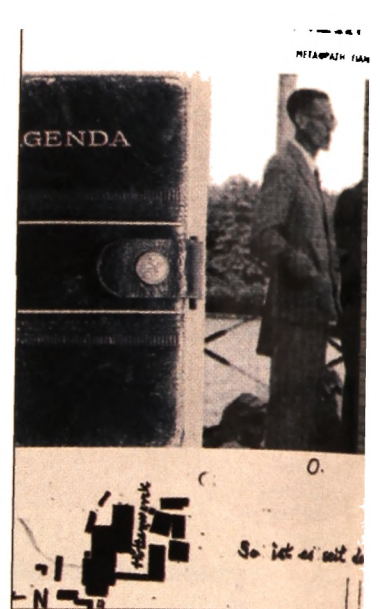
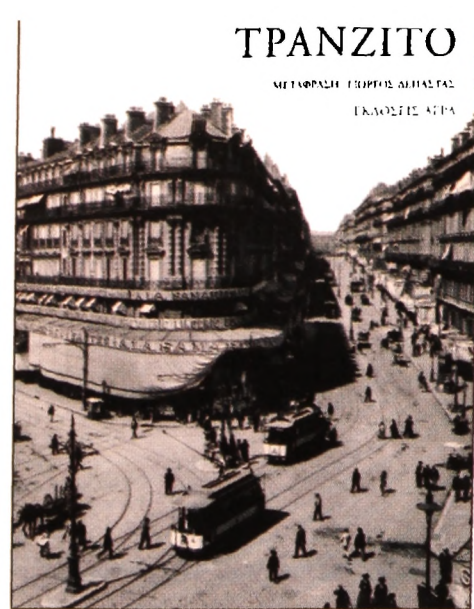
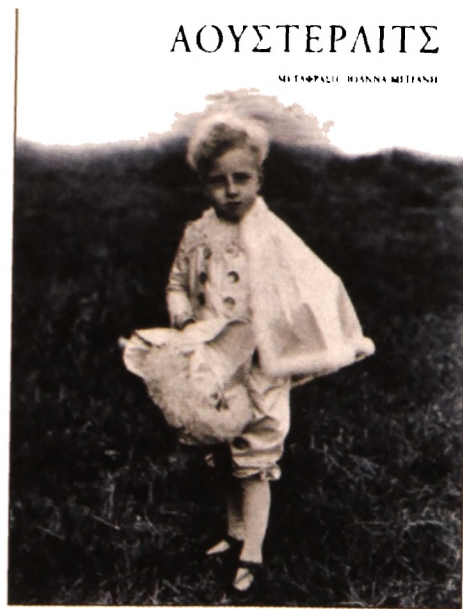
το αντι

Είμαστε εμείς

- Συνεντεύξεις:
Αλέκα Παπαρήγα
Αλέκος Αλαβάνος
- 4 χρόνια Ιράκ
- Η 25η Μαρτίου
- Το βιβλίο της Ιστορίας
- Η δολοφονία
του Γρ. Λαμπράκη

οι αναγκώστες του !

Περίοδος Β' • Έτος 34ο • Τεύχος 891

Παρασκευή 23 Μαρτίου 2007

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrarou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Ελευθερία Παπουτσάκη,

Γιάννης Μπαλαμπανίδης

ΛΟΓΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

ήσια συνδρομή: **26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη**

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 100 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 200 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Ένα μεγάλο ευχαριστώ	4
• Συμπράσταση στο Αντί	6
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Η (επί θύραις) Δήλωση του Βερολίνου: Ευρωπαϊκή Ένωση θα πει ειρήνη και κράτος δικαίου	14
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	16
• ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	22
• Αλέκα Παπαρήγα, συνέντευξη στον Γιάννη Ανδρουλιδάκη	24
• Αλέκος Αλαβάνος, συνέντευξη στον Τάκη Διαμαντή	28
• Γιάννης Κουρταλιώτης: Ξημερώνει η επόμενη μέρα στα Πανεπιστήμια	31
• Ι.Ν. Μαρκόπουλος: Η σημασία της παράδοσης για την Αριστερά	32
• Στρατής Μοσχονήσιος: Η Ελλάδα στο κλαμπ των αγωγών	34
• Σήφης Φιτσανάκης: Το πετρέλαιο του Ιράκ είναι επουσιώδες για τις ΗΠΑ	36
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	40
• Βασίλης Ζήσης: «Το Οθωμανικόν γένος σκοπεύει τον όλεθρον του Ελληνικού Έθνους των Χριστιανών...»	42
• Γιάννης Ανδρουλιδάκης: Η Σκύλλα του εθνικισμού απέναντι στη Χάρυβδη του μεταμοντέρνου	44
• Ανδρέας Παναγόπουλος: Μια άλλη άποψη για το βιβλίο της Ιστορίας	46
• Νίκος Γιωτόπουλος: Άμεση και επιτακτική η ανάγκη για χάραξη ενεργειακής πολιτικής	48
• Ν. Στεφανής: Ενεργειακή επανάσταση τώρα για να σταματήσουμε τις κλιματικές αλλαγές	50
• Ίων Κ.: Όχι «και»... πρωτίστως εις αυτήν!	51
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	56
• Νίκος Γριπονησιώτης: Τρία ποιήματα (του Λαπαθιώτη, του Παλαμά και του Σκαρίμπα)	57
• Ελένη Καρασαββίδου: Αξίζει να θυμόμαστε τον Βύρωνα σήμερα...	58
• Δημήτρης Χαρίτος: Ζακ Σνάιντερ, «300»	60
• Ειρήνη Μουντράκη: Έντουαρντ Μποντ: «Τίποτα δικό μου» - Θέατρο Πορεία	61
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Ούρσουλα Ράνι Σάρμα: «Καθόλου καλά» - Θέατρο Νέου Κόσμου	62
• Δημήτρης Φιλιππίδης: «Με πολλή αγάπη και εκτίμηση»	64
• ΣΥΛΛΟΓΗ	65
• Κώστας Παπαγεωργίου: Κριτική βιβλίου	66

Εξώφυλλο: Στάθης

ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ευχαριστώ έχουμε να πούμε για τους απρόσμενα πολλούς φίλους που επικοινωνήσαν μαζί μας αυτές τις ημέρες. Μας έστειλαν συνδρομές, μας έστειλαν εμβάσματα υποστήριξης, μας τηλεφώνησαν, μας έστειλαν γράμματα και e-mail με λόγια φιλικά, συντροφικά. Σε άλλες σελίδες δημοσιεύουμε μερικά αποσπάσματα από αυτά. Δεν πιστεύαμε –το εξομολογούμαστε αυτό– ότι στις μέρες μας υπάρχουν ακόμα ζωντανές οι έννοιες της συντροφικότητας και της αλληλεγγύης.

ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ αυτής της αλληλεγγύης είναι πολλές και δεν θέλουμε τώρα να τις κοινοποιήσουμε. Τις κρατάμε φυλακτά γιατί μας εμπνέουν και μας δυναμώνουν. Θα πούμε μόνο ένα ευχαριστώ στη νεαρή φίλη που έφτασε στα γραφεία μας με ένα κέικ και 25 ευρώ· τόσα είχε. Αυτό ήταν το μεγαλύτερο δώρο για μας.

ΟΛΗ ΑΥΤΗ η κινητοποίηση ήταν ένα αεράκι που φύσηξε και πήρε μακριά τους Φρουσέρηδες και τα Μουσεία τους. Πρέπει το αεράκι αυτό όμως να συνεχίσει να πνέει και τις επόμενες ημέρες και τις επόμενες εβδομάδες, γιατί το στοίχημα που βάλαμε (και κυρίως το βάλατε κι εσείς μαζί μας), να κρατηθούμε ζωντανοί, έχει πολύ δρόμο ακόμα.

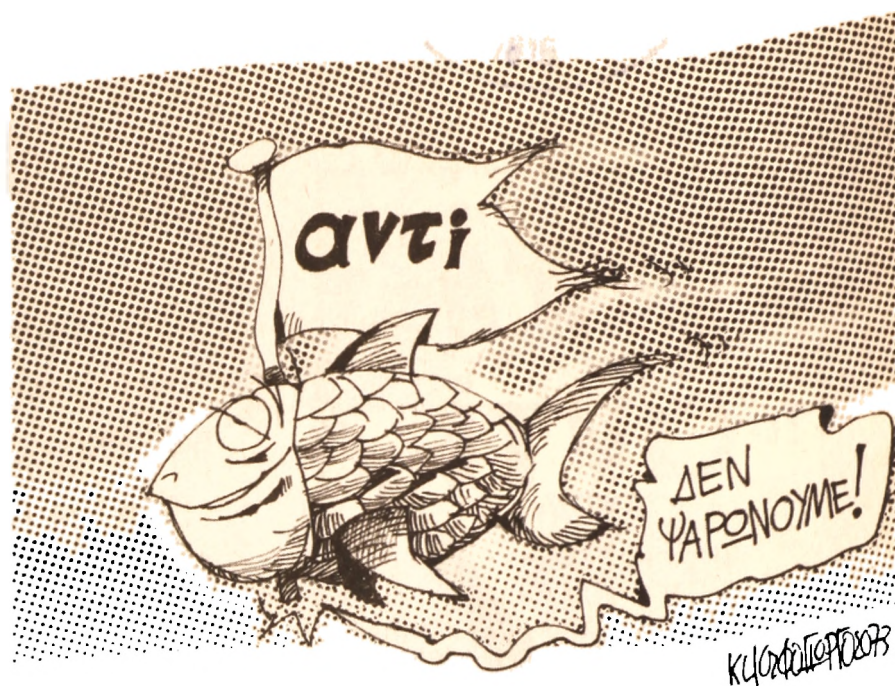
ΕΜΕΙΣ ΕΔΩ στο Αντί αισθανόμαστε αμήχανα αυτές τις ημέρες. Δεν είναι μόνο η δυσκολία να εκφράσουμε το «ευχαριστώ» όπως θα το θέλαμε. Είναι και το βάρος της ευθύνης που νιώθουμε, η ανάγκη μας να ανταποκριθούμε στα τόσο θερμά αισθήματα που ανακαλύψαμε ότι μας περιβάλλουν. Το Αντί έχει μια μακριά διαδρομή. Όλα αυτά τα χρόνια με το πείσμα μας, με την βοήθεια όλων των συνεργατών που με ενθουσιασμό δούλεψαν, με το κέφι που μας ενέπνεε σε κάθε στιγμή η δουλειά μας, προσπαθήσαμε για το καλύτερο. Δεν καταφέραμε πολλές φορές να δώσουμε ό,τι είχαμε προγραμματίσει και παραλήψεις ή λάθη συνόδευσαν την πορεία του Αντί.

ΤΩΡΑ ΠΡΕΠΕΙ να ανταποκριθούμε πολλαπλά στην εμπιστοσύνη που μας δείξατε όλοι εσείς οι φίλοι και οι αναγνώστες. Τώρα καταλαβαίνουμε πολύ περισσότερο ότι δεν μας επιτρέπεται στο εξής εφησυχασμός, αδράνεια, ολιγωρία. Είμαστε πολύ λίγοι και με χίλιους περιορισμούς. Αλλά θα τα καταφέρουμε. Γιατί μας πεισμώνει το φιλότιμο που μας έθιξαν και γιατί μας δίνει δύναμη η γνώση ότι καλοί φίλοι υπάρχουν πάντοτε, άσχετα αν δεν φανερώνονται κάθε στιγμή.

Η ΚΑΤΑΔΙΚΗ του Αντί είναι μια ευκαιρία να δούμε και πάλι την ιστορία του τυποκτόνου νόμου Βενιζέλου. Γιατί εδώ είναι και η ουσία όλης της ιστορίας με την καταδίκη του Αντί. Όπως θα διαβάσετε σε επόμενες σελίδες, στο κείμενο του δημοσιογράφου Νίκου Φίλη, «η ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει εξαιρετικά ενισχυμένα (στα όρια της εξόντωσης, μερικές φορές) ποσά για αδικήματα που διαπράττονται μέσω του Τύπου. Το μέτρο αποσκοπούσε στον περιορισμό των καταχρήσεων του Τύπου (και μάλιστα του ηλεκτρονικού) εις βάρος του πολίτη, αλλά εξελίσσεται σε μάστιγα, καθώς συχνά εφημερίδες, περιοδικά και ραδιοτηλεοπτικά μέσα αντιμετωπίζουν αγωγές με αξιώσεις αποζημιώσεων πολλών χιλιάδων ή και εκατομμυρίων ευρώ. Είναι γνωστό ότι στην κατασκευή αστικών διεκδικήσεων έναντι του Τύπου 'ειδικεύονται' δικηγόροι-κοράκια, οι οποίοι αναζητούν τους ενδιαφερόμενους και αναλαμβάνουν εργολαβία την υπόθεση. Πρόκειται για βιομηχανία εκβιασμού».

ΑΥΤΟΣ Ο ΝΟΜΟΣ πρέπει να καταργηθεί ή να πάρει άλλη, ενδεχομένως διαφορετική μορφή. Οι νόμοι δεν συντάσσονται με εκδικητική μανία αλλά για να αποκαταστήσουν κράτος δικαίου. Σε ένα κράτος δικαίου οι «δικηγόροι-κοράκια» δεν έχουν θέση.

ΕΜΕΙΣ ΘΑ ΠΟΛΕΜΗΣΟΥΜΕ αυτόν τον νόμο και ελπίζουμε ότι η κινητοποίηση που ξεκίνησε με την καταδίκη του περιοδικού θα συνεχιστεί και θα ολοκληρωθεί μόνον όταν ο τυποκτόνος νόμος Βενιζέλου 1178/81 καταργηθεί και αντικατασταθεί. Τότε θα μπορούμε να αισθανθούμε όλοι το ζωγόνο μήνυμα του «ευχαριστώ».

ΓΡΑΨΤΕ ΝΕΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΣΤΟ ΑΝΤΙ ΚΑΙ ΔΩΣΤΕ ΤΟΥ ΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ

Το είχαμε πει ήδη στο προηγούμενο τεύχος: «Το Αντί κινδυνεύει να κλείσει. Δεν πρόκειται περί κινδυνολογίας, είναι μια μετριοπαθής περιγραφή της κατάστασης που δημιουργεί η βασισμένη στον περί Τύπου νόμο του Βενιζέλου δικαστική απόφαση και σύμφωνα με την οποία το Αντί έθιξε την τιμή και την υπόληψη του κ. Φρυσίρα και οφείλει να τον αποζημιώσει με περισσότερα από 80.000 ευρώ».

Υπάρχει μόνο μια πηγή από την οποία μπορεί το Αντί να αντλήσει τα χρήματα αυτά, για να συνεχίσει την 35ετή παράδοση της κυκλοφορίας του: οι αναγνώστες του. Και όχι μόνο οι σημερινοί αναγνώστες, αλλά και όλοι αυτοί που το στήριξαν και το ακολούθησαν κατά καιρούς σε αυτή την πορεία των 35 χρόνων και που αναγνωρίζουν ότι είναι ένα κομμάτι της ιστορίας του ελληνικού Τύπου, με τα καλά του και τα κακά του, που αξίζει να συνεχίσει να ζει.

Μια ετήσια συνδρομή στο Αντί κοστίζει 78 ευρώ για 26 τεύχη. Για οργανισμούς τράπεζες κ.λπ. το ποσόν είναι 200 ευρώ. Για τις ευρωπαϊκές και μεσογειακές χώρες 148 ευρώ και για τις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Ασία, την Αυστραλία 200 αμερικανικά δολάρια. Η άμεση εγγραφή νέων συνδρομητών στο περιοδικό είναι αυτή τη στιγμή η μία και μόνη δυνατότητά του να ζήσει.

Μέχρι στιγμής η ανταπόκριση είναι ενθαρυντική. Φθάνουν καθημερινά δεκάδες νέοι συνδρομητές. Όμως πρέπει να εγγραφούν και άλλοι. Και μια υπόμνηση: Πολλοί από τους νέους συνδρομητές έστειλαν μεν το έμβασμά τους αλλά ξέχασαν μέχρι στιγμής να μας στείλουν την πλήρη διεύθυνσή τους. Εάν το παραλείψατε στείλτε τα στοιχεία της διεύθυνσης αμέσως με e-mail, ή γράμμα στην διεύθυνση του περιοδικού.

Για την Ελλάδα ο λογαριασμός είναι **172/400506-60** στην Εθνική Τράπεζα στο όνομα Χρήστος Παπουτσάκης και για τους φίλους στο εξωτερικό ο λογαριασμός IBAN είναι **GR98 0110 1720 0000 1724 0050 660** και η ένδειξη για την τράπεζα (BIC) είναι: **ETHNGRAA**.

Μην ξεχάσετε να γράψετε το ονοματεπώνυμο και την διεύθυνση του δικαιούχου της συνδρομής σε χωριστό γράμμα. Μπορείτε επίσης να μας ενημερώσετε σχετικά μέσω του e-mail του περιοδικού που είναι: chrapou@otenet.gr.

Γράψετε συνδρομητές τους φίλους σας και εμποδίστε να κλείσει εξαιτίας μιας αγωγής το Αντί.

Άλλοι πόροι δεν υπάρχουν. Δώστε μας τη δυνατότητα να συνεχίσουμε κι εμείς υποσχόμαστε να κάνουμε λιγότερα λάθη.

Θέλουμε όμως να σας προειδοποιήσουμε για κάτι: Στο νεοελληνικό κράτος που ολοένα ιδρύεται και επανιδρύεται, τα ταχυδρομεία λειτουργούν με τους δικούς τους αδιατάρακτους, τώρα και 150 χρόνια, ρυθμούς. Θα πρέπει να υπομένετε περιμένοντας τον ταχυδρόμο. Εμείς θα μηχανευτούμε και άλλους τρόπους. Αλλά, ως τότε υπομονή!

Ονοματεπώνυμο	Διεύθυνση	Πόλη – Τ.Κ.	Χώρα

Μπορείτε να εμβάσετε το ποσόν της συνδρομής ταχυδρομικά ή μέσω του λογαριασμού στην Εθνική Τράπεζα.

Πώς άρχισε η ιστορία

Πρέπει οι αναγνώστες του περιοδικού να πληροφορηθούν μερικά στοιχεία από την προϊστορία της καταδίκης. Μετά την δημοσίευση του σκωπτικού σχολίου εις βάρος του Βλ. Φρυσίρα και του Μουσείου του στο τχ. 810 του Αντί, ο Βλ. Φρυσίρας έστειλε στον εκδότη του περιοδικού ένα εξώδικο με το οποίο του ζητούσε να κατονομάσει τον ανώνυμο συντάκτη του σχολίου. Ο εκδότης, όμως, πίστευε και εξακολουθεί να πιστεύει ότι παρόμοιοι «χαφιεδισμοί» δεν είναι επιτρεπτοί σύμφωνα με την δημοσιογραφική –αλλά και όποιαν άλλη– δεοντολογία. Ο εκδότης του Αντί απάντησε στον Βλ. Φρυσίρα με την ακόλουθη επιστολή:

Κύριε Φρυσίρα,

Καταρχήν θέλω να σας ζητήσω συγγνώμη για την μη άμεση απάντηση (εντός τριμήνου) στο εξώδικο που μου στείλατε. Η φασαρία με τις εκλογές μάς πήγε όλους πίσω στις τρέχουσες υποχρεώσεις μας.

Τώρα για το θέμα μας:

Δεν ξέρω εάν το γνωρίζετε, αλλά το Αντί έχει επανευλημμένως ασχοληθεί με το Μουσείο Φρυσίρα, έχει δημοσιεύσει κριτικές και παρουσιάσεις (με πιο πρόσφατη εκείνη της κ. Καλλιόπης Αναγνωστή στο τχ. 807 της 30.1.2004), οι περισσότερες των οποίων είναι θετικές. Άλλωστε γνωρίζετε και τις δικές μου προσωπικές απόψεις για το εγχείρημα του Μουσείου σας.

Ενώ λοιπόν η στάση του περιοδικού ήταν πάντοτε θετική για το Μουσείο, δεν είχα πάρει ποτέ κάποιο ευχαριστήριο σχόλιο ή μήνυμα από εσάς –πάντως εγώ δεν επιζητώ ποτέ επαινετικά σχόλια– σημειώνω απλώς το γεγονός. Θεωρώ τον θυμό σας υπερβολικό όταν γίνεστε αποδέκτης επικριτικών σχολίων. Γιατί θεωρώ υπερβολική την μονομερή αντίδρασή σας σε επικριτικό σχόλιο του περιοδικού. Ο Τύπος λειτουργεί για να κάνει κριτική στα δημόσια πράγματα και να μην αναλύεται κυρίως σε επαίνους. Θέλω επίσης να σας υπενθυμίσω ότι το τεύχος 810 ήταν στο σύνολό του ευθυμογραφικό: αρχίζει από το «κύριο άρθρο» και συνεχίζει στις επόμενες σελίδες. Αφορμή ήταν το καρναβάλι και οι εκλογές της 7ης Μαρτίου. Στο πνεύμα αυτό ήταν και οι σελίδες με υπέρτιτλο «Βομβίδια καρναβαλικής κ.λπ.» στις οποίες υπήρχε και η αναφορά στο πρόσωπό σας και στο Μουσείο Φρυσίρα. Καταλαβαίνω τον δηκτικό τόνο του μικρού σχολίου, αλλά θα πρέπει να κατανοείτε και σεις ότι τα δημόσια πρόσωπα –είστε και σεις ένα δημόσιο πρόσωπο, κύριε Φρυσίρα– υφίστανται δημόσιο έλεγχο, κριτική, σκώμμα.

Σημειώνω, επίσης, ότι με το εξώδικό σας δεν μου ζητάτε να κάμω κάποια διευκρίνιση ή επανόρθωση του «συκοφαντικού και δυσφημιστικού σχολίου». Παγίως συνηθίζεται αυτή η πρακτική, και εγώ θα ήμουν πρόθυμος να δημοσιεύσω οποιονδήποτε αντίλογό σας σε οποιοδήποτε κείμενο του περιοδικού. Αυτή είναι μια παράδοση την οποία ευλαβικά τηρώ από το πρώτο τεύχος του περιοδικού. Εσείς όμως ζητήσατε να σας «ενημερώσω για το ονοματεπώνυμο του ανώνυμου συντάκτη» του σχολίου.

Επειδή, όπως καταλαβαίνετε, μου είναι ανεπίτρεπτη μια τέτοια «ενημέρωση», σας ανακοινώνω ότι αναλαμβάνω προσωπικά οποιαδήποτε κύρωση προκύψει από την προάσπιση των νομίμων δικαιωμάτων σας, αρνούμενος να σας «ενημερώσω για το ονοματεπώνυμο του ανώνυμου συντάκτη» του σχολίου.

Με χαιρετισμούς,

Χρήστος Γ. Παπουτσάκης
εκδότης περιοδικού Αντί

Συμπαράσταση στο Αντί Από αναγνώστες, φίλοι και ενώσεις πολιτών

Η περιπέτεια που περνά το Αντί τις τελευταίες ημέρες είχε μεγάλη δημοσιότητα. Οι φίλοι και οι αναγνώστες του περιοδικού έδειξαν την άμεση αλληλεγγύη τους. Το εξομολογούμαστε: Δεν περιμέναμε, στις μέρες μας, αυτή τη συγκινητική ανταπόκριση. Στις σελίδες που ακολουθούν θεωρήσαμε χρέος μας να δώσουμε στη δημοσιότητα αποσπάσματα από γράμματα και e-mail που έφτασαν ως εμάς καθώς και τις ανακοινώσεις που εξέδωσαν οι Ενώσεις των δημοσιογράφων. Δημοσιεύουμε επίσης το κείμενο με τα ονόματα των εικαστικών καλλιτεχνών και των άλλων πνευματικών ανθρώπων. Δημοσιεύουμε ακόμη τρία από τα πολλά δημοσιεύματα που είχε ο Τύπος τις μέρες που πέρασαν. Ευχαριστούμε όλους αυτούς που μας συμπαραστέκονται.

Έκκληση προς τον κ. Βλάση Φρυσίρα για την τύχη του περιοδικού ANTI

Με έκπληξη και θλίψη παρακολουθούμε αυτές τις μέρες την έκβαση μιας παρεξήγησης μεταξύ δύο πνευματικών ανθρώπων, του Βλάση Φρυσίρα, ιδρυτή του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης, και του Χρήστου Παπουτσάκη, εκδότη του περιοδικού *Αντί*, που τόσα έχουν προσφέρει στην ενεργό πνευματική ζωή του τόπου και στον πολιτισμό μας. Ένα ατυχές δημοσίευμα του *Αντί* είχε ως επακόλουθο την καταδίκη του Χρήστου Παπουτσάκη για συκοφαντική δυσφήμιση. Η δικαστική απόφαση διατάσσει την πληρωμή του ποσού των 80.000 ευρώ για ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Η προφανής αδυναμία καταβολής του υπέρογκου αυτού ποσού εκ μέρους του Χρήστου Παπουτσάκη θα οδηγήσει στον πλειστηριασμό των χώρων του *Αντί*, ο οποίος θα γίνει εντός του Απριλίου και, αναπόφευκτα, στο κλείσιμο αυτού του ιστορικού περιοδικού.

Ως φίλοι του *Αντί* και του Μουσείου Φρυσίρα, θέλοντας πάση θυσία να αποτρέψουμε ένα γεγονός που θα έχει σοβαρότατες συνέπειες όχι μόνο στην πολιτιστική μας ζωή αλλά και στα πνευματικά μας ήθη, κάνουμε θερμή έκκληση στον Βλάση Φρυσίρα να δείξει γενναιοφροσύνη και να προβεί σε μια χειρονομία που συνάδει με το πνευματικό έργο το οποίο επιτελεί.

Από το χώρο των εικαστικών υπέγραψαν οι:

Αθανασοπούλου Έλενα, εικαστική καλλιτέχνης
Βαρώτσος Κώστας, γλύπτης
Ζουρούδης Δημήτρης, ζωγράφος
Ηλιοπούλου-Ρόγκαν Ντόρα, τεχνοκριτικός
Ίσαρης Αλέξανδρος, ζωγράφος
Κανά Ειρήνη, ζωγράφος
Κανιάρης Βλάσης, ζωγράφος
Κασιμάτη Μαριλένα, τεχνοκριτικός
Κατζουράκης Κυριάκος, καθηγητής Α.Σ.Κ.Τ.
Κοκκίνου Μαρία, ζωγράφος
Κυπραίος Βασίλης, ζωγράφος
Λάμπας Γιώργος, καθηγητής Α.Σ.Κ.Τ.
Μακρής Ηλίας, σκιτσογράφος
Νικολάου Ανδρέας, ζωγράφος
Παπαδημητρίου Άγγελος, ζωγράφος
Παππας Χρήστος, ζωγράφος
Παπανικολόπουλος Νέστορας, ζωγράφος
Πετρουλάκης Ανδρέας, σκιτσογράφος
Σκαλτσάς Γιάννης, ζωγράφος

Σόρογκας Σωτήρης, καθηγητής Α.Σ.Κ.Τ.
Σουγιούλ Τάσος, ζωγράφος
Τζερμιάς Γιάννης, ζωγράφος
Τρανός Νίκος, αν. καθηγητής
Τριάνταφύλλου Κωστής, εικαστικός
Χαϊνης Γιάννης, ζωγράφος
Χαραλάμπους Πάνος, αν. καθηγητής Α.Σ.Κ.Τ.
Χαρβαλιάς Γιώργος, αν. καθηγητής Α.Σ.Κ.Τ.

Από άλλους χώρους της πνευματικής ζωής υπέγραψαν οι:

Αθανασόπουλος Γιώργος, αρχιτέκτων
Αμπατζοπούλου Φραγκίσκη, καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Αναγνωστάκη Νόρα, κριτικός λογοτεχνίας
Αναγνωστάκη Λούλα, θεατρική συγγραφέας
Αντωνίου Μαρία, λέκτορας Πανεπ. Αθηνών
Αρβανιτάκης Δημήτρης, ιστορικός
Αργυρίου Αλέξανδρος, κριτικός λογοτεχνίας
Αρσένη Τζένη, σκηνοθέτης
Αριστηνός Γιώργης, συγγραφέας
Ασδραχάς Σπύρος, διευθυντής περ. *Τα Ιστορικά*
Ασωνίτης Αλέξανδρος, συγγραφέας
Βαγενάς Νάσος, ποιητής, καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
Βαλαωρίτης Νάνος, ποιητής
Βαλτινός Θανάσης, συγγραφέας, Πρ. Εταιρ. Συγγραφέων
Βασιλά Έρικα, αρχιτέκτων, μεταφράστια Ε.Ε.
Βασιλικός Βασίλης, συγγραφέας
Βεντούρας Ιωσήφ, διευθυντής Poetica.net
Βοσκός Ανδρέας, καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
Βούρτσος Ιάκωβος, συγγραφέας
Βουτσίνου-Κικίλια Μαρία, καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
Γαζέπης Νίκος, αρχιτέκτων
Γαλανάκη Ρέα, συγγραφέας
Γαραντούδης Ευριπίδης, επικ. καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
Γεωργίου Αγγελική, αρχειονόμος
Γεωργατζόγλου Νίκος, καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
Γεωργαλά-Πριοβόλου Στέλλα, καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
Γεωργουσόπουλος Κώστας, καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
Γιατρομανωλάκης Γιώργος, συγγραφέας
Δεσποινιάδου Βαρβάρα, καθηγήτρια Πανεπ. Πατρών
Δημάδης Κωνσταντίνος, καθηγητής
Δημητράκος Δημήτρης, καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
Δημητρούλια Τιτίκα, κριτικός λογοτεχνίας
Δήτσα Μαριάννα, καθηγήτρια φιλολογίας Α.Π.Θ.
Διαμαντάκος Μιχάλης, μηχανικός
Διαμαντάκου Μαίρη
Δούκα Μάρω, συγγραφέας
Ελεφάντης Άγγελος, εκδότης περ. *Πολίτης*
Εξαρχοπούλου Λίλη, συγγραφέας

Ευσταθιάδου Μαρία, συγγραφέας
 Ζατέλη Ζυράννα, συγγραφέας
 Ζαμάρου Ρένα, επικ. καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
 Ζέη Άλκη, συγγραφέας
 Ζουμπουλάκης Σταύρος, διευθυντής περ. *Νέα Εστία*
 Θεοδωροπούλου Μαρία, λέκτορας Α.Π.Θ.
 Ιβάνοβιτς Βίκτωρ, καθηγητής Α.Π.Θ.
 Καγγελάρη Δηώ, κριτικός θεάτρου
 Καγιαλόγλου Αλίκη, μουσικός
 Κακλαμανάκη Ρούλα, συγγραφέας
 Κακριδή Μαρία, επικ. καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
 Καλογεροπούλου Ξένια, ηθοποιός, συγγραφέας
 Καλοκύρης Δημήτρης, ποιητής
 Καραμαλέγκου Ελένη, καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
 Καρυστιάνη Ιωάννα, συγγραφέας
 Κατσαρός Βασίλης, καθηγητής Α.Π.Θ.
 Κιουρτσάκης Γιάννης, συγγραφέας
 Κόλιας Ταξιάρχης, καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
 Κόννολυ Ντέβιντ, καθηγητής Α.Π.Θ.
 Κόντη Μαρίνα, παιδαγωγός
 Κοσμόπουλος Δημήτρης, ποιητής
 Κουνενάκη Πέγκυ, δημοσιογράφος
 Κρεμμύδας Κώστας, συγγραφέας, εκδότης
 Καρκαγιάννης Αντώνης, διευθυντής της *Καθημερινής*
 Κατσίγερας Μιχάλης Ν., δημοσιογράφος
 Κατσουνάκη Μαρία, δημοσιογράφος
 Καραστάθη Αναστασία, φιλόλογος
 Κόλλια Μιμίκι, ιατρός
 Κρασιώτης Δημήτρης, λέκτορας αρχιτεκτονικής Α.Π.Θ.
 Κωτσάκη Ιωάννα, δημοσιογράφος
 Κωτσάκης Δημήτρης, επικ. καθηγητής Α.Π.Θ.
 Λαδά Σάσα, αν. καθηγήτρια Α.Π.Θ.
 Λεμπέση Κάτια, εκδότρια
 Λεντάκης Βασίλης, καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
 Λιβαδάς Σταύρος, μηχαν. ηλεκτρολόγος
 Λυγερός Σταύρος, δημοσιογράφος
 Μαϊντάς Ξάνθος, καθηγητής Α.Π.Θ.
 Μανδραβέλης Πάσχος, δημοσιογράφος
 Μάνεση Σοφία, ηθοποιός
 Μαρής Γιώργος, σκηνοθέτης
 Μαρτινίδης Πέτρος, αρχιτέκτων, αν. καθηγητής Α.Π.Θ.
 Μανδραγόρας, περιοδικό
 Μαραγκόπουλος Άρης, συγγραφέας
 Μάρκαρης Πέτρος, συγγραφέας
 Μαρκόπουλος Αθανάσιος, καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
 Μαρμαρινός Γιάννης, τ. καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
 Μαστοράκη Τζένη, ποιήτρια
 Μήτρας Μιχάλης, ποιητής
 Μόζερ Αμαλία, καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
 Μουλλάς Πάνος, ομότιμος καθηγητής Α.Π.Θ.
 Μπερλής Άρης, συγγραφέας
 Μπίρης Τάσος, καθηγητής αρχιτεκτονικής Ε.Μ.Π.
 Μπιτσάκης Ευτύχης, ομοτ. καθηγητής Πανεπ. Ιωαννίνων
 Μπουκάλας Παντελής, δημοσιογράφος
 Μπουρνάζος Στρατής, ιστορικός
 Νόλλας Δημήτρης, συγγραφέας

Ντουνιά Χριστίνα, συγγραφέας
 Ξυδάκης Νίκος Γ., αρχισυντάκτης της *Καθημερινής*
 Οικονομόπουλος Θάνος, δημοσιογράφος
 Οικονόμου Ουρανία, αρχιτέκτων
 Παγουλάτος Ανδρέας, ποιητής
 Παμπούδη Παυλίνα, ποιήτρια
 Παναγιωτόπουλος Βασίλης, διευθυντής περ. *Τα Ιστορικά*
 Παπαθανασίου Ιωάννα, ιστορικός
 Παπαθωμάς Αμφιλόχιος, καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
 Παπανικολάου Μιχάλης, σκηνοθέτης
 Παπανδρέου Νικηφόρος, καθηγητής Α.Π.Θ. και διευθυντής
 της Πειραματικής Σκηνης Θεσσαλονίκης
 Παπαστάθης Λάκης, σκηνοθέτης
Ουτοπία, περιοδικό
 Οικονόμου Κλεομένης, ιατρός
 Οικονόμου Ουρανία, αρχιτέκτων, μέλος του Δ.Σ. του ΣΑΔΑΣ
 Παπαδόπουλος Λότης, αν. καθηγητής Α.Π.Θ.
 Παπακώστας Γιώργος, αν. καθηγητής Α.Π.Θ.
 Πλέτσα Β., βιολόγος
 Πολυβίου Μιλτιάδης, αρχιτέκτων
Συντέλεια, περιοδικό
 Πετσετιδής Δημήτρης, συγγραφέας
 Πολέμης Ιωάννης, καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
 Πολίτου-Μαρμαρινού Ελένη, καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
 Πολίτη Τζίνα, ομότιμη καθηγήτρια Α.Π.Θ.
 Ποσάντζη Βούλα, επικ. καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
 Προκοπάκη Χρύσα, συγγραφέας
 Πυλαρινός Θεοδόσης, καθηγητής Πανεπ. Ιονίου
 Ραυτόπουλος Δημήτρης, συγγραφέας
 Ρούβαλης Γιώργος, συγγραφέας
 Ρουμελιωτάκης Χρήστος, ποιητής
 Σαχανά Χρύσα, επικ. καθηγήτρια Α.Π.Θ.
 Σιμώτας Τάκης, συγγραφέας
 Σελλά Όλγα, δημοσιογράφος
 Σιώτης Ντίνος, ποιητής, διευθυντής περ. *(Δέ)κατα*
 Σκαλιόρας Κωστής, συγγραφέας
 Σκάσης Θωμάς, συγγραφέας
 Σπάθης Δημήτρης, ομότιμος καθηγητής Πανεπ. Αθηνών
 Σταυρακοπούλου Έρη, καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
 Σωτηροπούλου Έρση, συγγραφέας
 Τρικούκης Μάκης, συγγραφέας
 Τσιμπίδαρος Ηλίας, φιλόλογος
 Τατσόπουλος Πέτρος, συγγραφέας
 Τσιράκη Λίνα, λέκτ. Αρχιτεκτονικής Ε.Μ.Π.
 Τζούμα Άννα, καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
 Φράγκου-Κικίλια Ρίτσα, καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
 Φουντούκου Ρούλα, δικηγόρος
 Φωτιάδου Αιμιλία, επ. καθηγήτρια Α.Π.Θ.
 Χαστάογλου Βίλμα, καθηγήτρια αρχιτεκτονικής Α.Π.Θ.
 Χρυσοπαϊδης Μ., καθηγητής Α.Π.Θ.
 Χατζηακώβου Βασίλης, εκδότης
 Χατζηκώστα Λιάνα, καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
 Χατζηδάκη Νατάσσα, ποιήτρια
 Χειλά-Μαρκοπούλου Δέσποινα, καθηγήτρια Πανεπ. Αθηνών
 Χρυσανθόπουλος Μιχάλης, αν. καθηγ. Φιλολογίας Α.Π.Θ.
 Χρυσοστομίδης Ανταίος, δημοσιογράφος

ΟΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΑΚΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ

•Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Δημοσιογράφων Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης 1941-1944 έβγαλε στις 16/3/2007 την ακόλουθη ανακοίνωση:

Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Δημοσιογράφων Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης 1941-1944 συμπαρίσταται στο περιοδικό Αντί που απειλείται με κατάσχεση και φυσικά κλείσιμο, θύμα και αυτό του Νόμου 1178/81.

Το Αντί, με ιστορία 35 χρόνων, αδυνατεί να καταβάλει το βαρύ τίμημα, ως αποζημίωση «θιγέντος», κάτι που αποτελεί ουσιαστικά πλήγμα για την ελευθεροτυπία, την άσκηση κριτικής και την έκφραση διαφορετικής γνώμης.

Οι παλαίμαχοι δημοσιογράφοι της Εθνικής Αντίστασης, που έζησαν και στις πιο δύσκολες καταστάσεις κατά την άσκηση του λειτουργήματός τους, ενώνουν τη φωνή τους μαζί με όλους εκείνους που αισθάνονται χρέος να συμπαρασταθούν στο Αντί και αξιώνουν την κατάργηση της σχετικής τυποκτόνου διάταξης.

Την ανακοίνωση υπογράφουν για το Διοικητικό Συμβούλιο ο Πρόεδρος Νίκος Καραντηνός και ο Γεν. Γραμματέας Βασίλης Καζάκος.

Η ΕΝΩΣΗ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

Είχε προηγηθεί στις 15/3/2007 η Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών που εξεδήλωσε την συμπαράστασή της «στο περιοδικό ANTI που κινδυνεύει να κλείσει λόγω του τυποκτόνου νόμου».

Το ANTI, ένα ιστορικό περιοδικό με 35 χρόνια παρουσίας στον ελληνικό χώρο, κινδυνεύει να κλείσει, θύμα του νόμου για την αστική αποζημίωση.

Για ακόμη μία φορά ο δημοσιογραφικός κόσμος καλείται να υποστεί τις συνέπειες του ν. 1178/81, που φτάνουν, όπως στην περίπτωση του ANTI, μέχρι και το κλείσιμο του περιοδικού.

Έπειτα από αγωγή του «θιγέντος» κ. Φρυσίρα, ο εκδότης του περιοδικού Χρήστος Παπουτσάκης υποχρεούται, μετά την έκδοση της σχετικής απόφασης, να καταβάλει 81.000 ευρώ και να κινδυνεύει από κατάσχεση και πλειστηριασμό της ακίνητης περιουσίας

του, που αποτελεί συγχρόνως έδρα και μοναδική περιουσία του περιοδικού.

Βεβαίως και είναι δικαίωμα του «θιγέντος» να επιδιώξει να εισπράξει με κάθε τρόπο, ακόμα και με την αναγκαστική κατάσχεση και τον πλειστηριασμό, το ποσό που του επιδίκασε το δικαστήριο μαζί με τους τόκους και τις δικαστικές δαπάνες. Θα πρέπει, όμως, να αναλογιστεί και το μέγεθος της δικής του ευθύνης, όταν η με αυτόν τον τρόπο διεκδίκηση οδηγεί στο κλείσιμο ενός περιοδικού, το οποίο δεν έπαψε επί 35 χρόνια να βρίσκεται στη πρώτη γραμμή της μάχης ενημέρωσης και να διδάσκει ήθος και ευπρέπεια.

Είναι φανερό ότι σε αυτές τις ακραίες περιπτώσεις ουσιαστικά εκείνο που πλήττεται είναι το δικαίωμα της διαφορετικής έκφρασης και της άσκησης κριτικής.

Η ΕΣΗΕΑ έχει κατ' επανάληψη ζητήσει την κατάργηση της «τυποκτόνου» διάταξης, τόσο κατά τις συναντήσεις με τους αρμόδιους υπουργούς όσο και με υπομνήματα προς τους βουλευτές όλων των κομμάτων.

Το Δ.Σ. της Ένωσης εκφράζει τη συμπαράστασή του στους συναδέλφους του περιοδικού και δηλώνει προς κάθε κατεύθυνση ότι δεν θα πάψει να αγωνίζεται μέχρι να καταργηθεί η επίμαχη διάταξη με τις λογοκριτικές συνέπειες.

ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙ

Στην Καθημερινή της Τρίτης 13 Μαρτίου, η Όλγα Σελλά έγραψε το κείμενο που ακολουθεί:

Το τεύχος 890 του περιοδικού Αντί (Παρασκευή 9 Μαρτίου) ήταν δυσάρεστο. «Κλείνουν το Αντί για 80.925,88 ευρώ...» ήταν ο τίτλος που κυριαρχούσε στο εξώφυλλο. Ένα δημοσίευμα του 2004 επέσυρε αγωγές, που επιδίκασαν το ποσόν των 81 χιλ. ευρώ, ποσόν δυσβάσταχτο για ένα περιοδικό με ελάχιστους πόρους αλλά μεγάλη διαδρομή. Έτσι, στις 18 Απριλίου, αν δεν έχει συγκεντρωθεί και καταβληθεί το ποσόν, θα γίνει αναγκαστικός πλειστηριασμός του οικήματος όπου στεγάζεται το Αντί.

Τις αγωγές επέσυρε ένα σχόλιο στο αποκριάτικο τεύχος 810 του 2004,

εξαιτίας του οποίου προσεβλήθη ο ιδρυτής του Μουσείου Φρυσίρα, ο κ. Βλάσσης Φρυσίρας. Ο κ. Φρυσίρας, θιγμένος από το δημοσίευμα, έστειλε εξώδικο, ζητώντας από τον εκδότη του Αντί κ. Χρήστο Παπουτσάκη να κατονομάσει τον συντάκτη του σχολίου ώστε να μη στραφεί κατά του περιοδικού. Ο εκδότης του Αντί απάντησε ότι «το τεύχος 810 ήταν στο σύνολό του ευθυμογραφικό: αρχίζει από το "κύριο άρθρο" και συνεχίζει στις επόμενες σελίδες. Αφορμή ήταν το καρναβάλι και οι εκλογές της 7ης Μαρτίου». Ο κ. Χρ. Παπουτσάκης απάντησε ότι θα δεχόταν ευχαρίστως ένα κείμενο επανόρθωσης ή αντιλόγου του κ. Φρυσίρα, αλλά αρνήθηκε να αποκαλύψει το όνομα του συντάκτη του σχολίου, αναλαμβάνοντας προσωπικά οποιαδήποτε κύρωση. Ο κ. Φρυσίρας απάντησε με δύο αγωγές (βάσει των διατάξεων του νόμου περί Τύπου), οι οποίες εκδικάστηκαν, στο Πρωτοδικείο και στο Εφετείο, ερήμην του περιοδικού (ο δικηγόρος του Αντί δεν παρέστη στο δικαστήριο), επιδικάζοντας ως αποζημίωση το ποσόν των 81.000 ευρώ. Ένα περιοδικό με μεγάλη ιστορία, μια μικρή φωνή στο πλούσιο τοπίο της έντυπης δημοσιογραφίας, διεκδικεί, για άλλη μια φορά, την ύπαρξή του, δίνοντας την πιο δύσκολη μάχη στη διαδρομή του.

Στο editorial του τευχ. 890 του Αντί υπάρχει το ιστορικό της διένεξης, το επίμαχο κείμενο και τί πρόκειται να κάνει το Αντί. Στη στήλη «Βομβίδια Καρναβαλικής Πολιτιστικής Αφασίας» δημοσιεύτηκε το επίμαχο κείμενο, με την υπογραφή «Μανωλάκης ο Καρναβαλιστής»: «Άσχετος, έχει ως εξής: Ο Βενιζέλος, που κάθε Σαββατοκύριακο πηγαίνει στο Φρυσιρομάγαζο της Πλάκας και εγκαινιάζει εκδηλώσεις. *Αν μη τι άλλο, ο άνθρωπος αυτός έχει συνέπεια και ήθος. *Σχετικός: Ο Φρυσίρας, που χρηματοδοτείται από το ΠΑΣΟΚ χρηματοδοτώντας τους υποψηφίους του (π.χ. τον Σκανδαλίδη), ενώ παράλληλα περιμένει τη ΝΔ για να υποβάλει καινούργια αιτήματα. *Πώς λεγότανε η παλιά καλή ταινία; Άνθρωποι για όλες τις εποχές [(αφιερωμένη στον Θωμά Μώρο (Thomas Moore))]. *Η καλύτερα, το σουξέ του Βέγγου Άνθρωποι για όλες τις δουλειές;». Η «Κ» επικοινωνή-

σε με τον κ. Βλάσση Φρυσίρα, ο οποίος είπε ότι σέβεται το Αντί και την ιστορία του, αλλά υπερασπίζεται το δικαίωμά του να προστατεύει την ηθική του και το ήθος του, το οποίο δεν διαπραγματεύεται.

Ποια λύση θα μπορούσε να βρεθεί ώστε η 18η Απριλίου να μη σηματοδοτήσει το άδοξο τέλος της μεγάλης πορείας ενός ιστορικού εντύπου; Το περιοδικό απευθύνεται στους φίλους και τους αναγνώστες του, καλώντας σε μια εκστρατεία εγγραφής νέων συνδρομητών. Ο λογαριασμός που έχει ανοίξει στην Εθνική Τράπεζα είναι 172/400506-60.

ΟΛΓΑ ΣΕΛΛΑ

ΝΑ ΜΗΝ ΑΦΗΣΟΥΜΕ ΝΑ ΚΛΕΙΣΟΥΝ ΤΟ ΑΝΤΙ

Με τον τίτλο αυτόν δημοσιεύθηκε στην Κυριακάτικη Αυγή της 18.3.2007 το άρθρο του **Νίκου Φίλη**, που αναδημοσιεύουμε στη συνέχεια:

Η περιπέτεια του περιοδικού Αντί, που απειλείται σε λίγες ημέρες με κλείσιμο μετά την ερήμην καταδίκη του να πληρώσει 80.925,88 ευρώ για καρναβαλικό – χιουμοριστικό σχόλιο που αφορούσε τον ιδιοκτήτη του Μουσείου Φρυσίρα, επαναφέρει στο προσκήνιο την ανάγκη κατάργησης του τυποκτόνου νόμου.

Η ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει εξαιρετικά ενισχυμένα (στα όρια της εξόντωσης, μερικές φορές) ποσά για αδικήματα που διαπράττονται μέσω του Τύπου. Το μέτρο αποσκοπούσε στον περιορισμό των καταχρήσεων του Τύπου (και μάλιστα του ηλεκτρονικού) εις βάρος του πολίτη, αλλά εξελίσσεται σε μάλιστα, καθώς συχνά εφημερίδες, περιοδικά και ραδιοτηλεοπτικά μέσα αντιμετωπίζουν αγωγές με αξιώσεις αποζημιώσεων πολλών χιλιάδων ή και εκατομμυρίων ευρώ. Είναι γνωστό ότι στην κατασκευή αστικών διεκδικήσεων έναντι του Τύπου «ειδικεύονται» δικηγόροι-κοράκια, οι οποίοι αναζητούν τους ενδιαφερόμενους και αναλαμβάνουν εργολαβία την υπόθεση. Πρόκειται για βιομηχανία εκβιασμού.

Και τα δικαστήρια; Συχνά οι αποφάσεις χαρακτηρίζονται ως αποτέλεσμα «ρουλέτας». Μια μεταφορά, μια εικόνα

λόγου για την ενίσχυση του ρεπορτάζ, μια κρίση που δεν μπορεί να έχει την αποδεικτική στερεότητα της δικαστικής απόφασης, ένας πολιτικός χαρακτηρισμός συμπεριφοράς που υπολαμβάνεται ως προσωπική συκοφαντία αρκούν για να «τεκμηριωθεί» ηθική βλάβη και να επιδικαστεί χρηματική αποζημίωση. Αποτέλεσμα δεν είναι να ενισχύεται η δημοκρατική δεοντολογία, αλλά να παραβιάζεται η ελεύθερη έκφραση και πληροφόρηση του πολίτη – συχνά με την προληπτική αυτολογοκρισία των δημοσιογράφων. Εξυπακούεται ότι τα χοντρά παιχνίδια συνεχίζονται, καθώς όσοι για επιχειρηματικούς ή πολιτικούς λόγους επιλέγουν να συκοφαντήσουν τους αντιπάλους τους προϋπολογίζουν το κόστος της αποζημίωσης και αναλόγως πράττουν.

Η ΕΣΗΕΑ, παλαιότερα, είχε ζητήσει να αλλάξει η νομοθεσία. Να μην επιβάλλονται (δίκην ιδιώνυμου...) αυξημένες χρηματικές ποινές στον Τύπο. Και, κυρίως, η εκδίκαση της αγωγής να γίνεται αφού νωρίτερα έχει ζητηθεί η αποκατάσταση του θιγομένου. Και το μέσο να τιμωρείται, αν δεν έχει προβεί στην αποκατάσταση με τον κατά αναλογία τρόπο που προβλέπει η νομοθεσία.

Στην περίπτωση του Αντί, ο θιγόμενος κ. Φρυσίρας δεν ζήτησε να υπάρξει κάποια αποκατάστασή του, όπως πρόθυμα είχε προτείνει ο εκδότης του περιοδικού Χρ. Παπουτσάκης, ο οποίος επί 30 χρόνια έχει δώσει έμπρακτο δείγμα σεβασμού της δημοσιογραφικής δεοντολογίας. Ο κ. Φρυσίρας επέμεινε να πληροφορηθεί το όνομα του συντάκτη του σχολίου, κάτι που, φυσικά, αρνήθηκε να πράξει ο εκδότης του περιοδικού, υπενθυμίζοντας ότι είναι έξω από τις δημοκρατικές αρχές του περιοδικού μια τέτοια πρακτική. Ο ιδιοκτήτης του μουσείου με έκπληξη πληροφορηθήκαμε ότι προχωρεί σε κατάσχεση των λιγοστών, αλλά αναγκαίων για την έκδοση, περιουσιακών στοιχείων του περιοδικού και του εκδότη. Η επιμονή αυτή αδικεί και τον ίδιο, καθώς τον εμφανίζει να επιδιώκει, αντικειμενικά, να κλείσει ένα περιοδικό, δηλαδή να πλήξει τον πολιτισμό, τον οποίο εμφανίζεται να διακονεί ως ευεργέτης μουσείων. Δεν μπορεί να πρυτανεύσει

η λογική και να μη μεταβάλλεται το Αντί με παράπλευρο στόχο άλλων, προσωπικών διενέξεων;

Ο κίνδυνος να κλείσει το Αντί είναι ορατός, γιατί ο εκδότης του δεν μπορεί να καταβάλει τα 80.925,88 ευρώ. Οι φίλοι του περιοδικού δεν είναι λίγοι. Με μια νέα συνδρομή μπορούν να αποτρέψουν το απευκαίριο. Ο λογαριασμός του Αντί: Εθνική Τράπεζα 172 400 506-60 Χρήστος Παπουτσάκης.

Ν(ΙΚΟΣ)Φ(ΙΛΗΣ)

ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΧΙΟΥΜΟΡ

• Στην Ελευθεροτυπία της 19/3/2007, ο **Περικλής Κοροβέσης** έγραψε για την «περιπέτεια ενός περιοδικού και την τιμή των δημοσίων προσώπων» το άρθρο που αναδημοσιεύουμε:

Το δεκαπενθήμερο περιοδικό Αντί κυκλοφόρησε μέσα στη χούντα. Αλλά δεν μπόρεσε να βγάλει δεύτερο τεύχος. Η χούντα το έκλεισε αμέσως και ο εκδότης του κ. Χρήστος Παπουτσάκης υπέστη αφάνταστες ταλαιπωρίες. Κυκλοφόρησε αμέσως μετά τη μεταπολίτευση και έκτοτε βγαίνει κανονικά επί τριάντα πέντε συναπτά έτη. Για ένα ανεξάρτητο δημοκρατικό περιοδικό που δεν χρηματοδοτείται από πουθενά, σχεδόν χωρίς διαφήμιση και χωρίς κανένα άλλο έσοδο, αυτό είναι μια μεγάλη νίκη. Δείχνει πως τα ανεξάρτητα έντυπα έχουν το κοινό τους και όταν υπάρχει μια συντακτική ομάδα και ένας πεισματάρης εκδότης που ξέρουν τι θέλουν, τότε το περιοδικό μπορεί να ζήσει, έστω και με θυσίες. Και αυτό σημαίνει προσφορά στην ελευθεροτυπία και τη δημοκρατία.

Το περιοδικό είχε τα «πάνω» του και τα «κάτω» του. Μια εποχή είχε πολλές δημοσιογραφικές επιτυχίες που τις ανακύκλωνε ο «μεγάλος» Τύπος. Έθιξε μεγάλα συμφέροντα και δέχτηκε πολλές μηνύσεις και αγωγές. Αλλά τα κατάφερε και επιβίωσε ακόμα και όταν επανειλημμένα προσπάθησαν να κάψουν τα γραφεία του. Από τις σήλες του πέρασαν μεγάλα ονόματα και ανέδειξε μια σειρά νέων προσώπων που σήμερα κατατάσσονται στις «φίρμες». Το Αντί ήταν κάτι παραπάνω και από περιοδικό. Ήταν μέρος του μεταπολιτευτικού μας πολιτικού πολιτισμού.

Τον Απρίλη που μας έρχεται κλείνουν σαράντα χρόνια από τη στρατιωτική επιβολή της δικτατορίας. Τον ίδιο μήνα, κατά μία περίεργη σύμπτωση, το περιοδικό θα κλείσει αν δεν βρεθούν ογδόντια χιλιάδες ευρώ, τις οποίες δεν έχει άλλη ελπίδα να βρει, εκτός των χιλίων νέων συνδρομητών που του χρειάζονται για να πληρώσει αυτό το χρέος. Και αυτό το χρέος δεν είναι ούτε προς την Εφορία ούτε προς το ΙΚΑ. Είναι η αξία ενός χιουμοριστικού σχολίου που γράφτηκε τις Απόκριες του 2004, στο τεύχος 810. Το περιοδικό είχε ένα αφιέρωμα «καρναβαλιστικό» με σχόλια και σκίτσα που αφορούσαν πολιτικούς ή άλλα δημόσια πρόσωπα.

Το συγκεκριμένο σχόλιο αφορούσε τον κ. Βλάση Φρυσίρα, γνωστό συλλέκτη έργων τέχνης και ιδρυτή του ομώνυμου Μουσείου στην Πλάκα. Η ελληνική Δικαιοσύνη, στηριζόμενη στον τυποκτόνο νόμο του κ. Ευάγγελου Βενιζέλου, έκρινε πως η τιμή και η υπόληψη του κ. Φρυσίρα θίγονταν, τις αποτίμησε 80.000 ευρώ και το περιοδικό καταδικάστηκε ερήμην να καταβάλει αυτό το ποσό. Το ποσό αυτό ήταν υπέρογκο για ένα μικρό περιοδικό και αδυνατούσε να το καταβάλει. Ο κ. Φρυσίρας δεν δεχόταν ούτε καν έναν διακανονισμό και να καταβληθούν τα χρήματα σε δόσεις. Και η Δικαιοσύνη, όπως είναι τυφλή, έκανε κατάσχεση στα δύο ακίνητα του εκδότη του περιοδικού και τρεις μέρες πριν από την επέτειο της 21ης Απριλίου θα γίνει αναγκαστικός πλειστηριασμός του οικήματος που στεγάζει το Αντί.

Όταν κανείς διαβάζει κάτι τέτοιο, σκέφτεται πως ο Κάφκα δεν είχε φαντασία. Και αν κάποιος εκδότης δεχτεί ένα διήγημα με αυτό το περιεχόμενο, αν δεν έχει σειρά επιστημονικής φαντασίας, θα το απορρίψει. Η στήλη αυτή δεν δίνει συμβουλές. Αλλά κάνει έκκληση στην κοινή λογική. Μπορεί να υπάρχει ένας τέτοιος νόμος που να αιωρείται σαν δαμόκλειος σπάθη πάνω από το κεφάλι κάθε δημοσιογράφου που θέλει να εκφραστεί με κάποιο χιουμοριστικό τρόπο; Ας θυμηθούμε και τις περιπέτειες του δικού μας Στάθη για κάποια σκίτσα του. Πότε το χιούμορ έγινε ποινικό αδίκημα;

Τι γίνεται όμως με την τιμή και την

υπόληψη του θιγόμενου; Κάθε δημόσιο πρόσωπο που δεν δέχεται κριτική, σχόλια ή ακόμα και γελοιογράφηση δεν κάνει γι' αυτή τη δουλειά και πρέπει να αποσυρθεί και να ιδιωτεύσει. Οι γελοιογράφοι είναι μέλη της ΕΣΗΕΑ. Είναι δημοσιογράφοι που, αντί να χρησιμοποιούν λόγο, γράφουν με την εικόνα. Και συχνά τα σκίτσα τους γίνονται πρωτοσέλιδα για τη δύναμή τους και την οικονομία τους. Ο τυποκτόνος όμως νόμος του κ. Ευάγγ. Βενιζέλου μπορεί να στείλει στη φυλακή δημοσιογράφους που εκφράζονται με τρόπο μη αρεστό στην εξουσία. Αυτό δεν είναι μια λογοκρισία μέσω της Δικαιοσύνης;

Ας ελπίσουμε πως θα βρεθεί τρόπος και το Αντί για άλλη μια φορά θα επιβιώσει. Αλλά ο νόμος θα παραμείνει και θα απειλεί και θα τιμωρεί πάντα την ανεξάρτητη σκέψη. Και μπορεί το χιούμορ να μην ανατρέπει την εξουσία, αλλά την βάζει στο σωστό της πλαίσιο. Στη γελοιότητά της.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΟΡΟΒΕΣΗΣ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

• Πολλοί αναγνώστες και φίλοι του περιοδικού μάς έστειλαν συνδρομές ή έκαναν εμβάσματα ενίσχυσης του ANTI και συγχρόνως μας έστειλαν μηνύματα ή γράμματα. Επιλεκτικά δημοσιεύουμε κάποια από αυτά.

• Από τη Λευκωσία το γράμμα που ακολουθεί:

Χρόνια πολλά έχουμε να συναντηθούμε, αφότου βρίσκομαι στην Κύπρο. Βέβαια, ποτέ δεν σταμάτησα να είμαι φανατικός αναγνώστης σας, μόνο που δεν είμαστε συνδρομητές, εγώ και η γυναίκα μου, αλλά αγοραστές, διότι με τα συχνά ταξίδια χάνονται περιοδικά.

Σήμερα ήλθε μαζί το τελευταίο τεύχος, μαζί με την Καθημερινή και πάθαμε σοκ! Δεν είναι δυνατόν να κλείνει ένα τέτοιο περιοδικό, εν μέση Δημοκρατία, επειδή ο οποιοσδήποτε «φιλότεχνος» εθίγη και να σας εξοντώνουν με τέτοιο πρόστιμο. Σημάδια κακών καιρών όλα τούτα – συγχωρέστε μου την οργή! Και επιτρέψατέ μου, χωρίς να θέλω να σας θίξω, να θυμίσω πως πάνε πολλά χρόνια, όταν προβλέφτηκε το κακό που γινόταν συστηματικά στον τόπο με το *Finis Graecian* του Γιανναρά, που και ορισμένοι δικοί σας το λοιδόρησαν. Αλλά οι Κασσάνδρες πάντα έχουνε τραγική μοίρα.

Επειδή εξανιστάμεθα για την κατάδιωξή σας, παρακαλώ δεχθείτε το ποσό που σας εμβάζουμε ως μικρή συμβολή για να διατηρηθεί η φωνή σας. Δεν χρειάζεται να μας γράψετε συνδρομητές, θα εξακολουθήσουμε να το ενισχύουμε το Αντί αγοράζοντάς το. Ευχόμαστε καλό κουράγιο και ο Θεός μαζί σας.

Με τιμή και αγάπη
Δ. Τ.

• Από τη Θεσσαλονίκη με προμετωπίδα το πικρόγλυκο και αυτοειρωνικό «Βάστα καημένο Μεσσολόγγι» ο φίλος Β. Α. μας γράφει:

Κατέθεσα σήμερα στον λογαριασμό σας της Εθνικής Τράπεζας μια έκτακτη εισφορά, με την ελπίδα πως έτσι βοηθώ, στο μέτρο των δυνατοτήτων μου, να ξεπεράσετε και τη νέα σας περιπέτεια.

Εύχομαι ολόψυχα να μπορέσετε να αντιμετωπίσετε τις συχνές πυκνές τρικλοποδιές που σας βάζουν.

Καλή δύναμη και καλό κουράγιο στον δύσκολο δρόμο που επιλέξατε να πορευτείτε.

Ένας ένθερμος συμπαραστάτης και φανατικός αναγνώστης του ANTI από το πρώτο τεύχος του.

Β. Α.

• Πολύ σωστή η παρατήρηση του αναγνώστη ότι το περιοδικό τιμωρείται «για περιεχόμενο που ενδιαφέρει λιγότερο τους αναγνώστες»:

Προσπαθώντας κι εγώ από τη μεριά μου να σε βοηθήσω στη δύσκολη, κατά πως φαίνεται, αυτή στιγμή αποφάσισα να γραφτώ και γω συνδρομητής.

Επίσης έχω πάρα πολλά παλιά τεύχη τα οποία θα μπορούσα να κάνω σε τόμους αλλά δυστυχώς δεν ζω πια στην Αθήνα (Ευτυχώς δηλαδή). Και για να κάνω και λίγο (αυτο)κριτική, δυστυχώς τιμωρείσαι για το περιεχόμενο που ενδιαφέρει (τουλάχιστον εγώ το νομίζω αυτό) λιγότερο τους αναγνώστες σου. Αυτό που ζητάμε από σένα (τουλάχιστον έτσι νομίζω εγώ) είναι κριτική σκέψη, εμβάθυνση των γεγονότων, αριστερό προβληματισμό, τι σημαίνει Αριστερά σήμερα και τι «Αριστερά» προσκολλημένη στο χθες, κ.ο.κ.

Ελπίζω να πάνε όλα καλά και να μη χάσουμε τη δεκαπενθήμερη συντροφιά σου.

Π.Β.

• Άλλος φίλος μας γράφει:

Αν και είμαι μόνιμος και πιστός αναγνώστης του περιοδικού *ANTI* εδώ και τουλάχιστον 15 χρόνια δεν είχα μέχρι σήμερα αποφασίσει να γραφτώ και συνδρομητής του παρά τη μονιμη έκκλησή σας. Πάντως όταν προ καιρού είχε ζητηθεί η άποψη των αναγνωστών για διάφορα ζητήματα σχετικά με το περιεχόμενο και την παρουσία του περιοδικού, ανταποκρίθηκα αμέσως και επωνύμως προκειμένου εκτός των άλλων να δηλώσω και εγώ την «ένταξή» μου στο σύνολο των φίλων του. Τώρα λοιπόν που δεν έχω άλλη δικαιολογία, και πιεζόμενος και εγώ από την κατάσταση που σας απασχολεί, έσπευσα να καταβάλω τα ευρώ της συνδρομής στον λογαριασμό.

Τελειώνοντας θα ήθελα να ξέρετε ότι το πρόβλημά σας είναι και δικό μου πρόβλημα, αφού το *ANTI* αποτελεί για μένα τη μοναδική πλέον ελληνική έντυπη πηγή ανεξάρτητης, νηφάλιας και συνεπούς πολιτικής ενημέρωσης, της οποίας την απώλεια δεν νομίζω ότι θα μπορέσω να αντικαταστήσω.

Φιλικά

Ν.Δ.

• Άλλος φίλος συνόδεψε με το ακόλουθο e-mail την ενίσχυση του *ANTI*:

Καλημέρα σας,

Σήμερα καταθέσαμε [...] στον λογαριασμό σας. Αυτά τα λεφτά προορίζονται για την ενίσχυση του *ANTI* στην δυσκολία που περνάει. Δεν επιθυμούμε συνδρομή στο περιοδικό, το οποίο εξάλλου αγοράζουμε σχετικά τακτικά, από τα φοιτητικά μας χρόνια, αλλά το ποσό να διατεθεί ολόκληρο για την πληρωμή του ποσού που πρέπει το υπέροχο περιοδικό σας να πληρώσει. Αν τα πράγματα δεν πάνε καλά σχετικά με την συλλογή του απαραίτητου ποσού, ενημερώστε μας εγκαίρως για να συνεισφέρουμε επιπλέον.

Με τιμή στους συντελεστές του *ANTI*, για όλα όσα προσφέρετε στην Ελλάδα τόσα χρόνια.

Ε. Β. – Ρ. Σ.

• Μετά τις ευχές για υγεία κ.λπ. ο φίλος Μ.Σ. μας γράφει:

Μακάρι να πάνε όλα καλά και με το περιοδικό και να βγείτε νικητές και από αυτή τη μάχη που δίνεται. Το λιγότερο που μπορώ να κάνω για να βοηθήσω στον αγώνα σας είναι να γραφτώ συνδρομητής στο περιοδικό. Λυπάμαι που δε κατάφερα να γράψω και άλλους συνδρομητές. Σήμερα το πρωί κατάθεσα στον λογαριασμό σας στην Εθνική Τράπεζα για μία ετήσια σύνδρομη.

Σας εύχομαι ολόψυχα καλή τύχη.

Μ. Σ.

• Από το 1974:

Αγαπητοί φίλοι,

Γεννήθηκα το 1961 και διαβάζω το *Αντί* από το 1974. Από σήμερα είμαι συνδρομητής. Καλή Τύχη!

Και ακολουθούν τα στοιχεία:

Ε. Θ.

• Από την Πάρο, όπου ζει, ο Γ.Π. μας γράφει:

Ο Στάθης, στον *Ναυτίλο* του, μας άνοιξε τα μάτια. Ξαναγυρίζω και εύχομαι να γίνουν 1013 οι νέοι φίλοι σου. Και πιο πολλοί.

Θα προσπαθήσω και για άλλους, αν και είναι δύσκολο στο νησί που ζω τώρα.

Καλό κουράγιο

Γ. Π.

• Ο δημοσιογράφος Θ.Σ. μας γράφει:

Αγαπητό Αντί,

Σε τούτη την κρίσιμη φάση, προτίμησα να μεταχειριστώ το χειρόγραφο παρά να καταφύγω στην ευκολία του Η/Υ. Εξάλλου, σαν γράφεις σε φίλους καλύτερα να μην μεσολαβούν άψυχα μηχανήματα.

Το *Αντί* με συντροφεύει από τα σπουδαστικά χρόνια μου. Είναι μια φωνή που με προβληματίζει, με κινητοποιεί, με πεισμώνει, με κρατά σε εγρήγορση και –γιατί όχι– μου ξυπνά ενοχές. Ακόμη κι όταν διαφωνώ με μερικές θέσεις του, δεν μπορώ παρά να παραδεχτώ ότι εκφράζονται έντιμα. «Έντιμα». Πόσο... παρωχημένο ακούγεται αυτό στις παγκοσμιοποιημένες συνειδήσεις μας!

Ως πολίτης αγανακτώ που κάποιοι επιχειρούν να εξοντώσουν μια αδέσμευτη φωνή, η οποία επιμένει να θίγει όλα όσα θα θέλαμε να ξεχάσουμε, να... θάψουμε. Ως δημοσιογράφος θλίβομαι που κάποιοι οδηγούν στο κλείσιμο ένα από τα ελάχιστα εναπομείναντα δημοσιογραφικά μαγαζιά. Ένα μαγαζί που δεν διοικείται από νεόκοπους μάνατζερ και... διαχρονικούς νταβατζήδες. Ας είναι.

Τα πολλά λόγια είναι φτώχεια κι έγραψα μάλλον πολλά. Μακάρι να ήμουν διαπλεκόμενος και να μπορούσα να προσφέρω περισσότερα. Μα τότε, το πιθανότερο θα ήταν να μην ασχολούμαι με το *Αντί*. Μακάρι να είχα να επενδύσω στον αγώνα σας λιγότερα λόγια και περισσότερα ευρώ. Δυστυχώς, μπορώ να προσφέρω αυτά που βρήκατε στον φάκελο και την ολόψυχη ευχή μου να περάσετε τον κάβο και να είστε πάντα εδώ.

Μην με υπολογίσετε στους συνδρομητές σας. Το ψιλικατζίδικο με τον Τύπο είναι παρακάτω, στη γωνία, και μ' έχουν μάθει με το που πηγαίνω να μου βγάζουν το *Αντί* στον πάγκο. Ελπίζω να συνεχισθεί αυτό και στα επόμενα χρόνια.

Αν μπορούσα να βοηθήσω, με οποιονδήποτε άλλον τρόπο, θα ήμουν ευτυχής να το κάνω.

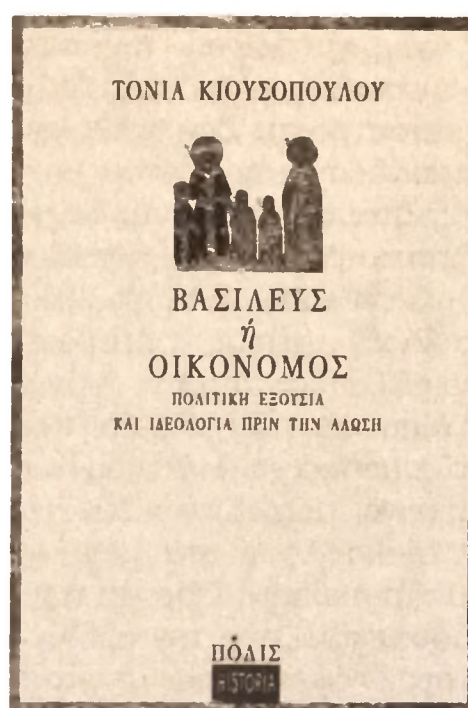
Ένας συνάδελφος

Θ. Σ.

ΤΟΝΙΑ ΚΙΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ή ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ
ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ

Τί ήταν τελικά το Βυζάντιο τον 15ο αιώνα; Οδηγήθηκε νομοτελειακά στην άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453; Γιατί οι Παλαιολόγοι επέμεναν στην ενωτική τους πολιτική, παρόλο που αντιδρούσε μια μερίδα των υπηκόων τους; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που θέτει το βιβλίο. Οι απαντήσεις που δίνονται ανατρέπουν κοινούς τόπους και παγιωμένες αντιλήψεις. Κυρίως γιατί αποδεικνύουν ότι το Βυζάντιο, περιορισμένο εδαφικά στην Κων/πολη, έτεινε να μεταβληθεί και ως προς την πολιτική του οργάνωση σε μια πόλη-κράτος. Προς αυτήν την κατάσταση πίεζε τους τελευταίους αυτοκράτορες η ελίτ της βυζαντινής κοινωνίας, η οποία ήταν οικονομικά και πολιτιστικά προσανατολισμένη προς τη Δύση.

HISTORIA

εκδόσεις

ΠΟΛΙΣ

ΟΜΗΡΟΥ 32 ΑΘΗΝΑ • e-mail: polis@ath.forthnet.gr • ΤΗΛ.: 210-3617993 • 210-3643382 • FAX: 210-3636501

Η (επί θύραις) Δήλωση του Βερολίνου: Ευρωπαϊκή Ένωση θα πει ειρήνη και κράτος δικαίου

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ των Αμερικανών στο Ιράκ καλά κρατεί. Το ίδιο και ο μύλος του θανάτου. Και καθώς συμπληρώθηκαν (την περασμένη Δευτέρα) τέσσερα χρόνια από την έναρξη της αμερικανικής εισβολής στο Ιράν, τα επίσημα (έστω) στοιχεία του αμερικανικού Πενταγώνου δίνουν μια αμυδρή εικόνα της εκεί οδυνηρής πραγματικότητας. Σύνολο θανάτων αμερικανών στρατιωτών: 3.218. Σύνολο τραυματιών: 23.417. Αλλά απώλειες είχαν -έχουν- και οι Ιρακινοί. Το αμερικανικό Πεντάγωνο τους μετρά *roughly* -κάτι σαν χύμα. Έτσι, ο αριθμός των νεκρών ιρακινών στρατιωτών υπολογίζεται μεταξύ 4.900 και 6.375, ενώ ο αριθμός των νεκρών ιρακινών αμάχων μεταξύ 59.287 και 65.121. [Η νυν ιρακινή κυβέρνηση δεν διανοήθηκε ποτέ να δώσει τα δικά της στοιχεία].

...ΚΑΙ ΕΝΩ χιλιάδες αμερικανοί διαδηλωτές, σε όλες τις μεγάλες πόλεις των ΗΠΑ, κατέβηκαν στους δρόμους ζητώντας την άμεση επιστροφή του στρατού από το Ιράκ (ανάλογες διαδηλώσεις έγιναν και σε ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, της Αθήνας περιλαμβανομένης), ο Τζορτζ Μπους, με διάγγελμά

του προς το αμερικανικό έθνος, επιχείρησε να... «δικαιώσει» την πολιτική του! («Δικαίωση», παρά το ότι όπλα μαζικής καταστροφής δεν βρέθηκαν ποτέ, διασύνδεση του Σαντάμ με τους τρομοκράτες της Αλ Κάιντα δεν προέκυψε από πουθενά, ενώ από το σύνολο του ιρακινού λαού, μόλις το 18% έχει εμπιστοσύνη στους αμερικανούς «απελευθερωτές»...). Στο διάγγελμά του, ο Μπους υποστήριξε ότι -προσώρας- όλα μπορεί να μη βαίνουν καλώς, αλλά η «νίκη», τελικά, είναι δυνατή, αρκεί ν' αποσταλούν στο Ιράκ «άλλοι 26.000 στρατιώτες»! Όσο για την αντιπολίτευση, που ζητεί την άμεση αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων από το Ιράκ ή θέτει ως «έσχατο όριο απόσυρσης το φθινόπωρο του 2008», ο Μπους είπε ότι υιοθέτηση των αιτημάτων αυτών θα ήταν καταστρεπτική, αφού θα έθετε σε άμεσο κίνδυνο την «ασφάλεια της Αμερικής».

Η ΣΥΜΒΙΩΣΗ ΜΕ ΠΑΓΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟ «ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ»

ΑΝ ΥΠΟΤΕΘΕΙ ότι το Ιράκ μάς πέφτει λίγο μακριά, στο επίκεντρο των ενδιαφερόντων μας, τις μέρες αυτές, φέρε-

ται το «σκάνδαλο των ασφαλιστικών ταμείων», το οποίο άρχισε να τροφοδοτεί τα εξάστηλα του ημερήσιου Τύπου και, ειδικότερα, του αντιπολιτευτικού. Και η μεν κυβέρνηση, καλύπτοντας τον υπουργό Απασχόλησης Σάββα Τσιτουρίδη, έσπευσε ν' ανακοινώσει (εκτάκτως) μέτρα για τη διαχείριση της παρουσίας των ασφαλιστικών ταμείων, ενώ, την ίδια στιγμή, οι δικαστικές αρχές (και ο κ. Γ. Ζορμπάς, πρόεδρος της Ανεξάρτητης Αρχής καταπολέμησης του «μαύρου» χρήματος) ερευνούν τους λογαριασμούς των πρωταγωνιστών του «σκανδάλου των ταμείων». Ερώτηση που «περιδινίζεται» στον αέρα: Ποιο είναι το (άγνωστο μέχρι στιγμής) πρόσωπο που κατέθεσε στην Κύπρο επιταγές συνολικού ύψους 2,4 εκατ. ευρώ σε λογαριασμό του προέδρου της εταιρείας Ακρόπολις Χρηματοπιστηριακή Γ. Αποστολίδη, αλλά και ποιοι οι τελικοί αποδέκτες του ποσού αυτού;

ΤΟ ΠΑΣΟΚ, κατά την πάγιά του τακτική, απεφάνθη ότι, για την υπόθεση αυτή, πολιτικές ευθύνες φέρουν ο υπουργός Απασχόλησης Σ. Τσιτουρίδης, η ηγεσία του Υπουργείου Οικονο-

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

Το Αντί κυκλοφορεί από τη Μεταπολίτευση, συνεχίζοντας μιαν ιστορία που άρχισε μέσα στη δικτατορία. Στα τεύχη του καταγράφεται η πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

για να εξασφαλίσετε τη συνεχή και αντικειμενική ενημέρωσή σας.

μικών (διάβαζε: Γ. Αλογοσκούφης, Π. Δούκας, Γ. Κουρή) και, βεβαίως βεβαίως, κατά την εκτίμηση της κυρίας Βάσως Παπανδρέου, ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής! Τελικά, «μετριοπαθέστερη» όλων απεδείχθη η κυρία Μαρία Δαμανάκη, η οποία προφανώς επηρεασμένη από τον Σεφέρη («δεν μπορώ να ζω όλο με παγόνια...»), έθεσε το ερώτημα: «Ως πότε ο κ. Τσιτουρίδης θα κάνει το παγόνι;». [Πλην, κάποιοι άσπονδοι φίλοι της Μαρίας Δαμανάκη, εντός και εκτός ΠΑΣΟΚ –και κυρίως εντός– θυμήθηκαν ότι η νυν βουλευτής Επικρατείας του ΠΑΣΟΚ ήταν η ίδια που «είχε παραπέμψει, στο Ειδικό Δικαστήριο, τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ Ανδρέα Παπανδρέου». Ως εκ τούτου...]

ΟΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΓΙΝΑΝ Ή ΠΩΣ ΔΕΝ ΘΑ ΧΑΘΕΙ ΤΟ (ΝΕΥΡΑΛΓΙΚΟ) ΕΞΑΜΗΝΟ...

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, δεν είναι λίγοι οι σχολιαστές που πιστεύουν ότι, μετά το προγραμματισμένο, για χθες, πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο, οι καταλήψεις των πανεπιστημιακών σχολών θ' αρχίσουν να μειώνονται, με στόχο «να μη χαθεί το εξάμηνο». Οι διδάσκοντες, λόγου χάρη, στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο έχουν ήδη δηλώσει ότι είναι διατεθειμένοι να κάνουν μαθήματα «ακόμα και τη Μεγάλη Παρασκευή», ενώ οι αντιδρώντες στον νόμο-πλαίσιο καθηγητές άλλων ΑΕΙ δηλώνουν ότι είναι αποφασισμένοι ν' ακυρώσουν, στην πράξη –μέσα στα ίδια τα ιδρύματα– την εφαρμογή του νέου νόμου-πλαισίου.

ΑΠΟ ΤΗΝ πλευρά του, ο καθηγητής του ΕΜΠ Βασίλης Παπάζογλου είναι της γνώμης ότι «θα χρειασθεί πάνω από ένα έτος για την εξομάλυνση της κατάστασης στα πανεπιστήμια». Πάντως, και με βάση τον υπάρχοντα σχεδιασμό στο Μετσόβιο, το εαρινό εξάμηνο θ' αρχίσει στις 23 Απριλίου, για να ολοκληρωθεί στις 22 Ιουλίου. Θ' ακολουθήσει μικρή ανάπαυλα για διακοπές και, από τις 27 Αυγούστου έως τις 15 Οκτωβρίου θ' αρχίσουν οι εξετάσεις του... Φεβρουαρίου (που δεν έγιναν), οι εξετάσεις του Ιουνίου (που δεν θα γίνουν), για να γίνουν μαθήματα και, κανονικά, οι εξετάσεις του Σεπτεμβρίου. Και η ζωή τραβά την ανηφόρα!

ΑΠΟ ΤΟ ΛΑΒΑΡΟ ΤΗΣ ΑΓ. ΛΑΥΡΑΣ ΣΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΑΝ ΣΥΓΚΡΑΤΕΙΤΕ ότι η 25η Μαρτίου 1821 είναι η ημέρα που ο Παλαιών Πατρών Γερμανός ύψωσε το λάβαρο της Αγ. Λαύρας (κάτι ανάλογο είχε σηκώσει και ο δικός μας Χριστόδουλος, για να υπομνήσει το «χρυσό νήμα» που συνδέει την ορθοδοξία με τις αστυνομικές ταυτότητες...), καλό είναι να θυμάσθε ότι στις 25 Μαρτίου 1957 υπογράφηκε η Συνθήκη της Ρώμης, ιδρυτική πράξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Κατ' ακολουθία: Μεθαύριο Κυριακή δεν γιορτάζουμε μόνο την επέτειο της «εθνικής ημών παλιγγενεσίας» (όπως γράφαμε παλαιότερα...), αλλά και τα πενήντα χρόνια της Ενωμένης Ευρώπης.

ΣΕ ΟΛΑ αυτά τα χρόνια, οι λεγόμενοι «ευρωσκεπτικιστές» δεν έλειψαν. (Μερικοί τους είδαν αγοράζοντας και στο Διαρκές Συνέδριο του ΣΥΝ, την περασμένη Κυριακή...). Αλλά η Ευρώπη είναι, σήμερα, η ζώσα πραγματικότητα που μας περιβάλλει, ή –για να το διατυπώσουμε καλύτερα– είμαστε μέλη μιας κοινότητας που, αν δεν ανοίγει επαναστατικούς, ρηξικέλευθους δρόμους, συντηρεί, τουλάχιστον, τις υψηλές αρχές του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού. Αξίζει, πάντως, να σημειωθεί ότι για τα πενήντα χρόνια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Γιούργκεν Χάμπερμας, φιλόσοφος, κοινωνιολόγος, διάσημος για τη θεωρία του περί ορθολογισμού, ζητεί τη διενέργεια δημοψηφίσματος για το αν και κατά πόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να έχει απευθείας εκλεγμένο πρόεδρο, εκλεγμένο υπουργό Εξωτερικών (αντί του σημερινού Χαβιέρ Σολάνα, που θυμίζει τους «μόνιμους» υφυπουργούς Εξωτερικών του Φόρεϊν Όφισ...) και ανεξάρτητη οικονομική βάση. «Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες –δηλώνει ο γερμανός φιλόσοφος– υπάρχει μια κοιμωμένη πλειοψηφία υπέρ της ενίσχυσης της Ένωσης». Διαφωνείτε, μήπως;

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, όλα είναι έτοιμα για τη «Δήλωση του Βερολίνου», η οποία αναμένεται να υπογραφεί την Κυριακή μέσα σε μια πανηγυρική Σύνοδο Κορυφής των 27 κοινοτικών ηγετών. Η δήλωση θα αναφέρεται στην ευρωπαϊκή ενοποίηση και συνεργασία, στο υπέρτατο αγαθό της ειρήνης (την ίδια στιγμή που ο Μπους ζητεί την αποστολή πρόσθετων 26.000 στρατιωτών στο Ιράν...) και στο «κράτος δικαίου ως θεμέλιου της Ένωσης».

ΑΝΑΦΟΡΑ θα υπάρξει επίσης στις κεντρικές αξίες πάνω στις οποίες οικοδομείται η ευρωπαϊκή ενοποίηση, με ιδιαίτερη εστίαση στον άνθρωπο –που «η αξιοπρέπειά του είναι απαράβιαστη»– στην αλληλεγγύη –«ως κρίσιμου στοιχείου του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής»– και στη διαφορετικότητα, που θα πει «ανοχή και σεβασμός του άλλου». Φυσικά, ο άλλος αυτός μπορεί να είναι ο γείτονας της πλαϊνής πόρτας, Έλληνας ή Αλβανός ή Πολωνός. Οπότε το ερώτημα του Γιούργκεν Χάμπερμας επαναλαμβάνεται: Διαφωνείτε μήπως;

ANTHΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Εκτός Αθηνών για επαγγελματικούς λόγους πληροφορήθηκα για την επιχείρηση φίμωσης του περιοδικού.
- Τακτικός αναγνώστης από το πρώτο μεταπολιτευτικό φύλλο γνωρίζω τις κατά καιρούς περιπέτειες της έκδοσης.
- Πόσες φορές αλήθεια επιχείρησαν να φιμώσουν ένα περιοδικό που δε μασά τα λόγια του;
- 33 χρόνια μετά τη μεταπολίτευση και η ελευθερία του Τύπου παραμένει ένα από τα μεγάλα ζητούμενα.
- Από τη μία η συγκέντρωση των μέσων σε μια χούφτα επιχειρηματιών που, με δούρειο ίππο τα κανάλια και τις εφημερίδες, παίρνουν δουλειές από το δημόσιο,
- κι από την άλλη ο τυποκτόνος νόμος του ευτραφούς εκ Θεσσαλονίκης δελφίνου του ΠΑΣΟΚ, ο οποίος δίνει τη δυνατότητα μηνύσεων και τεράστιων αποζημιώσεων σε όσους θεωρούν ότι εθίγησαν από κάποια δημοσιεύματα.
- Ακόμα και σατιρικά κείμενα οδηγούνται στις αίθουσες δικαστηρίων και κοστολογούνται αναλόγως!
- Όπως στην περίπτωση του Αντί.
- Αν νομίζουν ότι θα καταφέρουν η ενημέρωση να γίνεται μόνο από δελτία τύπου της Χ. Τρικούπη, του Μαξίμου και των Γραφείων της Αμερικάνικης πρεσβείας και της Ε.Ε. πλανώνται πλάνην οικτράν.

το **αντί**
Είμαστε
Εμείς

Δημοσίευση...

ΑΜΟΡΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ ΣΚΑΝΔΑΛΟΠΟΙΩΝ

Αν διερωτάστε ακόμα για ποιους λόγους η ΝΔ σταμάτησε όπως είπε κάποτε ο πρωθυπουργός το «κυνήγι μαγισσών» και άφησε ατιμώρητα τα σκάνδαλα του ΠΑΣΟΚ, θα βρείτε μια απάντηση σε όσα δήλωσε την Τρίτη (20/3) ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρόσωπος Ευ. Αντώνιος. Αναφερόμενος στην αντίδραση στελεχών του ΠΑΣΟΚ στην κυβερνητική απόφαση για αναδρομικό διαχειριστικό έλεγχο στα Ταμεία, ο κ. Αντώνιος δήλωσε ότι «τίποτα δεν απαλλάσσει τα στελέχη της αξιωματικής αντιπολίτευσης για όσα έκαναν εκείνη την περίοδο» και πρόσθεσε ότι «κάθε χρόνος είναι πρόσφορος» για τη διενέργεια ελέγχων. Με άλλα λόγια, αν το ΠΑΣΟΚ συνεχίσει να αποκαλύπτει σκάνδαλα τότε η κυβέρνηση θα θυμηθεί κι αυτή όσα δικά του έθαψε και θα το τιμωρήσει επειδή δεν είναι καλό παιδί και δεν τηρεί τους όρους της «συναίνεσης». Δεν βγάζουμε δηλα-

δή τα δικά σας, όσο δεν θα βγάξετε κι εσείς τα δικά μας. Δεν ξέρω αν αυτή η δήλωση ήταν εν γνώσει του πρωθυπουργού, ή έγινε ερήμην του. Αποτελεί όμως μνημείο πολιτικού αμοραλισμού και βλακείας επειδή το μόνο που επιτυγχάνει είναι ένας ηθικός συμψηφισμός του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ στα μάτια της κοινής γνώμης. Αν η κυβέρνηση της ΝΔ πίστευε όντως στη διαφάνεια και την καταπολέμηση της διαπλοκής και δεν μας κορόιδευε προεκλογικά, όφειλε να συνεχίσει την σταυροφορία ηθικών αξιών που ξεκίνησε προεκλογικά και μετά την ανάληψη της εξουσίας. Έπραξε όμως ακριβώς το αντίθετο. Έτσι από το προεκλογικό καθαρήριο φτάσαμε στο μετεκλογικό φαγοπότι, στις στρατιές των κουμπάρων και των ημετέρων, στα τραπέζια και τις κρουαζιέρες με τους διαπλεκόμενους.

Β.Ζ.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΑΙΩΝΑ

Διαβάστε πόσο καθαρά έθεσε το πρόβλημα του Ελαιώνα ο Α. Ασωνίτης στο *Lifo*, (1.3.2007), σε άρθρο με τίτλο «Ο Ελαιώνας Πολιτιστικό Πάρκο»:

Η Αθήνα, και ειδικά η τόσο επιβαρυνόμενη Δυτική Αττική, χρειάζονται πράσινο, κι η πνιγμένη στα σκάνδαλα και στις γελοιότητες Ελλάδα ανάσα και προοπτική. Κουρασθήκαμε να ντρεπόμαστε και να μας ταπεινώνουν: Λοιπόν, ο Ελαιώνας να ξαναγίνει Ελαιώνας και πράσινο. Να ανεγερθούν εκεί, σε χαμηλά κτίρια, και με αναγκαστικές απαλλοτριώσεις για εθνικούς λόγους, η νέα Εθνική Βιβλιοθήκη, το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο, Μουσεία Μοντέρνας Τέχνης, Πινακοθήκες, Κέντρα Ερευνών, Μουσείο Εθνικής Αντίστασης, σ' έναν προνομιακό χώρο, που μας υποδεικνύει τη χρήση του: έχει θέα στην

Ακρόπολη, την οποία θα μας κρύψουν οι τσιμεντένιοι γκοτζίλες του σημερινού σχεδίου. Τι θέλουμε να είμαστε, ποιο είναι το όραμα της κοινωνίας μας, τι πρότυπο δίνουμε στους πιτσιρικάδες –για τους οποίους όλοι κόπτονται; Βιβλιοθήκες, μουσεία, πανεπιστήμια, έρευνα, ή γήπεδα και λούνα παρκ; Δεν είμαστε οι τελευταίοι κάτοικοι της Αθήνας και της Ελλάδας, θα 'ρθουν κι άλλοι μετά από μας, μην τους καταστρέψουμε το μέλλον. Ποιο ευρωπαϊκό κράτος θα 'κανε τον Ελαιώνα Ντίσνεϋλαντ κι όχι πολιτιστικό πάρκο, αν απείχε 1.700 μέτρα απ' τον Άιφελ, π.χ., το Κολοσσαίο ή το Μπιγκ Μπεν; Ποιος θα μας πάρει στα σοβαρά με τέτοια «αξιοποίηση»; Ποιο κράτος δεν ίδρυσε βιβλιοθήκη τον 20ό αιώνα (η σημερινή χτίστηκε το 1888, με χρήματα των τριών ευεργετών

αδελφών Βαλλιάνων), ποιο κράτος υποκαθιστά τους επιχειρηματίες και οι επιχειρηματίες το κράτος, ποιο κράτος αναγγέλλει νέα βιβλιοθήκη εκτός του ιστού της πόλεως χωρίς μετρό; Σκεφθείτε έναν περίπατο από το Μουσείο Ακροπόλεως μέχρι το προτεινόμενο πολιτιστικό πάρκο-βιβλιοθήκη στον Ελαιώνα, όπου και ο νέος σταθμός μετρό. Ή είμαστε τόσο πλούσια και βιομηχανική χώρα, ώστε να περιφρονούμε τον «πολιτιστικό» τουρισμό;

ΟΥΦ!

Εντάξει, επέστρεψε ο Καρατζαφέρης στο ρόλο του συμπαραουσιαστή της ανατρεπτικής δευτεριάτικης εκπομπής του Mega. Και πάνω που είχα αρχίσει να ανησυχώ...

Γιαν. Ανδρ.

του Δημήτρη Πετσετίδη

Η ΔΙΑΠΛΟΚΗ ΑΛΛΑΞΕ ΧΡΩΜΑ

Στο τέλος θα τον λυπηθώ τον κακομοίρη τον Τσιπουρίδη έτσι όπως τον κτυπάνε αλύπητα οι γνωστές και εντιμότερες πολιτικές οικογένειες της ΝΔ. Όσα φερέφωνά τους ασχολούνται καθημερινώς με τα «σκάνδαλα» ορισμένων υπουργών δεν γνωρίζουν άραγε ότι η εταιρεία του αδελφού εκείνου του καταπληκτικής ευφυΐας νεαρού βουλευτή (που κληρονόμησε την έδρα του από τον μπαμπά του) παίρνει από την κυβέρνηση όλες τις μεγάλες δουλειές του κλάδου της; Το πανίσχυρο πολιτικό σύστημα που διαθέτει σήμερα στα ΜΜΕ η άλλη γνωστή πολιτική οικογένεια της ΝΔ λειτουργεί άραγε τζάμπα και ανιδιοτελώς; Ο πρώην υπουργός που διακρίθηκε μόνο για τις αμέτρητες γκάφες του πλήρωσε το υπερπολυτελές κότερο που αγόρασε πρόσφατα από την βουλευτική του αποζημίωση; Δεν μοιράσθηκαν «δωράκια» επί τη ευκαιρία μερικών πρόσφατων αγοραπωλησιών εταιρειών του ευρύτερου δημοσίου τομέα; Οι τορπίλες στο υπουργείο Άμυνας ταξίδευαν τζάμπα; Τα αντισταθμιστικά υλοποιούνται με διαφορετικό τρόπο από εκεί-

νον με τον οποίο έστειλε το ΠΑΣΟΚ τα λεφτά στις τσέπες ορισμένων; Στη ΔΕΗ δεν υπάρχει διαπλοκή; Ούτε στην άλλη σκανδαλιάρα υπηρεσία του υπουργείου Ανάπτυξης, τη διαβόητη Επιτροπή Ανταγωνισμού που άλλους τιμωρεί με πρόστιμα εκατομμυρίων και άλλους τους ξεχνάει στα συρτάρια τους; Πώς αποκαλούνται επί ΝΔ οι υπόγειες διασυνδέσεις μεγαλοεφοπλιστάδων του Πειραιά με ορισμένους δελφίνους του Καραμανλή *Ελπίδα για το μέλλον*; Τα αλισβερίσια για το Real Estate, την περιουσία του δημοσίου και όσα διασώθηκαν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες πώς λέγονται; *Διαφανείς συναλλαγές*; Όταν το σκάνδαλο του Χρηματιστηρίου θάβεται από δικαστές κουμπάρους κυβερνητικών στελεχών, προς χάριν διαπλεκόμενου μεγαλοεπιχειρηματία με άλλη πολιτική οικογένεια της ΝΔ, πώς το χαρακτηρίζουμε; *Κάθαρση στη Δικαιοσύνη*; Οι δοσοληψίες με τα διάφορα καρτέλ τι ήταν; *Εξυγίανση της αγοράς*; Στον ΟΠΑΠ γίνονται όλα εντίμως και διαφανώς; Δεν υπάρχει «γαλάζια διαπλοκή» εκεί.

Π.Π.

ΛΕΙΨΥΔΡΙΑ

Η παρατεταμένη ανομβρία αλλά και η σπάταλη χρήση του νερού καθιστούν την κατάσταση εφιαλτική ενόψει μάλιστα και της περιόδου του καλοκαιριού. Στον θεσσαλικό κάμπο οι ανάγκες για πότισμα έφεραν σε σύγκρουση την Καρδίτσα με τη Λάρισα για το ποιος θα πάρει τις μεγαλύτερες ποσότητες. Τα πράγματα θα εξελίσσονταν διαφορετικά εάν υπήρχε καλύτερη διαχείριση και δεν χανόταν το 60% από τα δίκτυα ύδρευσης. Όπως επίσης και στον αρδευτικό τομέα σπαταλώνονται άσκοπα τεράστιες ποσότητες. Κατά τα άλλα οι κυβερνώντες προσεύχονται να έρθει μια βροχή «για να σωθούμε».

Σως

ΔΑΚΡΥΓΟΝΑ

Κακώς ανησυχούμε για τη χρήση ληγμένων χημικών από τις αστυνομικές δυνάμεις στη διάρκεια των διαδηλώσεων. Υπερβολές χαρακτήρισε όλα αυτά ο κ. Δημοσχάκης, αρχηγός της ΕΛΑΣ, αφού «δεν χρησιμοποιούνται ληγμένα. Τα ελάχιστα που εντοπίζονται, παρά τις συστάσεις μας να αποσυρθούν, μας μένουν επειδή δεν κάνουμε αλόγιστη χρήση. Είναι ακίνδυνα». Αντί να τους ευγνωμονούμε κιόλας που μας κάνουν να κλαίμε και να φεύγει το κρύωμα, φωνάζουμε και από πάνω.

Σως

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Η συνέχεια της υπόθεσης παρουσιάζει ενδιαφέρον και η εξέλιξή της μας αφορά όλους.
- Ξεφεύγει κατά πολύ από τους συντάκτες, τους συνεργάτες, τον εκδότη και τους αναγνώστες του περιοδικού.
- Εν αναμονή.
- Μια και μιλήσαμε για αναγνώστες δύο τηλεφωνήματα δέχτηκε η στήλη τη βδομάδα που πέρασε.
- Και τα δυο από σταθερούς αναγνώστες του.
- Το πρώτο αφορούσε μια ατυχή κατά πως φαίνεται έκφραση για έναν από τους εκπροσώπους των χιλίων (και μια νύχτα) πανεπιστημιακών.
- Γράφαμε ότι δεν διεκδίκησε την πρωτανεία στο πανεπιστήμιό του εξαιτίας της πληθώρας εις βάρος του δημοσιευμάτων στον τοπικό τύπο.
- Μας πληροφόρησε, λοιπόν, άνθρωπος που γνωρίζει εκ των έσω τα πράγματα, και δεν έχουμε λόγους να το αμφισβητήσουμε, ότι η μη κάθοδός του οφείλεται αποκλειστικά σε λόγους υγείας.
- Το σχόλιό μας, όμως, κυρίως αφορούσε τους χιλίους που καταποντίστηκαν στις εκλογές της ΠΟΣΔΕΠ.
- Και το ερώτημα παραμένει.
- Που 'ναι οι χίλιοι;

ΔΡΟΥΖΑ

Ηταν να μην θιχθεί το φιλότιμο της Άννας της Ιαματικής και έσπευσε άμεσα να αποδείξει τα φιλεύσπλαχνα συναισθήματα της. Με κατηγορείτε, σκέφθηκε, για αλόγιστες αμοιβές. Να, λοιπόν, θα σας αποδείξω τις αξίζω! Έκλεισε το πόνο στη ψυχή και βάλθηκε να μας ενημερώσει για το πώς ζούνε εκατομμύρια συμπολίτες μας με 300 ευρώ τον μήνα, για τους απόρους, για τα καταναλωτικά δάνεια κ.ά. Το βλέμμα της μαρτυρούσε μια ανείπωτη απορία και μια αμηχανία παιδιού, που πρώτη ημέρα πάει σχολείο. Ε, δεν είναι και λίγο να μαθαίνεις ότι στην Ελλάδα ζούνε και φτωχοί!

Σως

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Το δεύτερο τηλέφωνο από μια αναγνώστρια για την απουσία του Πέτρου από τις Μολυβιές και υπονοούμενα για δάχτυλο Νίκου, Μίμη και Μαρίας!
- Ομολογώ πως αιφνιδιάστηκα.
- Μεγίστη παράλειψις, αλλά ουδείς δόλος από πλευράς του συντάκτη.
- Κάνω την αυτοκριτική μου και γυρεύω ταπεινά συγνώμη.
- Υπόσχομαι ότι δε θα επαναληφθεί.
- Ολίγη κατανόησις, όμως, ουδένα (και ουδεμία) θα έβλαπτε.
- Εδώ τα πασόκια δείχνουν τέτοια ανοχή στον εγγονό του Πάγκαλου, τον μεγάλο τραγουδιστή, με τις κατά καιρούς ρουκέτες που εκτοξεύει.
- Όπως λ.χ. την τελευταία, για τα κόμματα της αριστεράς.
- Δηλαδή τι θέλει, να τεθεί το ΚΚΕ εκτός Βουλής;
- Αν σήμερα κυβερνούσε ο παππούς του ίσως θα ήταν εφικτό.
- Αλλά οι εποχές άλλαξαν, Θεόδωρε.
- Αλήθεια γιατί επιμένεις στην πολιτική και δεν ασχολείσαι αποκλειστικά με το τραγούδι.
- Τα πηγαίνεις τόσο καλά άλλωστε
- Να τι κάνει η έλλειψη επαγγελματικού προσανατολισμού από τα σχολεία, Μαριέττα μου.
- Δε βάζεις το Βερέμη να κάνει καμιά πρόταση και έπ' αυτού;
- Αυτή η μονομανία σου με το άσυλο δε σου κάνει καλό.
- Οι πορείες των φοιτητών και οι καταλείψεις καλά κρατούν.

ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ ΝΤΟΡΑΣ - ΠΑΓΚΑΛΟΥ

Εμείς πάντως το λέμε εδώ και πολύ καιρό: Το πολιτικό σκηνικό που εγκαθίδρυσε η μεταπολίτευση του 74 έχει ξεπεραστεί οριστικά κι αυτό που καθυστερεί είναι μόνο η εναποθήκευσή του στο χρονοντούλαπο της ιστορίας. Το δικομματικό σύστημα με τα δύο μεγάλα κόμματα της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ δεν εξυπηρετεί πλέον ούτε τα συμφέροντα του λαού ούτε της κυρίαρχης οικονομικής και πολιτικής τάξης. Όποιος το αντιλαμβάνεται αυτό δεν δυσκολεύεται να κατανοήσει και τους λόγους για τους οποίους ο κ. Πάγκαλος μιλάει ήδη και εν όψει της νέας εκλογικής ήττας του ΠΑΣΟΚ, «για άλλο κόμμα», επειδή «πέρασε η εποχή των σοσιαλιστικών κομμάτων» και «η κοινωνία έχει αλλάξει» και συνεπώς η κεντροαριστερά δεν μπορεί να παραμείνει άλλο «στη διακήρυξη της 3ης Σεπτεμβρίου». Πολύ θα θέλαμε να πιστέψουμε ότι ο κ. Πάγκαλος, ως ευφυής άνθρωπος που είναι, κάνει αυτές τις δηλώσεις αντλώντας τα συμπεράσματά του από τα πολλά σχετικά παραδείγματα της ιστορίας, στα οποία και αναφέρθηκε στην επίμαχη συνέντευξή του στην *Ελευθερο-*

τυπία. Υπάρχουν όμως κάποιες κακές εσωκομματικές γλώσσες που επιμένουν ότι πίσω από όλα αυτά κρύβεται μόνο μια μεγάλη αγωνία προσωπικής πολιτικής επιβίωσης. Η οποία τον αναγκάζει ίσως να συμπορευτεί, προκειμένου να αντλήσει κουράγιο, με την οικογένεια του μάστορα της πολιτικής επιβίωσης, που δεν είναι άλλος από τον Μητσοτάκη.

Αν δηλαδή τα δυο μεγάλα κόμματα, έτσι που πάνε και τα δύο, δεν καταφέρουν να βγάλουν αυτοδυναμία (λόγω και του εκλογικού νόμου), τότε θα τεθούν αμέσως σε εφαρμογή τα σενάρια κυβέρνησης μεγάλου συνασπισμού, όπως στη Γερμανία. Ο Μητσοτάκης άλλωστε το έχει ήδη προβλέψει. Ο κ. Πάγκαλος φαίνεται ότι θα ήθελε πολύ να συμμετάσχει σε μια τέτοια περίπτωση και άλλωστε ομιλεί αππαιστώως τα γερμανικά. Και γι' αυτό μάλλον αποφεύγει να επιτεθεί συστηματικά εναντίον της Ντόρας. Φαντάζεστε όμως τι έχει να γίνει με μια «συγκυβέρνηση» Ντόρας – Πάγκαλου. Αν μη τι άλλο το πολιτικό μέλλον της χώρας θα είναι πολύ διασκεδαστικό.

Π.Π.

ΤΑ ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΝΤΟΡΑΣ

Παρόλο που στην ομιλία του προς την Κοινοβουλευτική Ομάδα στην τρίτη επέτειο από την ανάληψη της διακυβέρνησης από τη ΝΔ, ο Πρωθυπουργός δήλωσε ότι οι μεταρρυθμίσεις θα συνεχιστούν «και μετά τις εκλογές του 2008», ορισμένα στελέχη της παράταξής του επιμένουν ακόμα για τη διεξαγωγή πρόωγων εκλογών. Αν τις κάνουμε τώρα, του λένε, θα τις κερδίσουμε σίγουρα. Αν τις κάνουμε τον Οκτώβριο, τότε πάλι έχουμε μεγάλες ελπίδες να νικήσουμε.

Αν όμως τις κάνουμε τον Φεβρουάριο του 2008, τότε μπορεί να χάσουμε. Προφανώς επειδή μέχρι τότε θα έλθει επιτέλους και η επιφοίτηση στον αρχηγό του ΠΑΣΟΚ και θα είναι σε θέση να απειλήσει τον Καραμανλή.

Επειδή όμως αυτό δεν πρόκειται να γίνει ποτέ, στην πραγματικότητα ο Γιώργος Παπανδρέου δεν θέλει πρόωρες εκλογές. Ούτε και ο Κώστας Καραμανλής τις θέλει, όπως φαίνεται. Ποιοι τις θέλουν τότε;

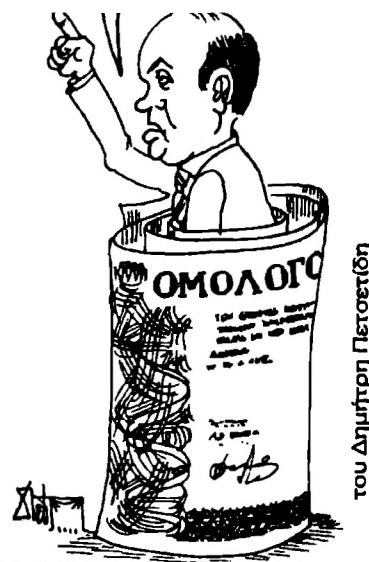
Δεν χρειάζεται να είναι κανείς Αϊνστάιν για να καταλάβει ότι στην πραγματικότητα η εκλογο-

λογία ξεκίνησε μέσα από τη Νέα Δημοκρατία. Και ότι δεν αφορά καθόλου «εθνικούς λόγους», όπως η Παιδεία ή τα Ελληνοτουρκικά.

Αφορά κυρίως προσωπικές φιλοδοξίες και υπολογισμούς χρονικούς για το πότε ορισμένοι και ορισμένες θα μπορέσουν να μας κυβερνήσουν κι αυτοί. Μετά τις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές, θα έχουμε πάλι γενικές εκλογές το 2010–11, με αφορμή την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας. Αν δηλαδή οι εξελίξεις θα είναι ομαλές, τότε για να ανοίξει ο δρόμος για τον (ή την) διάδοχο του Καραμανλή πρέπει να περιμένουμε μέχρι το 2010 τουλάχιστον.

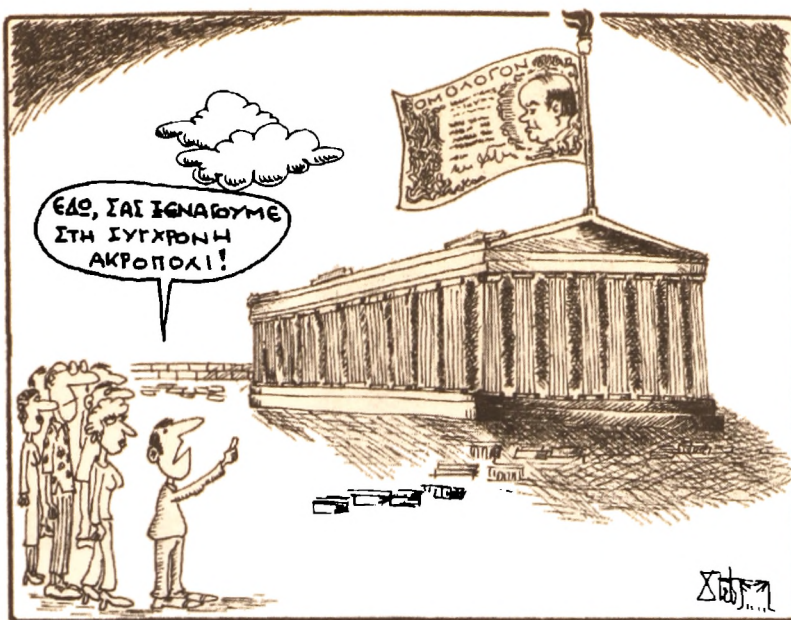
Αν όμως αυτές οι βουλευτικές εκλογές διεξαχθούν πρόωρα και στη συνέχεια πεισθεί (ή αναγκασθεί) ο Καραμανλής να μην εξαντλήσει τη δεύτερη θητεία του και «να παραιτηθεί σε τρία χρόνια» τότε «θα ανοίξει ο δρόμος για τη διαδοχή του». Έτσι σε τρία, περίπου, χρόνια από σήμερα η Ντόρα (παράδειγμα λέω) θα είναι επιτέλους πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας και πρωθυπουργός.

Π.Π.

Ο ΑΔΑΜ, Η ΕΥΑ ΚΑΙ Ο ...

Αν το δόγμα «Πατρίς – Θρησκεία – Οικογένεια», που τόσο υπερήφανα υπερασπίζονται οι υποστηρικτές της εκπαιδευτικής εθνικοφροσύνης, περιοριζόταν στο μάθημα της Ιστορίας, θα ήταν καλά. Πρόσφατη έρευνα, που έγινε σε δεκάδες χώρες, αποκάλυψε ότι οι Έλληνες (μαζί με τους Κύπριους) είναι οι δύο λαοί που αγνοούν περισσότερο από όλους τη θεωρία της εξέλιξης των ειδών. Είναι αυτό που λέμε, «κοιτίδα της βλακείας»... **Γιαν. Ανδρ.**

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΜΠΕΡΣ ΣΤΙΣ ΒΑΛΙΤΣΕΣ

Καμία πρωτοτυπία τελικά στην πολιτική σκηνή. Τα ίδια και τα ίδια. Όπως μας πληροφορούν οι εφημερίδες της αντιπολίτευσης, ο επικεφαλής της αρχής κατά του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος Γ. Ζορμπάς ψάχνει τώρα το δρομολόγιο της βαλίτσας με τα 2,4 εκατ. ευρώ που φέρεται να εισέπραξε σε μετρητά από υποκατάστημα της Εθνικής στην Σταδίου ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Ακρόπολις ΑΧΕΠΕΥ. Από τα πάμπερς στις βαλίτσες δηλαδή. Σεμνά και ταπεινά. Τα ίδια δημοσιεύματα μας πληροφορούν επίσης ότι ο κ. Ζορμπάς δεν αποκλείεται να φτάσει μέχρι την Ελβετία καθώς έχει λάβει πληροφορίες ότι

πρόσωπα που εμπλέκονται στην υπόθεση έχουν σχέση με ελβετική τράπεζα, το όνομα της οποίας έχει δοθεί αρμοδίως. Καλά, δεν βαρέθηκε να ψάχνει στην Ελβετία και να μην βρίσκει τίποτα ο δυστυχής εισαγγελέας; Σε κάθε περίπτωση, εμείς θα παρακολουθήσουμε προσεκτικά το σκάνδαλο των Ταμείων, το πολλοστό που απασχολεί την κοινή γνώμη από τότε που ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας η υποσχεθείσα την καταπολέμηση της διαφθοράς και της διαπλοκής Νέα Δημοκρατία. Επειδή όσα έχουν ήδη αποκαλυφθεί αποτελούν μάλλον μόνο την κορυφή του παγόβουνου.

B. Z.

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Οποιες κι αν είναι οι πολιτικές και κομματικές πεποιθήσεις του καθενός, όλοι οφείλουμε να συγχαρούμε τον Κώστα Καραμανλή για το πρώτο ευτυχές επίτευγμα της «ρωσικής στροφής» στην εξωτερική πολιτική του, την υπογραφή της ιστορικής συμφωνίας με τη Ρωσία, για τον αγωγό πετρελαίου Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολης. Πέραν

των ενεργειακών και οικονομικών προσόδων, η συμφωνία αναβαθμίζει κυρίως τον γεωπολιτικό ρόλο της Ελλάδας. Ενώ η συμμαχία με μια ισχυρή Ρωσία θα είναι πάντα επωφέλης για τα εθνικά μας συμφέροντα, ότι κι αν πιστεύει κανείς Η συμφωνία υπογράφηκε βέβαια χάρις κυρίως στην επιμονή και τις πρωτοβουλίες του Βλαδιμίρ Πούτιν, ενός

ηγέτη που κατάφερε να βγάλει τη Ρωσία από τη μιζέρια και να την οδηγήσει πάλι στην θέση που της αξίζει. Αν όμως δεν ήταν ο Καραμανλής στη θέση του πρωθυπουργού, είναι αμφίβολο αν η ελληνική πλευρά θα υπέγραφε, δεδομένων των μεγάλων πιέσεων που ασκήθηκαν από τον αμερικανικό παράγοντα.

B. Z.

Ο ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΚΑΙ Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ

Είναι γεγονός ότι ο Κ. Καραμανλής είναι ο καλύτερος ηγέτης που είχε ποτέ η κεντροδεξιά παράταξη. Όπως είναι γεγονός ότι μέχρι στιγμής δείχνει παγιδευμένος σε ένα κόμμα βαθιά διεφθαρμένο και ανίκανο να υλοποιήσει τα οράματα ακόμα και της ίδιας του της παράταξης. Το τι θα κάνει για να βγάλει το κόμμα

του και εαυτόν από τα αδιέξοδα είναι δική του αποκλειστικά υπόθεση. Κανείς δεν μπορεί να του υποδείξει τα καθήκοντά του. Οφείλουμε όμως να επισημάνουμε ότι η ΝΔ επανήλθε στην εξουσία χάρις σε αυτόν. Έτσι σήμερα όλοι από αυτόν περιμένουν να αλλάξει μια εικόνα που δεν περίμενε κανείς πριν από τρία μόλις χρόνια.

B. Z.

ΑΛΛΑ ΗΘΗ

Όταν στη Γαλλία κατατέθηκε πρόταση για να σταματήσει να περιγράφεται η αποικιακή πολιτική του γαλλικού κράτους ως πηγή δεινών, ξεσηκώθηκε το σύμπαν και η πρόταση αποσύρθηκε μετά πολλών επαίνων. Καλά, Χριστόδουλο δεν έχουν εκεί πέρα να τους τα εξηγήσει;

Γ. Κουρ.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Ενώ στην οδό Μητροπόλεως επικρατεί ηρεμία, τα νεύρα των Ντερμπεντέρηδων της ενημέρωσης έχουν γίνει τσατάλια.
- Χάσαμε κι από τις οθόνες μας τον πρύτανη κ. Χατζησαρίπολο και οι νύχτες μας έγιναν ακόμα πιο πληκτικές.
- Να γιατί το επάγγελμα του ψυχαναλυτή διανύει περίοδο παχέων αγελάδων.
- Πάντως προσωπικά μετά από σωρεία συνεδριάσεων με διαπρεπείς ψυχαναλυτές, επιτέλους κατανόησα το στίγμα μου και μάλιστα από ένα σχόλιο συναδέλφου (Γιαν. Ανδρ.) του περιοδικού μας.
- Είμαι νεοφώτιστος αριστερός στον εθνικισμό!
- Και μάλιστα στο πλευρό (μπρρρ) των παπάδων!!
- Απόστολε, τα ακούς;
- Σχεδόν τριάντα χρόνια στο κίνημα και λίγο ως πολύ βρέθηκα συστοιχιζόμενος με τον Χριστόδουλο.
- Αιτία, η θέση όλων όσων έχουμε διαφορετική άποψη για το εκτρωματικό βιβλίο(;) της Ιστορίας της ΣΤ' δημοτικού.
- Με τη γνωστή συνταγή των Λαλάκηδων του εκσυγχρονισμού «όποιος δεν είναι με μας είναι με τους κληρικούς και τον Καρατσαφέρη».
- Η θεωρία περί φωτός και σκότους του Κουτσόγιωργα σε νέα βερσιόν.
- Οι γνωστοί μεταμοντέρνοι ιστορικοί με πέρασμα ολίγων εβδομάδων από το Ρήγα και το πάλαι ποτέ ΚΚΕ εσ. έχουν άσυλο από την Αυγή (και «προμοτάρονται» από το Συγκρότημα και τα κανάλια).

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Κι ας αποτέλεσαν τους μουντζαχεντίν του σημιτικού εκσυγχρονισμού.
- Κι ας χρηματοδοτούνται από ιδρύματα που μόνο αθωότητα δεν αποπνέουν
- Κι ας επιχειρούν να κάνουν το άσπρο μαύρο στην ιστορία.
- Γιατί το πρόβλημα δεν είναι για το ρόλο των δεσποτάδων, των κοτζαμπάσηδων και τον μύθο για το κρυφό σχολειό στην τουρκοκρατία.
- Αυτά τα έχουν γράψει σοβαροί ιστορικοί (Βουρνάς, Αγγέλου, Φωτιάδης, Σβορώνος) και εντός Αριστεράς είναι λυμένα.
- Αλλού είναι το ζήτημα κι όποιοι κάνουν ότι δεν καταλαβαίνουν μάλλον σε λάθος πόρτες χτύπησαν.
- Α, υπέγραψαν κι ένα κείμενο 500 πασοκοσυνασπισμένοι υπέρ του βιβλίου.
- Οι ιστορικοί δεν ξεπερνούσαν τους 20.
- Καλά πώς επέτρεψε η αγία τετράς Λιάκος-Κουλούρη-Ρεπούση-Αποστολοπούλου να έχουν άποψη «μη ειδικοί», όπως μέχρι σήμερα διατεινόνταν;
- Από το φυλάττειν θερμοπύλας φτάσαμε στο φυλάττειν Αστερόεσσα.
- Και διηγώντας τα να κλαις.
- Εδώ, θα μου πείτε, έχασε ο Παναθηναϊκός από τον Εργοτέλη, με τους εκσυγχρονιστές θα ασχολούμαστε;
- Έλα μου ντε.

N.Μολ.

LE CHEF VERT

Στο ΠΑΣΟΚ, και εν γένει στην εγχώρια πολιτική σκηνή, τα πάντα σαρώνονται από την δυναμική που φέρει η πολιτική «αργκό». Ιδέες και νοήματα μετατοπίζονται, χαριεντίζονται με λέξεις που επαναφέρουν μια εικόνα επαρχιώτικης χαλαρότητας. Η κ. Διαμαντοπούλου μάς κατατοπίζει, όντας υπεύθυνη για το πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ, λέγοντας ότι «η συ-

νταγή είναι απλή: Ισχυρός Παπανδρέου, πρόγραμμα, dream team (sic) και συλλογική δράση». Όλα κι όλα όμως. Τον εαυτό της αντίγραφο της Σεγκολέν δεν τον θεωρεί. Σοφόν, εφόσον οι δημοσκοπήσεις φέρνουν χαμηλά την γαλλίδα καλλονή! (Μπρος σε αυτές τις συνταγές μένουν άνεργοι Μαμαλάκης και Βέφα!)

Σως

ΔΕΝ ΔΙΚΑΙΟΥΝΤΑΙ ΔΙΑ ΝΑ ΟΜΙΛΟΥΝ

Η κυβέρνηση της ΝΔ δεν δικαιούται πια να απαντά σε όσα αποκαλύπτονται σε βάρος της επισείοντας τον μπαμπούλα των «σκανδάλων του ΠΑΣΟΚ». Απλούστατα, επειδή απώλεσε πια την έξωθεν καλή μαρτυρία. Όταν η ΝΔ ανέλαβε την εξουσία κανείς δεν ήλπιζε ότι η διαπλοκή και η διαφθορά θα εξαλείφονταν ως δια μαγείας μέσα σε μια τριετία.

Ούτε περίμενε κανείς ότι ο Άκης ή ο Γιάννος θα πήγαιναν φυλακή. Αυτό όμως που δεν μπορούν να ανεχθούν όσοι στήριξαν τότε τη ΝΔ είναι το δούλεμα και η κοροϊδία. Κι αυτά τα πάουερ γκεϊμς που παίζονται στο παρασκήνιο με εκείνους που η ΝΔ κατηγορούσε προεκλογικά ως «διαπλεκόμενους» και τώρα τους βρίσκει πολύ χρήσιμους, επειδή υπονομεύουν τον Γιωργάκη; Λες και δεν μπορεί να υπονομευτεί μόνος του.

Τα μεγάλα deal κλείνονται πίσω από τις πλάτες του λαού την ίδια στιγμή που κάποιοι ψιλικάτζηδες κουμπάροι οδηγούνται σιδηροδέσμι-οι στον Κορυδαλλό για να πέσει στάχτη στα μάτια του ανήμπορου και αποχαυνωμένου λαού. Πάρτε για παράδειγμα το παραπαίον «δημοσιογραφικό συγκρότημα» που κατηγορήθηκε επανειλημμένως στο παρελθόν από την ΝΔ για τις σχέσεις του με τη διαπλοκή. Μόλις η ΝΔ ανέβηκε στην εξουσία, οι υπουργοί άρχισαν να διαγωνίζονται για τα: από ποιον θα διαρρεύσει το καλύτερο θέμα, ποιος θα προσλάβει τον καλύτερο «σύμβουλο επικοινωνίας» από τις τάξεις του, ποιος θα του κάνει τις ευγενικότερες και μακρύτερες υποκλίσεις και ποιος θα του δώσει την καλύτερη συνέντευξη.

B.Z.

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΤΣΙΧΛΑ ΤΣΙΧΛΑ...

Οι θέσεις του ΚΚΕ για την εκπαίδευση είναι γνωστές και καταγεγραμμένες εδώ και χρόνια. Ο ΣΥΝ έχει δεν έχει ένα μήνα που παρουσίασε μια ολοκληρωμένη πρόταση για τη μεταρρύθμιση του εξεταστικού συστήματος και την αποσύνδεση του σχολείου από το πανεπιστήμιο. Ασφαλώς είναι προτάσεις στις οποίες μπορεί να ασκηθεί κριτική, πλην όμως για να γίνει αυτό χρειάζονται και στοιχειώδη επιχειρήματα.

Όσοι λοιπόν δεν έχουν τέτοια (και δεν είναι λίγοι), συνεχίζουν να μασάνε την τσίχλα ότι η Αριστερά «μόνο φωνάζει και δεν έχει προτάσεις» και ότι «ουσιαστικά ζητάει να μείνουν όλα όπως είναι σήμερα». Την επόμενη φορά να τους τις στείλουν συστημένες και με αντικαταβολή στο σπίτι τις προτάσεις, μπας και σταματήσουν να ζουν στον δικό τους ιδιαίτερο κόσμο και επιστρέψουν εδώ, στον πραγματικό...

Γ. Κουρ.

ΟΙ ΓΑΛΛΟΙ ΕΠΑΝΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥΣ

Οπως διαβάσαμε, λόγω του υφάλου στον οποίο έπεσε το εξοπλιστικό πρόγραμμα του Πολεμικού Ναυτικού εξαιτίας εκείνων των γερμανικών υποβρυχίων που μπατάρουν, βρήκαν την ευκαιρία οι εντιμότατοι Γάλλοι εξοπλιστές να μας προσφέρουν πυραύλους μεγάλου βεληνεκούς, που δεν μας δίνουν οι Αμερικάνοι. Έτσι αν προτιμήσουμε τις γαλλικές φρεγάτες «Free»», θα πάρουμε μαζί και το πυραυλικό σύστημα μεγάλου βεληνεκούς «Scalp». Στο μεταξύ, ο εισαγγελέας που διερευνά, κατόπιν αιτήματος δικαστικής αρωγής της γαλλικής δικαιοσύνης, το σκάνδαλο Thales εξέτασε

πρόσφατα δύο γνωστούς εκπροσώπους της γαλλικής αμυντικής βιομηχανίας στην Ελλάδα, του κ. Μπ. και Ρ. Υπενθυμίζουμε ότι οι αποκάλυψεις για χρηματισμό διαφόρων από το πρώην στέλεχος της Thales Μισέλ Ζοσεράν είχαν προκαλέσει μεγάλη αναστάτωση στο ΠΑΣΟΚ επειδή συνδυάστηκαν με την απόφαση για τον εκσυγχρονισμό των φρεγατών τύπου S, όταν υπουργός Εθνικής Άμυνας ήταν ο κ. Ι. Παπαντωνίου. Ήταν κι αυτή μια από τις συμβάσεις που ερεύνησε η κυβέρνηση της ΝΔ αλλά δεν βρήκε τίποτα ενοχοποιητικό.

Π.Π.

ΕΛΛΑΣ – ΤΟΥΡΚΙΑ

Στη σκιά του εορτασμού της εθνικής παλιγγενεσίας διεξάγεται την παραμονή, στις 24 Μαρτίου, ο ποδοσφαιρικός αγώνας Ελλάδας και Τουρκίας στο γήπεδο «Καραϊσκάκη». Το έθνος ανασκιρτά και αναβαπτισμένο στα εθνικά σύμβολα ετοιμάζεται να φράξει τα στενά για να μην εισβάλουν οι άπιστοι. Οι «πατριώτες», με την λύσσα στα μάτια, ετοιμάζονται να ξαναζήσουν στιγμές εθνικής έκστασης κρεμασμένοι σαν τις ρώγες στις κερκίδες. Στις εισόδους θα διατίθενται δωρεάν τα νέα βιβλία ιστορίας, προκειμένου να κατανοήσουμε πλήρως τις διαφορές που μας χωρίζουν από την γειτόνα χώρα. Και με το τέλος του αγώνα θα επιστρέψουμε στη γνωστή μας κατήφεια.

ΣΩ.ΛΕ

ΕΚΛΕΚΤΙΚΕΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΕΣ

Το αξίωμα ότι η Ιστορία πρέπει να γράφεται με τρόπο που να υπηρετεί τις σύγχρονες ανάγκες του Έθνους διαπαιδαγωγώντας τη νέα γενεά με τις αρχές και τις αξίες που δεν αποτελεί ελληνική αποκλειστικότητα. Στην ανάγκη αυτή είχαν κατ' επανάληψη αναφερθεί αξιωματούχοι τόσο της φασιστικής Ιταλίας, όσο και της ναζιστικής Γερμανίας. Και εκεί τα γεγονότα του παρελθόντος προσαρμόζονταν στην κρατική ιδεολογία και τις ανάγκες της. Το ίδιο συνέβη –αλλά με την πιο σύγχρονη Ιστορία– και στη Σοβιετική Ένωση του Στάλιν. Όσο για την φρανκική Ισπανία, τα εγχειρίδια της Ιστορίας της ανέφεραν την Παναγία ως επικεφαλής του αυτοκρατορικού στρατού σε όλες τις νικηφόρες μάχες του.

Κορόιδα είμαστε εμείς να ακολουθήσουμε το παράδειγμα των άλλων των κουτόφραγκων και πολιτισμένων και να καταγράψουμε την Ιστορία όπως έγινε; Και πάλι καλά να λέμε, που το παραμύθι σταματά στην εικασία ότι το λάβαρο της επανάστασης το σήκωσε ο Παλαιών Πατρών Γερμανός. Χάρη μας κάνουν οι εθνικόφρονες που δεν γράφουν ότι το σήκωσε η Αγία Αθανασία του Αιγάλεω...

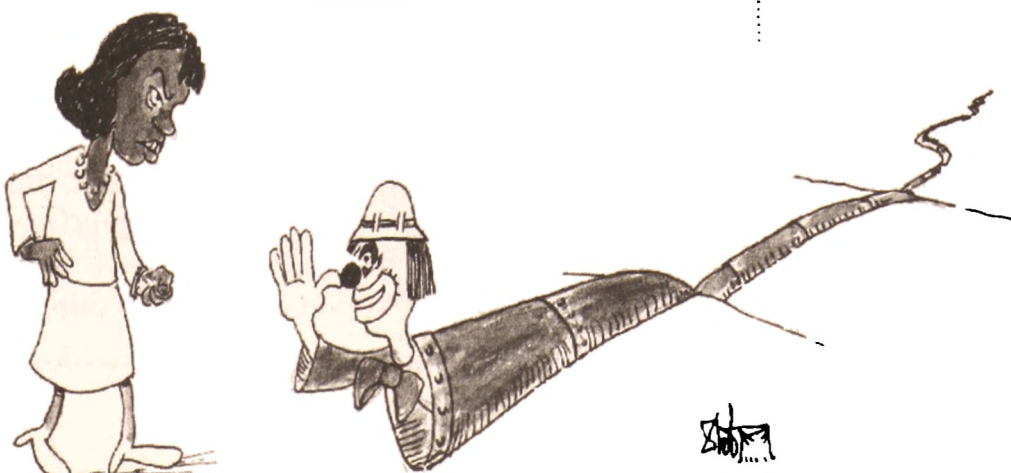
Γιαν. Ανδρ.

ΤΡΟΜΟ-ΤΖΟΚΕΡ

Στο ξέφρενο πανηγύρι του τζόγου, που εδώ και χρόνια συναρπάζει την ελληνική επικράτεια, δεν θα μπορούσε να λείπει και η ΕΛ.ΑΣ. Ανταποκρινόμενη στο κοινό αίσθημα επικήρυξε την οργάνωση «Επαναστατικός Αγώνας» με το ποσό των 800.000 ευρώ, κομίζοντας στον ανοιξιάτικο ουρανό κάτι από την ατμόσφαιρα των πεδιάδων της Άγριας Δύσης. Πάσα πληροφορία λοιπόν θεμιτή, οι καλόπιστοι νοικοκυραίοι ας αρχίζουν να ρίχνουν κλεφτές ματιές στους γείτονές τους και να σημειώνουν ύποπτες κινήσεις. (Μα καλά, δεν διδάχτηκαν τίποτε από το φιάσκο της Ριανκούρ, όπου ακόμη ψάχνουν ποιοι τσέπωσαν τότε το παραδάκι;)

Σως

ΣΤΡΑΤΟΣ

Ποιες συνθήκες επικρατούν στον στρατό σήμερα; Γιατί παρουσιάζεται έξαρση στις αυτοκτονίες, φτάνοντας ήδη τις 7 από τις αρχές του 2007; Υποτίθεται ότι τα τελευταία χρόνια πνέει άνεμος εκσυγχρονισμού και εξανθρωπισμού της στρατιωτικής ζωής. Ότι το Πεντάγωνο έχει κατανοήσει τα προβλήματα και έχει ανταποκριθεί στα αιτήματα των στρατευμένων. Στην πράξη όμως φαίνεται ότι βρισκόμαστε ακόμη πίσω δίχως να έχει εξελιφθεί πλήρως η αντίληψη που αναβίβαζε το στρατό σε ένα «σχολείο ηθικής», όπου οι ψυχές «αναμορφώνονται επί τα βελτίω». Επί διακυβέρνησης ΝΔ προφανώς επανακάμπτουν παλαιότερες θεωρίες για την σφυρηλάτηση του «εθνικού φρονήματος» σε μια νεολαία, που έχει χάσει τους δεσμούς με τις αξίες της πατρίδας και της ιστορίας. Μπορεί ο εξ Ανατολών κίνδυνος να έχει σχετικώς αποδυναμωθεί, αλλά τα εμψυχωτικά τραγουδάκια με πρωταγωνιστές Αλβανούς και Τούρκους εν ώρα εκπαίδευσης δίνουν και παίρνουν. Εκατομμύρια ευρώ δαπανώνται κάθε χρόνο, αλλά καμιά μέριμνα για την δημιουργία μικρών και ευέλικτων μονάδων, για σύγχρονες εγκαταστάσεις, όπου η φύλαξη θα ανατίθεται σε ηλεκτρονικά συστήματα.

ΣΩ.ΛΕ

ΠΕΜΠΤΗ 8.3.2007 – ΤΕΤΑΡΤΗ 21.3.2007

ΠΕΜΠΤΗ 8.3.2007

- Ψηφίζεται από την κυβερνητική πλειοψηφία στη Βουλή ο νόμος-πλαίσιο για την Παιδεία.
- Και ενώ οι εθνοπατέρες ψήφιζαν, όλη η εκπαιδευτική κοινότητα διαδήλωνε κατά του νέου νόμου, με τους πραιτωρες του Βύρωνα να κτυπούν επί δικαίων και αδικών, χωρίς βέβαια να συλλαμβάνουν και πάλι κανέναν κουκουλοφόρο.
- Συνεχίζονται οι αντιδράσεις χριστιανών και άλλων εθνικιστών για το βιβλίο Ιστορίας.
- Δημοσκοπήσεις στη Γαλλία φέρνουν τον Μπαϊρού σε απόσταση αναπνοής από τον Σαρκοζί και τη Σεγκολέν.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 9.3.2007

- Έκθεση καταπέλτης για το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης από τις Βρυξέλλες. Θεωρεί ότι δεν προχωρούν οι μεταρρυθμίσεις και θα χρειαστεί νέα περίοδος μακροχρόνιας λιτότητας για να αντέξει η ελληνική οικονομία. Προσπαθώ να θυμηθώ, στα μεταπολιτευτικά χρόνια, κάποιον να λέει ότι πάμε καλά, αλλά δεν βρίσκω!
- Τρίτο γιοκ από τον υπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας για να επισκεφτεί την Αθήνα.
- Ακριβότερα τα δάνεια από τη νέα αύξηση των επιτοκίων του ευρώ. Για να δούμε πού θα φτάσουμε!
- Νέο επεισόδιο στο σίριαλ

των αντιδράσεων της Εκκλησίας κατά του βιβλίου της Ιστορίας. Δεν μπορούν να χωνέψουν οι δεσποτάδες ότι υπάρχουν και πραγματικά γεγονότα εκτός από τα φα-

Είναι τόσο μεγάλη η ζημιά των Ασφαλιστικών Ταμείων από τις «ερμνευσμένες» κινήσεις των προστατευομένων τους, που οι κ.κ. Τσιτουρίδης και Αλογοσκούφης θα πρέπει να δώσουν πολλές συνεντεύξεις για να τους δικαιολογήσουν!

νταστικά που μας αραδιάζουν.

- Σε μία εκδήλωση καλής θέλησης, η κυπριακή κυβέρνηση προχωρά στην κατεδάφιση του τοίχου στην οδό Λήδρας στη Λευκωσία. Καλή θέληση από την εδώ πλευρά υπάρχει, το ζήτημα είναι τι επιζητά η Άγκυρα.

ΣΑΒΒΑΤΟ 10.3.2007

- Ανεξέλεγκτες διαστάσεις παίρνει για την κυβέρνηση η σύγκρουση για την Παιδεία. Πολλοί πιστεύουν ότι διαμορφώνονται συνθήκες που μπορεί να οδηγήσουν σε πε-

ρίεργα εκλογικά αποτελέσματα.

- Ευχολόγιο και μόνον τα μέτρα για το περιβάλλον που αποφάσισαν οι ευρωπαίοι ηγέτες στις Βρυξέλλες. Σιγά μην τα έβαζαν με τις μεγάλες εταιρείες. Τολμάνε;
- Το ότι πάμε κατά διαόλου το παραδέχεται εμμέσως και ο φιλοκυβερνητικός *Ελεύθερος Τύπος*, που κάνει πρωτοσέλιδο την ουρά 700.000 ατόμων που έχει δημιουργηθεί για να παίξουν στο DEAL. Τι άλλο χρειάζεται για να αποδειχτεί η αποτυχία των κυβερνητικών μέτρων για την οικονομία;

ΣΤ' δημοτικού έχει διχάσει τους Έλληνες. Τι πρωτότυπο!

ΔΕΥΤΕΡΑ 12.3.2007

- Απομακρύνεται αιφνιδιαστικά ο γραμματέας της ΚΝΕ. Λέτε να άρχισαν τα όργανα στον Περισσό;
- Μας έχουν «φάει τα αυτιά» με τη δωρεάν παιδεία την οποία παρέχει το ελληνικό κράτος. Και τα 4,3 δις ευρώ που δίνουν οι γονείς κάθε χρόνο για να σπουδάσουν τα παιδιά τους που πηγαίνουν; Σε σάμαλι και κωκ;
- Έχει χάσει κάθε αίσθηση της πραγματικότητας η ΕΛΑΣ του Πολύδωρα. Ρίχνει δακρυγόνα μέχρι και μέσα στα δικαστήρια κατά των γονέων των παιδιών που συνελήφθησαν στην πορεία της περασμένης Πέμπτης.
- Τα ίδια ακριβώς με το παλιό γράφει και το νέο βιβλίο της Ιστορίας. Τότε γιατί ξεσάλωσαν χριστιανοί και εθνικιστές; Γιατί φαίνεται ότι νιώθουν πως ο λαός ξυπνάει από τον ύπνο των δύο χιλιάδων χρόνων στον οποίο τον έχουν εξαναγκάσει!

ΤΡΙΤΗ 13.3.2007

- Τα καύσιμα τραβούν την ανηφόρα, με την αμόλυβδη να ξεπερνά το 1 ευρώ. Το αστείο είναι ότι το πετρέλαιο στις διεθνείς αγορές πέφτει. Κάποιοι τα κοινοτούν και πάλι χοντρά!
- Αρνείται η κ. Αλέκα Παπαρήγα τη συνάντηση που της ζήτησε ο Αλέκος Αλαβάνος για την κατάσταση στην Παιδεία, κατηγορώντας τον για μικροπολιτικές σκοπιμότητες.
- Κριτική Κωνσταντόπουλου κατά της ηγεσίας του ΣΥΝ, προτρέποντάς την να σταματήσει τις ενέργειες που την εκθέτουν. Μάλλον έχει δίκιο!
- Πάγκαλος κατά ΚΚΕ και ΣΥΝ. Τους κατηγορεί ότι δεν

- Να διαμαρτυρηθούν οι ιερείς στους ναούς για το βιβλίο της Ιστορίας ζητά ο Χριστόδουλος. Καλό το εκκλησιαστικό παραμύθι, αλλά τώρα πια δεν περνάει!

ΚΥΡΙΑΚΗ 11.3.2006

- Έκτακτα μέτρα το καλοκαίρι κατά της λειψυδρίας και των πιθανών μπλακ άουτ αποφάσισε η κυβέρνηση. Τώρα συνειδητοποιούν τη βλακεία να χρησιμοποιήσουν το νερό των λιμνών και των φραγμάτων για να μειώσουν το κόστος της ΔΕΗ.
- Το βιβλίο της Ιστορίας της

έχουν καταλάβει τι σημαίνει κοινοβουλευτική δημοκρατία. Αυτός έχει καταλάβει;

ΤΕΤΑΡΤΗ 14.3.2007

•Ερχεται στην Αθήνα ο πρόεδρος της Ρωσίας Βλαντιμίρ Πούτιν για την υπογραφή της κατασκευής του αγωγού Μπουργκάς - Αλεξανδρούπολης.

•Νευρική κρίση στο ΠΑΣΟΚ από τις δηλώσεις Πάγκαλου. Οι περισσότεροι ζητούν τη διαγραφή του από τον Γιωργάκη, ο οποίος το σκέπτεται πλέον σοβαρά!

•Οι μη πληρωμές των δόσεων των στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ προκαλούν νευρική κρίση στη Wall Street και τις χρηματαγορές της Ευρώπης.

•Μετά από δύο μέρες νηνεμίας ξαναφουντώνουν οι φωνές κατά του βιβλίου της Ιστορίας. Τα ψέματα τόσων αιώνων δεν τους αφήνουν να κοιμηθούν!

ΠΕΜΠΤΗ 15.3.2007

•Υπογράφεται η κατασκευή του αγωγού Μπουργκάς - Αλεξανδρούπολης από την Ελλάδα, τη Ρωσία και τη Βουλγαρία. Κλάμα οι Αμερικανοί και ο Μπους που βλέπουν τη φίλη τους Τουρκία να χάνει πόντους στο γεωπολιτικό παιχνίδι.

•Δεν άνοιξε ρουθούνι στο πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο. Βλέπετε ήταν και ο Πούτιν εδώ και δεν θέλαμε να εκτεθούμε στον υψηλό προσκεκλημένο μας.

•Ακόμα ένα κτύπημα στο σάπιο οικοδόμημα του ιουδαio-χριστιανισμού. Αρχαιολόγοι επιβεβαίωσαν την ύπαρξη αξιόλογου πολιτισμού των Φιλισταίων στις όχθες της Ανατολικής Μεσογείου στο Ισραήλ. Οι Φιλισταίοι χρησιμοποιούσαν την κυπρομινωική γραφή «Γραμμική Α'» στα μέσα του 17ου π.Χ. αιώνα.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 16.3.2007

•Αλληλοκαρφώνονται για τα επεισόδια Μαξίμου, ΕΛΑΣ και Πολύδωρας, καθώς συνδικαλιστές αστυνομικοί καταγγέλλουν τον υπουργό τους ότι με τα λόγια και τις πράξεις του δυναμιτίζει το κλίμα. Τόμπολα!

•Γαλάζιο ομόλογο - φάντασμα πούλησε η «Ακρόπολις ΑΧΕΠΕΥ» σε τέσσερα ασφαλιστικά ταμεία προκαλεί οξύτατη νευρική κρίση σε Μαξίμου και Ραφήνα.

•Είναι τέτοια τα φάλτσα της Εκκλησίας στην πολεμική της κατά του βιβλίου της Ιστορίας που ακόμα και η υπουργός Παιδείας αναγκάστηκε να το υπερασπιστεί.

•Την παραίτηση του προέδρου και του ΔΣ του ΤΑΕΔΥ ζητά ο κ. Τσιτουρίδης, μερικές ώρες αφού έκλεισε η ύλη των εφημερίδων και τελείωσαν τα δελτία στις τηλεοράσεις. Λέτε να ήταν τυχαίο;

ΣΑΒΒΑΤΟ 17.3.2007

•Αρχίζει το Διαρκές Συνέδριο του ΣΥΝ. Κατεβαίνουν δύο προτάσεις και ξεκινούν οι τοποθετήσεις των συνέδρων.

•Στοιχεία σοκ για την κατάσταση ψυχοφαρμάκων. Καταναλώνουμε 144 εκατ. χάπια κάθε χρόνο μόνο για την κατάθλιψη. Τα χάπια μου!

•Και μέσα σε όλα αυτά, ζούμε και τον θερμότερο χειμώνα από το 1880. Κοίτα να δεις σε τι εποχή βρισκόμαστε. Μη χάσουμε!

ΚΥΡΙΑΚΗ 18.3.2007

•Αριστερισμός, η γεροντική ασθένεια του Συνασπισμού. Με μεγάλη πλειοψηφία οι σύνοδοι του ΣΥΝ αποφάσισαν να οδηγήσουν το κόμμα σε ακροαριστερά μονοπάτια. Συγχαρητήρια, στους υμνητές του Ζαχαριάδη, του Μάο, του Στάλιν και του αντιευρωπαϊσμού. Μόνο που μερικοί δεν θα τους ακολουθήσουν

Το σπίτι του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη στην Πελοπόννησο. Τουλάχιστον αυτός πολέμησε και πήγε φυλακή για τα αρχαία μάρμαρα και όχι για τα μοναστηριακά κτήματα.

στις φαντασιώσεις τους. Το 1946 είναι πολύ μακριά πια!

ΔΕΥΤΕΡΑ 19.3.2007

•Πανικός στην κυβέρνηση από τις διαστάσεις που λαμβάνει η ιστορία με τα ομόλογα. Δούκας και Τσιτουρίδης ανταλλάσσουν αιχμές για τη διαχείριση των χρημάτων και η κυρία Πετραλιά μιλάει για ενδεχόμενες πολιτικές ευθύνες. Ετσι που το πάνε στη Νέα Δημοκρατία είναι ικανοί να χάσουν από το ΠΑΣΟΚ του Γιωργάκη!

•Έντονη ανησυχία στις ΗΠΑ από την ενεργειακή συμμαχία Ρωσίας, Κίνας και Καζακστάν και την επέκτασή της στην Ευρώπη.

•Νέος γύρος αντιπαραθέσεων για την Παιδεία. Το «κίνημα» αρχίζει όμως να μην τα πηγαίνει και τόσο καλά σε ορισμένες σχολές. Βλέπετε, υπάρχει και η χρονιά που χάνεται.

•Συνεχίζεται η αθλιότητα με τον μικρό Άλεξ στη Βέροια. Τώρα αποφάσισαν να πάρουν στα σοβαρά την κατάθεση του 12χρονου ότι 3 ενήλικοι ήξεραν για τη δολοφονία. Βλέπετε, τα στόματα ράβονται όταν δεν είναι Έλληνες το θύμα. Κατά τα χριστιανικά πρότυπα πάντα! Σα δεν ντρεπόμαστε.

ΤΡΙΤΗ 20.3.2007

•45.000 νέοι νεολαίοι στο ΠΑΣΟΚ, διαβάζουμε στις εφημερίδες. Είναι και αυτοί σαν το 1.000.000 ψηφοφόρους του Γιωργάκη. Άυλοι!

•Το να εξυμνούν τον Κωνσταντίνο Καραμανλή οι της Νέας Δημοκρατίας και ο Βαγγελάκης του ΠΑΣΟΚ, το καταλαβαίνω. Το να τον εξυμνούν όμως ο Κολοζώφ και ο Αλαβάνος είναι, κατά τη γνώμη μου, αδιανόητο. Μωραίνει ο κύριος...

•Ξαναγυρνάμε στη δεκαετία του '70, με τις αυτοκτονίες στο στράτευμα. Δύο έχουμε πλέον κάθε μήνα, με τις δικαιολογίες του Μείμαρκα, αντίστοιχες με εκείνες του Αβέρωφ. Φταίει η οικογένεια κλπ, κλπ.

ΤΕΤΑΡΤΗ 21.3.2007

•Μέτρα για τη διαχείριση των αποθεματικών εξήγγειλε η κυβέρνηση, βάζοντας περιορισμούς που έπρεπε να έχουν μπει από καιρό. Τρόμαξαν φαίνεται από το μέγεθος των ατασθαλιών και προσπαθούν να μαζέψουν τα ασυμμάζευτα. Πάντως να τους υπενθυμίσουμε ότι υπάρχει και ο Κορυδαλλός.

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Δ
Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

Μια εφ' όλης της ύλης συνέντευξη παραχώρησε η γραμματέας του ΚΚΕ Αλέκα Παπαρήγα στο *Αντί*. Η κ. Παπαρήγα αρνείται ότι υπήρξε οποιοδήποτε πρόβλημα με την τακτική της ΚΝΕ στο φοιτητικό κίνημα και εξηγεί για ποιους λόγους δεν είναι ούτε εφικτό ούτε ευκαίριο το ενδεχόμενο να συγκροτηθεί μέτωπο κομμάτων σε σχέση με το εκπαιδευτικό κίνημα. Αναφέρεται στην ανάγκη θέσπισης ενιαίου 12χρονου σχολείου, χωρίς διαχωρισμό τεχνικής και γενικής εκπαίδευσης, και σημειώνει ότι ανεξάρτητα από τα μέτρα που σήμερα παρουσιάζονται, οι εταιρείες έχουν ήδη εισχωρήσει στην εκπαίδευση. Σε σχέση με το κομμουνιστικό κίνημα διεθνώς, η Αλέκα Παπαρήγα αναγνωρίζει ότι η κρίση δεν έχει ξεπεραστεί, αλλά διαβλέπει τάση αναστροφής της σοσιαλδημοκρατικοποίησης, ενώ αναφέρεται και στην ανάγκη πιο αποφασιστικής στροφής προς τον σοσιαλισμό στις χώρες της Λατινικής Αμερικής. Προβλέπει δε ότι ο σοσιαλισμός του 21ου αιώνα θα βγει ενισχυμένος από την εμπειρία, τη γνώση και τα λάθη του. Τέλος, είναι αρνητική στο ενδεχόμενο μιας συνολικής ρήξης του ΠΑΜΕ με τη ΓΣΕΕ, αφού, όπως υποστηρίζει, ο έλεγχος Εργατικών Κέντρων και Ομοσπονδιών καθιστά εφικτή τη δράση του και με τις σημερινές συνθήκες.

«Ο σοσιαλισμός που θα οικοδομηθεί τον 21ο αιώνα

Την συνέντευξη πήρε ο Γιάννης Ανδρουλιδάκης

• Οι ξαφνικές αλλαγές στην ηγεσία της ΚΝΕ, εν μέσω μάλιστα ενός νεολαιίστικου κινήματος, έδωσαν την εντύπωση μιας επείγουσας ανάγκης να αλλάξει κάτι. Αληθεύει αυτό που γράφτηκε, ότι στον προηγούμενο γραμματέα χρεώνεται υποτίμηση της δυναμικής των αριστεριστών και άλλων δυνάμεων που συμμετέχουν στο φοιτητικό κίνημα;

— Ό,τι γράφτηκε σχετικά με την αλλαγή του γραμματέα της ΚΝΕ, στηριζόμενο σε δημοσίευμα της *Ελευθεροτυπίας*, είναι εντελώς ανυπόστατο. Έχω την εντύπωση πως σε ό,τι γράφτηκε περισσεύει η σκοπιμότητα. Το πρόβλημα όσων διέδωσαν πληροφορίες για δήθεν προβλήματα στην ΚΝΕ είναι το ακριβώς αντίθετο: Ότι η ΚΝΕ όχι μόνο δεν έχει κανένα πρόβλημα, αλλά βρίσκεται μπροστά στις φοιτητικές κινητοποιήσεις. Έχει μεγάλη και καίρια συμβολή στην ανάπτυξη του φοιτητικού κινήματος, στον προσανατολισμό του κατά της αντιλαϊκής, αντιεκπαιδευτικής πολιτικής της κυβέρνησης,

από τη σκοπιά των σύγχρονων δικαιωμάτων και αναγκών των φοιτητών αλλά και γενικά των εργαζομένων. Συμβάλλει όσο μπορεί στην περιφρούρηση του κινήματος από την καταστολή, τις προβοκάτσιες. Είναι φανερό η ενόχλησή τους από την παρέμβαση της ΚΝΕ και από την ανάπτυξή της στα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ.

Οι αλλαγές στην ηγεσία της ΚΝΕ δεν ήταν ξαφνικές. Εντάσσονται στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης ανανέωσης και ενδυνάμωσης των οργάνων του κόμματός μας με νέα στελέχη που προέρχονται και από τη νεολαία. Είμαστε χαρούμενοι που η δυναμική ανάπτυξη της ΚΝΕ μας δίνει αυτή την ευχέρεια και το αξιοποιούμε. Δεκάδες είναι τα στελέχη της που τώρα περνούν στο κόμμα, γιατί τώρα γίνονται οι κομματικές συνδιασκέψεις που εκλέγουν νέα καθοδηγητικά όργανα.

• Στο αίτημα του κ. Αλαβάνου για συνάντηση, απαντήσατε με αρνητικά, αλλά από την απάντησή σας

προέκυπτε ότι αποδέχεσθε τον ΣΥΝ ως ένα κόμμα που συμμετέχει στο κίνημα. Αυτό συνιστά μια αλλαγή οπτικής; Το ΚΚΕ θεωρεί πλέον ότι υπάρχουν δυνάμεις με τις οποίες διαφωνεί μεν σε στρατηγικά σημεία, αλλά βρίσκονται στην «ίδια πλευρά του οδοφράγματος», όπως λέγαμε παλιότερα;

— Στο κίνημα δρουν, παρεμβαίνουν ή θέλουν να παρεμβούν όλες οι πολιτικές δυνάμεις. Το ζήτημα, λοιπόν, εδώ είναι, με τι στόχους και για ποιον σκοπό παρεμβαίνει κάθε πολιτική δύναμη. Και δεν εννοώ μόνο προσπάθειες και επιδιώξεις καπηλείας των αγώνων, αλλά κυρίως τον προσανατολισμό και τον ρόλο που επιδιώκει να προωθήσει μέσα στο κίνημα.

Για παράδειγμα, σε τι αποσκοπούσε η πρόσφατη πρόσκληση της ηγεσίας του Συνασπισμού προς το ΚΚΕ και το ΠΑΣΟΚ, τη στιγμή που η απόκρουση της καταστολής και της συκοφάντησης του φοιτητικού και σπουδαστικού κινήματος είναι υπόθεση πρώτα απ' όλα του ίδιου του φοιτητικού και του λαϊκού κινήματος; Όταν οι θέσεις των κομμάτων και η δράση τους είναι γνωστή;

Ανεξάρτητα από τις σκοπιμότητες και τους υπολογισμούς της ηγεσίας του Συνασπισμού, ανεξάρτητα από την έπαρση που δείχνει αναντίστοιχα με την προσφορά του στο κίνημα, ο κύριος λόγος που δεν μπορούσαμε αποδεχθούμε την πρόσκληση είναι ο εξής: Αν την αποδεχόμασταν, αυτό θα σήμαινε καπέλωμα και αντικατάσταση του κινήματος από τα κόμματα. Θα σήμαινε ακόμα αποδοχή των επικίνδυνων για το λαϊκό κίνημα αυταπατών που καλλιεργεί και ο Συνασπισμός, ότι δηλαδή η διαχωριστική γραμμή βρίσκεται μεταξύ «των δημοκρατικών και αντιδημοκρατικών δυνάμεων» και όχι μεταξύ αντιλαϊκής πολιτικής και δυνάμεων που την αντιπαλεύουν. Θα σήμαινε αθώωση της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, της πολιτικής που βρίσκεται σταθερά με την πλευρά που προωθεί την

— «Όχι, εμείς δεν υπερασπιζόμαστε το πανεπιστήμιο που υπάρχει σήμερα. Κι εδώ υπάρχει μια πολύ ουσιαστική διαφορά μας με τον Συνασπισμό. Η γραμμή της αντιπαράθεσης για τις δυνάμεις του ΚΚΕ και της ΚΝΕ δεν αρχίζει και δεν τελειώνει, όπως κάνει ο Συνασπισμός και άλλες δυνάμεις, στο να μην περάσει η κατάργηση του Άρθρου 16 και ο νέος νόμος-πλαίσιο. Κι αυτά να μην περάσουν, οι εταιρείες βρίσκονται ήδη μέσα στα πανεπιστήμια, ελέγχουν μεγάλο μέρος των ερευνητικών προγραμμάτων και των σπουδών, μέσω των κοινοτικών προγραμμάτων, κ.λπ. Η ιδιωτικοποίηση – εμπορευματοποίηση έχει ήδη προχωρήσει σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, το ίδιο και οι αντιδραστικές αναπροσαρμογές στο ίδιο το περιεχόμενο της εκπαίδευσης. Το όχι στα νέα αντιδρα-

σχολές μετά τα 18 χρόνια, δηλαδή μετά το ενιαίο δωδεκάχρονο σχολείο. Προβάλλουμε τη θέση για πραγματικά ενιαία ανώτατη εκπαίδευση. Είμαστε εναντίον της αναχρονιστικής διάκρισης της πανεπιστημιακής και μη πανεπιστημιακής τεχνολογικής εκπαίδευσης. Τα τμήματα των ΤΕΙ, αφού αναμορφωθούν, χρειάζεται να καταταχθούν είτε στην ανώτατη, είτε στην τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση, σε συνάρτηση με τις ανάγκες της κοινωνικής και επιστημονικής εξέλιξης. Παλεύουμε για ένα πανεπιστήμιο που παρέχει υψηλού επιπέδου πανεπιστημιακή μόρφωση για όλους τους φοιτητές μέσα από ενιαίες προπτυχιακές σπουδές που θα ισοδυναμούν με μάστερ και θα παρέχουν πλήρη επιστημονική και επαγγελματική ικανότητα στα αντίστοιχα επιστημονικά αντικείμενα. Οι

α είναι κατά πολύ ανώτερος από αυτόν του 20ού»

προσαρμογή της Παιδείας στις ανάγκες του κεφαλαίου.

Ο Συνασπισμός αντιλαμβάνεται τους αγώνες και το κίνημα, στην καλύτερη περίπτωση, μόνο ως πίεση προς την κυβέρνηση, και τις ηγεσίες των κομμάτων...

Για το ΚΚΕ το εργατικό-λαϊκό και νεολαιίστικο κίνημα έχει και πρέπει να διεκδικεί άλλο ρόλο. Είναι δύναμη που με την άνοδό της μπορεί καθορίσει τις εξελίξεις, να αλλάξει τους πολιτικούς συσχετισμούς, να συμβάλει στην ανατροπή της αντιλαϊκής πολιτικής. Απαραίτητος όρος γι' αυτό είναι η πολιτικοποίηση του κινήματος, το βάθεμα των στόχων του. Γι' αυτό δεν είμαστε υπέρ του κουκουλώματος των διαφορών, αλλά υπέρ της ανοιχτής πολιτικής και ιδεολογικής αντιπαράθεσης, που έτσι κι αλλιώς υπάρχει και καλώς υπάρχει μέσα στο κίνημα.»

• Υπάρχει μια προσπάθεια να πεισθεί ο κόσμος ότι η Αριστερά λειτουργεί ως υπερασπιστής του πανεπιστημίου όπως είναι σήμερα. Ποια είναι η πραγματικότητα και σε ποια κατεύθυνση θα θέλατε εσείς συγκεκριμένες αλλαγές;

στικά μέτρα και η πάλη ενάντια τους, μπορεί να έχει αποτέλεσμα και προοπτική μόνο όταν συνδέεται με τη διεκδίκηση μιας δημόσιας, αποκλειστικά δωρεάν, ενιαίας Παιδείας που ανταποκρίνεται στην κάλυψη των αναγκών της λαϊκής οικογένειας και όχι των επιχειρηματικών κερδών. Όταν συγκλίνει και στην ευρύτερη λαϊκή πάλη για ανατροπή της αντιλαϊκής πολιτικής που υπηρετούν η ΝΔ, το ΠΑΣΟΚ και η ΕΕ.

Το ΚΚΕ έχει διαμορφώσει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο θέσεων για την εκπαίδευση και την έρευνα που δίνει απάντηση στο ποια Παιδεία και με ποιους όρους μπορεί να υπηρετήσει τις λαϊκές ανάγκες. Βασικοί κατευθυντήριοι άξονες είναι η κατάργηση της επιχειρηματικής δράσης σε όλες τις βαθμίδες. Είναι το ενιαίο δωδεκάχρονο σχολείο που παρέχει και διαμορφώνει ένα σύγχρονο και επαρκές ισχυρό υπόβαθρο γνώσεων στους μαθητές, μια επιστημονική αντίληψη για τη ζωή και τον κόσμο. Παλεύουμε για κατάργηση του αντιδραστικού διαχωρισμού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε γενική και τεχνική κατεύθυνση. Επαγγελματική εκπαίδευση από δημόσιες

μεταπτυχιακές σπουδές να προωθούν την παραγωγή της νέας γνώσης και να ολοκληρώνονται με την απονομή του διδακτορικού διπλώματος. Κατοχύρωση του δικαιώματος πρόσβασης στο επάγγελμα με την απόκτηση του πτυχίου».

• Το ΚΚΕ βρέθηκε τα τελευταία 16 χρόνια σε μια ιδιότυπη διαδικασία επιτυχημένης οργανωτικής ανασυγκρότησης. Αποκαταστήσατε τη σχέση σας με τη νεολαία, πρωταγωνιστήσατε σε πολλές κινητοποιήσεις, τα ποσοστά σας αρχίζουν να προσεγγίζουν εκείνα που εμφανίζονταν ως το 1985. Όμως, επιτρέψτε μου, η Σοβιετική Ένωση δεν υπάρχει πια και η πλειονότητα των ευρωπαϊκών Κ.Κ. τραβάει μια πιο «σοσιαλδημοκρατική» γραμμή. Τι προοπτικές υπάρχουν σήμερα για τις αντιλήψεις του ΚΚΕ διεθνώς;

— «Το Κομμουνιστικό Κίνημα δεν έχει κατορθώσει ακόμα να βγει από την κρίση. Αυτός είναι ένας καθοριστικός αρνητικός παράγοντας που λειτουργεί σε βάρος του παγκόσμιου εργατικού, επαναστατικού και αντιϊμπεριαλιστικού κινήματος.

Το ενθαρρυντικό είναι ότι μέσα στο Κομμουνιστικό Κίνημα στην Ευρώπη δεν υπάρχει μόνο η τάση εκφυλισμού των επαναστατικών κομμουνιστικών χαρακτηριστικών των Κομμουνιστικών Κομμάτων, της σοσιαλδημοκρατικοποίησης ιδεολογικά και πολιτικά, αλλά αναπτύσσεται όλο και πιο διακριτά, η τάση ενίσχυσης των επαναστατικών κομμουνιστικών χαρακτηριστικών, επανεμφάνισης, επανίδρυσης κομμουνιστικών κομμάτων, όπως στην Τουρκία, στα Βαλκάνια κ.α.

Το Ευρωπαϊκό Κόμμα της Αριστεράς, που φιλοδοξούσε να εντάξει το μεγαλύτερο μέρος των κομμουνιστικών, εργατικών, ριζοσπαστικών κομμάτων της Ευρώπης στη γραμμή της ενσωμάτωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συγκέντρωσε ένα μικρό μέρος απ' αυτά. Οι κομμουνιστικές και ριζοσπαστικές δυνάμεις στην Ευρώπη έχουν πια συσσωρευμένη εμπειρία. Η συμμετοχή κομμουνιστικών κομμάτων σε κεντροαριστερές κυβερνήσεις, όπως του Πρόντι στην Ιταλία, αποδεικνύουν ότι η πολιτική συνεργασίας και «πίεσης» προς τη σοσιαλδημοκρατία είναι αδιέξοδη και επικίνδυνη. Εγκλωβίζει το εργατικό κίνημα, το κρατά όμηρο στην αντιλαϊκή πολιτική. Το ίδιο και η πολιτική που δε συγκρούεται με τους ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς, όπως η ΕΕ, και δεν αναζητά τη διέξοδο έξω από το καπιταλιστικό σύστημα.

Όλο και πιο επιτακτικά αναδεικνύεται η ανάγκη ενίσχυσης της κοινής δράσης, του συντονισμού των Κομμουνιστικών Κομμάτων, της ιδεολογικής και πολιτικής τους αντεπίθεσης υπέρ του σοσιαλισμού, ως απαραίτητο όρο για την ανάπτυξη του εργατικού και λαϊκού κινήματος στην Ευρώπη κατά των μονοπωλίων, του ιμπεριαλισμού. Για να υπάρξει διέξοδος υπέρ των λαών.

Το ΚΚΕ, όσο του επιτρέπουν οι δυνάμεις του, πρωτοστατεί σε αυτή την κατεύθυνση. Είμαστε αισιόδοξοι για την ταχύτερη ανασύνταξη του κομμουνιστικού κινήματος. Αυτό άλλωστε απαιτούν πειστικά οι ανάγκες των εργαζομένων.

• *Βιώνουμε μια έντονη στροφή προς τα Αριστερά που συντελείται αυτή τη*

στιγμή στη Λατινική Αμερική. Αυτή η στροφή όμως δεν έχει τα παλιά χαρακτηριστικά του κομμουνιστικού κινήματος. Στην Ευρώπη επίσης αναπτύσσονται κάποιες κινήσεις, που επιχειρούν να συνδεθούν με αυτά, όπως π.χ. τα Κοινωνικά Φόρουμ. Γιατί το ΚΚΕ δεν συμμετέχει σε αυτές;

— Οι εξελίξεις στη Λατινική Αμερική παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον. Τις παρακολουθούμε και τις μελετάμε. Συχνά αντιπροσωπείες του κόμματός μας βρίσκονται εκεί προσκεκλημένες από τα Κομμουνιστικά Κόμματα της περιοχής και το αντίστροφο. Πρόσφατα, βρέθηκαν στην Ελλάδα, προσκεκλημένες του ΚΚΕ, αντιπροσωπείες των Κομμουνιστικών Κομμάτων της Βολιβίας και του Μεξικού.

Το συμπέρασμά μας είναι, για τη Βενεζουέλα παραδείγματος χάριν, ότι η εξέλιξη του κινήματος εκεί βρίσκεται σε μια κρίσιμη φάση. Η αποφασιστική μάχη για το μέλλον της μπολιβαριανής διαδικασίας με τις δυνάμεις, που υπερασπίζονται τον καπιταλισμό και την κυριαρχία των ΗΠΑ στην περιοχή, δεν έχει ακόμα δοθεί. Η αντίδραση των δυνάμεων του καπιταλισμού σε κάθε φιλολαϊκό – αντιμονοπωλιακό μέτρο της κυβέρνησης Τσάβες φανερώνει ότι για να ανοίξει ο δρόμος προς το σοσιαλισμό χρειάζεται διαμόρφωση μιας εργατικής εξουσίας, κοινωνικοποίηση των βασικών και συγκεντρωμένων μέσων παραγωγής. Οι προτάσεις του Κομμουνιστικού Κόμματος Βενεζουέλας, που συμμετέχει στο μέτωπο του οποίου ηγείται ο πρόεδρος Τσάβες, είναι προς αυτή την κατεύθυνση. Το αν θα γίνει ή όχι θα το κρίνει ο συσχετισμός των δυνάμεων.

Τα διάφορα Φόρουμ, στα οποία αναφέρεστε, ειδικά αυτά στην Ευρώπη, δεν νομίζω ότι ενδιαφέρονται και πασχίζουν να προχωρήσουν, όπως οι λαοί στη Λατινική Αμερική ή αλλού, προς τον Σοσιαλισμό. Το αντίθετο θα έλεγα. Μόνο και μόνο ο τρόπος που αντιμετωπίζουν την Κούβα αποδεικνύει τους αληθινούς τους στόχους. Το σοσιαλδημοκρατικό περιεχόμενο και η συνθηματολογία αυτών των Φόρουμ καθιστά ως αναπόφευκτη τη χρεοκοπία τους στα μάτια των λαών. Η αποσύνθεσή τους είναι κάτι παραπάνω

από φανερό. Δεν γίνεται να είσαι και με τα κέρδη και με τον εργαζόμενο.

• *Να πάμε λίγο στα συνδικαλιστικά. Το ΠΑΜΕ είναι με το ένα πόδι έξω από τη ΓΣΕΕ και με το άλλο μέσα. Το συνέδριο της ΓΣΕΕ απλώς επιβεβαιώνει την εντελώς διαχειριστική κατεύθυνση αυτού του φορέα. Γιατί στην Ελλάδα φοβόμαστε τόσο πολύ την ίδρυση 2 και 3 συνδικαλιστικών*
συνομοσπονδιών, όπως συμβαίνει στη Γαλλία, την Ιταλία, την Ισπανία και αλλού; Δεν το σκέπτεστε αυτό το βήμα;

— Το ΠΑΜΕ, από την ίδρυσή του, διαμόρφωσε με τη δράση του έναν αγωνιστικό ταξικό πόλο συσπείρωσης και πάλης μέσα στο εργατικόσυνδικαλιστικό κίνημα. Ήδη σε σημαντικό βαθμό συνέβαλε αποφασιστικά στο δύναμωμα της αντίστασης, στην αποκάλυψη του αντιδραστικού και ταξικού χαρακτήρα των αναδιαρθρώσεων που προωθούν οι κυβερνήσεις της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, στην χρεοκοπία της μεγάλης παγίδας του κοινωνικού διάλογου που μαζί έστησαν τα κόμματα του «ευρωμονόδρομου» κ.λπ. Οι Ομοσπονδίες που συμμετέχουν στο ΠΑΜΕ προκηρύσσουν απεργίες, όπως τώρα για τις συλλογικές συμβάσεις, οργανώνουν κινητοποιήσεις που αφορούν τα σύγχρονα δικαιώματα των εργαζομένων, το εισόδημα, το ασφαλιστικό, το εργασιακό την παιδεία, την υγεία, το περιβάλλον κ.λπ. Με την πίεση που ασκεί αναγκάζει τη ΓΣΕΕ, που ηγεμονεύεται από τις δυνάμεις της ταξικής συναίνεσης, να κάνει κάποιους αγωνιστικούς ελιγμούς.

Ο ρόλος όμως του ΠΑΜΕ δεν εξαντλείται σ' αυτά. Ο κύριος σκοπός είναι ν' αλλάξει ριζικά τους συσχετισμούς στο εργατικό κίνημα υπέρ της ταξικής συσπείρωσης και της πάλης με στόχο την ανατροπή της αντιλαϊκής πολιτικής, για ριζικές αλλαγές στην εξουσία και την οικονομία. Σ' αυτή την κατεύθυνση, το ΠΑΜΕ δεν πρέπει να χαρίσει τη ΓΣΕΕ, την ΑΔΕΔΥ ή άλλα συνδικάτα στον έλεγχο των ηγεσιών που εκφράζουν τη συνδιαλλαγή με τις δυνάμεις της εκμετάλλευσης. Αυτό πρέπει να το κάνει και από μέσα και απ' έξω. Έχει τη δυνατότητα, εφόσον

συνενώνει στις γραμμές του Εργατικά Κέντρα, Ομοσπονδίες, να μην εξαρτά την πάλη και τη δράση του από τα εμπόδια που βάζουν συγκεκριμένες ηγεσίες.

• *Η οικονομική πρόταση του ΚΚΕ μοιάζει να είναι μια αναδιανομή του εισοδήματος βασισμένη στους μισθούς. Όμως, νέα φαινόμενα όπως η ελαστική απασχόληση και η επισφαλής εργασία αλλάζουν σήμερα συνολικά τους συσχετισμούς κεφαλαίου – εργασίας, ο κοινωνικός έλεγχος στην παραγωγή είναι μηδαμινός. Μια σοσιαλιστική πρόταση δεν οφείλει να τα εντάξει και αυτά στον προβληματισμό της;*

– Δεν έχετε δίκιο. Αναδιανομή για το ΚΚΕ σημαίνει πρώτα και κύρια χτύπημα της κερδοφορίας του κεφαλαίου. Η κριτική που ασκούμε στη ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται σ' αυτό το σημείο, ότι υποκρίνονται. Μιλούν για «αναδιανομή του πλούτου», «δίκαιη κοινωνία» και «κοινωνικό κράτος», όταν ο βασικός στόχος της πολιτικής τους, που διατυπώνεται και στα προγράμματά τους, είναι η αύξηση της κερδοφορίας του κεφαλαίου. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας με νέα κίνητρα και αντεργατικά μέτρα. Αύξηση της κερδοφορίας μπορεί να γίνει μόνο με την ένταση της εκμετάλλευσης των εργαζομένων.

Η αντίθεσή μας στις αναπροσαρμογές που προωθεί η ΕΕ και οι πολιτικές δυνάμεις που την υπηρετούν (ελαστική – μερική απασχόληση, περιορισμός των ασφαλιστικών δικαιωμάτων, εμπορευματοποίηση της Παιδείας, της Υγείας κ.λπ.) είναι γιατί όλα αυτά απαντούν στις σύγχρονες απαιτήσεις του κεφαλαίου που δυσκολεύεται η αναπαραγωγή του και επιδιώκει την αύξηση του βαθμού εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης. Αυτές οι εξελίξεις φανερώνουν απ' τη μια πόσο αδιέξοδος και επικίνδυνος είναι ο καπιταλισμός για τους εργαζόμενους, χωρίς να υπολογίσουμε τη βαρβαρότητα των ιμπεριαλιστικών πολέμων, τα μέτρα καταστολής και περιορισμού των δημοκρατικών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Ταυτόχρονα δείχνει πόσο επίκαιρος, αναγκαίος και ρεαλιστικός είναι ο

σοσιαλισμός. Η κοινωνικοποίηση των βασικών και συγκεντρωμένων μέσων παραγωγής, ο κεντρικός σχεδιασμός της παραγωγής, ο εργατικός λαϊκός έλεγχος, αποτελούν μονόδρομο για να υπηρετήσουν η παραγωγή, η εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, τις ανάγκες αυτών που παράγουν τον πλούτο, των εργαζομένων.

• *Πέρα από την εύλογη αντίθεση στη διεθνή κατάσταση όπως διαμορφώνεται μετά το 1990, η Αριστερά δεν οφείλει στον εαυτό της μια συνολική αποτίμηση της ιστορίας της στην ΕΣΣΔ και συνολικά; Για να φτάσουμε στη σημερινή κατάσταση, κάτι πήγε πολύ λάθος κι από εδώ. Έχουν περάσει πολλά χρόνια πια...*

– Οι κομμουνιστές ενδιαφερόμαστε όσο κανένας άλλος για να βρούμε τις αιτίες που οδήγησαν στην ανατροπή του σοσιαλισμού στην Ευρώπη. Δεν έχουμε κανένα φόβο. Μια πρώτη προσπάθεια να προσεγγίσουμε επιστημονικά τόσο την προσφορά όσο και τα λάθη που έγιναν και οδήγησαν τελικά στην ανατροπή του σοσιαλισμού, ήταν η Συνδιάσκεψη που πραγματοποιήσαμε το 1995. Στη συζήτηση πήραν μέρος τα μέλη του κόμματος και άλλοι ριζοσπάστες που ήθελαν να συμβάλουν με τη σκέψη και τον προβληματισμό τους. Και δεν σταματήσαμε εκεί. Συνεχίζουμε να μελετάμε, να προβληματιζόμαστε σε κεντρικά σημεία και επιλογές που αποτέλεσαν σημεία τριβής και αντιπαράθεσης στην ίδια τη Σοβιετική Ένωση και αντιμετωπίστηκαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Ένα τέτοιο θέμα, για παράδειγμα, που το μελετήσαμε πρόσφατα με τη συμμετοχή και άλλων Κομμουνιστικών Κομμάτων, ήταν ο ρόλος του νόμου της αξίας στην πορεία οικοδόμησης του σοσιαλισμού, καθώς και τα ζητήματα του πολιτικού συστήματος.

Επιδιώκουμε αυτή η προσπάθεια να γίνει από κοινού με άλλα Κομμουνιστικά Κόμματα. Δεν είναι εύκολη η επιστημονική και κομμουνιστική προσέγγιση και απάντηση, όταν τόνοι λάσπης και συκοφάντησης έχουν ριχθεί από τους κάθε λογής υπερασπιστές του καπιταλισμού σε βάρος του σοσιαλισμού που γνωρίσαμε. Και συνεχίζουν να ρί-

χνονται ακατάπαυστα.

Για το ΚΚΕ η μελέτη και εξαγωγή συμπερασμάτων αποτελεί όπλο κατά της διαστρέβλωσης και της απόκρυψης της μεγάλης προσφοράς του σοσιαλισμού, στην παγκόσμια εργατική τάξη, παρά τα λάθη και τις αδυναμίες.

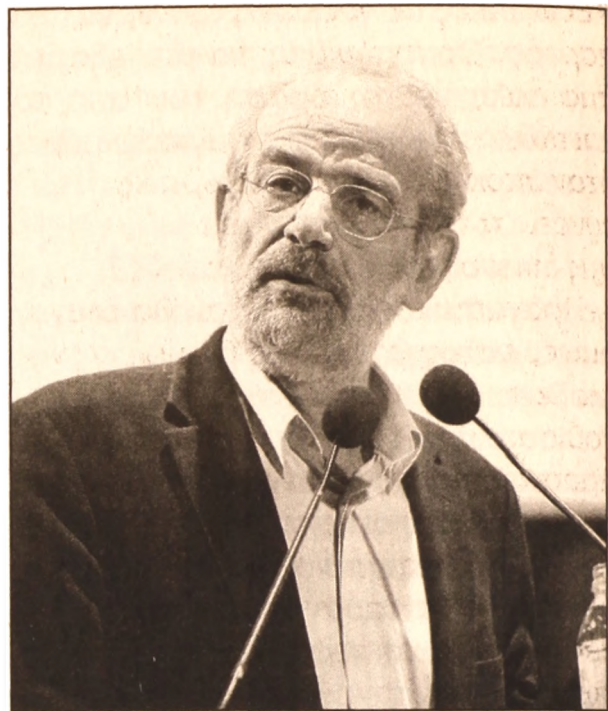
Είμαστε σίγουροι ότι ο σοσιαλισμός που θα οικοδομηθεί τον 21ο αιώνα θα είναι κατά πολύ ανώτερος από αυτόν του 20ου, γιατί θα στηρίζεται στις επιτυχίες μα και στις γνώσεις που απορρέουν από τα λάθη και τις αδυναμίες του προηγούμενου.

• *Στο παρελθόν το κομμουνιστικό κίνημα έχει κατά περιόδους αποδεχθεί υπό όρους την κυβερνητική συνεργασία με αστικά κόμματα. Δεν μιλάω για το '89, μιλάω γενικότερα. Πέρασαν ανεπιστρεπτί αυτές οι εποχές ή οι συνθήκες μπορεί να τις επαναφέρουν, καθώς βιώνουμε και έναν νέο εκφασισμό σε διεθνές επίπεδο;*

– Οι περιπτώσεις που αναφέρεστε είναι εξαιρετικά σπάνιες και ειδικές. Η ταξική πάλη εξελίσσεται, οξύνεται, βαθαίνει όσο οξύνονται οι καπιταλιστικές αντιθέσεις και τα αδιέξοδα. Σήμερα στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και γενικότερα, η εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα δέχονται μια ολομέτωπη επίθεση από τα μονοπώλια και τον ιμπεριαλισμό. Το παρόν και το μέλλον της εργατικής τάξης απαιτεί συνολική αντιπαράθεση με τα κόμματα που εκφράζουν και υπηρετούν τις επιλογές του κεφαλαίου. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι τα διάφορα ιμπεριαλιστικά κέντρα, ΗΠΑ, ΕΕ κ.λπ., παρά την όξυνση του ανταγωνισμού και των αντιθέσεών τους, έχουν ενιαία στρατηγική κατά των λαών. Την ίδια στρατηγική έχουν και οι πολιτικές δυνάμεις που υπηρετούν την ΕΕ. Σοσιαλδημοκράτες και συντηρητικοί συμμετέχουν σε κοινές κυβερνήσεις, όπως στη Γερμανία. Έχουν ίδια στρατηγική κατεύθυνση, όπως η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ. Για τους εργαζόμενους, τη νεολαία, τα λαϊκά στρώματα, μονόδρομο αποτελεί ο απεγκλωβισμός από την ιδεολογία αυτών των κομμάτων, η ενιαία πάλη για τη λαϊκή εξουσία και λαϊκή οικονομία.

Μέσα από έντονες αντιπαραθέσεις και καβγάδες που κράτησαν αρκετό καιρό και οι οποίες μερικές φορές έφτασαν να δημιουργήσουν την εικόνα μιας επικείμενης ρήξης, ο ΣΥΝ οδηγήθηκε το περασμένο Σαββατοκύριακο στην πραγματοποίηση του Διαρκούς Συνεδρίου του. Ενός Συνεδρίου, κύριο θέμα του οποίου ήταν η συζήτηση για την κάθοδο του κόμματος στις επικείμενες εκλογές, όποτε διεξαχθούν αυτές, με σημείο αιχμής το αν τελικά θα παραμείνει σε ισχύ το σχήμα του ΣΥΡΙΖΑ, που θέλει η πλειοψηφία, ή αν θα επιλεγεί η εκδοχή της «αμφίδρομης συνεργασίας» που επιδιώκει η μειοψηφία. Τελικά, το Συνέδριο, όπως αναμενόταν, κατέληξε στην υιοθέτηση της πρότασης της πλειοψηφίας, ωστόσο στη διάρκεια της συζήτησης ειπώθηκαν πολλές σημαντικές και ενδιαφέρουσες απόψεις και ιδέες, που δημιουργούν μεγάλο προβληματισμό στον ΣΥΝ. Τις απόψεις και τις ιδέες αυτές προσπαθεί να συνθέσει ο πρόεδρος του κόμματος Αλέκος Αλαβάνος στη συνέντευξη που ακολουθεί.

«Ο Συνασπισμός δεν είναι νεκροταφείο ιδεών, είναι

Την συνέντευξη πήρε ο Τάκης Διαμαντής

• Πριν από τη σύγκληση του Διαρκούς Συνεδρίου, υπήρξαν πολλά σχόλια, σύμφωνα με τα οποία, κάτω από τις παρούσες συνθήκες, το ίδιο το Συνέδριο αλλά και οι καβγάδες που προηγήθηκαν ήταν μάλλον πολυτέλεια. Πώς το σχολιάζετε;

— Από μια άποψη ισχύει αυτό, γιατί ο Συνασπισμός βρίσκεται σε μια εξωστρεφή διαδικασία. Από την άλλη, υπάρχει ένα φαινόμενο, το οποίο είναι καινούριο και θα έλεγα καλοδεχούμενο από τον Συνασπισμό. Δηλαδή, παλιότερα ο Συνασπισμός κλεινόταν, χανόταν από την κοινωνία, εξαφανιζόταν, ήταν μέσα στην Κουμουνδούρου με κλειστά τα παραθυρόφυλλα. Αυτή τη φορά, παρ' ότι πέρασε μια έντονη εσωτερική κρίση, την ίδια στιγμή συνέχιζε με τον ίδιο δυναμικό τρόπο την παρουσία του στα κοινωνικά μέτωπα, όπως για παράδειγμα στο μέτωπο της Παιδείας, και έτσι δεν άφησε την εσωτερική αυτή κρίση να λειτουργήσει σαν φρένο.

• Βέβαια το Συνέδριο έγινε όπως έγινε. Στον κόσμο, όμως, έχει μείνει η εντύπωση ότι ο καβγάς που προηγήθηκε και το Συνέδριο έγιναν ενόψει των εκλογών, δηλαδή για τον

ΣΥΡΙΖΑ και για το ποιες θέσεις θα πάρει ο καθένας, προκειμένου να κατέβει ή να μην κατέβει ως υποψήφιος...

— Δεν θα το έλεγα αυτό. Είναι πολλά χρόνια που έχω περάσει ως υποψήφιος ευρωβουλευτής και βουλευτής, ξέρω τον ανθρώπινο παράγοντα, ξέρω ότι παίζει ρόλο και δεν πρέπει να τον αγνοούμε. Από την άλλη, θα έλεγα ότι, αν δεχόμασταν αυτή την εξήγηση, θα υποτιμούσαμε τους συντρόφους που έχουν ενστάσεις σε σχέση με την εκλογική κάθοδο του Συνασπισμού. Εγώ νομίζω ότι περισσότερο είναι ένας φόβος προς τις συμμαχίες, ο οποίος είναι μια αναβίωση διαφορών του παρελθόντος, που οδηγεί κάποιους συντρόφους να είναι διστακτικοί με το εγχείρημα του ΣΥΡΙΖΑ, όπως είχε γίνει και το 2004.

Θέλω να τονίσω εδώ ότι πρέπει να αποφύγουμε το σύνδρομο της Γαλλίας. Δηλαδή, στη Γαλλία είδαμε ένα πολύ μεγάλο κίνημα με μια πολύ μεγάλη επιτυχία —με την ακύρωση του ευρωσυντάγματος— μέσα από μια συσπείρωση πλατύτατων δυνάμεων, από την Αριστερά, το Σοσιαλιστικό Κόμμα μέχρι τους Τροτσκιστές, ενώ σήμερα, στις προεδρικές εκλογές, βλέπουμε έναν κατακερματισμό αυτών των δυνά-

μεων. Αυτό ακριβώς ισχύει και στην Ελλάδα. Μέσα από ένα τόσο μεγάλο κίνημα που υπήρξε και το οποίο δίνει δυνατότητες να συμπορευτούν πλατύτερες δυνάμεις, να μη φτάσουμε σε έναν ακραίο κατακερματισμό. Αυτό είναι που προσπαθεί ο Συνασπισμός και αυτό είναι που τον διαφοροποιεί ριζικά και από το ΚΚΕ.

• Ωστόσο, μέσα στον Συνασπισμό υπάρχουν εκείνοι που ναι μεν φοβούνται κάποιες συμμαχίες, από την άλλη όμως ευνοούν κάποιες άλλες...

— Ναι, αυτό είναι το λάθος που κάνουμε. Για μένα, η ιδέα είναι να δημιουργήσουμε ένα ουράνιο τόξο, που θα ξεκινά από την σοσιαλδημοκρατική αμφισβήτηση, θα έχει δυνάμεις ανανεωτικές, δυνάμεις ριζοσπαστικές, δυνάμεις κομμουνιστικές και θα φτάνει μέχρι τη μαχητική εξωκοινοβουλευτική παρουσία. Και πρέπει να συλλάβουμε ότι αυτό είναι μια προσπάθεια σε πολλές κατευθύνσεις και δεν χρειάζεται η μια να υπονομεύει την άλλη, η μια να αντιστρατεύεται την άλλη. Δηλαδή να καταλάβουμε ότι υπάρχουν πολλές δυνατότητες, υπάρχουν ριζοσπαστικές δυνάμεις, υπάρχει όλος αυτός ο χώρος διαφοροποίησης σε σχέση με τις επιλογές της αξιωματικής αντιπολίτευσης και θα έλεγα στην πραγματικότητα η ζωή δείχνει ότι το ένα βοηθά το άλλο.

• Εδώ, όμως, υπήρξε μια μεγάλη παρεξήγηση σχετικά με τον όρο της αμφίπλευρης συνεργασίας που τέθηκε και πολλοί μπερδεύτηκαν. Δηλαδή, όταν αποκλείεις τη μια πλευρά και ευνοείς την άλλη, τι σημαίνει αμφίπλευρη συνεργασία...;

– Πραγματικά υπήρξε. Εγώ θα έλεγα, όμως, συνεργασίες σε 360 μοίρες γύρω μας. Με όλες τις δυνάμεις που κινούνται γύρω μας και μπορούμε να προσεγγίσουμε η μια την άλλη. Για παράδειγμα βλέπω τα αποτελέσματα στη ΓΣΕΕ, όπου αυξήσαμε την παρουσία μας σε βάρος του ΚΚΕ, και εκείνο που θέλω να πω είναι ότι στους τρεις εκπροσώπους μας στο συνδικαλιστικό φορέα

νει ότι μια απόφαση της πλειοψηφίας των μελών του είναι σεβαστή.

• Μ' αυτή την έννοια, τι σηματοδοτεί αυτό το Συνέδριο;

– Θα έλεγα με δυναμισμό την προετοιμασία μας για τις εκλογές, που θα περάσει μέσα από το σχήμα του ΣΥΡΙΖΑ, μέσα σε ένα σχήμα στο οποίο δεν είναι μόνο οι δυνάμεις οι ιστορικές ή οι προσδιοριζόμενες με αξίες της ιστορικής Αριστεράς, είναι και δυνάμεις της οικολογίας, δυνάμεις σοσιαλιστικής προέλευσης και αυτό που για μένα έχει προτεραιότητα: οι δυνάμεις που έχουν αναδειχτεί μέσα από την τόσο έντονη κινηματική παρουσία της

ρόλο στις πολιτικές διεργασίες πολύ μεγάλο για το κοινοβουλευτικό του μέγεθος. Η αντιπαράθεση όλους αυτούς τους μήνες –ένα σχεδόν χρόνο– γίνεται μεταξύ της κυβέρνησης της ΝΔ και του Συνασπισμού. Και στη μέση, όπως γράφουν οι εφημερίδες, συμπιέζεται η αξιωματική αντιπολίτευση. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει μια δυσκολία του Συνασπισμού να κάνει διάλογο με τα λαϊκά στρώματα.

• Γι' αυτό τι φταίει;

– Δεν είναι εύκολο. Δε μπορεί να πει κάποιος πως φταίει ο Συνασπισμός. Πιστεύω ότι ασφαλώς υπάρχουν κυρίως δικά μας σφάλματα, που έχουν σχέση

όμμα συζήτησης και σύνθεσης απόψεων»

περιλαμβάνεται και η Μαρία Φραγκιαδάκη, μια προσωπικότητα που προέρχεται από τον σοσιαλιστικό χώρο.

• Επιτέλους το Συνέδριο έγινε. Στην ουσία η πλειοψηφία κέρδισε έναντι της μειοψηφίας, κάτι που αναμενόταν, άλλωστε, έτσι δεν είναι;

– Ναι, παρότι δεν πρέπει να το βλέπουμε έτσι. Εγώ έχω συνηθίσει να έχω τα αυτιά μου ανοιχτά σε ό,τι λέγεται, είτε είναι πλειοψηφικό είτε μειοψηφικό και πιστεύω ότι όλοι μπορούμε να βγούμε κερδισμένοι. Ο Συνασπισμός είναι ένα κόμμα που έχει ρεύματα ιδεών, δεν είναι νεκροταφείο ιδεών, γίνεται μια συζήτηση, επιχειρεί να κάνει συνθέσεις, πράγμα που δεν είναι πάντα εύκολο αλλά πάντα πρέπει να το επιχειρούμε, και βέβαια είναι δημοκρατικό, που σημαί-

νεολαίας τον τελευταίο καιρό να βγουν μπροστά.

• Ακριβώς, με αφορμή τις εκλογές που θα γίνουν, βλέπουμε ότι το τελευταίο διάστημα, εξαιτίας ή με αφορμή κάποια συγκεκριμένα γεγονότα, όπως οι κινητοποιήσεις για την Παιδεία κ.λπ., αλλά το είδαμε και στις τοπικές εκλογές πριν από μερικούς μήνες, έχει δημιουργηθεί μια δυναμική που ευνοεί τον Συνασπισμό. Παρ' όλα αυτά, όμως, ο Συνασπισμός δείχνει να έχει ένα έλλειμμα στο θέμα της επικοινωνίας του με την κοινωνία. Δηλαδή, ορισμένα τμήματα της κοινωνίας δεν τα έχει αγγίξει τόσο πολύ...

– Είναι ακριβώς όπως το λες και είναι κάτι που μας απασχολεί πολύ. Από τη μια ο Συνασπισμός, νομίζω, παίζει έναν

και με τις οργανωτικές αδυναμίες που έχουμε και με τις δυνατότητες παρουσίας σ' αυτό το χώρο, έχει σχέση με την κοινωνική βάση του Συνασπισμού, όπως εξελίχθηκε την τελευταία δεκαετία-δεκαπενταετία, έχει σχέση όμως και με δυσκολίες, όπως ότι ένα μέρος αυτών των στρωμάτων έχει μάθει τη γλώσσα των τηλεοπτικών δελτίων. Έχει μάθει τη γλώσσα των μεσημεριανών ζωνών στην τηλεόραση, έχει μάθει τη γλώσσα των νυχτερινών εκπομπών, μια γλώσσα που δε μπορεί να υιοθετήσει ο Συνασπισμός, διότι δεν μπορεί να μπει στο παιχνίδι του λαϊκισμού ή απλώς του εισαγγελέα. Είναι ένα κόμμα που κάνει αυστηρή κριτική στο κατεστημένο, με υπευθυνότητα και προγραμματικές θέσεις κι αυτό οπωσδήποτε δημιουργεί κάποιες δυσκολίες. Θέλω, όμως, να ελ-

ΜΙΑ ΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΤΙ

Θέλω να εκφράσω καταρχάς την πλήρη στήριξή μας στο Αντί. Το Αντί ανήκει σε όλους τους φίλους που εργάζονται σ' αυτό, αλλά ανήκει σε όλους μας. Είναι μια κατάκτηση του κινήματος για την ελευθερία και τη δημοκρατία, αλλά και της Αριστεράς ιδιαίτερα. Και θυμάμαι, όταν ήμουν φοιτητής, ότι ήταν μια αχτίδα ελπίδας στον ορίζοντα, σε πάρα πολύ σκληρές μέρες.

Θέλω επίσης να πω ότι υπάρχει αυτός ο νόμος, ο οποίος είναι ένας απαράδεκτος νόμος. Φυσικά, είμαστε δημόσια πρόσωπα και θέλουμε προστασία, αλλά δεν θέλουμε η προστασία αυτή να μεταλλαχθεί σε μια απόπειρα λογοκρισίας, ουσιαστικά λόγω φόβου, και εξόντωσης του δημοσιογράφου

και της ελευθερίας της γνώμης. Είναι ένας νόμος που πάρα πολλές φορές έχουμε ζητήσει στη Βουλή να καταργηθεί.

Από κει και πέρα, επειδή το θέμα έχει προκύψει από ένα σχόλιο για το μουσείο Φρυσίρα, θέλω να πω ότι προσωπικά εκτιμώ κάθε πρωτοβουλία, που προέρχεται και από τον ιδιωτικό χώρο, για τη στήριξη και προβολή της Τέχνης. Αλλά Τέχνη σημαίνει ελευθερία και νομίζω ότι θα αποτελέσει μια μαύρη κηλίδα σε όλη τη ζωή του μουσείου Φρυσίρα, αν αυτό είναι, και θα παραμείνει, υπεύθυνο για το κλείσιμο ή για ένα αποφασιστικό πλήγμα στο Αντί ή στον αγωνιστή εκδότη του.

Κάνω δημόσια έκκληση να μην μπει αυτό το μαύρο στίγμα στο μουσείο.

πίζω ότι, με την αναβάθμιση της παρουσίας του Συνασπισμού στην κεντρική πολιτική σκηνή, ένα μέρος των κοινωνικών αυτών στρωμάτων θα αρχίσει να σκέφτεται τι λέει ο Συνασπισμός και αυτό θα σημάνει το άνοιγμα ενός παραθύρου στο να έλθουμε σε επαφή με αυτά τα στρώματα, πράγμα που σημαίνει και από εμάς μεγαλύτερες προσπάθειες, κυρίως σε οργανωτικό επίπεδο.

• *Φτάνει μόνο αυτό; Είναι αρκετό;*

— Τίποτε δεν είναι ποτέ αρκετό. Νομίζω όμως ότι ο Συνασπισμός θέτει μια σειρά ζητήματα που είναι ζωτικά γι' αυτό το κομμάτι της κοινωνίας, όπως το θέμα της ανεργίας ή της ακρίβειας, θέματα νεολαίας και των προοπτικών που υπάρχουν. Απλώς αντιμετωπίζει μια δυσπιστία. Εμείς δεν θα πούμε, για παράδειγμα, ότι δεν έχεις δουλειά και χτύπα γι' αυτό τον Αλβανό. Δεν μπορούμε να το πούμε. Το ακούει όμως στην τηλεόραση και θα ήθελε ένα κόμμα που θα του έλεγε το ίδιο. Είναι ένα δύσκολο εγχείρημα, αλλά νομίζω ότι τα βγάζουμε πέρα με τα δύσκολα, οπότε ίσως εκεί θα πρέπει να ρίξουμε ιδιαίτερο βάρος και ειδικά στους νέους ανθρώπους, για τον επόμενο καιρό που έρχεται.

• *Αυτό το θέμα της επιτυχίας του Συνασπισμού στη ΓΣΕΕ τι σημαίνει σε αντιδιαστολή με το γεγονός ότι η παράταξη που στηρίζεται από το ΚΚΕ έχασε αντίστοιχα μια έδρα;*

— Δε θέλω να βάλω τις δυνάμεις του Συνασπισμού σε αντιπαράθεση με κανέναν. Έχει σχέση ακριβώς με όσα είπαμε πριν. Ο Συνασπισμός είχε πάντα μια δύναμη στους εργαζόμενους στο δημόσιο χώρο, στις δημόσιες επιχειρήσεις, στις υπηρεσίες κ.λπ. Ήταν, όμως, και εξακολουθεί να είναι αρκετά αδύναμος στον ιδιωτικό χώρο. Έτσι, αυτό που έγινε ήταν απλώς ένα χελιδόνι, που δείχνει ότι, αν επιμείνουμε, αν αναβαθμίσουμε τον πολιτικό μας ρόλο, αν κινητοποιηθούμε σ' αυτούς τους χώρους της βαρβαρότητας της εργασίας, στον ιδιωτικό τομέα, θα έχουμε αποτελέσματα. Ήδη, δεν είναι τυχαίο, από τα μηνύματα που παίρνω, ότι για πολλούς εργαζόμενους, ιδιαίτερα νέους, ο Συνασπισμός γίνεται σημείο αναφοράς, μια ελπίδα, ή κάτι που αξίζει να δοκιμαστεί.

• *Έκανα την αντιδιαστολή μεταξύ ΣΥΝ και ΚΚΕ στη ΓΣΕΕ, γιατί υπάρχει και κάτι άλλο. Ζητήσατε συνάντηση με τον Γ. Παπανδρέου και την είχατε, ανεξάρτητα αν συμφωνήσατε ή διαφωνήσατε. Ζητήσατε, όμως, και από την Αλέκα Παπαρήγα, που σας αρνήθηκε. Αυτό τι δείχνει από την πλευρά του ΚΚΕ;*

— Πάντως, είναι η πρώτη φορά που πήρα επιστολή από το ΚΚΕ. Ας πούμε ότι είναι μια μικρή μετακίνηση. Από εκεί και πέρα, πιστεύω ότι, όταν δίνονται τόσο σκληρές μάχες με τους μηχανισμούς της εξουσίας, θα πρέπει να υπάρχει ένα μέτωπο των δυνάμεων, θα έλεγα, όχι μόνο της Αριστεράς, αλλά της δημοκρατίας γενικότερα, των δυνάμεων της αντίστασης σ' αυτές τις πολιτικές. Αντίθετα, το να λειτουργεί κανείς διαιρετικά ή να αρνείται τις προκλήσεις για κοινές δράσεις, είναι κάτι που πιστεύω ότι βοηθά τελικά τον αντίπαλο.

• *Ας πάμε σε ένα άλλο θέμα, στην ανανέωση, για την οποία έχει γίνει πολλή συζήτηση και πολλοί έχουν βγει και έχουν μιλήσει στο όνομά της, δίνοντας όμως ο καθένας διαφορετική διάσταση και ερμηνεία. Τι σημαίνει λοιπόν ανανέωση;*

— Λογικό είναι να δίνουν διαφορετικές ερμηνείες. Αν ρωτήσουμε, για παράδειγμα τι σημαίνει Αριστερά ή δημοκρατία, λογικό είναι να μην υπάρχει ταύτιση των απόψεων. Οπότε θα πω τη δική μου άποψη, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι καταφέρομαι εναντίον κανενός άλλου. Ανανέωση σημαίνει ότι η Αριστερά πρέπει να απελευθερωθεί από την ιστορία της. Να κρατήσει δηλαδή ως πολύτιμη κληρονομιά τις βασικές αξίες που έχει πάρει, να διδαχθεί από τα σωστά, καθώς και από τα πολλά μεγάλα σφάλματα που έχουν γίνει, αλλά να σταματήσει να ζει με φαντάσματα, δηλαδή με καχυποψίες, με σκιαμαχίες. Ένα δεύτερο στοιχείο είναι η ικανότητα της Αριστεράς να έλθει σε επαφή με τα σύγχρονα προβλήματα. Για παράδειγμα το φαινόμενο του θερμοκηπίου ή οι νέες σχέσεις εργασίας που διαμορφώνονται, όπως αυτό που συμβαίνει με την Εθνική Τράπεζα, που προσλαμβάνει νέους και νέες ως υπαλλήλους, τους οποίους ενοικιάζει από εταιρίες-

μαϊμού που έχει δημιουργήσει η ίδια, όπως γινόταν στην εποχή των φυτειών του αμερικανικού νότου, για να καταστρατηγεί τα δικαιώματά τους. Και ένα τρίτο στοιχείο, πολύ σημαντικό, είναι ότι η Αριστερά πρέπει να μιλά τη γλώσσα της εποχής, αυτή που χρησιμοποιεί η σημερινή κοινωνία και η οποία δεν έχει καμία σχέση με τη γλώσσα που μιλάμε εμείς, που ερχόμαστε από τις γενιές της Αριστεράς που αναπτύχθηκαν πριν και μέσα στη δικτατορία και που σ' αυτούς φαίνεται όπως φαίνονταν σ' εμάς στο Γυμνάσιο τα αρχαία και τα λατινικά.

• *Εδώ και πολύ καιρό βλέπουμε μια έντονη επίθεση που δέχεται ο Συνασπισμός, άμεσα ή έμμεσα, από όλες σχεδόν τις πολιτικές δυνάμεις και από τα μέσα ενημέρωσης. Ποιος πιστεύεται είναι στόχος αυτής της επίθεσης;*

— Ναι, νομίζω ότι πρέπει να δώσουμε μια εξήγηση και πιστεύω ότι υπάρχει ένα χαρακτηριστικό της πολιτικής ζωής που πρέπει να το δούμε προσεκτικά. Ότι, δηλαδή, ενώ έχουμε συνηθίσει οι πολιτικές εντάσεις να οριοθετούνται μέσα στο πλαίσιο του δικομματισμού, σε δευτερεύουσες συνήθως επιλογές αλλά και σε θέματα ουσίας, και πάντα σχεδόν σε επίπεδο καλής ή κακής διαχείρισης, το τελευταίο διάστημα είχαμε ανάδειξη ζητημάτων που υπερέβαιναν το όρια του δικομματισμού και στα οποία από τη μια πλευρά ήταν ο δικομματισμός, σε πολιτικό επίπεδο, και από την άλλη η Αριστερά. Και επίκεντρο στην Αριστερά, λόγω της ενωτικής του πολιτικής και της κινηματικής λογικής του, ήταν ο Συνασπισμός, με συνέπεια να έχουμε μια ακραία αντιπαράθεση ανάμεσα στην κυβέρνηση και τον Συνασπισμό. Πολύ περισσότερο καθώς από την αντιπαράθεση αυτή προέκυψαν σημαντικά πολιτικά αποτελέσματα. Δεν χρειάζεται άλλα στοιχεία για να καταλάβει κανείς γιατί με τόσο μένος η κυβέρνηση επιτίθεται κατά του Συνασπισμού. Δε μας ενοχλεί αυτό; Μας ενοχλεί, πρώτο και κύριο γιατί είναι αντιδημοκρατικό, για τον τρόπο που εκδηλώνεται. Όμως γνωρίζουμε και ότι αυτό είναι το τίμημα της πολιτικής μας παρουσίας.

Ξημερώνει η επόμενη μέρα στα Πανεπιστήμια

του Γιάννη Κουρταλιώτη

Το εκπαιδευτικό συλλαλητήριο της 15ης Μαρτίου ανέδειξε με τον πιο καθαρό τρόπο την αυτονόητη πραγματικότητα που φωνάζουν από την αρχή των κινητοποιήσεων οι φοιτητές, αλλά επίσης εδώ και χρόνια τα κινήματα των δικαιωμάτων: ότι ο πιο ασφαλής τρόπος να γίνει μια διαδήλωση χωρίς επεισόδια είναι να απουσιάζει η αστυνομία. Με τους ένστολους επιτηρητές να απουσιάζουν παντελώς από τα εμφανή σημεία της συγκέντρωσης, 25.000 άνθρωποι, φοιτητές, εκπαιδευτικοί και εργαζόμενοι, διαδήλωσαν στο κέντρο της Αθήνας χωρίς να ανοίξει μύτη.

Αποδείχθηκε περίτρανα και κάτι άλλο στις 15 Μάρτη. Ότι τα κανάλια, που όποτε γίνονται επεισόδια είναι ικανά να δείχνουν επί 45 ολόκληρα λεπτά σε επανάληψη ένα φυλάκιο να καίγεται, συνοδεύοντας την εικόνα με αναλύσεις για τη βλάσφημη δράση των αναρχικών και διαμαρτυρόμενα ότι δεν μπορούν να ασχολούνται με την ουσία των φοιτητικών κινητοποιήσεων όταν κυνηγιούνται οι τσολιάδες από την Πλατεία Συντάγματος, δεν βρίσκουν μια λέξη να πουν για τις κινητοποιήσεις όταν αυτές δεν συνοδεύονται από επεισόδια. Την επόμενη, λοιπόν, φορά που θα δούμε φωτιές από τους φοιτητές στο κέντρο της πόλης, ας μην ξεχάσουμε και τους ντερμπεντέρηδες από τη λίστα των ηθικών αυτουργών.

ΑΝΤΟΧΗ ΚΑΙ ΚΑΜΨΗ

Η μετατροπή του νομοσχεδίου της Γιαννάκου σε νόμο δεν αποδείχθηκε πάντως αρκετή για να ανακόψει τις διαδικασίες του φοιτητικού κινήματος. Μια κάμψη που εμφανίζεται στον αριθμό των καταλήψεων έχει να κάνει περισσότερο με την δεδομένη κόπωση των φοιτητών μετά από πολλές εβδο-

μάδες κινητοποιήσεων και την συσπείρωση του λεγόμενου «μπλοκ του εξαμήνου», που αυξάνεται όσο αυξάνει και ο κίνδυνος να χαθεί αυτό το τελευταίο, αποτελείται δε κατά κύριο λόγο από φοιτητές που απέχουν από κάθε συλλογική διαδικασία και εμφανίζονται μόνο όταν απειλείται ο ατομικός τους σχεδιασμός. Κατά τεκμήριο, δηλαδή, από τα λιγότερο χρήσιμα κοινωνικά μέλη των πανεπιστημίων. Ακόμα κι έτσι, η κάμψη αφορά πρωτίστως τα περιφερειακά και τα επαρχιακά πανεπιστήμια

Δύσκολη στην πράξη η εφαρμογή του νόμου, ζητούμενο η δυναμική του φοιτητικού κινήματος από εδώ και στο εξής.

–με τις επιπρόσθετες δυσκολίες τους– και όχι τους συλλόγους αιχμής της Αθήνας. Στο ΕΜΠ, το Καποδιστριακό, το Πάντειο και την ΑΣΟΕΕ, οι καταλήψεις δεν είχαν απειληθεί –τουλάχιστον μέχρι την περασμένη εβδομάδα.

Το ερώτημα ωστόσο παραμένει αν έστω και αυτή η μικρή τάση συρρίκνωσης των καταλήψεων μπορεί να ανακοπεί. Η απάντηση είναι ότι υπό φυσιολογικές συνθήκες, οι καταλήψεις θα συνεχίσουν να κλείνουν με ταχύτερο ρυθμό από ό,τι ανοίγουν, έτσι ώστε μετά το Πάσχα το κίνημά τους να δυσκολευτεί να παραμείνει βιώσιμο. Αν η φρουρά του Πολύδωρα δεν αφήσει κανέναν

φοιτητή κατά γης –ενδεχόμενο πιθανό με βάση τη μέχρι σήμερα συμπεριφορά της αστυνομίας– οι φοιτητές θα πρέπει αρχίσουν να προετοιμάζουν την επόμενη ημέρα. Κάποιοι μάλιστα άρχισαν να το κάνουν λίγο άκομψα: η σπουδή για παράδειγμα του Συνασπισμού να αρχίσει να συγκροτεί φοιτητική παράταξη μαζί με τις φοιτητικές κινήσεις των δυνάμεων του ΣΥΡΙΖΑ (ΚΟΕ, ΔΕΑ, Κόκκινο κ.ά.) εν μέσω κινητοποιήσεων, μάλλον δείχνει μεγαλύτερο άγχος για τις προσεχείς φοιτητικές εκλογές παρά για την επικράτηση των φοιτητικών αιτημάτων.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ

Ο νόμος της Γιαννάκου θα πρέπει τώρα να περάσει από τις συμπληγάδες της ίδιας της πράξης από σχολή σε σχολή. Δεν θα είναι εύκολο. Ειδικά σε μεγάλες σχολές με ισχυρή Αριστερά (ξεπερνά το 30% σε πολλούς από τους μεγαλύτερους συλλόγους της χώρας), πολλές από τις ρυθμίσεις του είναι πιθανόν να μείνουν στο συρτάρι και να μην εφαρμοστούν ποτέ. Καμία πρυτανική αρχή δεν επιθυμεί να βιώνει διαρκείς καταστάσεις σύγκρουσης στο πανεπιστήμιό της. Το ίδιο ισχύει και για το άσυλο, αφού η πιστή εφαρμογή του πνεύματος του νόμου μπορεί να προκαλέσει έναν μικρό εμφύλιο στις μεγάλες πόλεις. Αυτό που περισσότερο θα διαμορφώσει άλλωστε τους αυριανούς συσχετισμούς στα πανεπιστήμια είναι το αν το εφετινό αμυντικό κίνημα, θα μετατραπεί σε φορέα προτάσεων που θα δώσει νέα δυναμική στο εκπαιδευτικό κίνημα. Το οποίο, όπως συχνά συμβαίνει στην Ελλάδα, είναι το μόνο που εδώ και 3 χρόνια δεν μοιάζει παραδομένο στους αρνητικούς κοινωνικούς και πολιτικούς συσχετισμούς.

Η σημασία της παράδοσης για την Αριστερά

του Ι.Ν. Μαρκόπουλου*

Το κείμενο αυτό, με τις θέσεις και τα ερωτήματά του, απευθύνεται πρωτίστως στην προβληματισμένη –και όχι προβληματική– Αριστερά. Άρα απευθύνεται και σ' αυτούς τους ανθρώπους που πάλεψαν και μάτωσαν, σε πολύ δύσκολους καιρούς, για τον τόπο αυτόν, και αποτελούν επομένως οι ίδιοι, ως φωτεινά παραδείγματα, ένα ζωντανό και πάντοτε ζωοποιό κομμάτι της παράδοσής του. Μόνο υπ' αυτή την έννοια θα μπορούσε ένα τέτοιο κείμενο να απευθύνεται σε αυτούς ειδικά τους ανθρώπους, ώστε να μη διατρέχει τον κίνδυνο να θεωρηθεί, δικαιολογημένα, ότι δεν εκφράζεται με μετριοφροσύνη.

Και μπαίνω κατ' ευθείαν στο θέμα μου, διατυπώνοντας σε γενική μορφή μια καίρια, κατά τη γνώμη μου, ερώτηση, που θα έπρεπε να αποτελεί ουσιαστικό κομμάτι της αριστερής ιδεολογίας και των διερωτήσεών της αλλά και σημαντικό μέρος του προβληματισμού μας για την πορεία της χώρας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Πιστεύει άραγε η Αριστερά ότι το ζήτημα της προόδου –με τον τρόπο που αυτή το αντιλαμβάνεται, αλλά και λόγω ακριβώς του τρόπου αυτού– μπορεί να αντιμετωπισθεί χωρίς προϋποθέσεις, σαν να ερχόμαστε από το πουθενά, χωρίς να στηριχθούμε στο παρελθόν μας, στην ιστορική μας ιδιοπροσωπία (που, άλλωστε, κάθε λαός έχει), στην ιστορία και την παράδοσή μας;

Έχω την εντύπωση, και αυτό άλλωστε φαίνεται λόγω και έργω, ότι η αριστερή διανόηση –όπως άλλωστε και το αριστερό ρεύμα του εκσυγχρονισμού– δεν είναι σε θέση ούτε να αναγνωρίσει πλήρως το συγκεκριμένο πρόβλημα αλλά ούτε και να το αντιμετωπίσει. Πολύ περισσότερο μάλιστα, θα έλεγα ότι έχει μια απαξιωτική έως και κυνική στάση απέναντι στο ζήτημα αυτό.

Η πνευματική ακαμψία και η ιδεολογική σύγχυση που δυστυχώς διακατέχουν την Αριστερά, αλλά και η ιδεολογική

σύγχυση και πραγματιστική οπτική που χαρακτηρίζουν το ρεύμα του εκσυγχρονισμού –έτσι όπως αυτό εκδηλώνεται στη χώρα μας και ανεξαρτήτως της κομματικής ταμπέλας που φέρει– δεν επιτρέπουν βάσιμες ελπίδες για ένα άλλο αποτέλεσμα. Η ιδεολογική άλλωστε αυτή συμπόρευση των δύο ρευμάτων, της Αριστεράς και του εκσυγχρονισμού, στηρίζεται ως φαίνεται και στην κοινή όσο και λανθασμένη, κατά τη γνώμη μου, παραδοχή, ότι κάθε τι το προοδευτικό και εκσυγχρονιστικό θα πρέπει να το παίρνουμε από την προοδευτική Δύση, ή εν πάση περιπτώσει απ' έξω, ενώ κάθε τι το παραδοσιακό είναι ένα άχρηστο και ασήκωτο βάρος, ένα εμπόδιο σε μια προοδευτική πορεία. Αυτή βέβαια η άποψη αγνοεί πλήρως το γεγονός ότι και η ίδια η Δύση χρησιμοποιεί δημιουργικά τη δική της φιλοσοφική, επιστημονική και κοινωνικοπολιτική παράδοση για την αναπτυξιακή της πορεία, καθώς, βέβαια, και ότι η συγκεκριμένη αυτή παράδοση παρουσιάζει πολλά αρνητικά χαρακτηριστικά στοιχεία (βλέπε π.χ. το τεράστιο σημασίας οικολογικό πρόβλημα του πλανήτη), σε αντίθεση με πολλά παραμελημένα, αλλά ωστόσο θετικά αντίστοιχα στοιχεία της δικής μας παράδοσης.

Ιδιαίτερως ενδιαφέρουσα είναι η απάντηση του σουηδού πρωθυπουργού Γκόραν Πέρσον στην ερώτηση που του έγινε, αν θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε το σουηδικό μοντέλο στην αναπτυξιακή μας προσπάθεια. Είναι άνευ σημασίας εδώ αν η ερώτηση αυτή προήλθε από το στρατόπεδο του εκσυγχρονισμού ή από την Αριστερά, που μπορεί και να μην την έθετε ποτέ κατ' αυτόν τον τρόπο. Σημαντική είναι

Ο Ι.Ν. Μαρκόπουλος είναι αναπλ. καθηγητής στο Α.Π.Θ.
<http://users.auth.gr/imarkopo>.

όμως, και άκρως διδακτική, η απάντηση του σουηδού πρωθυπουργού: «Ιδιαίτερο ρόλο παίζει η εθνική παράδοση κάθε χώρας. Να βρείτε τη λύση σας. Η πολιτική παίζεται σε τοπικό επίπεδο, ξεκινάει πάντα από το σπίτι μας».

Θα ήταν επίσης ενδιαφέρον να σημειώσουμε στη θέση αυτή ότι, ενώ στην περίπτωση ενός ανθρώπου που πάσχει από τη νόσο του Αλτσχάιμερ θεωρούμε την εξαφάνιση της μνήμης του ως έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για τη σταδιακή και τελικώς πλήρη αποδόμηση της προσωπικότητάς του, αρνούμαστε πεισματικά –κατά έναν παράλογο αλλά εν τέλει και αντιδιαλεκτικό τρόπο– να αναγνωρίσουμε τη μεγάλη σημασία της συλλογικής μνήμης, της παράδοσης, για τη δημιουργία, τη διατήρηση και την ανάπτυξη της εθνικής μας ιδιοπροσωπίας. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται βέβαια να αναφερθεί κανείς στη σημασία αυτών των ζητημάτων αναφορικά με το πρόβλημα της παγκοσμιοποίησης και της συνακόλουθης πορείας που πρέπει να χαράξουμε ως λαός ενάντια σ' αυτήν την καλπάζουσα, αγοραία προσπάθεια αφομοίωσης και τελικής εξαφάνισης της ιδιοπροσωπίας μας ως λαού. Γιατί αυτό είναι που τελικά παίζεται, και η Αριστερά οφείλει να δώσει μια απάντηση, αν την ενδιαφέρει αυτό ή όχι.

Η έννοια βέβαια της παράδοσης είναι ιστορικά άρα και ιδεολογικά φορτισμένη, και μάλιστα συχνά με ένα, ας μου επιτραπεί η έκφραση, συντηρητικό πρόσημο, που παραπέμπει σε στατικές, οπισθοδρομικές απόψεις, σε αντιδραστικές πολιτικές και ακροδεξιές ενίοτε πρακτικές. Είναι γνωστό ότι η ακροδεξιά ιδεολογία καπηλεύεται ποικιλοτρόπως την έννοια της παράδοσης, συχνά με έναν ρηχότατο και αντιπαραγωγικό τρόπο. Αυτό όμως σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να μας χρησιμεύσει ως άλλοθι, αφού στην περίπτωση μας η παράδοση θα χρησιμοποιηθεί διαλεκτικά και δημιουργικά. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα τη θεωρήσουμε σαν μια στατική, απολιθωμένη έννοια.

Και βέβαια όταν μιλάμε για παραδόσεις δεν αναφερόμαστε εδώ στις πάσης φύσεως φολκλορικού τύπου εκδηλώσεις, που τον τελευταίο καιρό βλέπουμε να αναβιώνουν σε κάθε σχεδόν μεγαλούπολη της χώρας, για τουριστικούς και αγοραίους κυρίως λόγους. Εννοούμε, πολύ περισσότερο, το σύνολο της λαϊκής και της λόγιας παράδοσης ως το σύνολο των αντίστοιχων έργων ή δραστηριοτήτων λαού ή λογίων, καθώς και, σ' ευρύτερη έννοια, το ιστορικό «παράδειγμα», το ιστορικό αποτύπωμα ενός λαού, σε φιλοσοφικό, κοινωνικοπολιτικό, επιστημονικό, ηθικό και θρησκευτικό επίπεδο. Εννοούμε, ακόμη, αν θέλετε, αυτή την ιδιαίτερη, χαρακτηριστική «ματιά» της εθνικής συλλογικής συνείδησης (που ως κοσμοθεωρία και συλλογική πράξη είναι οπωσδήποτε ιστορικά ανιχνεύσιμη), με την οποία αυτή «βλέπει» τον κόσμο, συμμετέχει σ' αυτόν και τον βιώνει.

Όλα αυτά είναι κατά τη γνώμη μου πολύ σημαντικά για να αγνοούνται μονίμως από ένα τόσο σοβαρό κοινωνικοπολιτικό κίνημα, όπως είναι αυτό της Αριστεράς. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι τακτικισμοί, περιστασιακές αντιμετώπισεις και επιλύσεις διαφόρων κοινωνικών ή άλλων προβλημάτων και αβαθείς, life style ανανεωτικές κινήσεις δεν πρόκειται από μόνες τους να αποδώσουν σε βάθος χρόνου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΑΣΜΟΣ

FERENC FEHER

Περί τῆς «Δύσεως»

*

FRANZ NEUMANN

Ἡ ἔννοια τῆς πολιτικῆς ελευθερίας

*

ERNST CASSIRER

Ἡ τεχνική τῶν σύγχρονων
πολιτικῶν μύθων

*

JEAN HIPPOLYTE

Χέγκελ καί Μάρξ

*

TH. W. ADORNO

Τό δοκίμιο ὡς εἶδος

*

GEORGE STEINER

Ἡ σιωπή καί ὁ ποιητής

*

ΤΖ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ταῦρος τοῦ Φαλάριδος

*

ΠΑΝ. ΚΟΝΔΥΛΗΣ

Παλιά καί νέα θεότητα

*

THOMAS MANN

Ταξίδι μέ τόν Δόν Κιχώτη

*

WALTER BENJAMIN

Φράντς Κάφκα

Η Ελλάδα στο κλαμπ των αγωγών

του Στρατή Μοσχονήσιου

Αναμφίβολα, η συμφωνία για την κατασκευή του αγωγού Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης, που υπογράφηκε την περασμένη εβδομάδα στην Αθήνα, με την παρουσία του ρώσου προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν και του βούλγαρου πρωθυπουργού Στανίσεφ, αποτελεί ένα σημαντικό γεγονός («ιστορικό» χαρακτηρίστηκε), όχι μόνο για τις οικονομικές και άλλες αναπτυξιακές παραμέτρους της, αλλά και ως ένας αποφασιστικής σημασίας πολιτικός παράγοντας, που αλλάζει ή τουλάχιστον τείνει να θέσει σε νέες βάσεις τους συσχετισμούς που αναπτύσσονται στην περιοχή των Βαλκανίων εδώ και 17 χρόνια με την άμεσα ενεργό παρέμβαση της Δύσης. Παρ' όλα αυτά, η σημαντική αυτή συμφωνία συνοδεύεται και από αρκετή καχυποψία –ακόμα και βάσιμους φόβους– ότι είναι δυνατό πρώτον να ενταχθεί στο γενικότερο νεοψυχροπολεμικό κλίμα που καλλιεργείται ανάμεσα στην Ανατολή και τη Δύση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται, και δεύτερο να επηρεάσει αρνητικά την Ελλάδα, αλλά και την ευρύτερη περιοχή, ως προς την αλλοίωση των περιβαλλοντικών δεδομένων της.

Η συμφωνία που υπογράφηκε την περασμένη εβδομάδα δεν είναι τυχαία η επιλογή της Αθήνας για τον σκοπό αυτό –είναι βέβαιο ότι δεν αφορά κανένα έργο τεράστιας έκτασης και μεγέθους δαπάνης. Αντίθετα, αποτελεί ένα σχετικά μικρό και φτηνό έργο, που σημαίνει ότι δεν έχει κανένα τεράστιο οικονομικό ενδιαφέρον. Ωστόσο, είναι επίσης βέβαιο ότι ο αγωγός Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης, παρά το μικρό του μέγεθος και τις περιορισμένες δυνατότητές του, δεν παύει να αποτελεί μέρος του ευρύτερου δικτύου διόδων μεταφοράς ενέργειας, γύρω από το οποίο αυτή την στιγμή διεξάγεται ένας πραγματικός πόλεμος, που εκτείνεται από την Κεντρική Ευρώπη μέχρι την Κεντρική Ασία και κάτω στη Μέση Ανατολή.

Σ' αυτόν τον «πόλεμο των αγωγών», αντίπαλοι, κατά κύριο λόγο, είναι η παγκόσμια υπερδύναμη, οι ΗΠΑ, από τη μια και από την άλλη η επανακάμπουσα στο παγκόσμιο προσκήνιο Ρωσία, με τα τεράστια αποθέματα σε πετρέλαιο και φυσικό αέριο που διαθέτει, αλλά και τα επίσης τεράστια οικονομικά κέρδη που έχει προσπορίσει από τις συνεχείς αυξήσεις των τιμών του πε-

τρελαίου στην παγκόσμια αγορά. Και κοντά στους κύριους μονομάχους, κινούνται, φυσικά, οι άλλες χώρες που άμεσα ή έμμεσα εμπλέκονται στην διαμάχη, είτε ως μικροί ή μεγάλοι παραγωγοί, είτε ως «καταναλωτές», είτε ως «μεσάζοντες».

ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΤΕΣ

Στόχος όλων αυτών, σε πρακτικό επίπεδο, είναι, βεβαίως, η ανεμπόδιστη ροή των υδρογονανθράκων, από όπου και αν προέρχονται, προς την παγκόσμια αγορά με τις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες σε ενέργεια, ιδιαίτερα μετά την ραγδαία ανάπτυξη οικονομιών όπως είναι η κινεζική, η ινδική και άλλες, οι οποίες φαντάζουν πλέον ως σοβαρή απειλή έναντι των παραδοσιακών αγορών των ήδη αναπτυγμένων χωρών της Ευρώπης, της Αμερικής, της Ιαπωνίας ή της Αυστραλίας.

Παράλληλα με αυτό, όμως, στόχος του «πολέμου» είναι επίσης η εξόρυξη, η διακίνηση και η παραπέρα εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων, οπουδήποτε στην υφήλιο, από τις μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες που επιδιώκουν με κάθε τρόπο να ελέγξουν τον παγκόσμιο ενεργειακό πλούτο.

Με βάση τα παραπάνω, οι ΗΠΑ, σε συνεργασία με ορισμένες χώρες της Ευρώπης οι οποίες έχουν αντίστοιχα αν και μικρότερα συμφέροντα, προσπαθούν, με το γνωστό αμερικάνικο τρόπο και με μέσα συχνά επικίνδυνα, να επιβάλουν στη Ρωσία το δικό τους τρόπο προσέγγισης. Πράγμα, βεβαίως, όχι και τόσο εύκολο, ιδιαίτερα καθώς η Ουάσιγκτον, με τη γνωστή τακτική της που αποσκοπεί στην με κάθε τρόπο επιβολή της δικής κυριαρχίας στον κόσμο, προσπαθεί να περιζώσει τη Ρωσία και στρατιωτικά.

Έτσι, μετά τη σειρά των γνωστών έγχρωμων επαναστάσεων σε πρώην σοβιετικές δημοκρατίες και την εγκατάσταση στρατιωτικών βάσεων σε κάποιες από αυτές, με την δικαιολογία του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας», πιέζει τώρα για την αποδοχή ενός σχεδίου για την εγκατάσταση ενός αντιπυραυλικού συστήματος στην Ευρώπη, για την προστασία ουσιαστικά της εσωτερικής ασφάλειας των ΗΠΑ. Σχέδιο, όμως, που προς το παρόν βρίσκεται αντίθετη την πλειοψηφία των ευρωπαϊκών χωρών, οι οποίες αντιδρούν στην αποκάλυπτη αμερικανική αλαζονεία, ενώ από την άλλη αρνούνται να έλθουν αντιμέτωπες με τη Μόσχα.

Η ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΚΟΥΔΑΣ

Στο πλαίσιο αυτό, ο Βλαντιμίρ Πούτιν, αφού πέτυχε μια σειρά από σημαντικές συμφωνίες τροφοδότησης με υδρογονάνθρακες της ασιατικής αγοράς (συμφωνίες που επεκτείνονται και σε συνεργασίες οικονομικού αλλά και στρατιωτικού περιεχομένου), στράφηκε προς τη δύσκολη αγορά της Ευρώπης. Ήδη έχει μπει στα «σκαριά» ο περίφημος αγωγός που θα περνά από τη Βαλτική και θα τροφοδοτεί με φυσικό αέριο την Γερμανία, ο οποίος εντάσσεται στο ευρύ δίκτυο αγωγών που, διά μέσου πρώην σοβιετικών δημοκρατιών, συνδέουν τη Ρωσία με διά-

φορες χώρες της γηραιάς ηπείρου.

Ταυτόχρονα, όμως, εξαιτίας και της επιθετικής τακτικής των Αμερικανών, οι οποίοι πρωτοστάτησαν στη συμφωνία κατασκευής του αγωγού Μπακού-Τζεϊχάν στην Τουρκία, για τη μεταφορά πετρελαίου από το Αζερμπαϊτζάν, ώστε να αποκλειστούν τα ρώσικα πετρέλαια, αποφάσισε να στρέψει το ενδιαφέρον του και στην ξεχασμένη περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης, με επίκεντρο μάλιστα τα Βαλκάνια, με τα οποία τη συνδέουν μακραίωνι ιστορικοί δεσμοί. Έτσι, φτάσαμε στην υπογραφή της τριμερούς συμφωνίας για τον αγωγό Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης, στην οποία σημαντικό ρόλο έχει και η Ελλάδα.

ΕΞΟΔΟΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Καταρχήν, η επιλογή της Βουλγαρίας και της Ελλάδας, χωρών που είναι και οι δύο πλέον μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί για τη Ρωσία μια πρόσφορη διέξοδο στη Μεσόγειο (και εδώ παίζει ιδιαίτερο ρόλο η Ελλάδα), έξω από τη μέχρι τώρα υποχρεωτική και δαπανηρή διέλευση των φορτίων του πετρελαίου της από τα στενά του Βοσπόρου, αλλά και μακριά από την ίδια την Τουρκία, την οποία ο ρώσος πρόεδρος, παρά τις συμφωνίες που έχει υπογράψει μαζί της, δείχνει να μην εμπιστεύεται απόλυτα, καθώς είναι γνωστά πλέον τα παιχνίδια που παίζει στην εμφανή προσπάθειά της να προβληθεί ως περιφερειακή δύναμη στην ευρύτερη περιοχή, με τα προβλήματα που αυτό συνεπάγεται.

Για τους λόγους αυτούς δεν είναι τυχαίο το προσωπικό ενδιαφέρον που έδειξε ο ρώσος πρόεδρος για την επείγουσα επίλυση της υπογραφής της συμφωνίας με Ελλάδα και Βουλγαρία. Μια συμφωνία που, όπως είναι γνωστό, εκκρεμούσε εδώ και περίπου 14 χρόνια, με υπαιτιότητα άλλοτε της ίδιας της Ρωσίας, άλλοτε της Βουλγαρίας και άλλοτε του αμερικανικού παράγοντα, ο οποίος συνεχίζει με κάθε τρόπο, ακόμα και τώρα, τις προσπάθειες να τορπιλίζει την υλοποίησή της ή, τουλάχιστον, να την ελέγξει.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, τι σημαίνει για την Ελλάδα η συμφωνία της περασμένης εβδομάδας; Καταρχήν ενι-

σχύεται η θέση της, καθώς μεταβάλλεται σε ένα σημαντικό σταυροδρόμι διακίνησης πετρελαίου και φυσικού αερίου, με δεδομένο ότι προχωρεί και η κατασκευή του αγωγού Τουρκίας-Ελλάδας-Ιταλίας για τη μεταφορά φυσικού αερίου στη Δυτική Ευρώπη. Άλλωστε, δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι ο Βλαντιμίρ Πούτιν πριν από την Αθήνα είχε επισκεφθεί τη Ρώμη, όπου συνήψε μια σειρά από σημαντικές συμφωνίες με τον πρωθυπουργό Ρομάνο Πρόντι.

Η ενίσχυση αυτή της ελληνικής θέσης συνοδεύεται φυσικά και από την ενίσχυση της ασφάλειας στην περιοχή της Θράκης, στο όνομα της οποίας εδώ και αρκετό καιρό η Τουρκία επιμένει να παίζει παιχνίδια.

Ένα τρίτο όφελος για την Ελλάδα είναι βεβαίως το οικονομικό κέρδος από την διέλευση των ρωσικών πετρελαίων, η εξασφάλιση πετρελαίου και φυσικού αερίου για την εγχώρια αγορά και φυσικά η ανάπτυξη του νομού Έβρου αλλά και της ευρύτερης περιοχής της Θράκης.

Παρ' όλα αυτά, από τη συμφωνία της εγκατάστασης του αγωγού Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης ελλοχεύουν και ορισμένοι κίνδυνοι, η ανησυχία για τους οποίους εκδηλώνεται τόσο στην ίδια την περιοχή της Θράκης όσο και σε συγκεκριμένους κύκλους –διπλωματικούς, αλλά και στρατιωτικούς– στην Αθήνα.

Πρώτος είναι ο κίνδυνος μιας ενδεχόμενης περιβαλλοντικής καταστροφής στον νομό Έβρου, η οποία θα μπορούσε να αλλοιώσει και να προσβάλει το οικοσύστημα τόσο του ομώνυμου ποταμού όσο και της ευρύτερης περιοχής. Αυτός είναι άλλωστε και ο λόγος για τον οποίο ο ίδιος ο Βλαντιμίρ Πούτιν, στις δηλώσεις του κατά την υπογραφή της συμφωνίας, έδωσε τόση έμφαση στις διαβεβαιώσεις του ότι για την κατασκευή και τη λειτουργία του

αγωγού θα χρησιμοποιηθούν επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ο δεύτερος κίνδυνος προέρχεται από τη συμπεριφορά της γειτονικής Τουρκίας, η οποία πριν, κατά και μετά την υπογραφή της συμφωνίας έδειξε με κάθε τρόπο την έντονη ενόχλησή της, καθώς αντιλαμβάνεται ότι ο αγωγός Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης ανοίγει τον δρόμο για την σταδιακή μείωση της σημαντικότητας που έδειχνε να έχει αποκτήσει: Μεταξύ των άλλων, ο αγωγός Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης αντικατέστησε έναν άλλο αγωγό που σχεδιαζόταν για την σύνδεση της Μαύρης Θάλασσας, στην Τραπεζούντα, με τη Μεσόγειο.

Πέρα από αυτό, όμως, ένας άλλος φόβος των Τούρκων προέρχεται από την πιθανότητα οι Αμερικανοί να προχωρήσουν τον αγωγό που θα συνδέει τη μαύρη Θάλασσα με την Αδριατική –μέσω Βουλγαρίας, ΠΓΔΜ και Αλβανίας.

Την ενόχλησή της, μάλιστα, η Τουρκία την έδειξε και συνεχίζει να τη δείχνει με μια σειρά προκλήσεων σε βάρος του θεωρούμενου από την ίδια ως αδύναμου κρίκου στην περιοχή, δηλαδή της Ελλάδας και φυσικά της Κύπρου. Προκλήσεων που, με δεδομένο το κακό κλίμα που ήδη υπήρχε ανάμεσα στις δυο χώρες, εξαιτίας και των εσωτερικών πολιτικών κραδασμών στην ίδια την Τουρκία, αναμένεται να ενταθούν περισσότερο.

Ένας τρίτος κίνδυνος είναι μια ενδεχόμενη εμπλοκή στην υπόθεση της αμερικανικής εταιρείας Σεβρόν, η οποία πιθανολογείται ότι θα επιδιώξει να αγοράσει ένα μερίδιο από το 24,5% των μετοχών που δικαιούται η Ελλάδα (23,5% για τις δυο εταιρείες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και 1% για το ελληνικό κράτος), βάζοντας έτσι στο παιχνίδι και τα αμερικανικά συμφέροντα.

Το πετρέλαιο του Ιράκ είναι επουσιώδες για τις ΗΠΑ

του Σήφη Φιτσανάκη

Την Δευτέρα 19 Μαρτίου έκλεισαν τέσσερα χρόνια από την επίσημη έναρξη του πολέμου στο Ιράκ. Οι ΗΠΑ διανύουν πλέον τον μακροβιότερο πόλεμο στην ιστορία τους μετά το Βιετνάμ. Την ίδια ημέρα, το αμερικανικό Υπουργείο Οικονομικών γνωστοποίησε πως, εάν η διαρροή κονδυλίων προς το Ιράκ συνεχιστεί με τον ίδιο ρυθμό, τότε σε λίγους μήνες ο πόλεμος θα καταστεί ο ακριβότερος στην αμερικανική ιστορία.

Τα συγκλονιστικά αυτά στοιχεία δικαιολογούν σε μεγάλο βαθμό την ειδησεογραφική εστίαση στο ερώτημα γιατί η υπερδύναμη αδυνατεί να επιβάλλει τους στόχους της στο Ιράκ. Όμως η εμμονή αυτή έχει συμβάλει στον εκτοπισμό ενός εξίσου σημαντικού ερωτήματος, που έχει να κάνει με το ποιοι είναι τελικά αυτοί οι στόχοι.

Είναι γεγονός πως κατά κανόνα οι ιστορικοί θεωρούν τις επίσημες προφάσεις της κήρυξης πολέμων ως διακοσμητικά στοιχεία. Ποιος θυμάται, για παράδειγμα, τον επίσημο λόγο της ιταλικής εισβολής στην Αλβανία το 1939; Ποιος δίνει σήμερα σημασία στην πρόφαση της ιαπωνικής επίθεσης στο Περλ Χάρμπορ, ή στην διπλωματική αιτιολόγηση της Σινο-Σοβιετικής σύρραξης; Το ίδιο ασήμαντες θα είναι σε λίγα χρόνια οι επίσημες προφάσεις της Ουάσιγκτον για την εισβολή της στο Ιράκ.

Σχεδόν από το ξεκίνημα της εκστρατείας στο Ιράκ, το κεντρικό επιχείρημα των ΗΠΑ (αποκαθήλωση της τυραν-

νίας και εγκατάσταση της δημοκρατίας) απορρίφθηκε από την πλειοψηφία της Αριστεράς. Το αντεπιχείρημα της τελευταίας πηγάζει από την γνωστή εμμονή της σε μακροοικονομικούς παράγοντες και επικεντρώνεται στο διεθνή ανταγωνισμό για τον έλεγχο ενεργειακών πηγών με μία λέξη, πετρέλαιο.

Είναι δύσκολο να διαφωνήσει κανείς καθολικά με αυτή την άποψη. Υπάρχει άραγε κανείς που να πιστεύει πως εάν το εθνικό προϊόν του Ιράκ ήταν ας πούμε φράουλες, αντί για πετρέλαιο, θα βρισκόταν σήμερα δεκαπέντε μεραρχίες του αμερικανικού στρατού καταμεσής της αραβικής ερήμου; Φυσικά και όχι. Ωστόσο, υπό μια σημαντική έννοια, η υπόδειξη του πετρελαίου ως του μοναδικού λόγου της αμερικανικής εισβολής στο Ιράκ είναι τόσο παραπλανητική όσο και τα προσχήματα του Λευκού Οίκου περί «εγκατάστασης της δημοκρατίας».

ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ ΤΟΥ ΝΙΚΗΤΗ

Για μια πιο σφαιρική άποψη, απαιτείται μια σύντομη αναδρομή στις αρχές της δεκαετίας του 1990, εποχή της κατάρρευσης του σοβιετικού μπλοκ. Τον καιρό εκείνο, κι ενώ ήταν πλέον προφανές πως το διπολικό μοντέλο της παγκόσμιας πολιτικής ισορροπίας σύντομα θα αποτελούσε παρελθόν, οι ΗΠΑ βρέθηκαν ξαφνικά μπροστά σ' ένα αναπάντεχο δίλημμα: πώς θα έπρεπε να πορευθούν σ' έναν μονοπολικό κόσμο;

Οι απαντήσεις στο κεντρικό αυτό ερώτημα υπήρξαν πολλαπλές, θα μπορούσαν όμως να κατηγοριοποιηθούν σε δύο ευρύτερες ενότητες. Η μία, η

πιο μετριοπαθής, προερχόταν από τον κεντρώο και τον σοσιαλδημοκρατικό χώρο. Υποστήριζε πως, έχοντας πλέον κερδίσει τον ψυχρό πόλεμο, οι ΗΠΑ θα έπρεπε να γευτούν τη γλύκα της ειρήνης, επιστρέφοντας στους κανονικούς ρυθμούς ζωής μιας φυσιολογικής χώρας. Θα έπρεπε με άλλα λόγια να μειώσουν την έκταση των εξοπλιστικών τους προγραμμάτων, να αποσυρθούν από τις ακανθώδεις ψυχροπολεμικές τους διεκδικήσεις ανά την υφήλιο και να προσηλωθούν στη διασφάλιση ικανοποιητικών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης, με έμφαση στις ανταγωνιστικές εξαγωγές. Κάτι δηλαδή σαν την πορεία της μεταπολεμικής Βρετανίας, η οποία μεταμορφώθηκε σταδιακά από στρατιωτική αυτοκρατορία σε δυτικοευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία.

Η δεύτερη απάντηση, που προερχόταν από τις τάξεις της ριζοσπαστικής Δεξιάς, πρότεινε ακριβώς το αντίθετο, δηλαδή μια άνευ προηγουμένου επίθεση σε όλα τα μέτωπα με σκοπό την καθιέρωση της αμερικανικής μονοκρατορίας στον πλανήτη. Η λογική αυτής της

Ο Σήφης Φιτσανάκης

(www.monogramma.blogspot.com) είναι διδάκτωρ πολιτικών επιστημών. Ζει στις ΗΠΑ.

άποψης ήταν απλή: η εξουδετέρωση του σοβιετικού αντιπάλου είχε δημιουργήσει ένα κενό εξουσίας, σπάνιο στα χρονικά, το οποίο οι ΗΠΑ ήταν υποχρεωμένες να εκμεταλλευθούν. Συνεπώς, η μεταψυχροπολεμική στρατηγική της Ουάσιγκτον θα έπρεπε να βασιστεί στη λογική της γεωπολιτικής διείσδυσης σε περιοχές του πρώην σοβιετικού μπλοκ, καθώς και αποτροπής της ανόδου οποιασδήποτε περιφερειακής δύναμης, είτε αυτή λέγεται Κίνα, είτε Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε Βραζιλία.

Οι υπέρμαχοι αυτής της άποψης έγιναν γνωστοί στις ΗΠΑ ως νεο-συντηρητικοί (neo-conservatives). Παρότι βρέθηκαν αρχικά στη μειοψηφία, ανασυγκροτήθηκαν σταδιακά κατά την οκταετία της κυβέρνησης Κλίντον. Το 1994, με τη βοήθεια χριστιανοδεξιών στοιχείων, υφάρπαξαν τον έλεγχο του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος της πολιτείας του Τέξας. Το 2000 κατάφεραν να προωθήσουν έναν δικό τους άνθρωπο, τον τεξανό Τζορτζ Μπους (τον νεώτερο), ως υποψήφιο του Ρεπουμπλικανικού κόμματος στις προεδρικές εκλογές. Το Νοέμβριο της ίδιας χρονιάς, μετά από μια περιπετειώδη εκλογική αναμέτρηση, ο Μπους βρέθηκε να διεκδικεί το Λευκό Οίκο έχοντας λάβει πανεθνικά 543.000 λιγότερους ψήφους από τον υποψήφιο των Δημοκρατικών Αλ Γκορ. Στις 12 Δεκεμβρίου, μετά από σωρεία τραγελαφικών μετεκλογικών γεγονότων, το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας ανέδειξε τον Μπους ως νικητή. Την ημέρα εκείνη, με τη βοήθεια της τύχης και των πολιτικών τους διασυνδέσεων με τα ανώτατα δικαστικά κυκλώματα των ΗΠΑ, οι νεο-συντηρητικοί βρέθηκαν στην εξουσία της μοναδικής εναπομένουσας υπερδύναμης. Εκεί βρίσκονται οι ρίζες της αμερικανικής εισβολής στο Ιράκ.

ΔΕΥΤΕΡΕΥΩΝ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ 11ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Σύμφωνα με έγγραφα που έχουν δει εδώ και καιρό το φως της δημοσιότητας, οι νεο-συντηρητικοί σχεδίαζαν την ανατροπή της κυβέρνησης Χουσεΐν πολύ πριν από τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001. Η 11η Σεπτεμβρίου απλώς προώθησε τους πολιτικούς στόχους των νεο-συντηρητικών,

βοηθώντας τους να εξασφαλίσουν τη συνεργασία της πολιτικής ηγεσίας, των ενόπλων δυνάμεων, και κυρίως των μέσων ενημέρωσης. Τα τελευταία, υποκύπτοντας στο κλίμα φόβου που είχε δημιουργηθεί μετά την 11η Σεπτεμβρίου, δίστασαν να εξετάσουν με ερευνητική υπευθυνότητα τις μηχανορραφίες της Ουάσιγκτον. Επέτρεψαν έτσι στη νεο-συντηρητική πολιτική κλίκα γύρω από τον Τζορτζ Μπους να χτίσει μια παιδαριώδη μυθολογία περί «όπλων μαζικής καταστροφής» και «στρατιωτικής απειλής» του ήδη αποδεκατισμένου στρατιωτικά Σαντάμ Χουσεΐν. Στις 26 Μαρτίου του 2004, ένα χρόνο μετά την επέμβαση στο Ιράκ, οι *Τάιμς* της Νέας Υόρκης ζήτησαν επίσημα συγγνώμη για την αποτυχία τους να διερευνήσουν διεξοδικά τις ανακρίβειες της κυβέρνησης Μπους. Ήταν όμως ήδη πολύ αργά. Περισσότεροι από 100.000 Αμερικανοί στρατιώτες ήταν ήδη κατασκηνωμένοι στα ξέφωτα των μαχαλάδων της Βαγδάτης, προσφέροντας τους εαυτούς τους ως στόχους των αντιστασιακών οργανώσεων και των φανατικών ισλαμιστών.

Όμως η 11η Σεπτεμβρίου είναι σημαντική και για έναν άλλο λόγο. Συγκεκριμένα, οδηγεί σ' ένα βασικό ερώτημα: ας υποθέσουμε πως οι ΗΠΑ είδαν στα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου την τέλεια αφορμή για να αποκτήσουν

άμεση πρόσβαση στο μεσανατολικό υπέδαφος. Όμως, με αυτή τη λογική, γιατί να επιτεθούν στο Ιράκ και όχι στη Σαουδική Αραβία; Δεκαπέντε από τους δεκαεννέα αεροπειρατές της 11ης Σεπτεμβρίου ήταν Σαουδάραβες, ενώ από τους υπόλοιπους κανένας δεν ήταν Ιρακινός. Παράλληλα, παρότι το Ιράκ διαθέτει πολλαπλά πετρελαικά κοιτάσματα, σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να συγκριθούν με εκείνα της Σαουδικής Αραβίας, η οποία υπολογίζεται πως διαθέτει έως και διπλάσια αποθέματα εξορύξιμου πετρελαίου. Και υπάρχει και το στρατιωτικό επιχείρημα: το 2003, όταν οι Αμερικανοί ετοιμαζόταν να εισβάλουν στο Ιράκ, το τελευταίο διέθετε σχεδόν 1,5 εκατομμύρια ετοιμοπόλεμους στρατιώτες, σε αντίθεση με τον σαουδαραβικό στρατό των 200.000, ο οποίος έχει να αναμειχθεί ενεργά σε πόλεμο από το 1948. Το επιχείρημα πως μια στρατιωτική επίθεση των Αμερικανών στη χώρα που βρίσκεται η Μέκκα θα ισοδυναμούσε με πολιτική αυτοκτονία, δεν ευσταθεί: το Ιράκ έχει τουλάχιστο τρεις τοποθεσίες που είναι για τους Σιίτες σχεδόν τόσο ιερές όσο και η Μέκκα. Συνεπάγεται λοιπόν πως, εάν ο αποκλειστικός στρατηγικός στόχος των Αμερικανών ήταν όντως το πετρέλαιο, θα είχαν πειστικότερη δικαιολογία, σημαντικότερο κίνητρο, αλλά και θεωρητικά ευκολότερο έργο, εάν επιτίθεντο

Ποίηση στα ερείπια βιβλιοπωλείου της Βαγδάτης

Την Τετάρτη 21 Μαρτίου η εφημερίδα *Καθημερινή* δημοσίευσε αυτήν την ωραία φωτογραφία του Agence France-Presse με την ακόλουθη λεζάντα: *Οι Άραβες λένε ότι οι Αιγύπτιοι γράφουν βιβλία, οι Λιβανέζοι τα εκδίδουν και οι Ιρακινοί τα διαβάζουν. Παραμονή της Παγκόσμιας Ημέρας Ποίησης χθες και ο ιρακινός ποιητής Αχμέντ Αμπντέλ Σάρα επέλεξε να απαγγείλει στίχους στα ερείπια φημισμένου βιβλιοπωλείου της Βαγδάτης, το οποίο, μόλις πριν από δυο εβδομάδες, ήρθε να προστεθεί στην αλυσίδα των καταστροφών κατά τα τέσσερα χρόνια του πολέμου.*

στη Σαουδική Αραβία. Το ίδιο θα ίσχυε και εάν επιτίθεντο στη Βενεζουέλα, η οποία είναι από τις μεγαλύτερες πετρελαιοπαραγωγούς στον κόσμο, βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής από τα αμερικανικά σύνορα, έχει ασήμαντο στρατό, και ο πρόεδρός της συχνά ξεπερνάει σε αντιαμερικανισμό ακόμα και τον Κιμ Γιονγκ-ιλ της Βόρειας Κορέας.

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ

Για να αναλύσει κανείς τα πραγματικά αίτια της επίθεσης των Αμερικανών στο Ιράκ, πρέπει να ξεκινήσει από ένα βασικό δεδομένο: η κύρια ώθηση της πολιτικής των νεο-συντηρητικών, που στελεχώνουν την κυβέρνηση Μπους, προέρχεται λιγότερο από οικονομικούς παράγοντες (διασφάλιση εμπορικών διαδρόμων, προσέγγιση ενεργειακών πηγών, απόκτηση οικονομικού πλούτου) και πολύ περισσότερο από ιδεολογικούς (ξέφρενο πατριωτισμό,

θρησκεία, πολιτικό μανιχαϊσμό). Με άλλα λόγια, οι αμερικανοί νεο-συντηρητικοί είναι ιδεαλιστές. Δεν ενδιαφέρονται να παραμείνουν στην εξουσία θυσιάζοντας τις αρχές τους. Δεν ενδιαφέρονται να πλουτίσουν. Δεν ενδιαφέρονται να συνεργαστούν διπλωματικά με χώρες τις οποίες θεωρούν εχθρικές. Οι νεο-συντηρητικοί είναι ριζοσπάστες δεξιοί, που αρνούνται κάθε σχέση με οποιαδήποτε έννοια *realpolitik*. Δεν είναι τυχαίο ότι έχουν χαρακτηριστεί οι «τροτσκιστές της Δεξιάς», ασυμβίβαστοι και γι' αυτό συχνά απρόβλεπτοι. Και, παρά το γεγονός ότι σήμερα βρίσκονται σε δυσχερή θέση, λόγω των προβλημάτων που πλήττουν την κυβέρνηση Μπους, συνεχίζουν να κρατούν τις τύχες του κόσμου στα χέρια τους.

Κατά τη νεο-συντηρητική κοσμοθεωρία, η στρατιωτική ασφάλεια των ΗΠΑ μπορεί να διασφαλιστεί μόνο με τον εκδημοκρατισμό όλων των εχθρών

της. Κι αυτό διότι, ιστορικά, οι δημοκρατικές χώρες δεν καταφεύγουν σε πολεμικές αναμετρήσεις μεταξύ τους. Από τους 353 πολέμους που κατέγραψε η ιστορία μεταξύ 1816 και 1991, κατέναντας δεν έφερε αντιμέτωπες δυο αμιγώς δημοκρατικές χώρες. Σύμφωνα λοιπόν με την απλοϊκή νεο-συντηρητική φιλοσοφία, η αμερικανική ηγεμονία μπορεί να επιβληθεί οριστικά και αμετάκλητα με την καθιέρωση της δημοκρατίας (και της φιλελεύθερης οικονομίας) σε παγκόσμιο επίπεδο.

Αυτή είναι η φιλοσοφική καταβολή της αμερικανικής επίθεσης στο Ιράκ και όχι μόνο. Ο αμερικανός στρατηγός Ουέστλεϊ Κλαρκ, διοικητής των ΝΑΤΟϊκών δυνάμεων στον πόλεμο της Γιουγκοσλαβίας, αποκάλυψε πρόσφατα πως η επίθεση των ΗΠΑ στο Ιράκ είχε σχεδιαστεί ως το πρωταρχικό στάδιο μιας εκτεταμένης εκστρατείας εκδημοκρατισμού του μουσουλμανικού κόσμου, η οποία όμως «σκάλωσε» στα καλντερίμια της Βαγδάτης. Συγκεκριμένα, ο πρώην αξιωματούχος του αμερικανικού στρατού δήλωσε πως, κατά τη διάρκεια επίσκεψής του στο Πεντάγωνο, δέκα ημέρες μετά την 11η Σεπτεμβρίου του 2001, διάβασε μια εισήγηση από τα ανώτατα κλιμάκια της κυβέρνησης Μπους, σύμφωνα με την οποία οι ΗΠΑ θα επιχειρούσαν να «εκδημοκρατίσουν» εφτά [μουσουλμανικές] χώρες μέσα σε πέντε χρόνια, ξεκινώντας με το Ιράκ, τη Συρία, το Λίβανο, τη Λιβύη, τη Σομαλία, το Σουδάν, και τελειώνοντας με το Ιράν». Το Ιράκ επιλέχθηκε ως πρωταρχικός στόχος διότι θεωρήθηκε στρατιωτικά ασθενές, όπως επίσης και γνώριμο στο αμερικανικό Πεντάγωνο λόγω του πολέμου στο Κουβέιτ το 1991. Δεν υπάρχει αμφιβολία, δήλωσε ο Κλαρκ, πως εάν η επέμβαση στο Ιράκ είχε στεφθεί με επιτυχία, οι ΗΠΑ θα επιχειρούσαν άμεσα το ίδιο εγχείρημα και σε άλλα γεωγραφικά μήκη και πλάτη του μουσουλμανικού κόσμου.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ

Σύμφωνα με το παραπάνω σκεπτικό, ο ενεργειακός πλούτος του υπεδάφους του Ιράκ είναι ένα καλοδεχούμενο δώρο για τους Αμερικανούς, δεν είναι όμως ο κινητήριος μοχλός που

τους έφερε στη Βαγδάτη. Στην περίπτωση αυτή, η πολιτική ιδεολογία της κυβέρνησης Μπους έπαιξε τον καθοριστικό ρόλο.

Είναι ενδεχομένως δύσκολο για πολλούς στην παράδοσιακή Αριστερά να αποδεχτούν το ιδεολογικό αυτό επιχείρημα. Όμως η δυσκολία αυτή ίσως να αντανakλά λιγότερο την ανεπάρκεια του επιχειρήματος και περισσότερο την αδυναμία της παραδοσιακής αριστερής αντίληψης να αναγνωρίσει τον καίριο ρόλο μη-οικονομικών παραμέτρων στο ρου της ιστορίας. Η τελευταία είναι διανθισμένη από σχετικά παραδείγματα: έχει εύστοχα παρατηρηθεί πως, εάν οι Γερμανοί ναζί είχαν αφιερώσει στον εφοδιασμό των στρατευμάτων τους στο ανατολικό μέτωπο την ενέργεια και τα έξοδα που επένδυσαν στη γενοκτονία των Εβραίων, θα είχαν μάλλον καταφέρει να κάμψουν την αντίσταση των Σοβιετικών. Κι όμως, η προσχεδιασμένη γενοκτονία του εβραϊκού πληθυσμού πήγαζε ολοκληρωτικά από τη ρατσιστική ιδεολογία των ναζί κι είχε γι αυτούς ελάχιστες οικονομικές απολαβές. Το ίδιο μπορεί να ειπωθεί για την περίπτωση της πετρελαϊκής κρίσης του 1973, όταν οι αραβικές χώρες-μέλη του ΟΠΕΚ αποφάσισαν να αποσταθεροποιήσουν τις ίδιες τις οικονομίες τους για να εκδικηθούν τις χώρες της Δύσης για την στήριξη που παρείχαν στο Ισραήλ στον πόλεμο του Γιομ Κιπούρ. Όπως επίσης και για την ενεργή συμμετοχή του ηγέτη των λευκών Νοτιοαφρικανών Φρέντερικ Ντε Κλέρκ στην αποκαθήλωση του απαρτχάιντ, παρότι ήξερε πως η επιτυχία του εγχειρήματός του θα σήμαινε τον οριστικό τερματισμό της πολιτικής του καριέρας.

ΑΛΛΑΓΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ

Η αποδοχή της ιδεολογικής παραμέτρου του πολέμου στο Ιράκ αλλάζει αυτόματα το σκηνικό της όλης κατάστασης. Κι αυτό διότι η αξιολόγηση του αμερικανικού εγχειρήματος στη Μέση Ανατολή θα πρέπει αναγκαστικά να γίνει με γνώμονα τους απώτερους στόχους της κυβέρνησης Μπους. Εάν οι στόχοι της ήταν να αποκαθελώσει τον «ενοχλητικό» δικτάτορα Σαντάμ Χουσεϊν, ή ακόμα και να αποκτήσει

πρόσβαση στα πετρελαϊκά αποθέματα του Ιράκ, τότε η στρατηγική της επιτυχία είναι προφανής. Εάν όμως ο στόχος ήταν πρωταρχικά ιδεολογικός, δηλαδή η ισχυροποίηση της εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ μέσω της εγκαθίδρυσης της δημοκρατίας στο Ιράκ και αλλού, τότε το μέγεθος της αποτυχίας είναι κυριολεκτικά απερίγραπτο. Όχι μόνο δεν κατάφεραν οι ΗΠΑ να εγκαθιδρύσουν δημοκρατία στο Ιράκ, αλλά αντίθετα, η ανατροπή μιας πολυετούς, βάρβαρης δικτατορίας αποσταθεροποίησε τη Μέση Ανατολή, υπονόμωσε την έστω επίπλαστη φυλετική και θρησκευτική συνοχή του Ιράκ και σήμερα υποσκάπτει την ίδια την εθνική ασφάλεια των ΗΠΑ. Τον περασμένο Σεπτέμβρη, μια έκθεση που συντάχθηκε από όλες τις αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών ανέφερε πως το φιάσκο στο Ιράκ έχει δημιουργήσει «συνθήκες τρομοκρατικής πλημμύρας» για την εθνική ασφάλεια των ΗΠΑ.

Τα παραπάνω αρκούν για να υποδείξουν το μέγεθος της στρατηγικής και διπλωματικής αποτυχίας που αντιπροσωπεύει για τις ΗΠΑ ο πόλεμος στο Ιράκ. Μόλις πριν από λίγο καιρό, αποχαρακτηρισμένα έγγραφα του αμερικανικού Υπουργείου Άμυνας ανέφεραν πως, όταν ο πόλεμος ξεκινούσε, τα ανώτατα κλιμάκια των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων υπολόγιζαν πως η κατάσταση στο Ιράκ θα είχε σταθεροποιηθεί έως το Δεκέμβρη του 2006, επιτρέποντας έτσι την άσκηση του ελέγχου ολόκληρης της χώρας με μια συμβολική δύναμη 5.000 Αμερικανών στρατιωτών. Αντί γι' αυτό, η αμερικανική στρατιωτική παρουσία στο Ιράκ είναι σήμερα τριακονταπλάσια, ξεπερνώντας τους 150.000 στρατιώτες. Οι περισσότεροι παρατηρητές επιμένουν πως ο αριθμός αυτός θα πρέπει να τριπλασιαστεί εάν οι ΗΠΑ επιθυμούν να επανακτήσουν έστω και στοιχειώδη έλεγχο της χαοτικής κατάστασης στο Ιράκ.

Και τα έξοδα συνεχίζουν να αυξάνονται. Εκείνο που σώζει μέχρι στιγμής τις ΗΠΑ από την οικονομική καταστροφή λόγω του πολέμου είναι πως η οικονομία της είναι αισθητά μεγαλύτερη από εκείνη της εποχής του Β' Παγκοσμίου. Έτσι, ενώ το χρηματικό κόστος

των πολέμων στο Ιράκ και το Αφγανιστάν προσεγγίζει επικίνδυνα εκείνο του Β' Παγκοσμίου, το συνολικό τους κόστος απορροφά μόλις το 1% του αμερικανικού ΑΕΠ. Κατά το Β' Παγκόσμιο το ίδιο κόστος θ' αποτελούσε το 30% του ΑΕΠ.

Θα περίμενε κανείς πως, μετά από τέσσερα ολόκληρα χρόνια καταστροφικής πολιτικής στο Ιράκ, η ηγεσία του Λευκού Οίκου θα έκανε εποικοδομητική χρήση των παραπάνω στοιχείων για να αναθεωρήσει μερικές από τις πιο ακραίες ιδεολογικές της θέσεις. Όμως το κύριο και πιο επικίνδυνο γνώρισμα του ιδεολογικού παροξυσμού της κυβέρνησης Μπους είναι η αποκοπή οποιασδήποτε επαφής μεταξύ ιδεοληψίας και πραγματικότητας. Ο αδιέξοδος πόλεμος στο Ιράκ μαρτυρά ακριβώς αυτή την αποκοπή. Και τίποτα μέχρι στιγμής δεν δείχνει να μπορεί να γεφυρώσει το μοιραίο αυτό χάσμα.

Ο ΠΟΛΙΤΗΣ

Μηνιαία Επιθεώρηση

Ζωναρά 10, τηλ.: 210-6470079

e-mail: poliths@otenet.gr.

ΣΣ ΕΣ

τεύχος 151

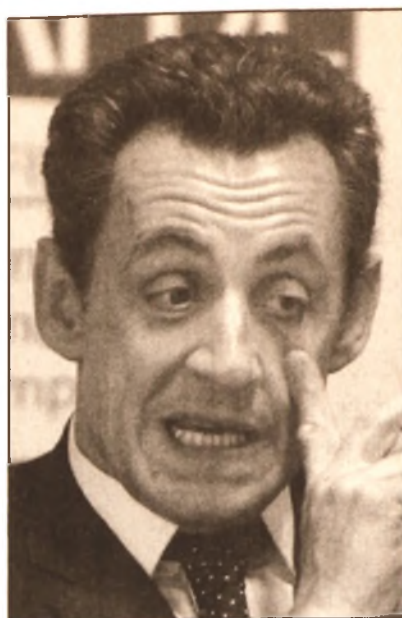
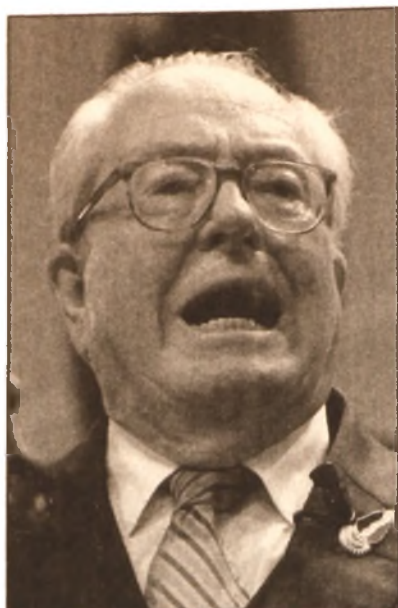
- Στρατής Μπουρνάζος • Άγγελος Ελεφάντης
- Κατερίνα Λαμπρινού-Γιάννης Μπαλαμπανίδης
- Μιχάλης Μοδινός • Γιάννης Παπαθεοδώρου
- Γιώργος Οικονόμου

Και ένα αφιέρωμα στον θανόντα
αρχαιοελληνιστή

Ζαν Πιερ Βερνάν

Γράφουν οι αρχαιοελληνιστές

- Sir Geoffrey Lloyd (Καίημπριτζ) • David Bouvier (Πανεπιστήμιο της Λαζάνης) • Jesper Svenbro (μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας) • John Scheid (Collège de France) • Dr. Oswyn Murray (Οξφόρδη) • Pauline Schmitt-Pantel (Σορβόνη) • Paul Cartledge (Καίημπριτζ) • Froma I. Zeitlin (Πανεπιστήμιο του Πρίνστον) • Simon Goldhill (Καίημπριτζ) • Pierre Judet de la Combe (C.N.R.S.) • Στέλλα Γεωργούδη (École Pratique des Hautes Études, Παρίσι) • Ελένη Αντωνιάδη-Μπιμπίκου (École des Hautes Études en Sciences Sociales, Παρίσι) • Αθανασία Ζωγράφου (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων) • Αριάδνη Ι. Κάρτζιου-Τάττη (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων) • Κώστας Βαλάκας (Πανεπιστήμιο Πατρών) • Έλενα Βάου (Υποψήφια διδάκτωρ - Centre Louis Gernet) • Έλενα Πατρικίου (Πανεπιστήμιο Πατρών) • Γκρέγκορ Νάτζυ (Χάρβαρντ)

ΓΑΛΛΙΑ ΞΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ ΔΕΞΙΟ ΣΚΗΝΙΚΟ

Με ένα ολονύκτιο θρίλερ σχετικά με το αν είναι έγκυρες οι υπογραφές που κατέθεσε ο Ζοζέ Μποβέ, που είχε αίσιο τέλος για τον ελευθεριακό αγροτοσυνδικαλιστή, ολοκληρώθηκε η λίστα των 12 –οριστικά πλέον– υποψηφίων στις προσεχείς προεδρικές εκλογές της Γαλλίας. Από αυτούς, οι μισοί ανήκουν στην Αριστερά, αφού δυστυχώς καμία ενωτική πρόταση δεν ευδοκίμησε στο εσωτερικό της. Έχουμε και λέμε λοιπόν: εκτός του Ζοζέ Μποβέ, κατέρχεται η γραμματέας του Κομμουνιστικού Κόμματος Μ.Ζ. Μπιφέ, η υποψήφια των Πράσινων Ντ. Βουανέ και τρεις τροτσκιστές υποψήφιοι: η «σκληρή» Αρλέτ Λαγκιγέ της Εργατικής Πάλης, ο Ολιβιέ Μπεζανσενό του Επαναστατικού Κομμουνιστικού Συνδέσμου και ο Ζεράρ Σεβαρντί του Κόμματος Εργαζομένων. Το 2002, ο χώρος αυτός είχε συγκεντρώσει ποσοστό περί το 20% (11% οι τροτσκιστές, 5,5% οι Πράσινοι και 3,5% το Κ.Κ.). Οι δημοσκοπήσεις σήμερα τους δίνουν λίγο πάνω από το μισό, αλλά τα ποσοστά αναμένεται να φθάσουν τελικά αυτά των περασμένων εκλογών ως τις 22 Απρίλη: δυστυχώς, όμως, χωρίς καμία υποψηφιότητα να δείχνει ικανή να

ξεπεράσει κατά πολύ το 5%, κάτι που συνιστά μια χαμένη ευκαιρία για τη γαλλική Αριστερά.

Από εκεί και πέρα πέραν του Σαρκοζί, της Ροαγιάλ και του Μπαϊρού, ο Λε Πεν θα έχει στα άκρα δεξιά να ανταγωνιστεί τον Φιλίπ Ντε Βιλιέ (5% το 1995), ενώ κατέρχεται και ο υποψήφιος των Κυνηγών Φ. Σιβαρντί. Οι τελευταίες δημοσκοπήσεις δείχνουν –όπως ήταν αναμενόμενο– ότι το «φαινόμενο» Μπαϊρού οδεύει προς ξεφούσκωμα, ενώ ο Ν. Σαρκοζί διατηρεί μια απόσταση ασφαλείας 3–5 μονάδων από τη Σ. Ροαγιάλ σε ενδεχόμενο δεύτερο γύρο. Το ποσοστό 12,5% που πιστώνεται στο Λε Πεν, πάντως, είναι το μεγαλύτερο που έχει εμφανίσει ποτέ ο αντιδραστικός υποψήφιος του Εθνικού Μετώπου, που συνηθίζει να διπλασιάζει τα ποσοστά του στην κάλπη. Αν το φαινόμενο αυτό επαναληφθεί, ο Λε Πεν θα βρεθεί σίγουρα στον δεύτερο γύρο, ενδεχομένως και από την πρώτη θέση.

Σε κάθε περίπτωση, ένα απογοητευτικό σκηνικό, σε μια χώρα όπου η κοινωνική κινητικότητα δεν συνοδεύεται από ανάλογη πολιτική ενίσχυση της Αριστεράς.

ΙΣΡΑΗΛ ΤΑ ΑΔΙΕΞΟΔΑ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ

Η νέα κυβέρνηση εθνικής ενότητας των Παλαιστινίων, που συμφωνήθηκε ανάμεσα στον πρόεδρο Μαχμούντ Αμπάς και την οργάνωση Χαμάς, ορκίστηκε ήδη το περασμένο Σάββατο. Παρ' όλα αυτά, κοινή πεποίθηση είναι ότι και αυτή δεν πρόκειται να λειτουργήσει για πολύ καιρό, καθώς παραμένουν οι αντιθέσεις που χωρίζουν τη Χαμάς από την άλλη παλαιστινιακή οργάνωση, τη Φατάχ (αντιθέσεις που τροφοδοτούν την ένοπλη βία ανάμεσα στις παλαιστινιακές παρατάξεις), ενώ από την άλλη πλευρά συνεχίζεται η υποκριτική αντιμετώπισή της από τη «διεθνή κοινότητα».

Από την άλλη πλευρά, τόσο το Ισραήλ όσο και οι ΗΠΑ αρνούνται να δεχτούν και αυτή την κυβέρνηση, στο βαθμό που η Χαμάς επιμένει στην άρ-

νησή της να αναγνωρίσει επίσημα το Ισραήλ, αλλά και να αποκηρύξει τη βία, όπως επιμένουν να ζητούν τα μέλη του περίφημου κουαρτέτου.

Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να διατηρείται το οικονομικό εμπάργκο που έχει κηρυχθεί σε βάρος της Παλαιστίνης, γεγονός που σημαίνει ότι, πέρα από την έξωθεν πολεμική που θα υφίσταται και η νέα κυβέρνηση, θα βρίσκεται σε πλήρη αδυναμία να ανταποκριθεί στα τεράστια οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει με την συνεχώς αυξανόμενη ανεργία και την ογκούμενη φτώχεια, παράγοντες που επιτείνουν τη βία τόσο μέσα στα παλαιστινιακά εδάφη όσο και ανάμεσα σε Παλαιστίνιους και Ισραηλινούς, πράγμα βεβαίως που βολεύει το Τελ Αβίβ.

Ο παλαιστίνιος πρωθυπουργός Ισμαήλ Χανίγιε.

ΗΠΑ ΑΝΑΔΙΑΤΑΞΗ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΣΚΑΚΙΕΡΑ

Νέα κατακραυγή ξεσηκώθηκε εναντίον του προέδρου Τζορτζ Μπους και της κλίκας των νεοσυντηρητικών που τον περιβάλλει, αυτή τη φορά μάλιστα από χώρες της Ευρώπης, που βρήκαν επιτέλους –με λίγο «σπρώξιμο», βεβαίως, από τα ανατολικά– το θάρρος να ορθώσουν το ανάστημά τους και να πουν «φτάνει» στην υπερφίαλη πολιτική της πέραν του Ατλαντικού υπερδύναμης.

Αιτία υπήρξε το ψυχροπολεμικής έμπνευσης σχέδιο να εγκατασταθεί ένα αντιπυραυλικό σύστημα σε χώρες της Ευρώπης (συγκεκριμένα στην Πολωνία και την Τσεχία), προκειμένου, όπως με περισσή αλαζονεία εξηγούν οι ίδιοι οι Αμερικανοί, να προστατευθεί η ασφάλεια των ΗΠΑ από ενδεχόμενη πυραυλική επίθεση εκ μέρους των «κακών» που την επιβουλεύονται.

Δεν αποκλείεται, βέβαια, κάτω από άλλες συνθήκες, οι Ευρωπαίοι να κατάνταν και αυτό τον εξευτελισμό, πειθαρχώντας στις εντολές της Ουάσιγκτον, η οποία δεκαετίες τώρα συμπεριφέρεται ως αφεντικό του πλανήτη. Αυτή τη φορά, όμως, οι Αμερικανοί έκαναν το μοιραίο γι' αυτούς λάθος να μην υπολογίσουν όχι την αντίδραση της Μόσχας, την οποία θεωρούσαν δεδομένη, όσο κυρίως την επίδραση που ασκεί πλέον αυτή στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο.

Η αντίδραση αυτή εκδηλώθηκε πριν από μερικές εβδομάδες από τον ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν, ο οποίος σε ομιλία του στο Μόναχο επιτέθηκε στον αυταρχικό μονοπολικό κόσμο που οικοδομούν οι ΗΠΑ, αλλά και την περασμένη εβδομάδα από τον υπουργό Εξωτερικών της Ρωσίας Σεργκέι Λαβρόφ, ο οποίος δήλωσε στη Μόσχα ότι μια «αυτοκρατορική δομή» σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης είναι αδύνατη και ότι «ο μονοπολικός κόσμος» που επιδιώκουν οι ΗΠΑ «δεν υλοποιήθηκε, αλλά και δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί», ενώ διαπίστωσε ότι τελικά «η υπερτροφική» επιρροή της Ουάσιγκτον στον κόσμο μειώνεται.

Κάνοντας, μάλιστα, μια έμμεση αναφορά στο περίφημο βιβλίο του Ζμπίγκνιου Μπρζεζίνσκι *Η Μεγάλη Σκακιέρα*, που είχε μια μεγάλη απήχηση σε μεγάλη μερίδα Αμερικανών, διαφώνησε με την άποψη ότι η εναλλακτική λύση του μονοπολικού κόσμου είναι οι χαοτικές διεθνείς σχέσεις ή τα κενά ασφάλειας και ελέγχου. Άλλωστε, όσο και αν δεν το ανέφερε ο Λαβρόφ, αποτελεί πλέον κοινή πεποίθηση ότι το μεγαλύτερο χάος σε παγκόσμιο επίπεδο έφερε ακριβώς η αλόγιστη πολιτική και η αλαζονική συμπεριφορά της χώρας που αυτοπροβάλλεται ως η ηγέτιδα του κόσμου.

Χαρακτηριστικό είναι, πάντως, ότι το

Ο Σεργκέι Λαβρόφ.

«μπαλάκι» πέρασε στα χέρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία διά της προεδρεύουσας Άγκελα Μέρκελ τάχθηκε ανοιχτά κατά της εγκατάστασης αμερικανικών αντιπυραυλικών συστημάτων στο ευρωπαϊκό έδαφος, για το λόγο αυτό και απευθυνόμενη στους «πρόθυμους» συμμάχους των ΗΠΑ, την Πολωνία και την Τσεχία, τους ζήτησε να μη προχωρήσουν στην υλοποίηση του σχεδίου.

Παράλληλα, τις ημέρες αυτές επισκέπτεται την Ουάσιγκτον ο γερμανός υπουργός Εξωτερικών Βάλτερ Σταϊνμάγιερ, ο οποίος αναμένεται να αντιταχθεί στο σχέδιο αυτό και να καταστήσει σαφές στους Αμερικανούς ότι δεν μπορούν να ενεργούν μονομερώς στην Ευρώπη, καθώς, και στην περίπτωση αυτή, η Ουάσιγκτον επέλεξε την τακτική των διμερών συμφωνιών με την Πολωνία και την Τσεχία.

ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟ ΟΙ ΡΩΣΟΙ ΑΝΑΒΟΥΝ ΦΩΤΙΕΣ

Μια συζήτηση που γίνεται στην έδρα του ΟΗΕ αναφορικά με το μέλλον του Κοσσυφοπεδίου απειλεί όχι μόνο να τορπιλίσει κάθε προσπάθεια για την εξεύρεση μιας μόνιμης και βιώσιμης λύσης στην εκκρεμότητα που παραμένει εδώ και οκτώ χρόνια, αλλά και να προκαλέσει μια νέα ανάφλεξη στην περιοχή με απρόβλεπτες συνέπειες.

Κυρίως, όμως, η συζήτηση επικεντρώνεται στο κείμενο της πρότασης για την λύση του ζητήματος, που κατέθεσε πριν από μερικές ο ειδικός διαμεσολαβητής Μάρτι Αχτισάρι. Μιας πρότασης που προκαλεί έντονες αντιδράσεις όχι μόνο στο Βελιγράδι, αλλά και στη Μόσχα.

Συγκεκριμένα, ο ρώσος αντιπρόσωπος στον ΟΗΕ Βιτάλι Τσούρκιν τόνισε ότι αν ο Αχτισάρι θεωρεί ότι έχει ολοκληρώσει την αποστολή του, θα πρέπει να αναλάβει κάποιος άλλος την υπόθεση, δεδομένου ότι, όπως είπε, χρειάζεται περισσότερος χρόνος για διαπραγματεύσεις.

Την έντονη αντίδραση της ρωσικής πλευράς προκάλεσε εκτός των άλλων το μέρος της πρότασης Αχτισάρι που αναφέρει ότι η «ανεξαρτησία» αποτελεί τη μόνη λύση για το Κοσσυφοπέδιο (να σημειωθεί ότι στην πρόταση που είχε υποβάλει αρχικά στο Βελιγράδι και την Πριστίνα ο Αχτισάρι δεν αναφερόταν καθόλου ο όρος «ανεξαρτησία»).

Όπως υπολογίζεται, η Ρωσία θα προσπαθήσει να μπλοκάρει τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης για το Κοσσυφοπέδιο σ' αυτή τη φάση, γεγονός όμως που προκαλεί τις αντιδράσεις των Αλβανών που ζουν στην περιοχή αυτή και οι οποίοι αφήνουν να εννοηθεί ότι ετοιμάζονται για μια νέα έκρηξη βίας. Για ένα τέτοιο ενδεχόμενο, μάλιστα, απηύθυνε προειδοποίηση ο πρώην απεσταλμένος των ΗΠΑ στα Βαλκάνια Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ, διευκρινίζοντας ότι ένας νέος κύκλος βίας μπορεί να ξεσπάσει τον ερχόμενο μήνα.

«Το Οθωμανικόν γένος σκοπεύει τον όλεθρον του Ελληνικού Έθνους των Χριστιανών...»

Μια λησμονημένη επιστολή των προυχόντων της Πάτρας από το 1821

Η εφετινή επέτειος του 1821 συμπίπτει με νέα «αδιέξοδα» στην εξωτερική πολιτική της Ελλάδας, με νέες υποχωρήσεις μπροστά στην αυξανόμενη τουρκική προκλητικότητα. Έχει λοιπόν ιδιαίτερη σημασία να θυμηθούμε σήμερα εκείνους που όρθωσαν κάποτε το ανάστημά τους απέναντι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. «*Ημείς το Ελληνικόν Έθνος των Χριστιανών, βλέποντες ότι από καιρόν εις καιρόν καταφρονούν ημάς το Οθωμανικόν γένος και σκοπεύει όλεθρον εναντίον μας, πότε με ένα, πότε με άλλον τρόπον, αποφασίσαμε σταθερώς ή να αποθάνωμεν όλοι ή να ελευθερωθώμεν και τούτου ένεκα, βαστούμεν τα όπλα εις χείρας, ζητούντες τα δίκαιά μας*».

Αυτά έγραφε η πρώτη πράξη του Διευθυντηρίου των Πατρών στο κείμενο διακήρυξη της ελληνικής επανάστασης προς τις ευρωπαϊκές δυνάμεις που επιδόθηκε στους Προξένους των Πατρών στις 26 Μαρτίου 1821 και υπογράφεται από τον Παλαιών Πατρών Γερμανό, τον επίσκοπο Κερνίκης Προκόπιο και τους προκρίτους της Αχαΐας Ανδρέα Λόντο, Ανδρέα Ζαΐμη και Βενιζέλο Ρούφο. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα κείμενο διακήρυξη της επανάστασης του 1821, το πρωτότυπο του οποίου βρίσκεται στο αρχείο της οικογένειας Ζαΐμη και εστάλη φιλικά στο Αντί, με την ευκαιρία της εφετινής επετείου, από τον Ανδρέα Ζαΐμη, απόγονο της ιστορικής οικογένειας της επανάστασης του 1821, ο οποίος διετέλεσε βουλευτής και μέλος των κυβερνήσεων Κωνσταντίνου Καρα-

μανλή και Τζαννή Τζαννετάκη.

Ο επαναστατικός σχεδιασμός των Φιλικών προέβλεπε την κάθοδο του Αλέξανδρου Υψηλάντη μέσω Τεργέστης στην Πελοπόννησο, στην οποία είχε σταλεί ήδη ο Παπαφλέσσας. Λόγω των γεγονότων στις παραδουνάβιες ηγεμονίες, ο Υψηλάντης δεν έφτασε ποτέ στην Ελλάδα, αλλά οι ηγέτες των Καλαβρύτων ξεκίνησαν την εξέγερση στην περιοχή με βάση τον προηγούμενο σχεδιασμό. Γράφει ο πρόξενος της Ρωσίας στην Πάτρα Ιωάννης Βλασόπουλος στον ρώσο πρέσβη στην Κωνσταντινούπολη Στρογκάνωφ σε μια επιστολή που βρέθηκε στα ρωσικά αρχεία: «Ο Αρχιεπίσκοπος της περιοχής (Σ.Σ. ο Παλαιών Πατρών Γερμανός), εκείνος των Καλαβρύτων και οι τρεις πρόκριτοι που αρνήθηκαν να μεταβούν στην Τριπολιτζά όπου είχαν προσκληθεί από την Διοίκηση, εμφανίστηκαν προχθές και αυτή τη στιγμή βρίσκονται μέσα στην πόλη, διευθύνοντας τις υποθέσεις. Έχουν απευθύνει προς κάθε πρόξενο μια προκήρυξη στην ελληνική γλώσσα, της οποίας έχω την τιμή να αποστείλω στην εξοχότητά σας αντίγραφο με μετάφραση...».

Αυτό το κείμενο αναδημοσιεύει σήμερα το Αντί, σε μια στιγμή που και σχολικά βιβλία αμφισβητούν τα ιστορικά γεγονότα. Αξίζει να θυμηθούμε τα αποτελέσματα των θρησκευτικών διενέξεων στην Κωνσταντινούπολη λίγο πριν την άλωσή της από τους Τούρκους. Κανείς δεν ξεχνά τις Σταυροφορίες και τις προτιμήσεις της τότε Εκκλησίας στο «τουρκικό σαρίκι» αντί της «παπικής τιάρας». Όπως όμως διαπιστώνεται και

από το κείμενο που δημοσιεύεται στις σελίδες αυτές, ο επαναστατικός αγώνας των Ελλήνων είχε τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του. Η διακήρυξη αυτή της επανάστασης του 1821 αποτελεί λοιπόν, ως ιστορικό κείμενο, μια αδιάψευστη μαρτυρία των συνθηκών που επικρατούσαν την εποχή που συντάχθηκε και των συναισθημάτων των υπογράφων.

Προτείνουμε στο Υπουργείο Παιδείας να την συμπεριλάβει στο μέλλον στη διδακτέα ύλη της Ιστορίας. Προτείνουμε επίσης να συμπεριλάβει και τον παρακάτω διάλογο που διασώζει ο Νικόλαος Δραγούμης στις *Ιστορικές Αναμνήσεις* του. Συζητούν ο δάσκαλος του Γένους Στέφανος Κανέλλος και οι νεαροί μαθητές του στο Βουκουρέστι:

«Κατακαίει ημάς, διδάσκαλε, της πατρίδος ο πόθος· ούτε ημέραν, ούτε νύκταν ησυχάζομεν. Δεν νομίζεις προτιμότερον, παρά να καταλύσωμεν ενταύθα άχρηστοι του βίου, να υπάγωμεν να συναποθάνωμεν μετά των πολεμούντων ομογενών»; Δακρυσμένος ο Κανέλλος ασπάζεται τους μαθητές του και απαντά:

«Ακόμη προσμένετε! Υπάγετε να χύσετε το αίμα υμών υπέρ της πατρίδος. Μετ' ολίγον θα καταφθάσω και εγώ.»

«Αλλ' έως ου έλθης, τίς θα οδηγεί ημάς νέους και απείρους;»

«Η ευχή της πατρίδος, η φρόνησις και η φιλοπατρία».

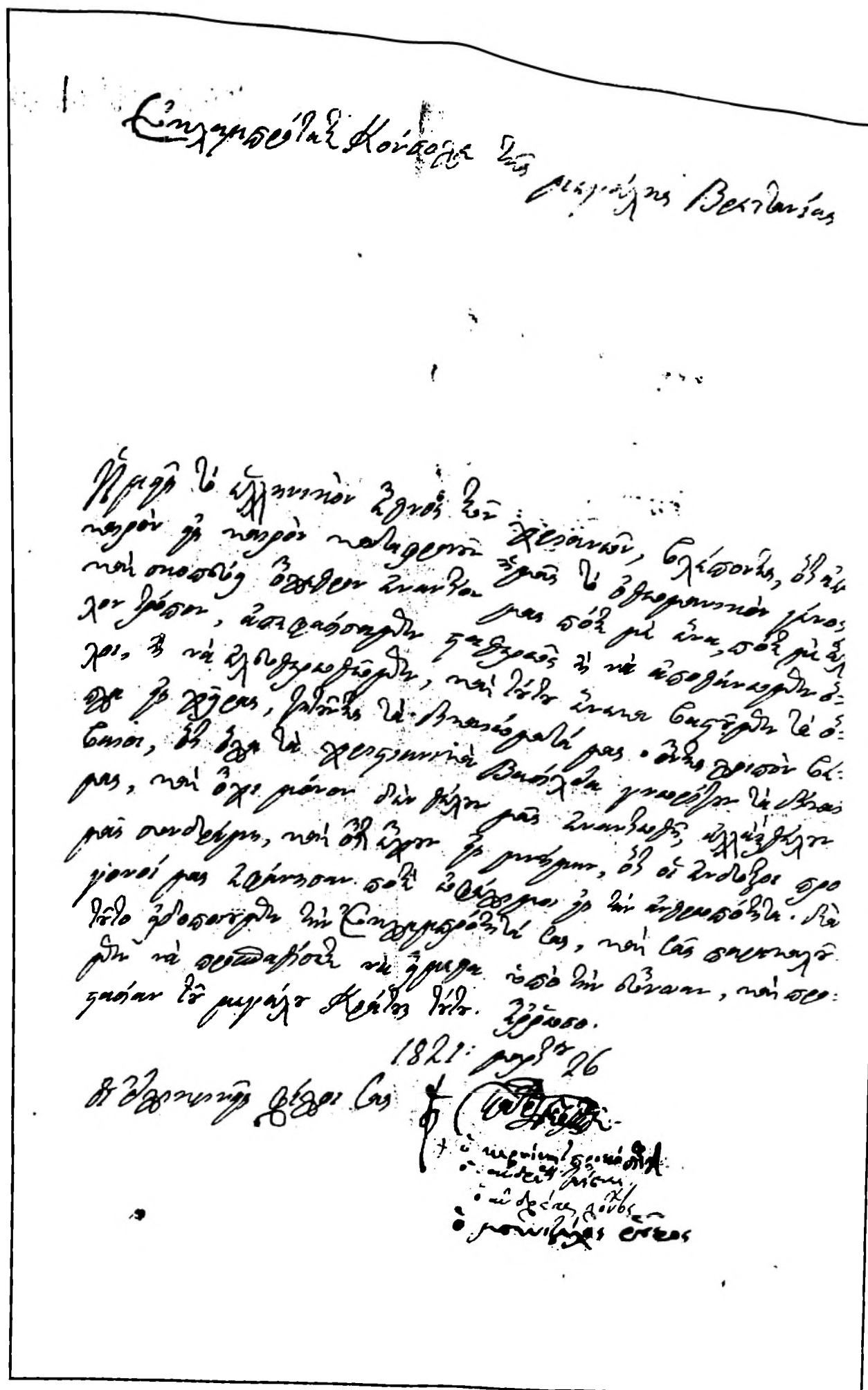
Τι διδάσκεται σήμερα η ελληνική νεολαία από την πολιτική και πνευματική ηγεσία της χώρας; Από το 1981 μέχρι σήμερα αυτή η ηγεσία αναλώνεται μόνον σε μια εσωτερική διαπραγμάτευση

για το μέγεθος της επόμενης εθνικής υποχώρησης και σε ποιον θα επιμετρηθούν οι περισσότερες ευθύνες. Έτσι η ανοικτή υπονόμευση του κύπριου προέδρου, επειδή αντιστάθηκε στο σχέδιο Ανάν, καταγράφηκε απλά ως μια ακόμα «διαφωνία» της οικογένειας Μητσοτάκη. Με τον τρόπο όμως αυτόν καταγράφηκε και επισήμως η ύπαρξη μιας άποψης μέσα στην ελληνική πολιτική ηγεσία που θεωρεί «ανεπιθύμητο» και «επιζήμιο» το Κυπριακό. Κατάφεραν δηλαδή οι «ανανιστές» αυτό που η Άγκυρα επιθυμεί: να αποδυναμωθεί κι άλλο το εσωτερικό μέτωπο στην Ελλάδα.

Και επί ΠΑΣΟΚ και επί Νέας Δημοκρατίας η ελληνική εξωτερική πολιτική στηρίχθηκε στην «πανάκεια Ερντογάν». Στην υποκειμενική δηλαδή εκτίμηση ότι η πολιτική ηγεσία της Τουρκίας μπορούσε τάχα να την οδηγήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οπότε και θα λύνονταν αυτομάτως όλα τα προβλήματα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Πόσο λανθασμένη είναι αυτή η πολιτική αποδεικνύεται από τις εξελίξεις. Η Τουρκία δεν βάζει καθόλου νερό στο κρασί της, δεν κάνει ούτε μία παραχώρηση στο Κυπριακό. Από τα Ίμια έφτασε στην Κάρπαθο και τη Σάμο και τελευταία στον Άη Στράτη, ενώ με αφορμή τις έρευνες της Κύπρου για πετρέλαιο ξανανοίγει τα κεφάλαια «Καστελόριζο» και «υφαλοκρηπίδα». Οι παραβιάσεις από οπλισμένα τουρκικά αεροσκάφη είναι πλέον καθημερινές.

Μπροστά στην αυξανόμενη τουρκική επιθετικότητα, η ελληνική πολιτική ηγεσία βαυκαλίζεται με την «πανάκεια Ερντογάν». Και ευτυχώς να λέμε που υπάρχει για την ώρα και ο Τάσσος Παπαδόπουλος κι ευτυχώς που ο Καραμανλής τού συμπαρίσταται και στέκεται στο ύψος των περιστάσεων, έστω και με μυστικά δείπνα χωρίς την παρουσία της Ντόρας. Όμως αυτή η «μυστική πολιτική» δεν λύνει το πρόβλημα, επειδή η μεγαλύτερη απειλή δεν είναι ο τουρκικός επεκτατισμός, αλλά ο εσωτερικός ενδοτισμός.

Τα 186 χρόνια που πέρασαν από την Επανάσταση του 1821 δεν είναι παρά μόνο μια «στιγμή» στην ιστορία. Από αυτή την άποψη, ίσως και να μην έχουν αλλάξει πάρα πολλά από τότε που «το Οθωμανικόν γένος» σκόπευε «όλεθρον

Το χειρόγραφο της επιστολής των προκρίτων της Πάτρας με ημερομηνία 26 Μαρτίου 1821 προς τον «Εκλαμπρότατο κόνσολο της Μεγάλης Βρετανίας».

εναντίον μας, πότε με έναν, πότε με άλλον τρόπον». Και ίσως είναι καιρός να σκεφτούμε ότι μπορεί να υπάρξει και μια άλλη εξωτερική πολιτική. Επειδή, διαφορετικά, ίσως κι εμείς «να καταλύ-

σουμε ενταύθα άχρηστοι του βίου», όπως φοβόταν μην πάθουν τότε οι μαθητές του Κανέλλου στο Βουκουρέστι.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ

Στις σελίδες που ακολουθούν δημοσιεύονται δύο διακριτές απόψεις, του δημοσιογράφου, υποψήφιου

διδάκτορα Ιστορίας Γιάννη Ανδρουλιδάκη και του καθηγητή Ανδρέα Παναγόπουλου.

Η Σκύλλα του εθνικισμού απέναντι στη Χάρυβδη του μεταμοντέρνου

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

Οι αντιπαραθέσεις που ξέσπασαν το τελευταίο διάστημα σχετικά με το νέο βιβλίο Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού δεν ξέφυγαν από ορισμένα πολύ κοινά χαρακτηριστικά που αναπτύσσονται σε κάθε είδους πολεμική και αντίθεση στην ελληνική επικράτεια. Άκρατος ιδεολογισμός, που ουσιαστικά αποκλείει την συζήτηση, αφού τα διάφορα θέσφατα κυριαρχούν της πραγματικότητας: γενίκευση της συζήτησης, αφού η ύπαρξη ή όχι του «κρυφού σχολείου» καταλήγει να μπλέκεται γλυκά με την παράδοση του Οτσαλάν στο τουρκικό Κράτος, έτσι που εμβρόντητοι οι αρνητές του πρώτου καλούνται να απολογηθούν για το δεύτερο· και τέλος, όπως είναι φυσικό, αβάστακτη γραφικότητα, που αποτελεί την αναπόφευκτη συνέπεια των παραπάνω.

Ο τρόπος που γίνεται η συζήτηση αποτελεί, κατά τη γνώμη μου, ουσιαστικά μια πρώτη δικαίωση του βιβλίου. Οι επιθέσεις που δέχεται γίνονται σε πολύ μεγάλο βαθμό στο όνομα μιας εθνικής ιδεολογίας, την οποία η εκπαίδευση οφείλει να υπηρετεί. Δεν είναι λίγοι μάλιστα εκείνοι που, προς επώρωσιν τον διαφωνιών τους με την «ρεβιζιονιστική» οπτική του βιβλίου, επισημαίνουν ότι το αρμόδιο για την εκπαίδευση Υπουργείο έχει στον τίτλο του και το πρόθεμα «εθνικό» και άρα υποχρεούται να έχει και την ανάλογη κατεύθυνση. Πράγματι. Η Ελλάδα έχει την παγκόσμια πρωτοτυπία (ή έστω τη μοναδικότητα στον δυτικό κόσμο) να αποκαλεί το Υπουργείο Εκπαίδευσης και Έρευνας (όπως ονομάζεται σε όλον τον πολιτισμένο κόσμο) «Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων». Συμβολισμός που διόλου ασύ-

μπτωτος δεν είναι με το περιεχόμενο της διαδακτέας ύλης και αποτελεί σε μεγάλο βαθμό και την πηγή των κραυγών που σήμερα υψώνονται προκειμένου να πουν ότι η διδακτέα στα σχολεία ύλη πρέπει να είναι πρωτίστως «εθνική» και δευτερευόντως –και μόνο αν δεν υπάρχει σύγκρουση ανάμεσα στα δύο– επιστημονική.

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΠΙΓΚ ΜΠΑΝΓΚ

Στην ουσία, το πρόβλημα στην Ελλάδα είναι ότι τα σύνδρομα που εκ των πραγμάτων δημιουργήθηκαν κατά τη διαδικασία συγκρότησης του ελληνικού έθνους (φαινόμενο που ασφαλώς δεν είναι αποκλειστικά ελληνικό) παραμένουν ισχυρά και με μεγάλο λαϊκό έρεισμα, 180 χρόνια μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους που τα επέβαλε. Πότε, αλήθεια, συγκροτήθηκε το ελληνικό έθνος; Η κυρίαρχη στην Ελλάδα ιδεολογία ανάγει τη συγκρότηση αυτή περίπου στο μπιγκ μπανγκ –και αν όχι τότε, νωρίτερα. Η αντίληψη αυτή διαπνέει και το έργο του Παπαρρηγόπουλου *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, η συγγραφή και η αποδοχή της οποίας είναι από την πλευρά της και αυτή ένα σημείο καμπής στην εν λόγω συγκρότηση (εφόσον συγκροτεί την ιδεολογία του). Πιο σύγχρονα, πιο ψύχραιμα, και κυρίως πιο επιστημονικά ιστορικά ρεύματα, βέβαια, εντοπίζουν τη συγκρότηση εθνικής συνείδησης και ταυτότητας σε εποχές πολύ κοντινότερες στη συγκρότηση του ελληνικού κράτους. Η σημερινή ελληνική εθνική ταυτότητα δε σχηματίζεται ακόμα αργότερα και αφού προηγηθούν κάποιες αρκετά αιματηρές εμφύλιες διενέξεις, για τις οποίες τα βιβλία Ιστορίας του σχολείου (συμπεριλαμβανομένου και του επίμα-

χου) τηρούν σιγή ιχθύος. Οι Νεοέλληνες μαθαίνουν ότι από το 1821 έως τη συγκρότηση του ελληνικού κράτους, και από εκεί μέχρι το καταραμένο 1922, οι Έλληνες ενωμένοι σαν μία γροθιά πολέμους τους «Τούρκους». Και ενωμένοι –μόνο– συνεχίζουν να μεγαλουργούν, όπως το έκαναν στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα ποδοσφαίρου της Πορτογαλίας, στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας και στον διαγωνισμό της Eurovision πρόπερσι.

Αυτή η εντελώς αφαιρετική και αντιεπιστημονική αντίληψη, βέβαια, δεν κυριαρχεί με το αζημίωτο. Υπάρχει για να ποινικοποιεί τις κάθε μορφής αντιθέσεις που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του ελληνικού κράτους, είτε τις εθνικές, όπως συνέβαινε κατά τα πρώτα χρόνια της συγκρότησής του και ένα μεγάλο μέρος του 19ου αιώνα, είτε τις ταξικές, όπως εκφράστηκαν στον 20ό αιώνα περισσότερο. Είναι χρήσιμο να πούμε ότι στο βάθος αυτών των αντιθέσεων υπήρξαν και γεωπολιτικές παράμετροι, οι οποίες επιλεκτικά και μόνο αναφέρονται στην διδασκόμενη στα σχολεία ιστορία.

Η ΑΕΝΑΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Για να μπορέσει να κυριαρχήσει αυτό το μοντέλο, χρειάστηκε να προβληθούν έντονα κάποια ιδιότυπα –αν και μη υπαρκτά– χαρακτηριστικά του ελληνικού έθνους. Το πρώτο αφορά την υποτιθέμενη «συνέχειά» του, από την εποχή της Ωραίας Ελένης μέχρι την εποχή του Ωραίου Πολύδωρα, το δεύτερο την αέναη δικαιοσύνη που χαρακτηρίζει τις πράξεις του και το τρίτο –και πιο χαριτωμένο– το ότι καθοριστικός παράγοντας για τις πράξεις αυτές δεν είναι οι κοινωνικοί συσχετισμοί και οι παρεπό-

μενες ανάγκες τους, αλλά το αδιάκοπο ηθικό μεγαλείο των ανδρών του ελληνικού έθνους, το οποίο όπως υπονοείται, αν και δεν λέγεται –αλλά δεν μπορεί να υπάρξει άλλη εξήγηση–, οφείλεται σε φυσικά αίτια. Με μια κουβέντα, το ελληνικό κράτος ευλογεί, από την ίδρυσή του και μετά, μια ρατσιστική Ιστορία.

Η παρουσία μιας ιστορίας που βασίζεται στο ατομικό μεγαλείο –γιατί δεν τολμά να εξετάσει τις κοινωνικές και ανθρωπολογικές παραμέτρους– προϋποθέτει μια πινακοθήκη ηρώων. Σε καμία χώρα της Ευρώπης η διδασκαλία της ιστορίας δεν βασίζεται σε τέτοιο βαθμό στα ονόματα. Στην Ελλάδα διδασκόμαστε για τον Λεωνίδα, τον Περικλή, τον Μεγαλέξανδρο, τον Μεγάλο Κωνσταντίνο, τον Παπαφλέσσα, τον Κολοκοτρώνη, τον Βενιζέλο, αλλά όχι για τις συνθήκες που τους γέννησαν. Ακόμα και στον ελάχιστο χώρο που διατίθεται στα σχολικά εγχειρίδια για την παγκόσμια ιστορία, η τακτική δεν αλλάζει: η Γαλλική Επανάσταση είναι «ο Μαρρά και ο Ροβεσπιέρος», ο ευρωπαϊκός διαφωτισμός «ο Βολταίρος και ο Μοντεσκιέ». Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι οι Νεοέλληνες αδυνατούν, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, να διαχωρίσουν τον Λεωνίδα και τον Περικλή, από τον Αχιλλέα, τον Θησέα και τον Ιάσωνα: η διδασκόμενη στην Ελλάδα ιστορία μοιάζει τόσο πολύ με μυθολογία, ώστε η μεταξύ τους διάκριση δεν είναι πάντα εφικτή σε όποιον δεν αναζητήσει ατομικά την καλλιέργειά του.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΩΣ ΚΑΟΥΜΠΟΪΚΟ

Η μυθολογική διάσταση της ιστορίας ανοίγει το δρόμο στον πολυπόθητο εθνικό μανιχαϊσμό που διέπει το σχολιασμό της. Τα γεγονότα διαχωρίζουν σταθερά δύο ειδών πρωταγωνιστές, τους Καλούς και τους Κακούς, ακριβώς όπως γίνεται στα καουμποϊκά έργα. Εξαίρεση, τα γεγονότα στα οποία δεν εμπλέκεται η Ελλάδα (π.χ. η έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πόλεμου), τα οποία σταθερά ανάγονται σε «παρεξηγήσεις» και «έλλειψη πνεύματος συνεργασίας». Στους Καλούς συμπεριλαμβάνονται αναντίρρητα και οι πραγματικοί ή φανταστικοί «Έλληνες», είτε επιτίθενται είτε αμύνονται είτε κάθονται στα αβγά τους. Η υπεράσπιση των Θερμοπυλών

υπηρετεί τον ίδιο ιερό σκοπό που υπηρετεί και η επίθεση στα Γαυγάμηλα, όπως συμβαίνει και με τους πολιορκημένους του Μεσολογγίου και τους πολιορκητές της γραμμής Εσκή Σεχίρ – Κιουτάχειας – Αφιόν Κιρά Χισάρ, την «ουδετεροφιλία» της Ελλάδας το 1914 και τον πόλεμό της με την Ιταλία το 1940.

Αυτή η Διαρκής Δικαιοσύνη των ελληνικών πράξεων τα τελευταία 4.000 χρόνια (ένα εθνικό αντίστοιχο της Διαρκούς Επανάστασης του Τρότσκι) εξηγείται από την υποτιθέμενη εθνική συνέχεια των Ελλήνων όλο αυτό το διάστημα. Η εθνική ιδεολογία στην πραγματικότητα δεν περιορίζεται στην εκδοχή της φυλετικής συνέχειας των Ελλήνων. Επεκτείνεται και στο ότι η δράση που αναπτύσσουν οι Έλληνες σε όλες αυτές τις εποχές κατευθύνεται επί της ουσίας σε έναν κοινό και αναλλοίωτο αφηρημένο σκοπό. Μόνο έτσι η εθνική αυτή συνέχεια μπορεί να επιβιώσει ορισμένων πολύ σκαστών ιστορικών ασυνεχειών που εμφανίστηκαν στην πορεία και κράτησαν κατά σύμπτωση μερικές εκατοντάδες χρόνια. Έτσι, ο επικεφαλής της «αριστερής» ελληνικής ιστοριογραφίας Σβορώνος δεν διστάζει να χαρακτηρίσει λεπτομέρεια το γεγονός ότι για κάμποσους αιώνες οι «Έλληνες» είχαν απαρνηθεί την ονομασία τους και αυτοαποκαλούνταν «Ρωμιοί». Εφόσον η δράση των «Ρωμιών» μπορεί να ενταχθεί στο πλαίσιο της υποτιθέμενης τελολογικής ιστορικής συνέχειας του ελληνικού έθνους, μπορούμε απλά να συμπεράνουμε ότι όσοι αυτοαποκαλούνταν Ρωμιοί είχαν κατανοήσει λάθος την εθνική τους φύση. Πρόκειται για ένα τυπικά σχιζοφρενικό σχήμα πρωθύστερο, το οποίο φυσικά στοχεύει στην ενίσχυση του παρόντος εθνικού φρονήματος και όχι στη μελέτη του παρελθόντος.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΑΝΤΗΣ ΜΠΑΣΤΟΥΝΙ

Δεν πρέπει λοιπόν να προξενεί εντύπωση το γεγονός ότι μεγάλο μέρος της ελληνικής ιστοριογραφίας (και το σύνολο της διδασκόμενης στα σχολεία) παρουσιάζει την πιο χαρακτηριστική περίπτωση διάρρηξης του δεσμού των πολιτισμών που κυριάρχησαν στη γεωγραφική περιοχή της Ελλάδας ως τον συνεκτικό ιστό της εθνικής τους συνέ-

χειας. Παγιδευμένη σε έναν εθνικό πριαπισμό, η ιδεολογία του ελληνικού κράτους παραλείπει από τον αλγόριθμό της την συντριπτική υποχώρηση των εθνικών ιδεολογιών στο μακρύ ιστορικό διάστημα της κυριαρχίας των αυτοκρατοριών. Έτσι, στη συνείδηση των Νεοελλήνων, το Βυζάντιο παραμένει ελληνικό, η οθωμανική αυτοκρατορία τούρκικη και ενδεχομένως και η ρωμαϊκή αυτοκρατορία ιταλική (θεωρία η οποία συναντάται ιστορικά με αυτή των φασιστών του Μεσοπολέμου). Καθώς λοιπόν ο υποτιθέμενος εξελληνισμός του Βυζαντίου ταυτίζεται χρονικά με τον εκχριστιανισμό του, εφευρίσκεται και το τελευταίο αποδεικτικό στοιχείο της ιστορικής συνέχειας των Ελλήνων: η ιστορική ενότητα χριστιανισμού και ελληνισμού. Μια πραγματικότητα που μάλλον αγνοούσαν οι ανιστόρητοι χριστιανοί που, για μακρές βυζαντινές περιόδους, μακέλευαν όποιον τολμούσε να δηλώσει Έλληνας.

Η εξέγερση που ξεσπά στον γεωγραφικό χώρο της σημερινής κεντρικής και νότιας Ελλάδας κατά την τρίτη δεκαετία του 19ου αιώνα είναι βέβαια μια εξέγερση πολυεθνική και διαθρησκευτική. Περιλαμβάνει Ρωμιούς, Αρβανίτες, χριστιανούς και μουσουλμάνους, εκφραστές νέων κοινωνικών στρωμάτων που αναπνέουν δύσκολα στις ξεπερασμένες δομές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ο μη ελληνόφωνος αγωνιστής του 1821 Μάρκο Μπότσαρι αλλά και το πλήθος μουσουλμάνων αγωνιστών αγνοούσαν ότι πολεμούσαν στο όνομα του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού. Αυτό το ανακάλυψαν αργότερα νεοέλληνες ιστορικοί. Η ορθόδοξη Εκκλησία, ως διοικητικός εκπρόσωπος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σε πολλές από τις σημερινές ελληνικές περιοχές, εύλογα αντιτάχθηκε σε αυτή την εξέγερση. Από τη στιγμή που αυτή επικρατεί (έστω και χάρη στις μεγάλες δυνάμεις της περιόδου), η Εκκλησία χρησιμοποιεί την διοικητική της λειτουργία για να γίνει ο φορέας μιας νέας εθνικής καθαρότητας στην περιοχή. Αυτή είναι μια πραγματικότητα γνωστή σε κάθε πρωτοετή φοιτητή Ιστορίας, την οποία απλώς ως τώρα αποκρύπτει το ελληνικό κράτος από τα ιστορικά εγχειρίδιά του.

ΕΝΑ «ΚΡΥΦΟ» ΣΧΟΛΕΙΟ, ΦΑΝΕΡΟ ΣΕ ΟΛΟΥΣ

Το ίδιο ισχύει και με το περιβόητο «κρυφό σχολειό», το οποίο ασφαλώς και δεν υπήρξε ποτέ. Στο πλαίσιο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ουδείς απαγόρευε τη διδασκαλία των ελληνικών και τον προσηλυτισμό στο χριστιανισμό. Το ότι η Εκκλησία αναλάμβανε αυτόν τον προσηλυτισμό δεν αποτελεί και κάποιο τρομερό δείγμα αντίστασης: αυτή ήταν η δουλειά της και αυτήν έκανε. Θρησκευτική και εθνική μισαλλοδοξία θα εμφανιστεί σε αυτήν περιοχή μόνο μετά τη συγκρότηση του ελληνικού κράτους (το οποίο εκ φύσεως είναι λιγότερο ανεκτικό από οποιαδήποτε αυτοκρατορία) και θα αφορά τους μουσουλμάνους και τους μη ελληνόφωνους. Η σημασία της θρησκείας στη συγκρότηση του ελληνικού έθνους είναι κι αυτή ένα σχήμα πρωθύστερο, το οποίο απλά συνηθίσαμε να διδασκόμαστε.

Η εθνικιστική ιδεολογία του ελληνικού κράτους έχει τόσο βαθιά εντυπωθεί στο λαϊκό θυμικό (με βαριές ευθύνες και της Αριστεράς), ώστε συχνά οι προσπάθειες αστικού εκσυγχρονισμού της να σκοντάφτουν σε μαζικές αντιδράσεις του τελευταίου. Είναι οι αντιδράσεις που ξέσπασαν με αφορμή το νεοεκδοθέν βιβλίο Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού μια τέτοια περίπτωση; Ναι, γιατί οι αντιδράσεις απαιτούν κατά κύριο λόγο την επιστροφή στα νάματα της εθνικής μυθολογίας: να λέμε ότι οι παπάδες μάθαιναν στα παιδιά μας γράμματα υπό την απειλή να τους βρούν οι «Τούρκοι» και να τους σφάξουν και ότι ο Παλαιών Πατρών Γερμανός σήκωσε το λάβαρο της επανάστασης στην Αγία Λαύρα. Ότι οι έλληνες φαντάροι έφθασαν έξω από την Άγκυρα ως απελευθερωτές και οι Τούρκοι τους εξεδίωξαν από εκεί ως βάρβαροι. Ότι η μάχη της Τριπολιτσάς συνοδεύτηκε από «συνωτισμό» μουσουλμάνων, ενώ στη Σμύρνη του '22 υπήρξε σφαγή Ελλήνων και όχι το αντίθετο, λησμονώντας ότι και στις δύο περιπτώσεις κάποιοι εκδίωκαν βίαια αυτούς που αντιλαμβάνονταν ως κατακτητές τους. Ότι οι βάρβαροι Τούρκοι κατέσφαξαν τους Πόντιους και έπειτα η Ελλάδα τους δέχτηκε στην αγκαλιά της ως φιλεύσπλαχνη μάνα και όχι ότι η Ελλάδα ευνόησε την σφαγή των Ποντίων και των Αρμενίων από

τους Τούρκους προκειμένου να τους χρησιμοποιήσει στη συνέχεια ως δυναμικό εθνικής συνεκτικότητας στις εγκαταλειμμένες από τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς «νέες χώρες».

ΜΗΧΑΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Όμως το ίδιο το βιβλίο τείνει να νομιμοποιεί τις αντιδράσεις. Όχι γιατί εμπεριέχει ανακρίβειες που θα μπορούσαν να χρεωθούν ακόμα και σε τυπογραφικά λάθη, αλλά γιατί αναπαράγει τη μηχανιστική οπτική της ιστορίας, παραλείποντας απλά τον εθνικισμό. Η μετονομασία της σφαγής της Σμύρνης σε «συνωτισμό» επιχειρεί να εξευμενίσει τον ελληνικό εθνικισμό χωρίς να συγκρουσθεί με τα εγκλήματά του. Αντί να αναδειχθεί ο χαρακτήρας της ελληνικής εκστρατείας στη Μικρασία, επιχειρείται να αποκρυφθεί η σκληρότητα της τούρκικης αντίδρασης. Ματαιοπονία. Εκατομμύρια Νεοέλληνες, απόγονοι Μικρασιατών, έχουν ακούσει από πρώτο χέρι τις συνθήκες υπό τις οποίες εκδιώχθηκαν οι ελληνικοί πληθυσμοί από τη Σμύρνη. Αυτό που εξακολουθούν να αγνοούν είναι το τι οδήγησε ως εκεί. Και αν δεν το μάθουν, θα εξακολουθούν να θεωρούν για πάντα ότι η αιτία βρίσκεται στη φυσική βαρβαρότητα των Τούρκων.

Αυτό αποτελεί και το βασικό πρόβλημα του μεταμοντερνισμού, ο οποίος καθοδηγεί ολόκληρη τη λογική του εν λόγω βιβλίου. Η ενοχοποίηση των αντιθέσεων (με συγγενικό με τον εθνικισμό τρόπο) προκαλεί ανόητες στρογγυλοποιήσεις, που με τη σειρά τους οδηγούν σε μια ενστικτώδη λατρεία των γωνιών. Ο μανιχαϊσμός του Καλού και του Κακού αποδεικνύεται ισχυρότερος από την απλοποίηση που τα βρίσκει όλα καλά, σε αρμονία με την ισχύουσα κρατική ιδεολογία, ιδιαίτερα σε εποχές χωρίς αφθονία. Αυτό δεν είναι ένα φαινόμενο που αφορά την Ιστορία ειδικά. Ο μεταμοντέρνος φονταμενταλισμός έχει ενισχύσει τον συντηρητικό φονταμενταλισμό σε κάθε πτυχή του κοινωνικού βίου. Ένας τρόπος να σταματήσει αυτό, είναι να πούμε κάποτε την αλήθεια ολόκληρη. Όπως ας πούμε ότι οι κλέφτες γράφονται με μικρό «κ» γιατί η ονομασία τους προσδιορίζει ιδιότητα και όχι τίτλο.

Μια άλλη άποψη

του Ανδρέα Παναγόπουλου

Το βιβλίο μέχρι τώρα έχει προκαλέσει πολλή αντιπαλότητα, υπέρ και κατά, πολλή παρεξήγηση, ακόμη και πολλή θυμηδία. Οι εθνοκάπηλοι αφενός βρήκαν ευκαιρία να ξεσπαθώσουν, αλλά δεν ευτύχησαν στην επιχειρηματολογία, ενώ οι εκδότες πιστοποιητικών αριστεροφροσύνης αποκάλυψαν το νεοταξικό τους μένος και την πολύ πειθήνια στάση τους στις οδηγίες του «politically correct», που το μετέγραψαν στα ελληνικά ως «πολιτική ηπιότητα» (ο έτερος σύγχρονος «ιππότης της Αποκαλύψεως»).

Είδαμε εμβρόντητοι να χάνουν ξαφνικά, μετά από έναν ή δύο διασυρμούς στα παράθυρα, το υποτιθέμενο κύρος τους άνθρωποι, που τους παίνευαν πολλοί πολύ συστηματικά ως σοβαρούς μαρξιστές ιστορικούς, που όμως αποδείχθηκαν ότι όχι μόνο τον Μαρξ αγνοούν, αλλά και τον Σβορώνο, και ούτε καν ιστορικά σκέπτονται. Διότι ένα βιβλίο κρίνεται μεν από το τι έχει και όχι από το τι δεν έχει, αλλά η παράλειψη και αποσιώπηση, όταν είναι συστηματική και μονομερής, αποτελεί σοβαρό ελάττωμα, προπάντων αν ληφθεί υπόψη η ηλικία των μαθητών στους οποίους απευθύνεται.

Οι περιπτώσεις του κυπριακού αγώνα για την ανεξαρτησία, της εκπαίδευσης των Ελληνοπαίδων στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας και της περιγραφής της κατάληξης της μικρασιατικής εκστρατείας είναι κραυγαλέα αποκλειστικές των δεσμεύσεων επί ΠΑΣΟΚ και των πραγματώσεων επί Νέας Δημοκρατίας. Μόνο που οι δεσμεύσεις αυτές, μεταξύ των δύο λαών, για αλλαγή του τρόπου παρουσίασης των ιστορικών γεγονότων στους μαθητές τηρήθηκαν, όπως αποδεικνύεται, μονομερώς από την Ελλάδα.

Αυτές τις ημέρες μάθαμε άφωνοι ότι στις αρχές του 2004 ο τότε υπουργός της Παιδείας, μιλώντας δημόσια στην

για το βιβλίο της Ιστορίας

Κωνσταντινούπολη, ανήμερα των Τριών Ιεραρχών και ενώπιον του Πατριάρχη, είχε συμφωνήσει με τον τούρκο ομόλογό του για την νέα ιστοριογραφική πλεύση. Τα φαιδρά αποτελέσματα αυτής της συμφωνίας τα είδαμε από την πλευρά της «ευπειθούς» Ελλάδας, αλλά ακόμη τα αναμένουμε από την πλευρά της «αγέρωχης» σε όλα Τουρκίας και δεν θα τα δούμε ποτέ, όπως έγινε άλλωστε και με την πρόταση εισαγωγής της διδασκαλίας της τουρκικής γλώσσας στα ελληνόπουλα.

Είδαμε επίσης κεχηνότες αυτές τις μέρες έναν σοβαρό, κατά τεκμήριο, ομότιμο καθηγητή εκ Παρισίων να βεβαιώνει με ύφος σαράντα καρδιναλίων ότι οι ιστορικές του έρευνες τον οδήγησαν στη συγκλονιστική διαπίστωση ότι ο Παλαιών Πατρών Γερμανός βρισκόταν την 25η Μαρτίου στην Πάτρα, λες και δεν μπορούσε να έχει υψώσει το λάβαρο στην Αγία Λαύρα το πρωί της 25ης και να έχει επιστρέψει την ίδια μέρα αργότερα στην έδρα του. Επίσης είδαμε τις «Κυρίες Ιστορίες» (όχι «κυρίες της ιστορίας») να βεβαιώνουν θριαμβευτικά ότι δεν έχουμε καμμία κειμενική μαρτυρία για ύπαρξη και λειτουργία κρυφών σχολειών στην διάρκεια της Τουρκοκρατίας, ενώ παραδέχονται σεμνά και ταπεινά ότι η διατήρηση της ελληνικής γλώσσας στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας οφείλεται στα κολυβογράμματα που δίδασκαν στα παιδιά με την Οκτώηχο και το Ψαλτήρι οι παπάδες στα χωριά. Δεν σκέφτηκαν οι ανιστόρητοι ότι τα Ελληνόπουλα έτρεχαν να μάθουν γράμματα τη νύχτα, όχι βέβαια επειδή ήταν απαγορευμένο, αλλά γιατί την ημέρα δούλευαν στα χωράφια και στα ζώα και ότι το ομόλογο δημοτικό τραγούδι και το θέμα του πίνακα του Γύζη δεν γεννήθηκαν από το μυαλό κανενός εξημμένου εθνικιστή, αλλά απηχούν μια υπαρκτή πραγματι-

κότητα της μιας ή της άλλης μορφής. Όσο για τον παρατηρηθέντα συνωσισμό στην προκυμαία της Σμύρνης, αυτό πρέπει να αφιερωθεί με «ωσανά!» δικαίωσης στις Κυρίες και τους Κυρίους ειδικούς της ιστορίας, πανεπιστημιακού επιπέδου δασκάλους, που κατάφεραν επιτέλους να διδάξουν την αληθινή ιστορία στους Ελληνόπαιδες και δεν σηκώνουν αντιρρήσεις από... housewives και... αλευρομαγείρους. Ένας από τους αποδομητές και μεταμοντέρνους καθηγητές, με κατά τεκμήριο καλή έξωθεν μαρτυρία μέχρι τώρα, όποιο και αν ήταν το συζητούμενο θέμα, το γύριζε σταθερά στον Χριστόδουλο και την (όντως απαράδεκτη) ομολογία του ότι δεν κατάλαβε τίποτε κατά τη δικτατορία «γιατί διάβαζε», λες και αυτό ήταν το ζητούμενο! Δεν τον ενόχλησε ούτε η έκταση των «κειμένων», που ξεπερνούσαν σε λακωνικότητα τα sms των κινητών. Τί είπε ο Χριστόδουλος είναι το ζητούμενο.

Η όλη μεθόδευση από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο της προκήρυξης, της συγγραφής, της κρίσης (και έγκρισης) και της διανομής του βιβλίου στα σχολεία αποτελεί τον θρίαμβο της επιβολής του εκσυγχρονισμού, της προσαρμογής στην νέα τάξη πραγμάτων και της δήθεν προοδευτικότητας μιας ομάδας «φωτισμένων», αλλά υστερικών ιστορικών και δημοσιογράφων – φορέων του ιού διαφόρων νόσων, που κάνουν και χαριτωμένα λάθη.

Κανείς όμως και καμία, εκατέρωθεν, δεν σκέφτηκε ότι εκτός από την ιδεολογία του καθενός, εκτός από την αποδοχή της «πολιτικής ηπιότητας», του εκσυγχρονισμού και της προσαρμογής στη νέα τάξη πραγμάτων από τη μία μεριά, και των ιερών και οσίων του Έθνους από την άλλη, υπάρχει και κάτι που θα 'πρεπε να έχει εν προκειμένω κυρίαρχο ρόλο, η *raison d' état*, το συμφέρον του κράτους. Και φυσικά

–άπαγε της βλασφημίας!– αυτό δεν σημαίνει ότι, επειδή η δημόσια εκπαίδευση (άρα και το σχολείο και το βιβλίο της Ιστορίας της Στ' Δημοτικού) έχει όχι μόνο δικαίωμα αλλά και υποχρέωση να αυτοπροστατευτεί, πρέπει να φτάνει σε υπερβολές στα βιβλία, με ανιστόρητες εθνικιστικές κορώνες και πατριδοκαπηλική μεροληψία σε βάρος άλλων λαών και εθνών. Κάθε άλλο. Σημαίνει όμως, τουλάχιστον, ότι δεν επιτρέπεται να υπονομεύει και να αποδομεί μόνη της την εθνική αυτογνωσία και τη γνώση της ιστορικής αλήθειας από τους πολίτες της πρώιμης μαθητικής ηλικίας.

Τέλος, δεν διαφεύγει της προσοχής κανενός ότι κανένας σχεδόν πολιτικός ή πολιτικός παράγων δεν πήρε ανοιχτά σαφή θέση επί του θέματος. Είναι βέβαιο ότι, αν το βιβλίο δεν αποσυρθεί από τα ελληνικά και κυπριακά σχολεία, θα κοστίσει ακριβά όχι μόνο στον Ελληνισμό αλλά και στην πολιτική και κομματική ηγεσία του τόπου, και μάλιστα σύντομα.

βιβλιοθήκη
του
ναυτίλου

Χαρ. Τρικούπη 28, 106 79 Αθήνα
Τηλ.: 210 36 16 204
Fax: 210 36 16 369
nafbooks@otenet.gr

Άμεση και επιτακτική η ανάγκη για χάραξη ενεργειακής πολιτικής

του Νίκου Γιωτόπουλου

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ της αγοράς στον τομέα της ενέργειας, ή πιο σωστά «η δημιουργία εσωτερικής αγοράς», θεωρείται καταρχάς μια πολύ σημαντική προσπάθεια που καταβάλλει η Κοινότητα ώστε να καταστήσει το σπουδαίο αυτό κοινωνικό αγαθό:

- Πρώτον, πάντα διαθέσιμο και επαρκές.

- Δεύτερον, οικονομικό και ανταγωνιστικό ως προς την τελική τιμή διάθεσης στους καταναλωτές.

- Τρίτον, να περιορίσει στον ελάχιστο δυνατό βαθμό τις δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον, τοπικό και παγκόσμιο.

Το πλαίσιο αυτό έχει γίνει αποδεκτό από όλα τα κράτη μέλη και είναι βέβαιο ότι οι αποφάσεις που θα παίρνονται στο εξής θα εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους τρεις αυτούς άξονες.

Είναι λοιπόν προφανές ότι κάθε κράτος μέλος οφείλει να μελετήσει και να εξειδικεύσει, με καθαρότητα και σαφήνεια και σύμφωνα με τις δικές του ιδιαιτερότητες, το γενικό πλαίσιο και να καταστρώσει την ενεργειακή του πολιτική, ως ένα υποσύνολο εναρμονισμένο στη γενικότερη ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική.

Όλα αυτά είναι πράγματι απαραίτητα για πολλούς λόγους, κυρίως δε λόγω της

μεγάλης εξάρτησης που έχει στο σύνολό της η Κοινότητα στον τομέα αυτόν από τρίτες χώρες, λόγω των υψηλότερων τιμών διάθεσης της ενέργειας κατά μέσο όρο από τις ανταγωνιστικές της χώρες, καθώς επίσης και λόγω των περιβαλλοντικών προβλημάτων, που είναι πλέον ορατά και απειλητικά.

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω δεδομένα, θα περίμενε κανείς και η χώρα μας – η οποία σημειωτέον αντιμετωπίζει τα προαναφερόμενα προβλήματα και μάλιστα σε μεγαλύτερο βαθμό – να ασχοληθεί με ιδιαίτερη υπευθυνότητα και σοβαρότητα στον δυναμικό και αναπτυξιακό αυτόν τομέα και, μέσα από κατάλληλες διεργασίες και επεξεργασίες στοιχείων και δεδομένων, να καταρτίσει τη δική της μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ενεργειακή πολιτική, στο πλαίσιο πάντοτε του γενικού πλαισίου που καθόρισε η Κοινότητα.

Αντ' αυτού, εκείνο που παρατηρείται είναι η δημιουργία και επικράτηση ενός κλίματος σύγχυσης και αποπροσανατολισμού γύρω από τα ενεργειακά θέματα, το οποίο κάθε άλλο παρά σε έναν καλοπροαίρετο προβληματισμό μπορεί να αποδοθεί. Και, για να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι, θα ανα-

φέρουμε μερικά, γνωστά άλλωστε, παραδείγματα, όπως το μέγα θέμα της ένταξης του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μας σύστημα, απόφαση καταρχήν απολύτως σωστή, αφού ικανοποιεί και τις τρεις βασικές αρχές: Διαφοροποιεί τα καύσιμα που χρησιμοποιούμε και τις πηγές εφοδιασμού, βελτιώνει τα περιβαλλοντικά προβλήματα και συμβάλλει στη μείωση της ενεργειακής έντασης, αν βέβαια χρησιμοποιηθεί σωστά.

Ωστόσο το όλο θέμα φαίνεται να έχει αφεθεί στην τύχη του και, το χειρότερο, δίνει την εντύπωση ότι περιήλθε στην εξυπηρέτηση ποικίλων και ιδιοτελών συμφερόντων.

Αυτό ασφαλώς και δεν είναι τυχαίο, αλλά οφείλεται κατά κύριο λόγο στις πρό-

χειρες και ανεπαρκείς μελέτες στις οποίες βασίστηκαν οι αποφάσεις όλων των ελληνικών κυβερνήσεων, αποφάσεις υψίστης οικονομικής (και όχι μόνο) σημασίας, οι οποίες θα μπορούσαν κάτω από διαφορετικές συνθήκες να συμβάλουν σε μεγάλο βαθμό στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, που αποτελεί κύριο ζητούμενο.

Όμως, αντ' αυτού, άμεσος είναι ο κίνδυνος, από τους ατυχείς και λανθασμένους χειρισμούς, τα πράγματα να οδηγηθούν στην εντελώς αντίθετη κατεύθυνση.

Δηλαδή, αντί να προχωρήσει τάχιστα η οικονομική συνεργασία με μια μεγάλη χώρα, όπως είναι η Ρωσία, με πρώτο και κυριότερο μοχλό το φυσικό αέριο, η αποπληρωμή του οποίου μπορεί να γίνει σε ποσοστό 75% με ελληνικά προϊόντα, το όλο θέ-

μα οδηγείται σε μια άνευ προηγουμένου εμπλοκή με απρόβλεπτες συνέπειες.

Ένα δεύτερο παράδειγμα αποτελεί η διαφοροποίηση πολλών και υψηλόβαθμων πολιτικών και κομματικών στελεχών στα ενεργειακά θέματα, που τείνουν να αυτοχαρακτηρισθούν ως «φιλολινιτικά» ή «φιλανθρωικά» ή «φιλοαερικά».

Είναι απορίας άξιον πώς είναι δυνατόν να επικρατεί τόση σύγχυση. Και, πριν απ' όλα, από πού προκύπτει εκείνο το διαζευκτικό «ή». Δεν γνωρίζουν τίποτε για την πολύ μεγάλη εξάρτηση που έχει η χώρα μας σήμερα από το ακριβό και όχι σε μεγάλη επάρκεια πετρέλαιο, καθώς και για τη μεγάλη ενεργειακή ένταση (κατανάλωση ενέργειας ως προς το ΑΕΠ), η οποία είναι σχεδόν διπλάσια από τον μέσο όρο της Κοινότητας; Πώς θα βελτιωθούν όλα αυτά; Μα ακριβώς με την πολιτική των τριών αξόνων, διαφοροποίηση των καυσίμων, διαφοροποίηση των τιμών προμήθειάς τους και χρησιμοποίηση του κάθε καυσίμου ανάλογα με τα πλεονεκτήματα που προσφέρει. Κατά συνέπεια, στη θέση του διαζευκτικού «ή» πρέπει να τοποθετηθεί το συμπλεκτικό «και».

Σημαντικότατο επίσης θέμα, που μπορεί να οδηγήσει σε μεγάλες περιπέτειες, είναι η επιχειρούμενη με συνοπτικές διαδικασίες αναδιοργάνωση της ΔΕΗ διά της μεθόδου της διάσπασής της σε τρία, τέσσερα ή περισσότερα μέρη και τελικά, πιθανότατα, της διάλυσής της. Θέμα το οποίο φαίνεται να απασχολεί αποκλειστικά και μόνο την διοίκηση και πιθανόν και την κυβέρνηση. Την ίδια στιγμή έχει περιέλ-

θει σε εντελώς δεύτερη θέση, ίσως όχι τυχαία, το νέο επενδυτικό της πρόγραμμα, που, όπως φαίνεται από το σχέδιο που ανεπίσημα κυκλοφορεί, πρόκειται για μια πιο συρρικνωμένη έκδοση, χρονικά αλλά και ως προς τα υποψήφια έργα, και μάλιστα εντελώς ατεκμηρίωτη, τόσο από οικονομικής όσο και από τεχνικής και περιβαλλοντικής πλευράς.

Πρόκειται απλά για ένα κουτσουρεμένο φιλολογικό ενεργειακό πρόγραμμα που δεν καλύπτει ούτε τις ελάχιστες ανάγκες της χώρας σε ενέργεια, ούτε βέβαια τις ανάγκες της ΔΕΗ ως επιχείρησης. Εκτός και αν έχουν παρθεί οι οριστικές αποφάσεις για εγκατάλειψη του γηπέδου στους όποιους φιλόδοξους αυριανούς ανταγωνιστές χωρίς βέβαιον ανταγωνισμό.

Κανείς δεν αποκλείει την ανάγκη να γίνουν οι όποιες νομοθετικές ρυθμίσεις είναι

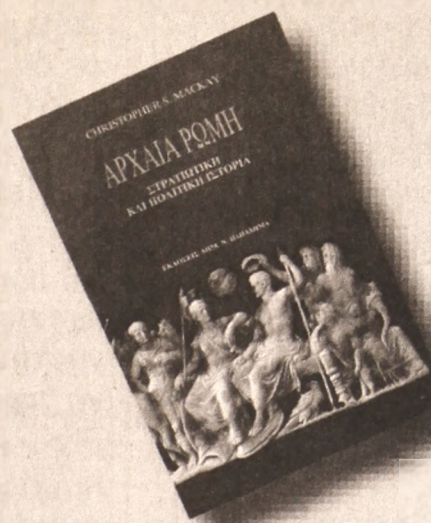
απαραίτητες για το νέο πλαίσιο που διαμορφώνεται στην εσωτερική αγορά. Όμως ούτε τόση βιασύνη δικαιολογείται ούτε, πολύ περισσότερο, η ουσιαστική εγκατάλειψη της απαίτησης από μια επιχείρηση να προγραμματίζει και να σχεδιάζει για το μέλλον της.

Τέλος, θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί και η κατάσταση που επικρατεί σήμερα στον πάλαι ποτέ δυναμικό συνδικαλιστικό χώρο της ΔΕΗ, ο οποίος φαίνεται να μην έχει να πει τίποτε το συγκεκριμένο γύρω από τα μεγάλα θέματα που απασχολούν την Επιχείρηση και φυσικά τον ίδιο (θα αρκούσε μόνο η υπενθύμιση του ασφαλιστικού θέματος), αφού σπάνια πλέον εμφανίζονται τα στελέχη του, αλλά και όταν αυτό συμβαίνει, δύσκολα κανείς καταλαβαίνει πού διαφωνούν και τι προτείνουν.

Είναι προφανές ότι μοναδι-

κή διέξοδος από την υπάρχουσα κατάσταση δεν μπορεί να είναι άλλη από την ενεργοποίηση όλων των αξιόλογων στελεχών της Επιχείρησης, τα οποία γνωρίζουν αλλά και μπορούν να αναπτύξουν έναν δυναμικό διάλογο, εντός και εκτός της ΔΕΗ, γεγονός που αποτελεί όχι μόνο νόμιμο συμφέρον αλλά και υποχρέωση προς την μεγαλύτερη επιχείρηση της χώρας και κατ' επέκταση του ελληνικού λαού, περιουσία του οποίου, προς το παρόν τουλάχιστον, αποτελεί η ΔΕΗ.

Διευκρινίζοντας φυσικά σε κάθε περίπτωση ότι η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας είναι μια πολύ σοβαρή υπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και δεν μπορεί να αποτελέσει ελεύθερο πεδίο για επενδυτές, τύπου σημαίας ευκαιρίας, ούτε βέβαια για ερασιτέχνες και μαθητευόμενους μάνατζερ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ CHRISTOPHER S. MACKAY

Καθηγητής Πανεπιστημίου

ΑΡΧΑΙΑ ΡΩΜΗ Πολιτική και στρατιωτική ιστορία

Μετάφραση Δούκαινα Ζάννη, Δρ Αρχαίας Ιστορίας, επιμέλεια Ι. Κ. Ευδόπουλος, Λέκτορας Αρχαίας Ιστορίας στο Α.Π.Θ. Σχ. 8° 540 σελ. με 7 χάρτες και 49 εικόνες εκτός κειμένου, χρονολογικό πίνακα και αναλυτικό ευρετήριο.

Μία σύντομη αλλά περιεκτική πολιτική ιστορία της αρχαίας Ρώμης, από την ίδρυσή της, κατά την Εποχή του Σιδήρου ως το 476 μ.Χ. Στο βιβλίο περιγράφονται οι λό-

γοι που οδήγησαν τη Ρώμη στην κατάκτηση της Ιταλίας και της Μεσογείου μέσα σε μισό αιώνα, οι ευθύνες που ανέλαβε ο στρατός μετά τις κατακτήσεις, η υπονόμευση των πολιτικών θεσμών της Δημοκρατίας, η εγκαθίδρυση της μοναρχίας του Αυγούστου και η επίδραση που δέχτηκε το Ηγεμονικό καθεστώς από την υιοθέτηση του Χριστιανισμού ως κρατικής θρησκείας. Το πλέον σύγχρονο έργο στην ξένη βιβλιογραφία, σε γλαφυρή μετάφραση και επιμελημένη βιβλιοδεσία αποτελεί μία ακόμη προσφορά στους Έλληνες βιβλιόφιλους.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Από το 1960

Προσφορά στον Πολιτισμό και στην Παιδεία
Ιπποκράτους 8 Αθήνα Τηλ.: 210.36.27.318
www.papadimasbooks.gr • papadimas@atp.gr

Ενεργειακή επανάσταση τώρα για να σταματήσουμε τις κλιματικές αλλαγές

Συγκλονιστικά τα ευρήματα της Επιστημονικής Συνόδου για το Κλίμα στο Παρίσι

του Ν. Στεφανή

Τις τελευταίες ημέρες γίναμε μάρτυρες των διακηρύξεων του πρωθυπουργού αλλά και πολλών υπουργών της κυβέρνησης για την θέσπιση νέων κανόνων στον ενεργειακό τομέα. Ο κίνδυνος ανεπίστροφων καταστροφών στο κλίμα του πλανήτη αποτέλεσε το αντικείμενο σύσκεψης της Συνόδου της ΕΕ, όπου αποφασίστηκαν δράσεις για την μείωση της ρύπανσης. Η Ευρώπη, που πρωτοπόρησε στην «βιομηχανική επανάσταση» και είναι ο χώρος όπου καλλιεργήθηκαν οι ιδέες μιας αδέσποτης ανάπτυξης, μας λένουν τώρα ότι «ξανασκέφθηκε το πρόβλημα» και κηρύσσει την δική της οικολογική επανάσταση. Θα μπορούσαν ενδεχομένως να ήταν όλα αυτά πειστικά και αληθή εάν δεν είχαμε πολύ πρόσφατα την όλη υπόθεση της αναθεώρησης του άρθρου 24 του Συντάγματος, εάν δεν είχαμε την εφορμογή πρακτικών για εγκρίσεις εκατοντάδων νέων «συνεταιριστικών» οικισμών που καταστρέφουν το φυσικό περιβάλλον. Στο άρθρο που ακολουθεί, ο συνεργάτης μας Ν. Στεφανής εκθέτει τα προβλήματα που ανέκυψαν μετά την τελευταία επιστημονική σύνοδο που συνήλθε στο Παρίσι.

Τα συγκλονιστικά πορίσματα της επιστημονικής συνόδου στο Παρίσι για τις κλιματικές αλλαγές επιβεβαιώνουν το πρόβλημα: Οι κλιματικές αλλαγές θα έχουν καταστροφικές επιπτώσεις για τον πλανήτη και την ανθρωπότητα αν δεν αναλάβουμε δράση τώρα. Η Greenpeace καλεί τις κυβερνήσεις να κάνουν πράξη τα συμπεράσματα της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας για να καταπολεμήσουν τις κλιματικές αλλαγές. Η τελευταία έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για τις Κλιματικές Αλλαγές (IPCC) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, αν δεν μειωθούν δραματικά οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η μέση πλανητική θερμοκρασία μπορεί να αυξηθεί κατά $1,1^{\circ}\text{C}$ – $6,4^{\circ}\text{C}$ έως το 2095 σε σχέση με τα επίπεδα της περιόδου 1980-1999. Η αύξηση αυτή της θερμοκρασίας αναμένεται να προκαλέσει περισσότερους καύσωνες, ξηρασίες και πλημμύρες, όπως επίσης ισχυρότερους τυφώνες, λιώσιμο των πάγων και

αύξηση της στάθμης της θάλασσας.

«Αν η προηγούμενη έκθεση της IPCC ήταν ένας τρόπος αφύπνισης των κυβερνήσεων, αυτή η έκθεση είναι συναγερμός. Το μήνυμα προς τις κυβερνήσεις είναι σαφές: μείωση των αερίων του θερμοκηπίου τώρα για να σταματήσουμε τις κλιματικές αλλαγές. Τα χρονικά περιθώρια αντίδρασης είναι πλέον ελάχιστα», είπε ο Δημήτρης Ιμπραήμ, υπεύθυνος της εκστρατείας της Greenpeace για τις κλιματικές αλλαγές και την ενέργεια.

Τα κυριότερα ευρήματα της έκθεσης είναι τα εξής:

- Οι κλιματικές αλλαγές αποδίδονται σε ανθρωπογενείς δραστηριότητες με ποσοστό βεβαιότητας 90%, πολύ υψηλότερο σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά της προηγούμενης έκθεσης.
- Αυξάνεται η λεγόμενη «κλιματική ευαισθησία», δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο το κλίμα θα αντιδράσει στο διπλασιασμό της συγκέντρωσης αερίων

του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα. Η προηγούμενη εκτίμηση για αύξηση της θερμοκρασίας σε σύγκριση με τα προβιομηχανικά επίπεδα έκανε λόγο για $2,5^{\circ}\text{C}$, ενώ η τελευταία κάνει λόγο για 3°C .

- Επιβεβαιώνεται ότι η μέση πλανητική θερμοκρασία θα αυξηθεί από $1,1^{\circ}\text{C}$ – $6,4^{\circ}\text{C}$ έως το 2095, αν δεν μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

- Η ένταση των τροπικών καταιγίδων είναι πιθανόν να αυξηθεί. Το εύρημα αυτό δεν υπήρχε στην προηγούμενη Έκθεση της IPCC.

- Ενδεχόμενη αύξηση της τάξης του $1,9$ – $4,6^{\circ}\text{C}$ σε σύγκριση με τα προβιομηχανικά επίπεδα θα προκαλέσει την εξαφάνιση των ανώτερων στρωμάτων πάγων της Γροιλανδίας, αν αυτή η υπερθέρμανση διατηρηθεί για τα επόμενα χίλια χρόνια. Αυτό θα οδηγήσει σε άνοδο της στάθμης της θάλασσας από 6 έως 7 μέτρα.

«Οι κυβερνήσεις πρέπει να στραφούν στην εξοικονόμηση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για να σταματήσουν τις κλιματικές αλλαγές. Η έκθεση της Greenpeace με τίτλο «Ενεργειακή Επανάσταση» αποδεικνύει ότι είναι εφικτό να μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 50% έως το 2050 και παράλληλα να καλυφθούν οι παγκόσμιες ενεργειακές ανάγκες με καθαρή ενέργεια» τόνισε ο Δημήτρης Ιμπραήμ.

Η Greenpeace απαιτεί από τις κυβερνήσεις:

- Να τερματίσουν τις επιδοτήσεις στα βρώμικα ορυκτά καύσιμα και την επικίνδυνη πυρηνική ενέργεια.
- Να θέσουν ως προτεραιότητα της ενεργειακής στρατηγικής την εξοικονόμηση ενέργειας και την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Όχι «και»... πρωτίστως εις αυτήν !

(Η ευρωπαϊκή διάσταση της δολοφονίας του Λαμπράκη)

Ποιο ήταν το πολιτικό κλίμα στην Ελλάδα αλλά και την Ευρώπη την περίοδο 1958 έως 1963 και ποιες ήταν οι συνθήκες που οδήγησαν στην δολοφονία του βουλευτή της ΕΔΑ Γρηγόρη Λαμπράκη; Μετά από τέσσερις δεκαετίες κάποια ερωτήματα πρέπει να τεθούν και πάλι. Στις σελίδες που ακολουθούν, ο συνεργάτης Ίων Κ. αναπτύσσει τον προβληματισμό του.

Ερευνα στο αρχείο Καραμανλή, φέρνει στο φως άγνωστα στοιχεία της περιόδου 1958–1963, τα οποία αποδεικνύουν ότι η δολοφονία του Γ. Λαμπράκη δεν ήταν το προϊόν της σύγκρουσης του «Δεξιού Παρακράτους» και της Αριστεράς.

Το «Παρακράτος της Δεξιάς» ήταν κατασκεύασμα του, πλήρως ανεπτυγμένου ήδη τότε, γνωστού σήμερα Παρακράτους.

Η δολοφονία και τα εγκλήματα του «Παρακράτους της Δεξιάς» σχεδιάστηκαν για να εξασφαλισθεί και να δικαιολογηθεί η ανατροπή της δημοκρατικής κυβέρνησης του Κ. Καραμανλή. Εκτελέστηκαν με ακρίβεια ζυγαριάς φαρμακείου, όπως είπε γνωστός δημοσιογράφος, από μυστικές υπηρεσίες, που δεν ελέγχονταν από την νόμιμη πολιτική ηγεσία της χώρας.

Στόχος της συγκεκριμένης πολιτικής δολοφονίας ήταν η ανατροπή της ελληνικής κυβέρνησης και η αποσύνδεση της Γαλλίας από την Ελλάδα, πρώτη χώρα που θα δεχόταν γαλλική πυρηνική προστασία αντί αυτής των πυραύλων Πολάρις. Εξαφάνισε τα εμπόδια που δημιουργούσε ο Κ. Καραμανλής και η δομή της χώρας στην αυτονόμηση του υφιστάμενου ήδη άλλα όχι ακόμη κυρίαρχου Παρακράτους, κάνοντάς το, έκτοτε, ελεγκτή του πολιτεύματος και της οικονομίας της χώρας.

Ο Γρηγόρης Λαμπράκης δολοφονήθηκε υπό την ιδιότητα του αντιπροέ-

δρου αντιπυρηνικής οργάνωσης, που αγωνιζόταν για την μη ανάπτυξη των αμερικανικών πυρηνικών όπλων Πολάρις στην Ευρώπη.

Ο Κ. Καραμανλής ανετράπη επειδή αντιτάχθηκε στην ανάπτυξη των Πολάρις, δεχόμενος την πολιτική και αμυντική συνεργασία με την Γαλλία, στο να εφαρμοσθεί Ευρωπαϊκή Πυρηνική Άμυνα με γαλλικά πυρηνικά όπλα.

Η κρατούσα αντίληψη είναι ότι το Παρακράτος της Δεξιάς δολοφόνησε τον Γ. Λαμπράκη, επειδή αντιμαχόταν την πολιτική που υποτίθεται ότι εφάρμοζε η «Δεξιά» κυβέρνηση του Κ. Καραμανλή, δηλαδή την δήθεν πολιτική «Ναι στους Πολάρις». Η δολοφονία του εξασφάλισε στις ΗΠΑ, χωρίς να το ξέρει, την είσοδο των αμερικανικών πυρηνικών όπλων στην Ευρώπη. Αυτοί οι παρανοϊκοί συσχετισμοί, όπως γνωρίζουμε με ασφάλεια σήμερα, είναι η βάση της διεθνούς αμερικανικής πολιτικής.

Η κρίση στην Ευρώπη άρχισε όταν οι Ντε Γκωλ και Αντενάουερ αποφάσισαν την πολιτική ένωση της Ευρώπης μέσω της ΕΟΚ και την ευρωπαϊκή πυρηνική άμυνα μέσω της Γαλλίας. Η εμπλοκή της Ελλάδος έγινε όταν την ίδια εποχή ο Κωνσταντίνος Καραμανλής εμφανίστηκε να αναζητά απεξάρτηση από τις ΗΠΑ, ένταξη στην ΕΟΚ και πλήρη συνεργασία με την Γαλλία.

Μετά την πρώτη γαλλική πυρηνική δοκιμή (1960), οι ΗΠΑ με την βοήθεια της Βρετανίας και της Ολλανδίας ξεκίνησαν

την εφαρμογή σχεδίου στρατιωτικής απομόνωσης της Γαλλίας, με τη δημιουργία της λεγόμενης «**Ευρωπαϊκής Πυρηνικής Πολυεθνικής Δύναμης**».

Παράλληλα χρησιμοποιήθηκαν πολιτικά και διπλωματικά μέσα, όπως τροφοδότηση ταραχών στην Αλγερία και στο Παρίσι, μη προώθηση των χρηματοδοτήσεων της Ελλάδος κ.λπ. Τελικά μέσα καταστολής ήταν η κρίση του Βερολίνου και η δολοφονία του Γ. Λαμπράκη.

Ο (μη προσυνηνομένος;) αποκλεισμός του Βερολίνου (1963) από τα στρατεύματα της ΕΣΣΔ, οδήγησε τους Γερμανούς στο εσφαλμένο συμπέρασμα ότι ο γηραιός Αντενάουερ ήταν ανήμπορος να αντιμετωπίσει την καλπάζουσα «κομμουνιστική» απειλή.

Η προγραμματισμένη ολοκλήρωση του Γαλλικού Σχεδίου είναι ο **Οκτώβριος του 1963**. Η οποιαδήποτε αμερικανική αντίδραση έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί πριν την καταληκτική αυτή ημερομηνία, ώστε να εκμηδενιστεί ο ηγετικός ρόλος της Γαλλίας στην Ευρώπη.

Τον Ιούνιο του 1963, με την επίσκεψη του Κένεντυ στο Βερολίνο και την ανατροπή της κυβέρνησης Καραμανλή, η Γερμανία και Ελλάδα τέθηκαν εκτός συνεργασίας με τη Γαλλία και η Γαλλία απομονώθηκε στρατιωτικά.

Παρατίθενται κρίσιμα χρονολογικά δεδομένα:

1958: Ξεκινά η ΕΟΚ.

Μάρτιος 1959: Με επίσημο γράμμα στον Ντε Γκώλ, ο έλληνας πρωθυπουργός ζητά την υποστήριξη της Γαλλίας στην προώθηση της σύνδεσης της Ελλάδος με την ΕΟΚ και τον προσκαλεί να επισκεφθεί επισήμως την Ελλάδα για να αντιληφθεί «**τα αισθήματα τα οποία ο ελληνικός λαός τρέφει δια την Γαλλία και τον αμέριστο και ενθουσιώδη θαυ-**

μασμό δια το πρόσωπό του».

Σημ.: Η πρόσκληση αυτή θα γίνει δεκτή τον Μάρτιο του 1963. Η αποδοχή της ενεργοποίησε το σχέδιο ανατροπής του Κ. Καραμανλή.

20 Ιουνίου, 1959: Οι Αμερικανοί ζητούν εγκατάσταση πυρηνικών πυραύλων μέσου βεληνεκούς στην Ελλάδα. Ο Καραμανλής απορρίπτει το αίτημα. Η τότε αντιπολίτευση, υπό τον Γ. Παπανδρέου, ζήτησε στην Βουλή **την άνευ όρων άμεση αποδοχή του αμερικανικού αιτήματος, για προστασία της Δημοκρατίας από τον ολοκληρωτισμό.** Η ΕΔΑ απείχε της συζητήσεως.

Ιούλιος 1959: Αρχίζει, με την υποστήριξη της Γαλλίας, η επίσημη διαπραγμάτευση της ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ. Η Ελλάδα είναι η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που γινόταν δεκτή για είσοδο στην Ευρώπη των Έξι. Οι Αμερικανοί εμφανίζονται δημόσια να στηρίζουν την φιλελεύθερη παράταξη του Κ. Καραμανλή, απέναντι στον «κομμουνιστικό κίνδυνο». Έτσι, εμπεδώνεται στην κοινή γνώμη ο όρος «φιλοαμερικανική δεξιά» και η «συμπαράταξη» της αστικής τάξης με τις ΗΠΑ. Παράλληλα, οι εκ του εξωτερικού ελεγχόμενοι μηχανισμοί (όπως τους κατονομάζει ο Κ. Καραμανλής) εντείνουν την αποσταθεροποίηση της χώρας, μέσω φοιτητικών και εργατικών κινητοποιήσεων, απεργιών κ.λπ., με παράλληλη εφαρμογή προεπιλεγμένων προκλήσεων σε βάρος της Αριστεράς, οι οποίες εντείνουν τις λαϊκές αντιδράσεις σε βάρος της κυβέρνησης.

Στο πλαίσιο αυτό γίνεται ο εγκλεισμός του αρχισυντάκτη της Αυγής Μανόλη Γλέζου στην φυλακή, με τη στημένη κατηγορία της κατασκοπείας, που στηρίχθηκε σε καταθέσεις κρατικών οργάνων όχι άμεσα ελεγχόμενων από την κυβέρνηση. Με τον τρόπο αυτό, ένας δημοφιλής αριστερός πατριώτης τίθεται εκτός μάχης και εκτός Αυγής. Προκαλείται άμεση αντίδραση από την ΕΣΣΔ, χωρίς αποτέλεσμα όμως. Λίγους μήνες αργότερα ο υπουργός Εξωτερικών Αβέρωφ, μετά από συζήτηση που είχε με τον αποχωρούντα τότε σοβιετικό πρέσβη, αντιλαμβάνεται τον τρόπο με τον οποίο στήθηκε με άγνοια της κυβέρνησεως η καταδίκη του Μανόλη Γλέζου.

1960: Η χρονιά αυτή σημαδεύεται από

την πρώτη επιτυχή γαλλική πυρηνική δοκιμή και την ένταση των ταραχών στην Αλγερία.

Απρίλιος 1960: Οι ΗΠΑ θέτουν δυσμενείς όρους σχετικά με τον διακανονισμό του ελληνικού δημοσίου χρέους. Αρνούνται να τους περιορίσουν στα όρια αυτών που πρόσφεραν στην **κομμουνιστική Γιουγκοσλαβία, με την οποία έχουν σχέσεις ευνοημένου κράτους.** Ήδη σε όλους τους αποδέκτες της αμερικανικής βοήθειας ίσχυε εμπάργκο προς όλες τις κομμουνιστικές χώρες πλην της Γιουγκοσλαβίας.

Οι κυβερνήσεις της Ολλανδίας και της Ιταλίας παρεμποδίζουν την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, προβάλλοντας επιχειρήματα που έχουν θέσει οι Αμερικανοί, όπως είναι το θέμα των εξαγωγών ελληνικών καπνών. Πίσω από το θέμα αυτό, βρίσκεται η εθνικά ευαίσθητη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης.

Μάιος 1960: Για τον τρόπο που οι ΗΠΑ πιέζουν οικονομικά την κυβέρνηση του, ο Κ. Καραμανλής σημειώνει: «...**Το ποσόν των 160 εκ. δολαρίων δια στρατιωτικές δαπάνες είναι αυτό καθαυτό δυσβάστακτο δια την οικονομία του τόπου, η δε δυσαναλογία αυτού προς τα διατιθέμενα δια παραγωγικές επενδύσεις δίδει λαβή εις επικίνδυνο προπαγανδιστική κομμουνιστική εκμετάλλευσιν. Δια τον λόγον αυτόν η ελληνική κυβέρνηση ελπίζει εις μίαν αύξησιν της αμερικανικής βοήθειας επιτρέπουσα ικανοποιητική αύξησιν των επενδύσεων...**». Η βοήθεια αυτή όμως δεν δίνεται ποτέ.

11 Ιουλίου, 1960: Προώθηση από την Γαλλία των οικονομικών διεκδικήσεων της Ελλάδας στις διαπραγματεύσεις με την ΕΟΚ. Ο Καραμανλής γίνεται δεκτός από τον Ντε Γκωλ. Κατά την συνάντησή, ο στρατηγός ζητά προσδιορισμό ύψους των ελληνικών οικονομικών αναγκών. Η Γαλλία προσφέρεται να καλύψει το δημοσιονομικό κενό της ελληνικής κυβερνήσεως. Προσφέρει βοήθεια 100 εκ. δολαρίων και δεσμεύεται για λογαριασμό της Γερμανίας με το αυτό ποσό. Έτσι ικανοποιεί το μεγαλύτερο μέρος των ελληνικών αναγκών, ύψους 250 εκ. δολαρίων. Περαιτέρω, προσφέρει στήριξη για ευνοϊκή μεταχείριση ελληνικών προϊόντων και διπλασιασμό εντός 5

ετών των εξαγωγών καπνού. Προσφέρει γαλλικές επενδύσεις στην Ελλάδα και τονίζει ότι η Γαλλία **«εγγυάται την ασφάλεια της Ελλάδας».** Την περίοδο εκείνη, στον τομέα των πυρηνικών εξοπλισμών, η Γαλλία ανακοινώνει ολοκληρωμένο πρόγραμμα δημιουργίας «Δυνάμεως Κρούσεως». Περιλαμβάνει κατασκευή υδρογονικής βόμβας, στόλου βομβαρδιστικών ατομικών αεροπλάνων Μιράζ IV, κατέλκυση υποβρυχίου με πυρηνικό προωθητήρα κ.ά.

Τέλος του 1960: Ο πρωθυπουργός δέχεται δια του αμερικανού πρέσβη Μπριγκς ζήτημα αμερικανικής αντίρρησης στις δασμολογικές διευκολύνσεις της ΕΟΚ προς τα ελληνικά καπνά, δηλώνοντας ότι **«αν δεν εσημειούτο από ελληνικής πλευράς υποχώρησις (δηλαδή παραίτηση), θα ήτο δυσχερές δι' οιανδήποτε αμερικανική κυβέρνησιν να συνεχίσει την μετά της Ελλάδος οικονομική συνεργασία».**

Εξοργισμένος ο Καραμανλής απαντά: **«Ελπίζω ότι δεν θα κληθώμεν να εκλέξωμεν μεταξύ της Κοινής Αγοράς και της αμερικανικής συνεργασίας»** και αμέσως ρωτά, χωρίς να πάρει απάντηση, αν το διάβημα αυτό έγινε και προς τις χώρες της Κοινής Αγοράς. Στην πραγματικότητα, δεν έγινε απλώς διάβημα, αλλά, όπως θα φανεί αμέσως μετά, είχε ξεκινήσει η ματαίωση της σύνδεσης της Ελλάδας με την ΕΟΚ.

Στο ίδιο πλαίσιο του διπλωματικού πολέμου και προς ενίσχυση του αντιπολιτευτικού έργου κατά της κυβερνήσεως Καραμανλή, ο γερουσιαστής Μπραδήμας ζητά να γίνει έρευνα από τις ΗΠΑ για τα περιουσιακά στοιχεία των συγγενών του Καραμανλή, θέτοντας θέμα διαφθοράς της ελληνικής κυβέρνησης και ζητώντας ανοικτή επέμβαση στα εσωτερικά της χώρας. Με τον τρόπο αυτό, προσφέρονται αντικυβερνητικά επιχειρήματα και συγχρόνως επιχειρείται κλονισμός του κύρους της ελληνικής κυβερνήσεως απέναντι στην ΕΟΚ.

Φεβρουάριος 1961: Ως απόρροια των προαναφερομένων αμερικανικών πιέσεων, το θέμα της ελληνικής σύνδεσης, αν και προγραμματισμένο, δεν συζητείται στην συνάντηση των πρωθυπουργών της ΕΟΚ, μετά από βέτο διαφόρων κρατών, πρωτοστατούσας της Ολλανδίας. Ειδικά, οι Ολλανδοί έθεσαν, χωρίς

να έχουν αρμοδιότητα, θέμα διακανονισμού του ελληνικού δημοσίου χρέους προς τις ΗΠΑ, πριν γίνει οποιαδήποτε περαιτέρω ενταξιακή συζήτηση. Την ίδια εποχή, γράφονται δυσμενή σχόλια σε βάρος της σύνδεσης της Ελλάδας με την ΕΟΚ στον αγγλικό τύπο. Συγκεκριμένα, ο *Economist* αναφέρει: «Η σύνδεση της χώρας αυτής (Ελλάδος) με την Κοινή Αγορά δεν πρόκειται να θεραπεύσει ορισμένες χρόνιες ελλείψεις. Η Ελλάδα θα ευρίσκετο εις το χείλος της χρεωκοπίας από απόψεως ξένων πληρωμών (δημοσίου χρέους)...».

30 Μαρτίου, 1961: Παρά τις αντιδράσεις αυτές, με την αποφασιστική παρέμβαση της Γαλλίας, εξασφαλίζεται η υπογραφή του σχεδίου της συμφωνίας σύνδεσης της Ελλάδας με την ΕΟΚ.

Απρίλιος 1961: Επίσημη συνάντηση, μετά από πρόσκληση, του προέδρου των ΗΠΑ Τζον Κένεντυ με τον Κ. Καραμανλή. Ασκοούνται πιέσεις από τον Κένεντυ προς τον Κ. Καραμανλή για ευθυγράμμιση της Ελλάδας με τον αμερικανικό άξονα στον τομέα των πυρηνικών εξοπλισμών και ζητείται η υποστήριξη της πυρηνικής πολυεθνικής δύναμης που πρέπει να δημιουργηθεί μέσα στο πλαίσιο του NATO στην Ευρώπη. Είχε προηγηθεί ισχυρή «δόση» πιέσεων επί της ελληνικής κυβέρνησης. Οι Αμερικανοί πίστευαν ότι ο Κ. Καραμανλής, ύστερα από τις εσωτερικές και εξωτερικές επιθέσεις που δέχθηκε, θα υποχωρούσε και θα συστρατευόταν μαζί τους. Όμως αντίθετα προς τα αναμενόμενα, όπως αναφέρεται από τις σημειώσεις του, ο πρωθυπουργός υπεραμύνθηκε της ανάγκης ενσωμάτωσης της γαλλικής πυρηνικής δύναμης στο NATO, λέγοντας χαρακτηριστικά: **«Η συμμαχία εμφανίζει ορισμένες αδυναμίας ωφελούμενες εις την έλλειψιν της απαιτούμενης συνεργασίας και ενότητας μεταξύ των μελών της. Συνεπώς θα ήτο χρήσιμον αν τας αληθείας τας οποίας όλοι γνωρίζομεν είχομεν και το θάρρος να τας είπωμεν».**

Ως αντίδραση στην άρνηση του έλληνα πρωθυπουργού να συνεργαστεί, οι Αμερικανοί απαιτούν την άμεση και χωρίς διαπραγματεύσεις τακτοποίηση του ελληνικού εξωτερικού χρέους. Ταυτόχρονα δημοσιεύεται πόρισμα επιτροπής του NATO που επιβάλλει στην Ελ-

Ο Ντε Γκωλ μαζί με τον Κ. Καραμανλή ξεναγούνται στην Ακρόπολη.

λάδα να καλύπτει στο εξής μόνη τις αμυντικές της δαπάνες. Πέραν αυτού, το πόρισμα προέβλεπε να δοθεί δάνειο στην Ελλάδα ύψους μόνο 60 εκ. δολαρίων, ενώ στην Τουρκία δίνονταν 600 εκ. δολάρια, από τα οποία ένα σημαντικό τμήμα σε μορφή δωρεάς.

9 Ιουλίου, 1961: Παρά τις αμερικανικές προειδοποιήσεις, υπογράφεται στην Αθήνα η Συνθήκη Σύνδεσης Ελλάδας – ΕΟΚ, με ημερομηνία ισχύος την 1η Νοεμβρίου 1962. Προηγήθηκε επίσκεψη του γάλλου πρωθυπουργού Μισέλ Ντεμπρέ. Σε σχετική δήλωσή του προς την γαλλική τηλεόραση, ο γάλλος πρωθυπουργός τόνισε: **«Η θέσις της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν είναι ευχερής. Και μεταξύ των δυνάμεων (σ.σ. ΗΠΑ), αι οποίαι παρασύρουν τον κόσμο προς τον ανταγωνισμόν και τας υπονομεύσεις, είναι ορισμένες οι οποίες εκλαμβάνουν την Ελλάδα ως στόχον... Τέλος η γαλλοελληνική φιλία αποτελεί παράδοσιν εις την οποίαν δια πολλούς λόγους είμεθα προσηλωμένοι».** Απευθυνόμενος δε έμμεσα κατά των ΗΠΑ τόνισε: **«... υπάρχει**

το θέμα μιας συμμαχίας των εθνών (σ.σ. NATO)... Αύριο, όπως και χθες, η ελευθερία δεν είναι δυνατόν να αρκασθεί εις την ανεξαρτησία, τη δημοκρατία και την πρόοδο. Αι απειλαί είναι πολύ σαφείς δια να μη κατανοηθεί μέχρι ποίου σημείου η απομόνωσις και ο αντιπερισπασμός αποτελούν λόγους αδυναμίας και επιδεινώνουν τους κινδύνους...» Και συμπλήρωσε: **«Μια στενή συνεργασία με την Γαλλία θα επέτρεπε εις τας χώρας αυτάς να απαλλαγούν από “αποπνικτικός κάποτε φιλίας”».**

9 Αυγούστου, 1961: Η προώθηση της Ελλάδας, σαν του πρώτου νέου μέλους, συνοδεύεται από εσπευσμένη υποβολή αιτήματος εισόδου της Μ. Βρετανίας στην ΕΟΚ.

22 Αυγούστου, 1962: Ο στρατηγός Ντε Γκωλ δέχεται νέα απόπειρα δολοφονίας. Η αποτυχία του εγχειρήματος ενισχύει την θέση του στο εσωτερικό της Γαλλίας.

Οκτώβριος 1962: Οι ΗΠΑ και η Μ. Βρετανία υπέγραψαν μυστική συμφωνία πυρηνικής συνεργασίας στο Νασ-

σάου. Προσφέρθηκε βοήθεια στην Βρετανία, ώστε να γίνει ανεξάρτητη ευρωπαϊκή πυρηνική δύναμη. Ξεκίνησε η εφαρμογή σχεδίου εγκατάστασης πυραύλων Πολάρις στη Αγγλία.

Ο Στρατηγός Ντε Γκωλ ζητά ενίσχυση της θέσης του στο εσωτερικό, μέσω αναθεώρησης του Συντάγματος. Η Γαλλία μπαίνει στην τελική ευθεία των 12 μηνών που την χωρίζουν μέχρι να εξοπλισθεί με γαλλικά πυρηνικά όπλα.

Δεκέμβριος 1962: Ξεσπούν αιφνίδια στην Ελλάδα ισχυρές αντιπολιτευτικές αντιδράσεις κατά της κυβερνήσεως Καραμανλή. Μέσα από φοιτητικές και εργατικές ταραχές, εμφανίζεται στο προσκήνιο η Ελληνική Επιτροπή για την Ύφεση και την Ειρήνη. Αντιπρόεδρος της Κίνησης είναι ο γιατρός και βουλευτής Γρηγόρης Λαμπράκης.

Αγωνίζεται για να μην συμμετάσχει η Ελλάδα στην πολυεθνική πυρηνική δύναμη του ΝΑΤΟ. Εμφανίστηκε έτσι ως αντιπολιτευόμενος της κυβέρνησης, την οποία χαρακτήριζε δήθεν σύμμαχο των Αμερικανών στην εξάπλωση των πυρηνικών τους όπλων.

14 Ιανουαρίου, 1963: Ο στρατηγός κάνει γνωστό ότι η Γαλλία δεν δέχεται την Ευρωπαϊκή Πυρηνική Πολυεθνική Δύναμη. Δηλώνει ακόμη ότι με απόφασή του η Μ. Βρετανία δεν θα εισέλθει στην ΕΟΚ.

21 Ιανουαρίου, 1963: Η Γερμανία υπέγραψε με την Γαλλία συνθήκη συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα.

Ανακοινώνεται αιφνίδια η προώθηση της Τουρκίας για ένταξη στην ΕΟΚ.

22 Ιανουαρίου, 1963: Η ΕΣΣΔ, χωρίς καμία αμερικανική αντίδραση, αρχίζει τον στρατιωτικό αποκλεισμό του Βερολίνου.

21 Φεβρουαρίου, 1963: Ο Καραμανλής καταθέτει πρόταση αναθεώρησης του Συντάγματος, για να θέσει τέλος, όπως γράφει, «**στο δια των Μ.Μ. και ορισμένων Κομμάτων έλεγχο των εξελίξεων της χώρας από εκτός Ελλάδος κέντρα αποφάσεων**».

22 Φεβρουαρίου, 1963: Ο Σπύρος Κοτζαμάνης αποκτά κρατική σφραγίδα στη μοναδική ταυτότητα που εκδόθηκε από «οργάνωση καταστολής του Κομμουνισμού». Έτσι στήνεται η ύπαρξη «Παρακράτους της Δεξιάς».

Επιστολή δύο κρατουμένων της Μα-

κρονήσου βρίσκεται στα χέρια του **Λόρδου Ράσσελ**. Δημοσιογραφικές πηγές δίνουν την εικόνα ότι ο υπέργηρος φιλόσοφος δεν είχε επίγνωση του τι έλεγε ή έκανε. Την ίδια ημέρα απεστάλη **επιστολή του διαμαρτυρίας στον ΟΗΕ υπέρ των ελλήνων πολιτικών κρατουμένων**.

Μάρτιος 1963 : Αιφνίδια επίσκεψη Καραμανλή στο Παρίσι. Έγινε με γαλλική πρωτοβουλία. Ανακοινώνεται η αποδοχή παλαιότερας πρόσκλησης Καραμανλή για επίσκεψη του Ντε Γκωλ στην Αθήνα. Αυτή θα ήταν η μόνη επίσκεψη που θα είχε μέχρι τότε πραγματοποιήσει ο γάλλος ηγέτης σε χώρα που δεν ήταν μεγάλη δύναμη. Έτσι, ο Ντε Γκωλ θα αποκτούσε αντίβαρο απέναντι στην προγραμματισμένη περιοδεία του Κένεντυ στην Ευρώπη: Σε αντιστάθμισμα του θριάμβου που ετοίμαζαν για τον αμερικανό πρόεδρο στο Βερολίνο, ο γάλλος πρόεδρος θα δεχόταν αντίστοιχο θρίαμβο στην Θεσσαλονίκη.

Ο στρατηγός προσφέρει αμυντική κάλυψη λέγοντας: «**Η Ελλάς μάς ενδιαφέρει πάρα πολύ πολιτικώς, στρατηγικώς και ως ζωντανός παράγων**».

Ο Κ. Καραμανλής ερωτά «**αν η Ελλάς θα ηδύνατο να υπολογίζει και επί της εγγυήσεως της εθνικής γαλλικής πυρηνικής δύναμης**». Ο στρατηγός διόρθωσε: «**Όχι “και...”, πρωτίστως εις αυτήν!**».

Στη φράση αυτή κρύβεται η πολιτική διάσταση της δολοφονίας του Λαμπράκη. Γίνεται αναθέρμανση του από πολύ παλιά ξεχασμένου «**Μακεδονικού Θέματος**» από την «**κομμουνιστική**» Γιουγκοσλαβία.

21 Μαρτίου, 1963: Με βρετανική πρωτοβουλία και χρηματοδότηση γίνεται στο Παρίσι πανευρωπαϊκή συνδιάσκεψη συμπαράστασης στους πολιτικούς κρατουμένους της Ελλάδος. Οι σύνεδροι μεταφέρονται με αεροπλάνο που ναυλώνει η βρετανική κυβέρνηση. Η συνδιάσκεψη γίνεται στο πολυτελές ξενοδοχείο «Παλαί ντ' Ορσαί».

Την ίδια ημέρα ανακοινώνεται ότι γίνεται δεκτή καταρχήν συμφωνία σύνδεσης ΕΟΚ – Τουρκίας, δύο μόλις μήνες μετά την υποβολή της σχετικής αίτησης. Η Τουρκία θέτει (για πρώτη φορά) **θέμα διεκδικήσεων στο Αιγαίο** σε βάρος της Ελλάδος.

21 Απριλίου, 1963: Μαραθώνια Πο-

ρεία Ειρήνης (κατά των Πολάρις) του Γρηγόρη Λαμπράκη. Συμμετέχει «ο γραμματέας» του Λόρδου Ράσσελ.

Οι εφημερίδες του Λονδίνου και της Ν. Υόρκης ασκούν κριτική για την «απαράδεκτη απαγόρευση» της Πορείας από την ελληνική κυβέρνηση. Υπεραμύνονται του «αντιπάλου τους».

Γίνεται αιφνίδια επίσκεψη εκπροσώπων της Διεθνούς Αμνηστίας υπέρ των Πολιτικών Κρατουμένων.

11 Μαΐου, 1963: Άφιξη του στρατηγού Ντε Γκωλ. Συζήτηση στην Βουλή των Κοινοτήτων για τους έλληνες πολιτικούς κρατουμένους.

Ανακοίνωση προς την διεθνή κοινότητα εννέα εργατικών βουλευτών, για τα δικαιώματα των ελλήνων κρατουμένων, στην οποία αναφέρεται: «**Η ελληνική κυβέρνηση διατηρεί υπό κράτησιν επί πολλά έτη σημαντικό αριθμόν ατόμων των οποίων τα εγκλήματα είναι κυρίως πολιτικής φύσεως**, ενώ μερικοί εξ αυτών αγωνίστηκαν με γενναιότητα κατά της ναζιστικής τυραννίας... η ενέργεια αυτή είναι ασυμβίβαστος με τους δεδηλωμένους σκοπούς και αρχάς της δυτικής δημοκρατίας και των εθνών που συμμετέχουν εις την Βορειοατλαντική Συμμαχία».

Με άγνωστο εισηγητή, αποφασίζεται να προσληφθούν, για την «ασφάλεια» του στρατηγού Ντε Γκωλ στην Θεσσαλονίκη, τέσσερις χιλιάδες πολίτες ως «έκτακτοι αστυφύλακες». Αυτό θα ονομαστεί αργότερα «συμμορία της καρφίτσας» και η ανακοίνωσή του θα σκιάσει διεθνώς τον θρίαμβο του Ντε Γκωλ στην Θεσσαλονίκη. Μέσα στους «έκτακτους» τοποθετούνται και οι φερόμενοι ως δράστες της δολοφονίας Λαμπράκη, οι Κοτζαμάνης και Εμμανουλίδης.

18 Μαΐου, 1963: Ο στρατηγός Ντε Γκωλ, ευρισκόμενος στη Θεσσαλονίκη, υπογράμμισε την αμυντική στήριξη της Ελλάδας από την Γαλλία. Μίλησε για τους κοινούς αγώνες για την ελευθερία και τους κοινούς δεσμούς στα πλαίσια της ΕΟΚ. Επιστέγασμα είναι η φράση «**η Γαλλία και η Ελλάς γνωρίζουν ότι τα πεπρωμένα των είναι κοινά και θέλουν να συζεύξουν τας προσπάθειάς των**». Ο Καραμανλής απαντά:

Πρώτον: Η Ελλάδα έχει ανάγκη να απαλλαγεί από (στρατιωτικά) φορτία που της επιβάλλουν οι σύμμαχοί της, τα

οποία την καθιστούν ανήμπορη να αντιμετωπίσει τις ανάγκες του λαού της. Συμπληρώνει: «Είναι δε αξιοσημείωτον ότι αυτοί οι αναξιοπαθούντες μεταξύ των Ελλήνων, αποτελούν το υγιέστερο τμήμα του πληθυσμού...»

Δεύτερον: Υπογραμμίζει ότι «ακριβώς τη στιγμήν αυτήν έχει εξαπολυθεί εις το εξωτερικό οργανωμένη εκστρατεία δια να εκθέσει το γόητρο της Ελλάδος ως δημοκρατικής χώρας...»

Τρίτον: Προφητεύει ότι «τα προσεχή 3-4 έτη θα είναι αποφασιστικά. Ή θα εξασφαλιστεί σταθερότητα ή όλα θα διαλυθούν» και συμπληρώνει: «η Ελλάς εκουράσθη να αδικείται διαρκώς. Η Ελλάς έχει ανάγκη επαγρυπνήσεως».

Τέταρτον: Τοποθετείται λέγοντας: «Πιστεύω ότι οι Σοβιετικοί ούτε είναι εις θέσιν αλλά ούτε και θέλουν να μας κάνουν πόλεμο... ο κίνδυνος είναι να μην παρασυρθούμε εις αυτόν...»

19 Μαΐου, 1963: Ο Κ. Καραμανλής σημειώνει την ιδιαίτερη συγκίνηση που ο στρατηγός ένοιωσε από την υποδοχή του στην Θεσσαλονίκη. «Ο ελληνικός λαός επεφύλαξε πράγματι θερμή υποδοχή εις τον στρατηγό. Μου έκανε εντύπωσιν η συγκίνησις που προκαλούσαν στον ψυχρό αυτόν άνθρωπο αι λαϊκαί εκδηλώσεις».

Αυτά, αν και έγιναν γνωστά δια των ΜΜΕ εκείνες τις ημέρες, φαίνεται ότι τα αγνοούσε ο Λαμπράκης πριν την ομιλία του, που έγινε επίσης στην Θεσσαλονίκη, ενάντια στους Πολάρις. Το όποιο κείμενο της ομιλίας του Γ. Λαμπράκη δεν βρέθηκε δημοσιευμένο στα έντυπα της εποχής.

22 Μαΐου, 1963, βράδυ: Γίνεται η κατά των Πολάρις ομιλία του Λαμπράκη στη Θεσσαλονίκη. Την στιγμή του εγχειρήματος (22:00) στο γραφείο του πρωθυπουργού βρίσκεται ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησεως, ο οποίος και ενημερώνεται, αλλά δεν ενημερώνει τον πρωθυπουργό ούτε την επομένη.

Την επομένη ο πρωθυπουργός ενημερώνεται από τις εφημερίδες στο σπίτι του. Η ενημέρωση ήταν τόσο «αληθής» ώστε να πιστέψει ότι η πράξις κατά του Λαμπράκη έγινε «υπό το φως της ημέρας, στο κέντρο της Θεσσαλονίκης κάτω από τα βλέμματα χιλιάδων οπαδών του (θύματος)».

Το πιστεύω του το ανέφερε πολλές

Ο λόγος του αμερικανού προέδρου Τζων Κένεντυ στο Βερολίνο («Είμαι Βερολινέζος») είχε και άλλη στοχοποίηση;

φορές δημόσια, τελευταία το 1993, χωρίς κανείς να τον ενημερώσει ότι δεν έγιναν έτσι τα πράγματα.

Το εγχείρημα έγινε στις 10.00 το βράδυ, σε απόμερο σημείο της Θεσσαλονίκης, παρουσία μερικών μόνο δεκάδων ατόμων που οι διοργανωτές είχαν «προσκαλέσει» τηλεφωνικά.

Διεθνοποιείται η αντίδραση της αντιπολίτευσης για ευθύνη της κυβέρνησης Καραμανλή.

27 Μαΐου, 1963: Επιτρέπεται ο φυσικός θάνατος του Λαμπράκη.

Διεθνοποιείται, επιστολή βρετανών βουλευτών σε βάρος της ελληνικής κυβέρνησης. Χαρακτηριστικά γράφουν: «Θεωρούμε τούτο (σ.σ. δολοφονία) ως ισοδύναμο προς πολιτικό έγκλημα το οποίον είναι δυνατόν να έχει παγκόσμια απήχησιν».

Ο Κ. Καραμανλής απαντά: «Λυπούμαι διότι είμαι υποχρεωμένος να σας ειπώ ότι δοκιμάζω μεγαλυτέραν απογοήτευσιν δια τα συμβαίνοντα εν Αγγλία από εκείνη την οποία δοκιμάζετε εσείς δια τα συμβαίνοντα εν Ελλάδι...»

11 Ιουνίου, 1963: Πτώση της κυβέρνησης του Κ. Καραμανλή.

22 Ιουνίου, 1963: Αρχίζει η περιοδεία του Κένεντυ στην Ευρώπη. Από το Βερολίνο, μερικές μέρες μετά, ο Κένεντυ

στέλνει θριαμβευτικό χαιρετισμό: «Ich bin ein Berliner». Έτσι δηλώνει στη διεθνή κοινότητα ότι η Γερμανία, ο τελευταίος μεγάλος σύμμαχος της Γαλλίας, βρίσκεται, χάριν της ΕΣΣΔ, κάτω από τον «εναγκαλισμό» του. Είχε νικήσει.

Η «κρίση» του Βερολίνου είχε εξασφαλίσει την απομόνωση της Γερμανίας έναντι της Γαλλίας.

Η δολοφονία είχε εξασφαλίσει την απομόνωση της Ελλάδος έναντι της Γαλλίας.

Τον επόμενο μήνα, σε διεθνή συνδιάσκεψη για τον πυρηνικό αφοπλισμό, η Γαλλία δεν προσκαλείται. Οι πύραυλοι Πολάρις και η «Ευρωπαϊκή Πυρηνική Πολυεθνική Δύναμη» είναι πλέον καθεστώς.

Με την ανατροπή της κυβερνήσεως Καραμανλή χάθηκε η ευκαιρία εφαρμογής της ευρωπαϊκής πυρηνικής αμυντικής κάλυψης και η μη είσοδος των Πολάρις στην Ευρώπη.

Στην Ελλάδα εμπεδώθηκε το Παρακράτος, το οποίο είχε προσπαθήσει να ανατρέψει ο Κ. Καραμανλής μέσω πολιτικών ελιγμών και συμμαχιών. Σε λιγότερα από τέσσερα χρόνια η προφητεία που είχε κάνει στην Θεσσαλονίκη επαληθεύτηκε.

Ίων Κ.

Επισημαίνουμε

Ποιες ιδεολογίες;

Με κάποια αφορμή είδα ξανά τη γνωστή καλή ταινία του βραζιλιάνου σκηνοθέτη Βάλτερ Σάλες «Ημερολόγια μοτοσικλέτας». Η ταινία, να ξαναθυμίσω, εξιστορεί την πορεία προς τη «μεταμόρφωση» ενός αστού φοιτητή της ιατρικής, από την Αργεντινή, σε πολιτικοποιημένο ον το οποίο έμελλε να γίνει το πλέον εμβληματικό πρόσωπο επαναστάτη της νεότερης ιστορίας, τον Ερνέστο Γκεβάρα ντε λα Σέρνα. Συνειρμικά με την επικαιρότητα, συνειδητοποίησα ότι ο Τσε δεν υπήρξε ποτέ «κουκουλοφόρος». Δεν έκρυψε ποτέ για τις ανάγκες της δράσης του το πρόσωπό του, όπως ποτέ δεν το έκρυψε ο Μπελογιάννης, ούτε ο Λένιν, ούτε ο Τρότσκι (στα χρόνια της παρανομίας τους). Όπως κανένας δεν έκρυψε το πρόσωπό του στον παρισινό Μάη του '68.

Σαββάτοβραδο, πριν λίγες εβδομάδες, σε μια από τις τραγουδιάρικες εκπομπές που ενδημιχούν στα τηλεοπτικά μας κανάλια, ένας από τους γιους του Στράτου Διονυσίου τραγουδούσε: «Ο λαός τραγουδι θέλει / φτάνουν τα προβλήματα / χόρεψε το τσιφτετέλι / κι όλα πια βλαστήματα». Και πάλι συνειρμικά ήρθαν στο νου μου, μια δυο γενιές πιο πίσω, Λαμπράκηδες να τραγουδάνε: «Ακόμα λίγο να σηκωθούμε λίγο ψηλότερα, λίγο ψηλότερα...». Και δεν φορούσε κανένας τους κουκούλα, όπως κανένας από τους κλεισμένους στο Πολυτεχνείο, τον Νοέμβρη του '73, δεν έκρυψε το πρόσωπό του. Ο tempo, ο mores! Σκέφτομαι πως όποιος κρύβει το πρόσωπό του, κρύβει την καρδιά του.

Όταν αναφερόμαστε στις λέξεις: κοινωνία, δημοκρατία, πολιτισμός το ξέσκεπο πρόσωπο του ανθρώπου έχουμε κατά νου. Το θράσος ή η (κοινωνική) δειλία με κρυμμένο το πρόσωπο νιώθουν ασφαλισμένα. Εκτός και αν πρόκειται για καμώματα της μόδας και για ξενόφερτες απομιμήσεις. Όλα είναι πιθανά. Τόσο γρήγορα που όλα έρχονται και φεύγουν· και μόδες κι απομιμήσεις σ' αυτή τη χώρα, που αναρωτιέμαι μήπως η ύπαρξή της είναι ιστορικό λάθος. Είναι ολοφάνερο ότι η καινούρια γενιά έχει αλλάξει τους άξονες περιστροφής της. Από τους ανεπαίσχυντα αποκαλούμενους «φιλάθλους» (και μάλιστα «οργανωμένους») των γηπέδων, και τις αθλιότητές τους, τους αραχτούς φαν του φραπουτσίνου (μίνι ταβλάκι, Marlboro και κινητό –ίσως και i-rod), τους νεόκοπους αλλά αδιευκρίνιστους ξενύχτες των ίντερνετ καφέ (μέχρι τα ξημερώματα, οι αθεόφοβοι!) και άλλες τέτοιες «μειονότητες» (όχι αριθμητικές, όπως π.χ. αυτές που ονειρεύονται μια καριέρα της «αρπαχτής» με κατασκευασμένες ευκαιρίες, όπως αυτές που προσφέρουν τα τηλεοπτικά ριάλιτι, «Μουσικές Ακαδημίες», «Fame Story», χορευτικά ταλέντα και πάει λέγοντας).

Είναι η ανθρώπινη έμπνευση που γεννάει ιδέες, κόντρα στο ρεύμα της εποχής. Και είναι οι ιδέες που φτιάχνουν ιδεολογίες, τις προωθητικές μηχανές του πολιτισμού και την κοινωνική συνοχή –το ιδεολογικό όραμα με κατά απόλυτη προτεραιότητα αποδέκτες τη γενιά που έρχεται. Αρνούμαι να «χρεώσω» για τις «παρεκκλίσεις» τους νέους ανθρώπους. Αυτή την κοινωνία τους ετοιμάσαμε, αυτήν τους κληροδοτούμε, μαζί με τις ενοχές μας (όσοι διαθέτουμε τέτοιες). «Μαμ, TV και νάνι». Δεν υπάρχει κανάλι στην ελληνοτιβούλα μας που να μην έχει πρόγραμμα μαγειρικής. Ένα απέραντο στομάχι η κοινωνία μας, ένα λυσσαλέα καταναλωτικό, παγκοσμιοποιημένο στομάχι ο πολιτισμός μας. Εν ονόματι ποιας ιδεολογίας διαμαρτυρόμαστε; Ποιο όραμα, ποια συλλογικότητα τους προτείνουμε, εκτός από το «μη μου την χώνεψη τάραττε»;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Την έκθεση φωτογραφίας της αμερικανίδας καλλιτέχνιδας **Tierney Gearon «The mother project»**, στο **Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης** ως τις 15 Απριλίου. Την έκθεση συνδιοργανώνουν το 9ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης και το Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης.

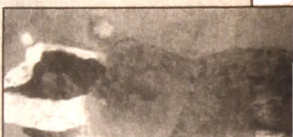
• Την έκθεση γλυπτικής της **Κλειώς Μακρή** στην **γκαλερί ASTRA** (Καρυατίδων 8, Ακρόπολη). Θα διαρκέσει ως τις 3 Απριλίου.

• Την έκθεση «**Design Routes**» στην Ελληνοαμερικανική Ένωση (Μασσαλίας 22, Κολωνάκι). Η έκθεση εγκαινιάζεται στις **26 Μαρτίου**, στις 8.30μ.μ. και συνδιοργανώνεται από το Μουσείο Design Θεσσαλονίκης· θα διαρκέσει ως τις 5 Μαΐου. Περιλαμβάνει **αντικείμενα βιομηχανικού σχεδιασμού** από το τέλος του 19ου αιώνα μέχρι σήμερα. Ανάμεσα στα ονόματα γνωστών σχεδιαστών και αρχιτεκτόνων και δύο Έλληνες, οι **Nicos Zografos** και **Christos Giannakos**, που ζουν και εργάζονται στην Αμερική.

• Την έκθεση ζωγραφικής της **Μαριάμ Τσακιριάν** στην **γκαλερί Diana**. Θα διαρκέσει ως τις 7 Απριλίου.

• Την έκθεση **χαρακτικής** του **Γιάννη Στεφανάκι** στο **Σπίτι της Κύπρου** (Ηρακλείτου 10, Κολωνάκι). Εγκαινιάζεται τη Δευτέρα 26 Μαρτίου και θα διαρκέσει ως τις 20 Απριλίου. Στις 28.3, από τις 6.00 ως τις 8.00μ.μ., ο χαρακτήρας θα μιλήσει για τη δουλειά του. Επίσης θα χαράξει και θα τυπώσει μια ξυλογραφία.

• Το **Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ στη Θεσσαλονίκη**, συνοδεύεται από **σειρά μουσικών παραστάσεων**. Μετά τις προβολές, οι τυχεροί που θα βρεθείτε στη συμπρωτεύουσα τις μέρες αυτές μην χάσετε την ευκαιρία. Μουσικές από την Γουινέα από την Αφρική, μουσικές από παντού. Ένας άλλος καινούριος, κόσμος...

Τρία ποιήματα

(Τοῦ Λαπαθιώτη, τοῦ Παλαμᾶ καί τοῦ Σκαρίμπα)

Στό νέο σχολικό ἐγχειρίδιο *Κείμενα Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας*, γιά τήν Γ' Γυμνασίου, ἔχει ἀνθολογηθεῖ τό ποίημα τοῦ Ναπ. Λαπαθιώτη:

Νυχτερινό

Ἕνα φεγγάρι πράσινο, μεγάλο
πού λάμπει μέσ στή νύχτα, – τίποτ' ἄλλο.

Μιά φωνή, πού γρικιέται μέσ στό σάλο
καί πού σέ λίγο παύει, – τίποτ' ἄλλο.

Πέρα, μακριά, κάποιο στερνό σινιάλο
τοῦ βαποριοῦ πού φεύγει, – τίποτ' ἄλλο.

Καί μόνο ἓνα παράπονο μεγάλο,
στά βάθη τοῦ μυαλοῦ μου. – Τίποτ' ἄλλο.

Στό ἀντίστοιχο «Βιβλίο Ἐκπαιδευτικοῦ» ἐπισημαίνεται ὅτι «ἡ ἐμφατική χρήση τῆς ἐπωδοῦ ὑπενθυμίζει διαρκῶς τή δραματική ἔλλειψη τοῦ ἀγαπημένου προσώπου». Ὁ συντάκτης τῶν σχετικῶν ὁδηγῶν, ἐπιμένοντας ἰδιαίτερα στό δίστιχο τοῦ φεγγαριοῦ καί τοῦ βαποριοῦ –καί πιστεύοντας ὅτι «Ὁλη ἡ περιρρέουσα ἀτμόσφαιρα τοῦ ποιήματος διαδραματίζεται γύρω ἀπό τήν ἐρωτική μελαγχολία καί τή μοναξιά τοῦ ποιητικοῦ ὑποκειμένου, πού αἰτία ἔχει τόν ὀριστικό ἀποχωρισμό τοῦ ἀγαπημένου προσώπου»– προτείνει ὡς παράλληλα κείμενα τό ποίημα τοῦ Ζύλ Λαφόργκ «Μοιρολόι φεγγαριοῦ στήν ἐπαρχία», ἀνθολογημένο στό ἴδιο βιβλίο, καί τό «Τελευταῖο ταξίδι» τοῦ Καρυωτάκη.

Ὡστόσο τό τετραπλό «τίποτ' ἄλλο» –με ἰδιαίτερη ἔμφαση εἰπωμένο στό τελευταῖο δίστιχο, δηλαδή ὕστερα ἀπό τελεία γιά νά γραφεῖ μέ κεφαλαίο Τ ἡ βαρύνουσα λέξη– καί τό «μεγάλο παράπονο στά βάθη τοῦ μυαλοῦ» ὁδηγοῦν, θαρρῶ, σέ ἄλλη ἐρμηνεία: ἡ ἐπωδός ἐκφράζει τήν ἀπουσία νοήματος τῆς ὑπαρξης.

Ἄν εἶναι ἔτσι, προτείνω νά συνοδεύουν τήν ἀνάγνωση τοῦ «Νυχτερινοῦ» –ὄχι πιά σέ τάξη δεκαπεντάχρονων– οἱ παλαμικοί στίχοι:

Ἀγνάντια τό παράθυρο· στό βάθος
ὁ οὐρανός, ὅλο οὐρανός, καί τίποτ' ἄλλο·
κι ἀνάμεσα οὐρανόζωστον ὁλόκληρο,
ψιλόλιγνο ἓνα κυπαρίσσι· τίποτ' ἄλλο.
Καί ἡ ξάστερος ὁ οὐρανός ἡ μαῦρος εἶναι,

στή χαρά τοῦ γλαυκοῦ, στῆς τρικυμίδς τό σάλο,
ὅμοια καί πάντα ἀργολυγáει τό κυπαρίσσι,
ἥσυχο, ὠραῖο, ἀπελπισμένο. Τίποτ' ἄλλο.¹

Παρ' ὅλο τό «ἀπελπισμένο» τοῦ τελευταίου στίχου, ὁ Παλαμᾶς δέ φαίνεται ἀπεγνωσμένος ὅσο ὁ Λαπαθιώτης. Φυσικά, προηγεῖται τοῦ νεώτερου καί τοῦ δανεῖζει τήν ἐπωδό –προσοχή! καί τήν ἐμφαντική της στίξη² στόν τελευταῖο στίχο καί, ἐνδεχομένως, τόν «σάλο»–, ἐνῶ οἱ ὀχτώ στίχοι, ὅσοι καί τοῦ Λαπαθιώτη, ἔχουν, ἀντίθετα μ' ἐκείνους τοῦ «Νυχτερινοῦ», ἓνα κέντρο (κι ἄς ἀργολυγáει), τό κυπαρίσσι.

Τρίτος ἔρχεται ὁ Σκαρίμπας, μέ ποίημα τῶν ὕστερων, μᾶλλον, χρόνων του, ὅπου τό τελευταῖο τίποτα σφραγίζει ὄντως ἀνατρίκτο ἔρωτα:

Τίποτα

Πολύ ἀργόν τό βράδυ ἐσβοῦσε
καί τίποτά 'ταν τό φεγγάρι
κι ὅ,τι 'ταν λύπη δέ λυποῦσε
καί τίποτα δέν εἶχε χάρη.

Μόν' ἦταν βράδυ, τίποτ' ἄλλο,
μέ δίχως τίποτα στήν ἔγνοια·
κι αὐτό τό τίποτά 'ν' μεγάλο
στά τίποτα τά τιποτένια.

Κι ἔλεα μέσα μου: τί τάχα
τί τάχα νᾶταν πού μ' ἐλύπει,
ἀφοῦ 'γώ τίποτα γιά νᾶχα
δέν ἐνιωθα (χαρά, εἴτε λύπη).

Παρά ἔτσι, τίποτα σκεφτόντας
κι ἄλλο ἦρθε τίποτα ἀπ' ἀγάλη:
πῶς τίποτα δέν μοῦπες – ὄντας
στρέψαντας – μ' εἶδες – τό κεφάλι...

Τίποτε ἄλλο.

Νίκος Γριπνησιώτης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἀπό τίς «Ἐκατό φωνές» τῆς Ἀσάλευτης Ζωῆς, Ἄπαντα, Μπίρης, τόμ. Γ', σ. 145.
2. Δές ὅτι ἡ ἔμφαση δεινώνεται βαθμηδόν: κόμμα, ἄνω στιγμή, τελεία.

Αξίζει να θυμόμαστε τον Βύρωνα σήμερα...

Ποια μπορεί να είναι η σημασία του να θυμόμαστε στην «άγρια εποχή μας» έναν ποιητή (χρόνια μετά από το σπαρακτικό ερώτημα «Κι οι ποιητές τι χρειάζονται σ' έναν μικρόψυχο κόσμο;»), εποχή που ενώ οι επιμέρους φασισμοί κι οι βαρβαρότητες δείχνουν ικανά να κρύβονται, δείχνουν επίσης και ικανά να «νικούν» σε νέες κλίμακες;

Γιατί ενώ στα παιδικά μας χρόνια ένα απλό «παραδίνομαι» ήταν αρκετό για να σταματήσει η πάλη, αφού στόχος ήταν η νίκη κι όχι ο εξευτελισμός του αντιπάλου (κάτι πολύ όμοιο με ό,τι γινόταν συνήθως στην ελληνική αρχαιότητα αλλά και σε «πρωτόγονους» πολιτισμούς, όπως των Αβορίγινων, που ακόμη και στην περίπτωση του ζώου που το σκότωνες για τροφή απαγορευόταν να αποκεφαλίσεις το θύμα), τώρα στόχος δεν είναι απλά η νίκη, αλλά ο εξευτελισμός. Τα βασανιστήρια στο Ιράκ, η εικόνα του αιχμάλωτου Σαντάμ, τα άνυδρα παιδιά της Παλαιστίνης, τα καμένα και διασυρμένα πτώματα Αμερικανών ή Ισραηλινών αλλού, δεν έρχονται από το πουθενά. Και το κακό είναι πως συνηθίζουμε, όχι μόνο στα όσα μακρινά μπορούμε ευχάριστα να καταγγέλλουμε, αλλά και στα δικά μας που επιλέγουμε βολικά να ξεχνάμε. Από τα εκτροφεία παιδιών-σκουπιδιών, που τα μεγάλωναν για τα όργανα τους σε γειτονική χώρα, μέχρι τις δολοφονίες Ελλήνων ή λαθρομεταναστών από «μπαλτάδες» και τις πτώσεις «παράνομων» γυναικών από μπαλκόνια.

Ο πόλεμος (ο κρυφός της ειρήνης ή ο φανερός της σύρραξης) «είναι απώλεια ψυχών και ταπείνωση υπάρξεων», δήλωσε ο ποιητής μας.

Η αξία του Βύρωνα σήμερα, δηλαδή η διαρκής επικαιρότητά του, είναι πως δεν υπήρξε μόνο μια πολυσχιδής μορφή της ίδιας της Ζωής με το αρχίγραμμα της κεφαλαίο (πολυσύνθε-

τος ποιητής, ποικιλόμορφος εραστής, μανιώδης περιηγητής και εξερευνητής, παρὰ-τολμος πολεμιστής, ηθικός με την βαθύτερη έννοια φιλόσοφος και ανήθικος για τα κρατούντα ήθη, ηδονιστής την ίδια στιγμή), αλλά ότι δεν εκχώρησε στιγμή την ιδιότητα του πολίτη. Την ιδιότητα του ανθρώπου που δεν μπορεί να ξεχνά τις κραυγές του ανθρώπου, που βάλλεται και επιλέγει γι' αυτό να γίνει η φωνή του. Δηλώνει επιδεικτικά την αποδοκιμασία του για την αργόσχολη τάξη της αγγλικής αριστοκρατίας, σηκώνει το γάντι και το πετά, για να το σηκώσει στις θρυλικές εξορμήσεις του σε διάφορους τόπους της Ευρώπης, βγάζει το καπέλο του στους Ινδούς, καταγγέλλοντας την κατοχή τους από την Βρετανική Αυτοκρατορία, και επιλέγει να συμπαραταχθεί με τους υπόδουλους Έλληνες όχι μόνο απέναντι σε μια άλλη

Αυτοκρατορία, μα και απέναντι στους συμπατριώτες του για τα Ελγίνεια. Και είναι από κείνους που έρχονται και μένουν, αφού δεν αγαπά φολκλορικά τους όποιους υπόδουλους, όπως άλλοι ομότεχνοί του που απομακρύνθηκαν όταν γνώρισαν την «πραγματική εικόνα» των υπόδουλων, μα τους αγαπά όπως ακριβώς τους κατάντησε η σκλαβιά τους, οι ανάγκες και τα λάθη τους. Στ' αλήθεια ο Βύρωνας είναι ένας καιόμενος (για να θυμηθούμε και τον Σινόπουλο) πολίτης του κόσμου, που έζησε διεθνιστικά πριν καν εφευρεθεί ο όρος. Η ηθική του, όπως και τα ενδιαφέροντα κι οι προτεραιότητές του, δεν γνωρίζει σύνορα. Οι ίδιοι οι τρόποι του, πέρα και από την ποίησή του, γίνονται δηκτική διαμαρτυρία κατά του όποιου ολοκληρωτισμού και της «ηθικής» του. Άλλωστε, αν κάτι μπορούμε να συνάγουμε ως συμπέρασμα από «τα στρατόπεδα του θανάτου», έγραψε ο Ντιούιτ Μακ Ντόναλντ, είναι πως αυτοί που εφαρμόζουν το νόμο μπορεί να είναι πιο επικίνδυνοι από κείνους που τον παραβιάζουν... Και επιλέγει για πα-

τρίδα του τους ανθρώπους όχι με βάση την ράτσα (κι είναι γι' αυτό βαθιά αντιρατσιστής), μα με βάση την ανάγκη ή τη δυνατότητα, αφού τον μαγεύουν και τα δυο: «Η παλιά φιλοδοξία πνέει ανανεωμένη, πάλι για να εμψυχώσει σάρκα τότε ξεπεσμένη»· «...Μύρια στήθη συνενώνει μία και κοινή αιτία / Δυτικοί κι Ανατολίτες επαναστατούν με βία. / Πάνω στις κορφές του Άθω και στις Άνδεις κυματίζει / λάβαρο που 'ναι το ίδιο και δυο κόσμους χαιρετίζει / Αθηναίος πάλι ζώνει Αρμοδίου το σπαθί / Ξένο αφέντη καταγγέλει ο αντάρτης στη Χιλή...»· «Πόθος που πολλοί αιώνες δεν υπέταξαν ακόμη / άνθρωποι για τη ζωή τους να αποφασίζουν μόνοι!».

Ο Βύρωνας χρησιμοποιεί τους στίχους του συστηματικά, για να περιγράψει ότι η βία είναι το άλλο πρόσωπο της διαφθοράς αλλά και της αντίστασης εναντίον της. Αντιστέκεται με τον τρόπο του και με τις μη συμβατικές του επιλογές και γραφές στην κάθε ιεραρχία. Μηχανορραφεί εναντίον όλων, και του εαυτού του συμπεριλαμβανομένου. Ηδονικός αλλά και μαρτυρικός, καταγγέλλοντας την «απροσχημάτιστη και παντοδύναμη βία, ηθική και υλική, που ασκεί μια κοινωνία εκδικητική, διεφθαρμένη και υποκριτική, στα άτομα που αρνούνται να αφομοιωθούν μαζί της». Ο συμβολισμός του θανάτου του υπήρξε τεράστιος, και ο απόηχος του «γκεβαρικού ποιητή» ακόμη αντηχεί, αν ακούσουμε προσεκτικά τα χρώματα που έδρασε. «Ο άνθρωπος είναι γεννημένος από την ίδια του την ερημιά!» γράφει στο Χάρολντ Τσάιλντ, επανασυνδεδεμένος με μια παράδοση ελληνική. Αυτήν που θέλει, σύμφωνα με τον πλατωνικό ορισμό, δημοκρατία να είναι το πολίτευμα εκείνο στο οποίο κάθε ερώτηση είναι μια ερώτηση προσωπική. Το πολίτευμα εκείνο όπου κάθε ζήτημα πρέπει να απαντηθεί στην ερημιά σου, όταν μένεις μόνος μπροστά στον συνειδησιακό σου καθρέπτη.

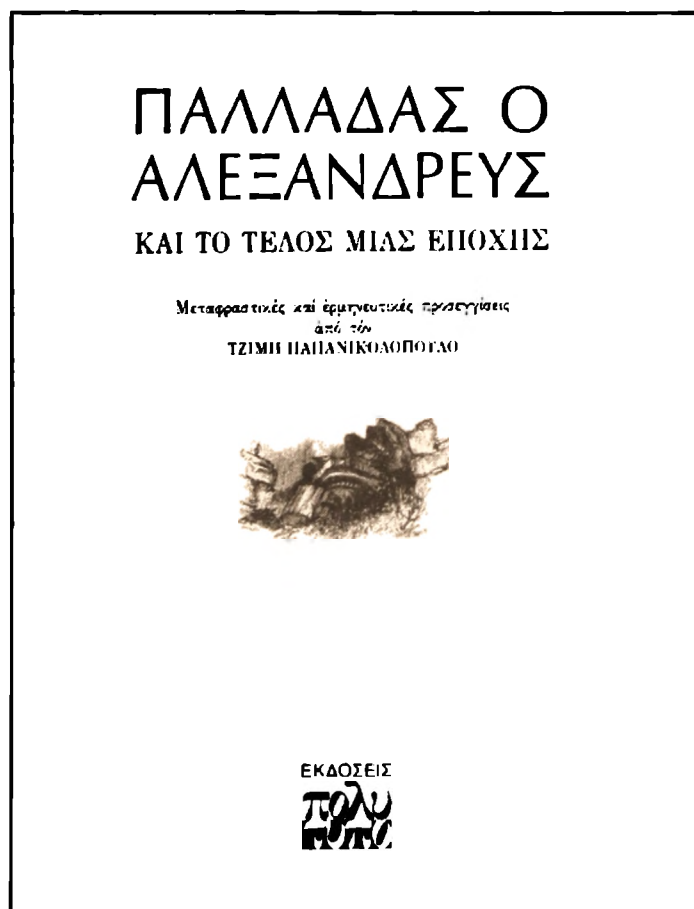
Είναι ακριβώς αυτή η συνειδητοποίηση που έκανε τον Τόμας Μαν, προσπαθώντας να εξηγήσει το είδος του ανθρώπου που, όταν επικράτησε ο ναζισμός, έκλαιγε όταν άκουγε Μπαχ αλλά γελούσε όταν σκότωνε παιδιά, να μιλήσει για την πλάνη του γερμανικού αστισμού. Για την πλάνη όσων θεωρούσαν πως το βιοτικό τους επίπεδο (σαν αυτό που απότομα αποκτήσαμε στην ευρωπαϊκή Ελλάδα) και η κουλτούρα αρκούν για να γίνουν οι άνθρωποι άνθρωποι. Δεν αρκούν δίχως πολιτική συνείδηση, τόνισε. Δεν αρκούν δίχως την συνείδηση του πολίτη. Δηλαδή του ανθρώπου που δεν αποστρέφει τα μάτια στις εξαφανίσεις του γείτονα, που δεν κλείνει τ' αυτιά στις κραυγές του «Άλλου». Αφού θεωρεί ότι κάθε ερώτηση που η πραγματικότητα του θέτει είναι μία ερώτηση προσωπική. Κάτι που αφορά τον ίδιο όταν κοιτάζεται μονάχος στον καθρέπτη. Όταν, δηλαδή, οφείλει να γεννηθεί από την ίδια του την ερημιά.

Ο Βύρων έζησε ξέροντας πως είχε την επιλογή να περιδιαβεί τον κόσμο αργόσχολα ή να χρησιμοποιήσει τη φωνή του για να γίνει η φωνή των διωκόμενων του καιρού του. Κι ακριβώς αυτό επέλεξε: «Όμως έζησα. Και δεν έζησα μάταια. Ίσως χαθεί η δύναμη από το μυαλό μου, η φωτιά από το αίμα μου... και πανίσχυρος πόνος μπορεί να καταβάλει την φύση μου. Κάτι όμως μέσα μου θα νικήσει το μαρτύριο και τον χρόνο... και θα αναπνέει ακόμα και μετά τον θάνατό μου.»

ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΟΥ

ΠΑΛΛΑΔΑΣ Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΜΙΑΣ ΕΠΟΧΗΣ

Το αρχαίο κείμενο και μεταφραστικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις από τον Τζίμη Παπανικολόπουλο

Ο Παλλαδάς ο Αλεξανδρεύς –άγνωστος στο ευρύτερο αναγνωστικό κοινό και του οποίου «το ποιητικό κύρος έφτασε στο απόγειό του μετά το β' παγκόσμιο πόλεμο» (J. Irmscher)– έζησε στο β' μισό του Δ' αιώνα και το έργο του βρίσκεται διασκορπισμένο στα οχτώ από τα δεκαέξι βιβλία της Παλατινής Ανθολογίας. Την εποχή αυτή ο χριστιανισμός εδραιώνεται και ανακηρύσσεται επίσημη θρησκεία του κράτους, ενώ τα αλληπάλληλα διατάγματα του Θεοδοσίου νομιμοποιούν τους νέους διωγμούς που αναλαμβάνουν τώρα οι χθεσινοί διωκόμενοι.

Ο Παλλαδάς, συγκλονισμένος από τα τραγικά γεγονότα, θα διατυπώσει επιγραμματικά την πικρία του:

*Είμαστε αλήθεια ζωντανοί, ω Έλληνες
καθώς μας πήρε τώρα η συμφορά
κι έγινε η ζωή μας εφιάλτης;
Ή μήπως ζούμε εμείς κι έχει η ζωή πεθάνει;*

Για όσους εξακολουθούν να αναζητούν μέσα από τα ερείπια της Ιστορίας το πνεύμα των Ελλήνων που χάθηκε, οι στίχοι αυτοί θα αναδύονται από τα βάθη του χρόνου ανέπαφοι καθώς συνοψίζουν επίκαιρες απορίες.

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21
τηλ: 210-7232819, φαξ: 210-7226107,
e-mail: chrapou@otenet.gr

κινηματογράφος

ΖΑΚ ΣΝΑΪΝΤΕΡ, «300»

Ροκ «όπερα» χωρίς άριες

«Τιμή σ' εκείνους όπου στην ζωή των
ώρισαν και φυλάγουν Θερμοπύλες».

Κ.Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Ευτυχώς, τις Θερμοπύλες του Ηρόδοτου και του αλεξανδρινού ποιητή θα τις φυλάνε «ες αεί» εκείνοι «που δεν κινήσανε απ' το χρέος ποτέ». Ετούτες, οι κινηματογραφικές, όσον αφορά τη συγκεκριμένη, μεγάλη ιστορική στιγμή, μας αφήνουν αδιάφορους. Εμείς κινηματογραφική, μυθοπλαστική ταινία είδαμε και αυτήν προτιδέμεθα να σχολιάσουμε. Δεν είδαμε ντοκιμαντέρ. Έτσι κι αλλιώς, η αχλύ των αιώνων που πέρασαν από τότε σωρεύει μυθεύματα και παραλλαγές, μαζί μ' αυτά που η αρχαιολογική σκαπάνη διορθώνει.

Οταν έγινε η μάχη των Θερμοπυλών, το 480 π.Χ., ο Ηρόδοτος ήταν δεν ήταν 2-3 ετών, και όταν την αφηγήθηκε στο 10ο και τελευταίο βιβλίο της *Ιστορίας* του, θα πρέπει να είχαν περάσει

τουλάχιστον 60 χρόνια. Και βέβαια ούτε αυτόπτες πολεμικοί ανταποκριτές υπήρξαν, ούτε τηλεοπτική τεκμηρίωση του γεγονότος. Ό,τι του αφηγήθηκαν –όποιοι ήταν αυτοί– αυτό έγραψε και εκείνος. Πάντως, πολλά ερωτήμα-

τα της ιστορίας θα παραμείνουν αναπάντητα. Η μυθολογική διάσταση της μνήμης θα διαχέει τις δικές της απαντήσεις, αφορμώμενη από το επίγραμμα του Σιμωνίδη: «Ω ξειν' αγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ότι τήδε κείμεθα, τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι». Η ζωή (και η τέχνη δικό της παιδί είναι) θα βρίσκει χίλιες δυο αφορμές ή ευκαιρίες για να επαναφέρει τις Θερμοπύλες και τους 300 του Λεωνίδα στην επικαιρότητα. Ο κινηματογράφος, φυσικά, δεν χρειάζεται την άδεια του δημάρχου της Σπάρτης για να διασχίσει την Ανοπαία ατραπό του Εφιάλτη, για να αλώσει ιστορία και μύθους. Φτάνει μόνο να μας το ανταποδώσει με μια καλή ταινία. Αυτό, δηλαδή, που συνέβη.

Εμείς ανήκουμε στους λίγους εκείνους που σταματήσαμε το βλέμμα και την προσοχή μας στο τι οι σύγχρονες τεχνολογικές δυνατότητες της 7ης Τέχνης μας έδωσαν. Είχαν προηγηθεί τα φιάσκο του «Αλέξανδρου» και της «Τροίας», σύγχρονες απομιμήσεις των μουσολινικών ιστορικών υπερπαραγωγών. Αυτή τη φορά το αποτέλεσμα –στο στόχο που έθεσε ο δημιουργός του– ήταν εντυπωσιακό και επιτυχημένο, ως δείγμα των δυνατοτήτων της σύγχρονης κινηματογραφικής γραφής. Και, είπαμε, ξεχνάμε την ιστορία πρόφαση καθώς και την ιστορική πιστότητα αναπαράστασης. Σίγουρα, οι φιγούρες που είδαμε ούτε Σπαρτιάτες (όπως οι ιστορικές απεικονίσεις τις διέσωσαν) θύμιζαν ούτε Πέρσες. Επιτέλους, όλα ποιητική αδεία. Ο Ζακ Σνάιντερ, ο σκηνοθέτης της ταινίας, μετέφερε, με έμπνευση, στη μεγάλη οθόνη το κόμικ του αξεπέραστου Φρανκ Μύλλερ (θυμόμαστε πάντα το «Sin City») μεταστοιχειώνοντας τα σκίτσα σε ανθρώπους ηθοποιούς, και με την καθοριστική βοήθεια της ψηφιακής τεχνολογίας να «πολλαπλασιάζει» τις εκατό αληθινές φιγούρες σε χιλιάδες χιλιάδων ψηφιακές.

Το στόρι είναι στοιχειώδες, αφού το μεγαλύτερο μέρος από τη διάρκεια της ταινίας το καταλαμβάνει η μάχη στις Θερμοπύλες. Προηγείται σύντομη σκιαγράφηση του σπαρτιατικού περιβάλλοντος, της οικογένειας του βασιλιά Λεωνίδα και της επιμονής του να εκστρατεύσει στις Θερμοπύλες με μό-

νο 300 άντρες παρά την αντίθετη άποψη των Εφόρων και του Ιερατείου. Η ταινία κλείνει με τον καταληκτικό θρίαμβο των Ελλήνων στις Πλαταιές.

Όλοι, Πέρσες και Σπαρτιάτες, είναι μελαχρινοί έως μελαμψοί. Ούτε ένας, για δείγμα, ξανθός. Ιδιαίτερα οι Πέρσες έχουν άγρια έκφραση, μπήζουν αγριοφωνάρες –όχι ότι οι Σπαρτιάτες πάνε πίσω– με παραποιημένα βάρβαρη έκφραση. Όμως ο Ξέρξης παρουσιάζεται εκθηλυμένος και με χέβι μέταλ αμφίεση. Ένα (εκ γενετής) παραμορφωμένο –χειρότερο και από Κουασιμόδο– τέρας αντιπροσωπεύει τον Εφιάλτη. Όλο αυτό το σύνολο σε σκηνικό περιβάλλον που θα ταίριαζε σε τευτονικό βαγκνερικό προορισμό, σε σχεδόν αραχνιασμένα, θαμπή (φλουαρτιστίκ) μονοχρωμία όλης της κλίμακας του καφέ, ενώ το μαύρο και το κόκκινο σπάζουν την ενδεχόμενη χρωματική μονοτονία. Το σύνολο εικόνας και δράσης έχει μια απίστευτη συνέπεια συνοχής. Καμιά παραφωνία από τη σκηνοθετική σύλληψη. Κανένας ρεαλισμός, παρά την έντονη εξπρεσιονιστική ατμόσφαιρα. Οι σκηνές αίματος, παραπάνω από άφθονες, κυριολεκτικά σπλάτερ, χάνουν κάθε νατουραλιστική εντύπωση μέσα στην καλλιτεχνική χορογραφική εικονοποίησή τους όπως αναδεικνύεται με την αργή κίνηση (σλόου μόσιον), της οποίας η χρήση στη συγκεκριμένη ταινία είναι μια από τις καλύτερες στην ιστορία του σινεμά.

Η ανάλογη χρήση της από τον Σαμ Πέκινπα μοιάζει σαφώς νατουραλιστική και ερασιτεχνική μπροστά στις ψηφιακές δυνατότητες. Τελικά, οι «300» είναι μια γκόθικ ροκ ταινία –χωρίς άριες– με συμβατικό «λιμπρέτο» και τον ίδιο πομπώδη ερμηνευτικό στόμφο. Βέβαιο είναι ότι εκεί στόχευε η καλλιτεχνική σύλληψη του Σνάιντερ, στην επίτευξη ενός συγκεκριμένου αισθητικού ύφους που να θυμίζει τη μεταγραφή του κόμικ. Αυτό μόνο, οι καινούργιες δυνατότητες της κινηματογραφικής τεχνολογίας, θα μπορούσε να συνδράμει στο σημαντικό αποτέλεσμα. Αν ο θεατής δεν εντοπίσει εκεί το ενδιαφέρον του, τότε η ταινία... δεν υπάρχει.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

«ΤΙΠΟΤΑ ΔΙΚΟ ΜΟΥ»
ΤΟΥ ΕΝΤΟΥΑΡΝΤ ΜΠΟΝΤ
- ΘΕΑΤΡΟ ΠΟΡΕΙΑ

Θεατρο Σε θέση μάχης

Ο άγγλος συγγραφέας Έντουαρντ Μποντ (1935-), γόνος μιας εργατικής πολύτεκνης οικογένειας, προκάλεσε από τις πρώτες του συγγραφικές δοκιμές εντάσεις, αντιδράσεις, σκέψεις και διενέξεις. Πιστεύοντας πως νόμος της γραφής για τα θεατρικά έργα πρέπει να είναι η αιτία και η χρησιμότητα, προσπάθησε να θεμελιώσει και να προβάλει μέσα από την εργασία του τις πολιτικές του θέσεις. Ήδη στο δεύτερο έργο του, το *Saved* (Σωσμένος), 1965, η σκηνή του λιδοβολισμού μέχρι θανάτου ενός μωρού μέσα στο καροτσάκι του προκάλεσε την παρέμβαση των δικαστικών αρχών, το κατέβασμα της παράστασης και την άμεση αντίδραση της κριτικής. Τα έργα του διαγράφουν σπουδαία πορεία σε σημαντικά θέατρα σε ολόκληρο τον κόσμο.

Το γραμμένο το 2000 «Τίποτα δικό μου» (Have I None) είναι το τελευταίο μέρος της τριλογίας *Big Brum* που γράφτηκε για τον θίασο *Big Brum Theatre-in-Education* με έδρα το Μπέρμιγχαμ. Τα άλλα δύο έργα είναι το *At the Inland Sea* (1995), στο οποίο ένας νεαρός αντιμετωπίζει την κληρονομιά του ολοκαυτώματος, και το *Eleven Vests* (1997), ένα έργο για τον εκπαιδευτικό και στρατιωτικό απολυταρχισμό. Δεν είναι αυτή η πρώτη φορά που ο Μποντ καταπιάνεται με τριλογία –έχει προηγηθεί το *War Plays* (Πολεμικά έργα), 1985, που διαδραματίζεται μετά από μια ατομική καταστροφή.

Ο Μποντ, με το «Τίποτα δικό μου», γράφει μια φουτουριστική αλληγορία και προειδοποιεί για την ολέθρια πορεία που ακολουθεί η ανθρωπότητα. Το έργο διαδραματίζεται στις 18 Ιουλίου του 2077. Η «εκκαθάριση» έχει

πραγματοποιηθεί πριν από χρόνια. Τώρα γίνονται συνεχώς περιπολίες προκειμένου να διαφυλαχθεί η τάξη, η πειθαρχία, η καθαριότητα. Η υπηρεσία φροντίζει για την καταστολή κάθε είδους εξέγερσης: είτε πρόκειται για ομαδικές αυτοκτονίες ή αυτοακρωτηριασμούς, είτε για κάποιον παράτολμο που εξακολουθεί να μαζεύει πίνακες μέσα από τα ερείπια. Ο δραματικός χώρος είναι το σπίτι ενός ζευγαριού, του Τζαμς (Νίκος Κουρής) και της Σάρα (Μαρία Ζορμπά). Ο Τζαμς εργάζεται για την πολιτεία. Είναι ένας πεπεισμένος για το σύστημα πολίτης. Η απρόσμενη «εισβολή» του Γκριτ (Ιπποκράτης Δελβερούδης), του αδελφού της Σάρα, θα ανατρέψει τις διαμορφωμένες ισορροπίες και θα αλλάξει δραματικά τα πράγματα. Ο Γκριτ φέρνει μαζί του και μια φωτογραφία (!) προσπαθώντας να τους «πείσει να θυμηθούν».

Στο «Τίποτα δικό μου» βρισκόμαστε σε έναν κόσμο που το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον έχουν ένα κοινό: δεν ανήκουν σε κανέναν. Οι άνθρωποι δεν εξουσιάζουν την ύπαρξή τους, ζουν χωρίς το βάρος της μνήμης τους, δεν διαθέτουν προηγούμενη ζωή. Χωρίς τη μνήμη τα συναισθήματα εξασθενούν, οι αισθήσεις χάνουν τη σημασία τους. Εγκλωβισμένοι σε ένα αποστειρωμένο περιβάλλον, οι ήρωες ασφυκτιούν προσπαθώντας να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν αυτό που τους προσφέρεται ως «ευτυχία». Οι συμπεριφορές ελέγχονται, οι χώροι είναι προκαθορισμένοι και κάθε είδους συναίσθημα ξεριζώνεται. Οι επιβεβλημένη ομοιογενοποίηση προβάλλεται και με τη λιτότητα της επίπλωσης αλλά και την ένδυση των ηρώων με φόρμες. Η προσωρινή έξοδος της Σάρα από το σπίτι αποτελεί οριστική φυγή. Η επιστροφή είναι αδύνατη: ο όλεθρος είναι

προτιμητέος. Έχοντας πει το δηλητήριο, βγαίνει έξω να πεθάνει, ορθώνοντας απέναντι στις κοινωνικές και οικογενειακές δεσμεύσεις τον θάνατό της σαν λάβαρο αντίδρασης. Ο συγγραφέας προσπαθεί να αφυπνίσει τις εφησυχασμένες συνειδήσεις και να τονίσει την αναγκαιότητα επαγρύπνησης.

Η Έφη Θεοδώρου ανέγνωσε το έργο κάτω από το πρίσμα της επικρατούσας βίας αλλά και της καυστικής φαρσοκωμωδίας, ισορροπώντας το θαυμάσια και αποφεύγοντας τον κίνδυνο μετατροπής του σε μεμψιμοιρία ή παρωδία. Η με ρυθμικές εναλλαγές σκηνοθεσία της τιθάσευσε και ανέδειξε την οργή, το φόβο, την απαισιοδοξία, την αγωνία, τη σκληρότητα και τη δύναμη που αναδύονται από το κείμενο, ανάγοντάς τα σε μια καταγγελτική πολιτική τοποθέτηση.

Τηρώντας τη θέληση του Μποντ τα πρόσωπα να αντικατοπτρίζουν μια στάση απέναντι σε ένα νόημα ή μια φιλοσοφία, η σκηνοθέτις καθοδήγησε τους ηθοποιούς. Ο Νίκος Κουρής ακολούθησε με συνέπεια δομής, τεχνικής και σθένους το μονοδιάστατο πρότυπο του υποταγμένου εξουσιαστή, που επιλέγει να ζει δίχως κρίση. Η Μαρία Ζορμπά πραγματοποίησε μια πορεία αφύπνισης που οδηγεί στην επιλογή του θανάτου με εσωτερική δύναμη και συγκρατημένη εξωτερική εκδήλωση. Με καρτερική παλλόμενη συγκίνηση στον ρόλο του Γκριτ ο Ιπποκράτης Δελβερούδης.

Η Εύα Μανιδάκη δημιούργησε το συζυγικό σπίτι με απόλυτη λιτότητα. Ένα κουτί, φωτισμένο με νέον, που παραπέμπει σε θαλάμους αναμονής. Υπάρχουν μόνο τα απαραίτητα αντικείμενα: μια κρεμάστρα, ένα τραπέζι και δύο καρέκλες. Η δική του και η δική της. Αυτός απέναντι σε αυτήν. Μια πάλη που φέρνει επίσης στο νου σκηνές ανακριτή και ανακρινόμενου.

Άμεση, δυνατή, καθαρή η μετάφραση της Έφης Γιαννοπούλου και του Δημήτρη Φιλιππουπολίτη. Ορθώς ψυχροί και απρόσωποι οι φωτισμοί του Σάκη Μπιρμπίλη. Τη μουσική, που λειτούργησε συνεκτικά επιτείνοντας τις ατμοσφαιρικές και συναισθηματικές εναλλαγές, υπέγραψε ο Νίκος Πλάτανος και την κίνηση η Έλενα Τοπαλίδου.

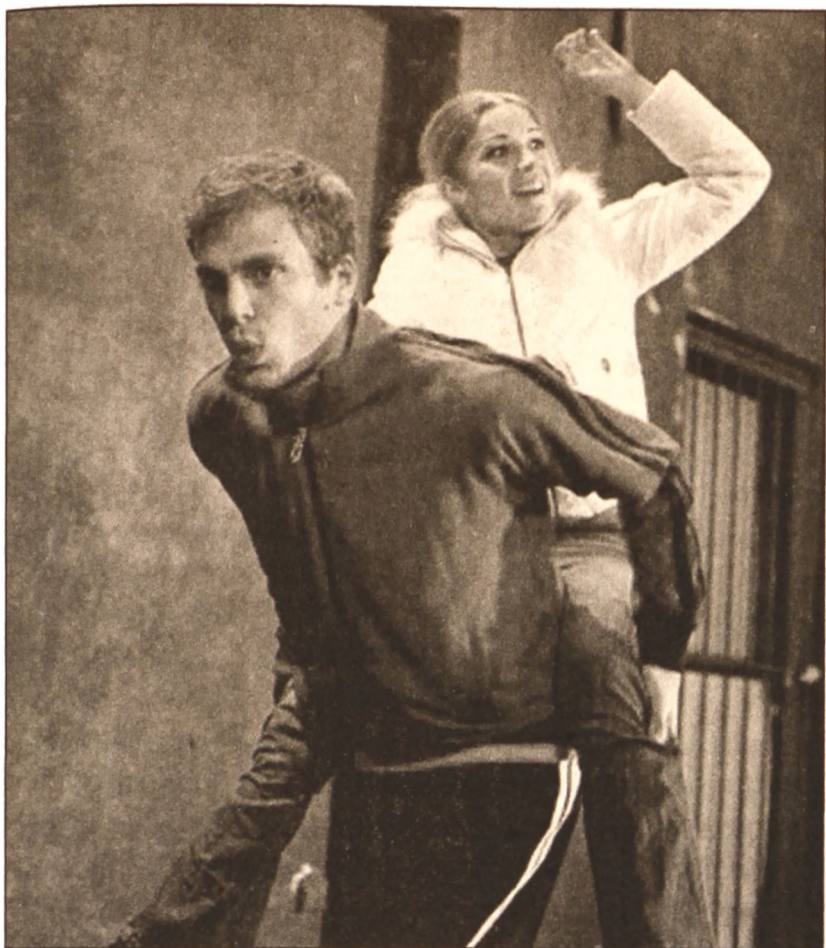
ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

«ΚΑΘΟΛΟΥ ΚΑΛΑ» ΤΗΣ ΟΥΡΣΟΥΛΑ ΡΑΝΙ ΣΑΡΜΑ - ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΟΣΜΟΥ, ΔΩΜΑ

Έξοδος φυγής

Στον ανακατεμένο κόσμο που ζούμε τίποτα πια δεν μπορεί να διεκδικεί μια ταυτότητα. Ιδού, τώρα το ιρλανδικό έργο μιας συγγραφέα ινδικής καταγωγής με βρετανική αύρα. Το μονόπρακτο της νεαρής και προφανώς ταλαντούχας Ούρσουλα Ράνι Σάρμα είναι στραμμένο στην παλιά οργισμένη γενιά της αγγλόφωνης δραματογραφίας και εξετάζει εκ νέου πάλι –και κάπως αναχρονιστικά τώρα πια– το ζήτημα της ψυχοτροπίας της βίας. Οι θεατρικές αρετές του ξεχειλίζουν –θα συνιστούσα ενθέρμως σε πολλούς νέους συγγραφείς μας να επισκεφτούν το δώμα του Θεάτρου του Νέου Κόσμου για να δουν πώς εξήντα λεπτά αρκούν και με το παραπάνω για να ειπωθεί μια ιστορία και από την καλή και από την ανάποδη.

Μέσα σε εξήντα λεπτά λοιπόν η Σάρμα μάς πείθει ότι δύο αδελφια εγκαταλείπονται στην ιρλανδική επαρχία και κάνουν ό,τι κάνουν όλα τα αμυνόμενα ζώα: συσπειρώνονται, υπομένουν και γρυλίζουν στη μοναξιά τους. Μας πείθει ότι πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης οικονομικής και σεξουαλικής από τους φλήσυχους καθολικούς ιρλανδούς επαρχιώτες. Ότι μόνη διαφυγή τους απομένει η εξιδανικευμένη έξοδος προς μια πόλη αρκετά μεγάλη για να χωράει την ανωνυμία τους. Πως, σαν το στίχο του Καβάφη, όπου και να πάνε ο τόπος που θα πατούνε πια θα είναι χαλασμένος. Και ότι δραπετεύουν στο τέλος όχι μόνο από την αδικία αυτού του κόσμου, αλλά και από την ηλίθια υπο-

τρίτου προσώπου του έργου, του αλήτη μπαγασάκου που τρέχει να επωφεληθεί από την κάθε περίπτωση. Καταλύτης της υπόθεσης και συμβολικός εκφραστής του ιρλανδικού βλέμματος, είναι αυτός ο μικροαπατεώνας αμπελοφιλόσοφος του Γκίνες που παρατηρεί, κρίνει και καταδικάζει τα παιδιά ανάλογα με τις προθέσεις του.

Η παράσταση ακουμπά πάνω σε μια ωραία επιμελημένη και σημαίνουσα υποβολή. Είναι σαν θόρυβος αυτό που ακούγεται στο βάθος –άλλοτε ο θόρυβος του εξωτερικού κόσμου και άλλοτε ο θόρυβος μέσα μας. Τα πρό-

κρισία που συνεχίζει να φωνάζει πως «όλα εδώ παν καλά» –καθόλου καλά

Ίσως η Σάρμα ήθελε να κάνει εξαρχής ένα έργο θυμωμένο, με τσαμπουκά και αγριάδα. Ένα έργο που να μεταφέρει τη νεανική παραβατικότητα, να ανατέμνει τα αίτια της και να ρίχνει φως στα κοινωνικά της συμπτώματα. Κατά τη δική γνώμη μου, πάλι, πλησιάζει κανείς αυτό το έργο όταν αισθανθεί τη βαθιά τρυφερότητά του, τον εσωτερικό του κυματισμό και, γιατί όχι, τον καταπιεσμένο λυρισμό του. Με δυο λόγια, την κρυμμένη του ιρλανδικότητα.

Βλέπω πώς επηρέασε η βρετανική δραματουργία τη Σάρμα, αγνωώ πού έδρασε η ινδική καταγωγή της, αλλά υποψιάζομαι πού ελλοχεύει η «ιρλανδικότητα» του έργου της. Πουθενά αλλού στον κόσμο πράγματι, τόση κατάφωρη αδικία δεν θα περνούσε ως κάτι τόσο βαθιά προσωπικό και εγγεγραμμένο, ως ενοχή που ενεδρεύει και εμφανίζεται στο μέλλον μας αδυσώπητα. Αυτό που δίνει ζωή και χρώμα, στα πρόσωπα –καθώς και μια ζηλευτή ιθαγένεια– είναι ότι σε κάνουν να πιστεύεις πως, κατά βάθος, νιώθουν απόλυτα υπεύθυνα για ό,τι υφίστανται. Πως τα διαπερνά το ρέμα μιας μυστικής ζωής.

Εδώ κρύβεται η ιρλανδικότητα –και κρύβεται ακόμα στην υπέροχα σχεδιασμένη, με αδρές γραμμές μορφή του

σωπα βγαίνουν από αυτή τη βουή και σε αυτή επιστρέφουν –είναι φωνές που ασφυκτιούν κλεισμένες σε στενούς χώρους και σε δώματα, φωνές που κάποτε πολύ σπάνια και για λίγο ανοίγουν τα παράθυρα για να ταραξουν την αστική ησυχία μας. Ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος στήριξε την απόδοση του έργου πάνω σε αυτή την ιδέα: την βρίσκω θαυμάσια. Η Ιωάννα Παππά πρέπει να πάρει τα εύσημα, αν μη τι άλλο για τη διάθεσή της να γκρεμίζει κάθε χρονιά τη μάσκα που κτίζει την προηγούμενη. Από την «Ωραία κοιμωμένη» της πέρυσι περνά φέτος σε ένα τέτοιο ρόλο! Δεν είναι βέβαια ο πλέον ταιριαστός της, ανήκει ωστόσο και αυτός στη γκάμα της. Ο Όμηρος Πουλάκης μεταφέρει στην ερμηνεία του τον άνδρα και το παιδί δεμένα σε ένα αδιαίρετο δίπολο: πολύ πειστικός έφηβος. Πολύ δουλεμένη και εξίσου πειστική η διπλή ερμηνεία του Γιώργου Γάλλου. Στη ρεαλιστική ερμηνεία του πέτυχε το πλέον ζηλευτό: οι ρόλοι του φέρουν παρελθόν, παρόν και μέλλον. Τα κοστούμια της Μαργαρίτας Χατζηγιάννου από τα καλύτερα που είδαμε φέτος. Και έχω ήδη πλαγίως σχολιάσει τη σημασία της μουσικής υποβολής του Σταύρου Γασπαράτου για την ατμόσφαιρα της παράστασης.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

«Με πολλή αγάπη και εκτίμηση»

Έτυχε να είμαστε συμμαθητές και συνεργάτες στο Πολυτεχνείο, να μου έχει βρει δουλειά μόλις αποφοιτήσαμε (στις Μυκήνες), να μου ξαναβρεί δουλειά όταν τέλειωσα το στρατό (στον Δοξιάδη), να έχουμε κάνει ταξίδια μαζί (αυτό κι αν μετράει για όποιον τον ξέρει), να μου δοθεί η ευκαιρία να προλογίσω την πρώτη μονογραφία του (1993), το λεύκωμα φωτογραφιών του πατέρα του Νικόλα (2005) και την έκδοση του έργου του (2005). Πενήντα χρόνια φιλίας δεν είναι λίγα.

Πηγαίνοντας στα εγκαίνια της αναδρομικής έκθεσης του έργου του στο Μουσείο Μπενάκη της Πειραιώς (22.2.) είχα κάθε δικαίωμα να νιώθω πως θα βρισκόμουν μέσα σε ένα πολύ γνώριμο περιβάλλον.

Γνώριμο και, την ίδια στιγμή, παράδοξα άγνωστο. Κάτι που γεννούσε απορίες επειδή ήταν ασυνήθιστο, τουλάχιστον για Ελλάδα. Θα μπορούσε κανείς να ξεκινήσει με ένα μοτίβο που ο ίδιος προσφέρει διακριτικά στο μικρό βιβλίο, με τον τίτλο *Γράμμα σ' ένα νέο αρχιτέκτονα*, που κυκλοφόρησε τώρα αντί καταλόγου. Στην πρώτη φωτογραφία, βλέπουμε τον Τομπάζη από πίσω, καθισμένο να ζωγραφίζει, όπως μας πληροφορεί η λεζάντα, το *Mont Sainte Victoire* (φωτ. Α. Καλογερά). Μόνο που αυτή η «θέα» τυχαίνει να είναι εκείνη που απεικόνισε τόσες φορές ο Σεζάν –σαφές υπονοούμενο, που, αν συνδυαστεί με τη δήλωσή του πως αρχικά ήθελε να γίνει ζωγράφος, δεν αφήνει πολλές αμφιβολίες για τα αίτια της επιλογής: δεν παρουσιάζεται ο «δημιουργός» κατά πρόσωπο, αλλά εκείνο που κοιτάζει, το όραμά του. Η αντιστροφή αντικειμένων θυμίζει Βελάσκεθ, ό,τι χρειάζεται για να ξεκινήσει ένας φαινομενικά απλοϊκός κατάλογος από νοθεσίες που πίσω του κρύβεται η αρχιτεκτονική εξομολόγηση του ίδιου. Ο Τομπάζης επιλέγει να μην μας δει κατάματα (ακόμα και το πορτρέτο του είναι προφίλ), συνεχώς αντικαθιστώντας το αόρατο μάτι του με εκείνο που «πιάνει» τις προσεκτικά επιλεγμένες εικόνες που συνοδεύουν το κείμενο. Τίποτε από αυτά δεν είναι τυπικά «Ελλάδα». Όπως και η δουλειά του, που ποτέ δεν δέθηκε με την ιστορικότητα του τόπου, επιτρέποντας μια μόνο εξαίρεση: την υποταγή στο πολιτισμικά ουδέτερο τοπικό κλίμα. Ο Τομπάζης πίστεψε σε αυτή την παγκοσμιότητα με πάθος από την πρώτη στιγμή: από σπουδαστής θέλησε να πλησιάσει τους οραματισμούς των γιαπωνέζων αρχιτεκτόνων, κερδίζοντας διακρίσεις και φτάνοντας πολύ αργότερα σε μια «ελληνική» εφαρμογή: τον πύργο «Δίφρος» (1971–75). Σε μια εποχή που η λέξη «βιοκλιματισμός» ακουγόταν εξωτική, ο Τομπάζης είχε ήδη χτίσει τα πρώτα του έργα βασισμένα στις αρχές του, αποκηρύσσοντας όλα τα προηγούμενα ενεργοβόρα κτίριά του. Κανείς δεν είχε κρατήσει μια τόσο «καθαρή» στάση όσο εκείνος. Όλα αυτά, με απίστευτη σεμνότητα. Ακόμα και η «ασήμαντη»

σε μέγεθος (αν συγκριθεί με τα τεράστια συγκροτήματα που θα απασχολούσαν το γραφείο του) πειραματική «ηλιακή κατοικία διακοπών» στην Τράπεζα Αιγιαλείας (1978–79) ήταν για πολλούς λόγους σημαντική της αξίζει να μελετηθεί κάποτε χωριστά.

Τώρα, στην έκθεσή του, πέρα από μια «λωρίδα» με απλωμένα προπλάσματα από τα κυριότερα έργα του (όπου κυριαρχεί ο επιβλητικός ναός της Φάτιμα στην Πορτογαλία) και τη γύρω πυκνή διάταξη από σχετικές φωτογραφίες, ζωγραφικές, σκίτσα και σχέδια, υπάρχουν τρεις πηγές προβολών με έργα, ομιλίες ή συνεντεύξεις του. Αν στήσεις αυτί, θα τον ακούσεις πολύ καθαρά να κατακρίνει την έπαρση στην αρχιτεκτονική –ποιος, αυτός που θα είχε κάθε λόγο να το κάνει, με το αρτιότερο και καλύτερα οργανωμένο γραφείο στον τόπο, με 60 υπαλλήλους και με τις μεγάλες αναθέσεις μέσα κι έξω από την Ελλάδα. Συνάμα, θα τον ακούσεις να τονίζει την αξία της δουλειάς που βγαίνει πάντα μέσα από τη συμβολή όλων, ομαδικά, ώστε να χάνεται η ατομικότητα. Πάντα με ηρεμία και με απλά λόγια, κάτι που τον χαρακτηρίζει και στην καθημερινή ζωή.

Μήπως αυτό πάλι δεν είναι παράδοξο: πώς ένας τόσο δραστήριος αρχιτέκτονας-μηχανή, με τόσο σαφή γραμμή πλεύσης και διακηρυγμένους στόχους, έχει την ικανότητα να κρατά τη συνοχή ενός πολυάριθμου γραφείου που δουλεύει «ρολόι», χρησιμοποιώντας έναν τόσο «βελοούδινο» τρόπο, ενώ ο ίδιος μπορεί να απουσιάζει από

την Ελλάδα για μεγάλα χρονικά διαστήματα;

Οι μαρτυρίες για το μεγάλο πάθος του για «ταξίδια» είναι καταγραμμένες παντού: όχι μόνο στις φωτογραφίες που επιλέγει για να εικονογραφήσει τις ιδέες του, αλλά και στις αρχιτεκτονικές του καταγραφές, οι οποίες βρίσκουν μετά τον τρόπο τους να διυλίζονται μέσα στο έργο του. Η αρχιτεκτονική του Τομπάζη είναι ένα «ταξίδι» ανοιχτό σε όλο τον κόσμο, οπουδήποτε υπάρχει ομορφιά και δημιουργικό πνεύμα, χωρίς δεσμεύσεις, προκαταλήψεις, ιδιαίτερες προτιμήσεις. Πάλι, δεν ξέρω άλλο αρχιτέκτονα που να διατηρεί μια τέτοια οικουμενικότητα στην αντίληψη του κόσμου γύρω μας, πράγμα που φαίνεται ξεκάθαρα και στο τελευταίο βιβλίο του που ανέφερα πριν. Αυτό το εντελώς ανοιχτό μυαλό μπορεί σε πρώτο άκουσμα να ασχολείται με τα προφανή, τα πεζά, ίσως και τα τετριμμένα, αλλά πού αλλού να αναζητήσει κανείς την αλήθεια;

Η πιο χαριτωμένη πάντως εικόνα, για μένα, είναι εκείνη που δείχνει από πίσω (πάλι αυτό το γύρισμα της πλάτης!) δύο ελέφαντες, έναν μικρό κι έναν μεγάλο, που περπατούν παράλληλα συμβολίζοντας «τη φρεσκάδα και την τολμηρότητα της νεότητας με την εμπειρία της ηλικίας». Από όπου γεννιέται ένα τελευταίο παράδοξο: πού ακριβώς στέκεται ο Τομπάζης όταν νωρίτερα μιλάει για την παντοτινή «αξία των διαγωνισμών»; Είναι νέος ή έχει παραμείνει νέος;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Γιάννης Δάλλας

Γεννήτριες

εκδ. Τυπωθήτω, λάλον ύδωρ, 2004

«ΚΡΑΤΗΘΕΙΤΕ...: Πόσοι κρυφά σακατεμένοι μες στους σιδερένιους δρόμους της πρωτεύουσας / ένας τους συγκολλά κι άλλος τους ράβει όπως-όπως για πεντέξι χρόνια // Και τόσοι ανίατοι χυμένοι στο μπετόν αλλάζοντας πλευρό μες στα θεμέλια // Και μόνον οι νεκροί μας σύντροφοι, ακεραιωμένα αγάλματα / πετώντας γύρω-γύρω σαν τα χελιδόνια του θανάτου / μ' ένα μήνυμα στο ράμφος τους / "Κρατηθείτε..."».

Γιώργος Μπρουινιάς

Τα άσπρα βότσαλα

Γραμματόσημα

εκδ. Το Ροδακίό, 2006

«ΚΟΥΝΙΑ: Τα νησιά δεν πετάνε στον αφρό / εξατμίζονται στα σύννεφα / άμα έχει ζέστη / Αν τα δεις να κάνουν άλματα / είναι βότσαλα που ρίχνουν οι άνθρωποι / στα κύματα / μη σκορπίσουνε / όταν πέσει ο Αύγουστος».

Σπύρος Βλέτσας

Επί των στρωμάτων

εκδ. Μελάνι, 2006

«Κι όταν γυρίσεις δε θα βρίσκομαι εκεί / σ' αυτό το σπίτι πια κανείς δεν κατοικεί. / Κρεβάτι έρημο και όμως τρίζει ακόμα / την ώρα που στριφογυρνά τ' αόρατό σου σώμα. // Ακούω μόνος τους παράξενους τριγμούς / αυτούς που μοιάζουνε μ' ανθρώπινους σφυγμούς / ακούω στον ύπνο μου τα βήματα / αυτών που βάδισαν στα κύματα».

Ηρώ Παπαβασιλείου

Εκτός περιμετρικής

εκδ. Ολκός, 2006

«ΣΤΗΝ ΚΟΨΗ: Δε λέω, η γη είναι μούρλια / καινούργια κάθε μέρα / περιστρεφόμενη / μεροδούλι - μεροφάι. // Κι εγώ μικρή κουκίδα / ανάμεσα στο ΤΑΥ του ζωδιακού / με τα χέρια απλωμένα σαν πανιά / να ισορροπώ αιώνες τώρα / με κομμένη την ανάσα // ενώ κάτω / ένα Αιγαίο αγέρωχο / να κυματίζει».

Σωτήρης Σελαβής

Μην αγαπάς - κοιμήσου

εκδ. Νεφέλη, 2006

«Στον ύπνο μπαίνω όπως στη θάλασσα / με όση απόγνωση νοείται η γαλήνη / και κολυμπώ κάτω απ' την αύρα σου / κολυμπώ μέσα στη ζέστη σου / κι όλο κοιμάσαι γύρω μου / και κολυμπώ προς τον ορίζοντα / κολυμπώ μέχρι να γίνουμε ένα / στην αγάπη μπαίνω όπως στη θάλασσα / με όσα δάκρυα νοείται η απεραντοσύνη».

Τάκης Τσαντήλας

Ανιχνεύοντας ουρανό

εκδ. Οϊωνός, 2007

«ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΑΓΓΙΣΜΑΤΑ: Μικρό μυστικό ψιθυρίζει / ο ήλιος στη θάλασσα, / αναστατώνεται στο βλέμμα του / και ξεσπά σε αμήχανα κύματα / που ποιήματα / φτάνουν

σ' εμάς στ' ακρογιάλια ... // Ποιήματα αγγίσματα ...».

Δημήτρης Παλάζης

Φυγάδες των καιρών

εκδ. Αλεξάνδρεια, 2006

«ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΩΔΗ ΠΡΟΣ ΠΑΡΑΧΑΡΑΚΤΗΝ ΤΙΝΑ: Ξέχασες / Μα τόσο ξέχασες, λοιπόν, / πως παραχάραξες τη θάλασσα / επάνω στο χαρί, / μολύβι ψάθινο / κρατώντας των καιρών / που σε βολεύουν; // Θυμήσου / χρόνια θανάτου / θα ξοδέψεις / βώλους σκουριάς / στη θάλασσα».

Στέφανος Ροζάνης

Κρύπη

εκδ. Έρασμος, 2006

«ΠΑΡΑ ΤΑΥΤΑ: Παρά ταύτα η αδικία δεν μου αποκλείστηκε / Με έριξε πέρα από τα όρια / Όπου με ερμηνεύει η δικαιοσύνη / Χαμηλώνοντας το βάρος των πράξεών μου / Εκεί που διαφαίνεται αόριστα η λύπη μου / Για όσα ονειρεύτηκα και μου στοίχισαν πραγματικά».

Philippe Jaccottet

Καπνός και κρύσταλλο

Ποιήματα 1946-1967

εισαγωγή: Jean Starobinski

μετάφραση - επίμετρο: Θανάσης Χατζόπουλος

εκδ. Τυπωθήτω, 2006

«Νεότητα, σε αναλώνω / μ' ετούτο το κλαδί που ήταν πράσινο / μέσα στον πιο φωτεινό καπνό / που πήρε ποτέ ο αέρας // Ψυχή που με το τίποτα τρομάζεις, / η γη στο τέλος του χειμώνα / δεν είναι παρά ένας τύμβος από μέλισσες».

ο συλλέκτης

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΥΓΕΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

www.mesogeiosnews.gr

**Η σωστή και αντικειμενική ενημέρωση
στη νοτιοανατολική Αττική**

Στείλτε μας τις απόψεις, παρατηρήσεις, παράπονα, προβλήματα και ιδέες σας
στο info@mesogeiosnews.gr

Γράφει ο Κώστας Γ. Παπαγεωργίου

**Άννα Τζούμα,
Εκατό χρόνια νοσταλγίας.
Το αυτοβιογραφικό αφήγημα Έθνος,
Εκδόσεις Μεταίχμιο,
Αθήνα 2007, σελ. 175**

Υπάρχει αναμφίβολα ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο γεγονός ότι, τα τελευταία δέκα με δεκαπέντε χρόνια, ίσως και περισσότερα, κάνουν την εμφάνισή τους βιβλία, οι συγγραφείς των οποίων επιχειρούν επαναπροσεγγίσεις και επαναπροσδιορισμούς όρων και εννοιών (έθνος, εθνικισμός, ορθοδοξία, ιστορία, λογοτεχνία κ.λπ.), που διαδραμάτισαν καίριους ρόλους στη διαμόρφωση ιδεολογιών, ιδεολογημάτων και πολιτισμικών μορφωμάτων στο νεοελληνικό κράτος. Επαναπροσεγγίσεις που πραγματοποιούνται από ποικίλες, διευρυμένες οπτικές γωνίες, ενισχυμένες μεθοδολογικά από νεωτεριστικά θεωρητικά δεδομένα της επιστήμης και της λογοτεχνίας με την τελευταία να αποτελεί, όλο και συχνότερα, το πεδίο επαλήθευσης αποφάνσεων κοινωνιολογικής, ιστορικής και ιδεολογικής υφής, αλλά και τον ενωτικό, ανάμεσα στον κόσμο της θεωρίας και στον κόσμο της πράξης, δίαυλο.

Στην κατηγορία αυτών των βιβλίων ανήκει και το ανά χείρας, της Άννας Τζούμα, η οποία, με ιδιαίτερα πρωτότυπο τρόπο, ιχνηλατεί την περιπετειώδη πορεία των όρων «έθνος» και «εθνικισμός», συνδυάζοντας ιστορικά δεδομένα με τη λογοτεχνική-πεζογραφική παραγωγή ενός αιώνα (1850–1950). Ξεκινώντας από τη στιγμή που το Βυζάντιο ενσωματώνεται στην ιστορία του νέου

ελληνισμού (από τον Κωλέττη στον χώρο της πολιτικής, τον Κ. Παπαρρηγόπουλο στον χώρο της ιστοριογραφίας και τον Σ. Ζαμπέλιο στον χώρο της λογοτεχνίας) και καταλήγοντας στη γενιά του '30, από κάποιους εκπροσώπους της οποίας εγκαινιάζεται «η ρητορική της νέας εθνικής αφήγησης». Η πρωτοτυπία του εγχειρήματος της συγγραφής έγκειται στο γεγονός ότι δεν εξετάζει απλώς τη δημιουργία και τις νομιμοποιήσεις του έθνους –και του συνακόλουθου εθνικισμού– μέσα από τον λογοτεχνικό κανόνα μιας εκατονταετίας, αλλά, προεκτείνοντας την προβληματική της, επιχειρεί να αποδείξει ότι η, μέσω των λογοτεχνικών κειμένων, αναπαράσταση του έθνους έχει «όλα τα δομικά χαρακτηριστικά της αυτοβιογραφίας ως είδους: Εθνική ταυτότητα και αυτοβιογραφία υπακούουν στους ίδιους δομικούς νόμους και στις ίδιες συμβάσεις. Το έθνος αποκτά τη φυσιογνωμία του μέσα από την αυτοαναπαράστασή του, με τον ίδιο τρόπο που το άτομο αποκτά το πρόσωπό του μέσα από την αυθιστόρησή του».

Έτσι, έχοντας προηγουμένως αναφερθεί εν περιλήψει στις γύρω από το έθνος και τον εθνικισμό εγκυρότερες σύγχρονες θεωρίες, «αναγιγνώσκει» τα προσφορότερα για την επίτευξη των προθέσεων της λογοτεχνικά κείμενα, υποστηριζόμενη θεωρητικά από την αντίληψη ότι έθνος και εθνική ταυτότητα είναι μια «κατασκευή». Για να καταλήξει στο ανατρεπτικό της κρατούσας άποψης συμπέρασμα, ότι δεν είναι το έθνος που κινητοποιεί και εμπνέει τις διάφορες λογοτεχνικές μορφές, από το σύνολο των οποίων συντίθεται ο εκάστοτε ισχύων λογοτεχνικός κανόνας, αλλά ο λογοτεχνικός κανόνας είναι αυτός που, ηνιοχούμενος από τον εθνικισμό και τις κατά καιρούς, αναγμένες στο επίπεδο της ιδέας, σκοπιμότητες, «διαμορφώνει και επιδοτεί την έννοια του έθνους». Ο λογοτεχνικός κανόνας είναι αυτός που τίθεται στην υπηρεσία του εθνικισμού, προκειμένου να συμβάλλει, μαζί με άλλους παράγοντες-συμβάτες της καθεστηκυίας τάξης, στη δημιουργία της έννοιας ενός αυθεντικού παρελθόντος, στην εθνική κινητοποίηση και, συνάμα, χειραγωγή των μαζών και στον μετασχηματισμό των διάσπαρτων λαϊκών

στοιχείων «σε εθνικά αποδεικτικά καταγωγής και συνέχειας».

Κατά την Άννα Τζούμα ο νεοελληνικός λογοτεχνικός κανόνας, ποδηγετούμενος από τον εθνικισμό και τις επιδιώξεις του και ανταποκρινόμενος στο εκάστοτε προκύπτον, κατά τη διάρκεια ενός αιώνα, εθνικιστικό ιδεολόγημα, επέβαλλε την αναπαράσταση του εθνικού αιτήματος της πανάρχαιας και ένδοξης καταγωγής, καθώς και της αδιάλλειπτης παρουσίας του έθνους στην ιστορία. Έτσι, τα ιστορικά μυθιστορήματα του 19ου αιώνα (Ραγκαβή, Ζαμπέλιου, Ράμφου κ.ά.) εξαίρουν την εθνική αγνότητα των Ελλήνων, τη συνέχεια της ιστορίας, συμπεριλαμβανομένου και του Βυζαντίου, καθώς και το γνήσιο και αρραγές της νεοελληνικής εθνικής ταυτότητας. Το ίδιο αίτημα, της καταγωγής και της συνέχειας, παραλλαγμένο από τις ιστορικές, ιδεολογικές και πνευματικές συγκυρίες του εκάστοτε παρόντος, αποτέλεσε τον καθοδηγητικό φάρο και για τις επόμενες γενιές λογοτεχνών για τους ηθογράφους, οι οποίοι έδωσαν έμφαση στα στοιχεία του λαϊκού πολιτισμού, και για τους φιλελεύθερους εκπροσώπους της γενιάς του '30, με κοινό στόχο αμφοτέρων την ανάδειξη του στοιχείου της αυτοχθονίας και της αυθεντικότητας.

Τέλος, έχοντας διεισδύσει στο βάθος του αντικείμενου της μελέτης της, βασισμένη σε προφανή αλλά και σε αφανή και, συνδυαστικά, τεκμαιρόμενα, αποδεικτικά των ισχυρισμών της δεδομένα, η συγγραφέας αποφαινεται ότι το κυρίαρχο στοιχείο στη λογοτεχνία ενός ολόκληρου αιώνα είναι αυτό της νοσταλγικής επιθυμίας του έθνους. Το έθνος –με όλα όσα το στοιχειοθετούν και το συνέχουν– μοιάζει να αυτοβιογραφείται στα αντιπροσωπευτικότερα της εποχής του λογοτεχνικά έργα που, υπακούοντας στον ισχύοντα, επί έναν ολόκληρο αιώνα, λογοτεχνικό κανόνα, «συγκροτούνται επάνω σε θεματικές που αυτές οι ίδιες συνιστούν στοιχεία του έθνους». Συστήνουν «το έθνος ως λόγο αποδεικτικό του εαυτού του», το οποίο μοιάζει να αυτοπαρουσιάζεται, μέσα από τον λογοτεχνικό κανόνα, «εκδιπλώνοντας τις ιδιότητές του και, έτσι, αυτοπαρουσιάζόμενο, να δομεί την εικόνα του».

✓ **ΕΝΑ ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΣΑΣ**
✓ **ΕΝΑ ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΣΑΣ**

ΑΙΜΟΣ

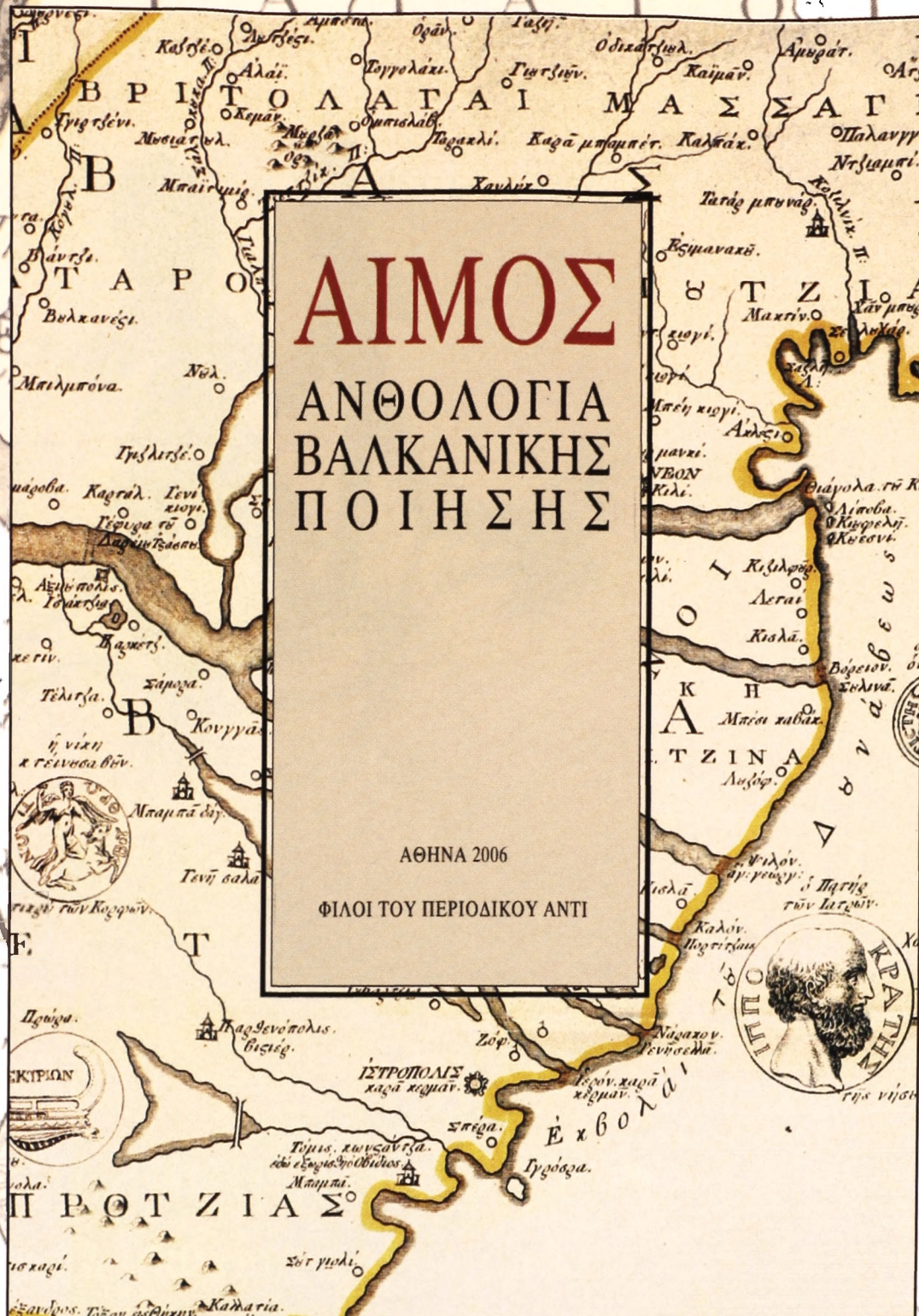
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

Η ποιητική ανθολογιά **Αίμος** συγκεντρώνει τους σημαντικότερους ποιητές από την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την π.Γ.Δ. της Μακεδονίας, τη Ρουμανία, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο, χώρες οι οποίες συγκροτούν το μεγαλύτερο μέρος της ενότητας που οραματίστηκε ο Ρήγας. Αποσπάσματα από τον «Θούριο» του Ρήγα δημοσιεύονται στον τόμο και επίσης το «Τραγούδι του νεκρού αδελφού», στις παραλλαγές που υπάρχουν σε όλες τις γλώσσες των βαλκανικών λαών.

Παράλληλα, σε κάθε μία από τις επτά ενότητες περιλαμβάνεται συνοπτική εισαγωγή της λογοτεχνικής ιστορίας της περιόδου και ένα χρονολόγιο των κυριότερων ιστορικών γεγονότων κάθε χώρας κατά τον 19ο και 20ο αιώνα.

Οι επτά ποιητικές παραδόσεις συγκεντρώνονται σε επτά τόμους, που ο καθένας περιέχει το σύνολο των επιλεγμένων ποιημάτων, μεταφρασμένων στη γλώσσα κάθε τόμου. Η επιλογή πραγματοποιήθηκε από επιτροπές που συστήθηκαν σε κάθε μία από τις χώρες οι οποίες συμμετέχουν.

Κυκλοφόρησε ήδη ο τόμος στην αλβανική γλώσσα και τώρα κυκλοφορεί και ο τόμος στην ελληνική γλώσσα.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ

Οι συνδρομητές του **Αντί** με έκπτωση 10% (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων αποστολής για την Ελλάδα) μπορούν να αποκτήσουν την Ανθολογία **ΑΙΜΟΣ**.

Παραγγελίες: **ΑΝΤΙ**, Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα,
τηλ: 210-7232713, φαξ: 210-7226107,
e-mail: chrapou@otenet.gr

ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ "ΑΝΤΙ" ΑΘΗΝΑ 2006

Σελίδες 552, τιμή πώλησης 40 ευρώ. Προεγγραφές - Παραγγελίες:

Τηλ.: 210-7232713, 210-7249300 fax: 210-7226107, e-mail: chrapou@otenet.gr

Έργο ευθύνης για την κοινωνία. Το δικό μας παιχνίδι. Η ζωή.

Το δικό μας παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι με αξίες γνήσια ελληνικές. **Αξίες** όπως η **αλληλεγγύη**, η **αξιοκρατία**, η **γαλήνη**, η **αθλητικότητα**.

Η ζωή μας πιο όμορφη, πιο δημιουργική. Αξίες που μας δίνουν **με υπηκόο** αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, με **αξιοκρατία**. Ξαν μια μεγάλη ομάδα. Και μαζί, θέτουμε τις **αξίες** του ανθρώπινου, πιο αισιόδοξο, πιο ευτυχισμένο.

Το δικό μας παιχνίδι, είναι η ζωή.